00058113

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
TOWN HALL, BOMBAY-400 023.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 16 January, 2016

امثـــال العــرب

ARABUM PROVERBIA

SENTENTIAEQUE PROVERBIALES

QUAE VOCALIBUS INSTRUXIT, LATINE VERTIT

ET SUMTIBUS SUIS EDIDIT

G. W. Freytag.

NX C 19

TOM. III

pars posterior.

58113

Insunt

1) **Commentatio de proverbiis Arabicis a Meidanio collectis et explicatis.**
2) **Indices tres.**
3) **Addenda et corrigenda.**

Bonnae ad Rhenum,

MDCCCXLIII.

Venditur apud **A. Marcum** bibliop. Bonnens.

TA 39
F
58113
00058113

Partis posterioris epitome.

III.

Commentatio.

Praefamen.

De proverbiorum fonte inter gentes Orientis et magna proverbiorum copia p. 1. 2. Proverbiorum definitio p. 2—5. Proverbia Arabum in tres classes dividenda p. 5. 6. Proverbia Arabum cum proverbiis aliarum gentium tum consentiunt tum ab iis diversa sunt; nec non, si gentium inter quas et terrarum, ubi orta sunt, ratio habetur, inter se diversa esse debent. Diversitas autem, qua ab aliarum gentium proverbiis *discrepant, in tribus potissimum rebus quaerenda est* 1) in origine 2) in sensu et usu 3) in modo, quo prolata sunt, formaque p. 6—13.

Liber I.

De origine proverbiorum Arabicorum p. 14—73.

Sectio. I. De proverbiorum primis auctoribus p. 14—19.

Sectio II. *De locis, gentibus,* hominibus, bestiis rebusque, a quibus tanquam a materia proverbia desumta sunt aut quibuscum cohaerent p. 19—64.

Cap. I. De locis, gentibus, personis, bestiis rebusque, quae ob indolem iis adjudicatam in proverbii consuetudinem venerunt. p. 20—38. §. 1. Loca. p. 20. §. 2. Gentes. p. 21. §. 3. Personae. p. 21—25. §. 4. Bestiae p. 25—30. *a*) quadrupedes. *b*) aves. *c*) pisces. *d*) amphibia *e*) insecta et vermes. §. 5. Arbores et plantae. p. 31. §. 6. Terra coelumque et res quodammodo cum iis cohaerentes. p. 31—33. §. 7. Homo. p. 33—35. §. 8. Res *a*) res quae homini alimento sunt. *b*) arma. *c*) instrumenta, utensilia, vasa, vestimenta. *d*) opes. *e*) morbi et remedia. *f*) lapides, metalla. *g*) excrementa. *h*) varia. p. 35—38.

Liber II.

De proverbiorum sensu usuque p. 74—130.

Liber III.

De modo, quo proverbia prolata sunt et proverbiorum forma p. 131—136.

Liber IV.

De cogitandi et agendi ratione, qualis ex Arabum proverbiis cognoscitur p. 137—180.

Liber V.

De modo, quo proverbia posteris conservata, a grammaticis collecta et explicata sunt.

IV.

Indices.

V.

Addenda et corrigenda

ad Meidanii proverbia.

III.

Commentatio
de proverbiis Arabicis a Meidanio collectis et explicatis.

Praefamen.

Gentibus, quae a Semo originem duxisse putantur, sententias in sermone adhibere atque proverbiis uti proprium erat. Cujus rei causam non tam singulis ex rebus explicare, quam in tota gentis cogitandi ratione atque indole poetica videre licet. Hebraeis antiquis ille mos, hominum animis innatus et cum sermone intime conjunctus tribuitur et Salomo ille sapientissimus permultorum proverbiorum auctor fuisse traditur. Apud Arabes proverbiorum origo usque ad tempora antiquissima et fabulosa deducta inter alios praecipue sapientibus, poetis, heroibus regibusque vindicatur. Arabes, quum in desertis longe remotis vitam a caeteris gentibus separatam degerent neque artes colentes neque in scientias incumbentes, non fieri poterat quin, quod esset eorum ingenium poeticum animique alacritas, poesis atque eloquentia apud eos in summo honore esset. Poetarum igitur et oratorum, qui maximam in totam gentem vim haberent, verba ab aliis memoriae tradita et in terras divulgata in proverbii consuetudinem venerunt. Inde illa apud Ara-

bes immensa proverbiorum multitudo, quae antiquissimis temporibus incipientia usque ad novissima tempora novis additis semper aucta sunt; in gente enim Arabum animo moribusque sic constituta iste fons semper apertus erat.

Priusquam vero ad proverbia ipsa accedo, ut, qualia sint, ostendam, tum de proverbii definitione tum de Arabum proverbiis et ratione ac modo, quo a caeteris Arabum proverbia distincta sunt, pauca praemittam.

Meidanius in praefatione proverbiis praemissa grammaticorum verba, quibus ratione etymologica proverbii (مثل) significatio definitur, adnotavit. Quae qualisve sit definitio, jam videamus. Almobarredus grammaticus [1]) haec habet: المثل ماخوذ من المثال وهو قول ساير يشبه به حال الثانى بالاول فقولهم مثل بين يديه اذا انتصب معناه اشبه الصورة المنتصبة وفلان امثل من فلان اى اشبه بما له من الفضل والمثال القصاص لتشبيه حال المقتص منه بحال الاول فحقيقة المثل ما جعل كالعلم للتشبيه بحال الاول كقول كعب ابن زهير.

1) Nomen istius grammatici Abu-l'Ahbbas Mohammed ben-Jasid Ahbd-Alacbar b. Ahmir etc. Altsomali Alasadi Albazri, notus cognomine Almobarred, Bagdadi incola grammatices et lexicographiae scientiis insignis erat. Plures in ea parte, quam ادب appellant, utiles libros composuit, inter quos liber كتاب الكامل appellatus praecipuum locum tenet. Magistris Abu-Ohtsmano Almaseni et Abu-Hatimo Alsidjistani usus est. Discipulos habuit Naftujahum aliosque. In ipso et grammatico Altsahlebah cognominato doctorum series, quibus nomen اديب datum erat, finitur. Die lunae, festo عيد الضحى anni 210 (aliis anni 207) natus, die lunae, secundo ante finem mensis Dsu-l'Hidjdjah vel Dsu-l'Kahdah aut anni 286 aut anni 285 Bagdadi diem obiit. Cognomen الثمالى a gente ثمالة, quae pars tribus ازد a viro Auhf ben-Aslam originem duxit, derivanda est. De causa cognominis Almobarred docti dissentiunt.

كانت مواعيد عرقوب لها مثلا وما مواعيدها الا الاباطيل
فواعيد عرقوب علم مثل لكل ما لا يصح من المواعيد

„Proverbium (مثل) desumtum est ab imagine, forma (مثال); proverbium enim est sermo divulgatus, quo status posterioris cum statu prioris comparatur. Verborum مثل بين يديه „erectus coram eo stetit" sensus est: similis est figurae erectae et si dicimus: فلان امثل من فلان „Quidam praestantior est quodam," eo significamus, quendam similiorem praestantiae esse, quae ei insit. Talio quoque مثال appellatur, quod status ejus, a quo *nos vindicamus, statui prioris similis redditur.* **Re** vera proverbium signum est, quo statui prioris alterum quid simile redditur. Sic in versu (v. 11) Caahbi ben-Sohair:

„Promissa Ohrkubi ejus promissis similia sunt; sunt enim ejus promissa nonnisi vana."

Ohrkubi enim promissa signum sunt, quo omnia promissa vana comparando designantur.""

Ebn-Alsiccitus [1]) sententiam suam hisce verbis profert: المثل لفظ يخالف لفظ المضروب له ويوافق معناه معنى ذلك اللفظ شبهوه بالمثال الذى تعمل عليه غيره „Proverbium vocabulum est, quod a vocabulo ejus, in quod dictum est, dissentit; cum sensu vero consentit. Sensum illius vocis cum exemplari comparant, ad quod altera res formatur."

---

1) Nomen hujus grammatici Abu-Jusuf Jakob ben-Ishak est. Ebn-Alsiccit cognomen gessit. Multa opera ex. gr. كتاب المنطق, كتاب القلب والابدال, كتاب فى معانى الشعر, كتاب الالفاظ كتاب الاجناس, كتاب المقصور والممدود, كتاب الامثال, كتاب المذكر والمونث composuit. In numero eorum erat, qui Ahlium imperatorem caeteris chalifis praeferebant. Die lunae, quinto mensis Redjeb anni 244, aut ut alii dicunt, 246 diem supremum obiit. Conf. De Sacy Anthol. gr. p. 137.

Alius quidam sic dixit: سميت الحكم القايم صدقها في العقول امثالا لانتصاب صورها في العقول مشتقة من المثول الذي هو الانتصاب „Sententiae, quarum veritas in hominum animis stat, امثال (proverbia) appellantur, quod earum figurae in hominum animis erectae sunt. A voce مثول derivanda sunt, quae rem erectam esse significat.“

Ibrahimus Alnathsthsam[1]) cognominatus sic tradidit: يجتمع في المثل اربع لا يجتمع في غيره من الكلام ايجاز اللفظ واصابة المعنى وحسن التشبيه وجودة الكناية فهو نهاية البلاغة „In proverbio quatuor res conjunctae sunt, quae in reliquo sermone *non* conjunguntur: vocis brevitas, *aptus* sensus, comparatio pulchra et praeclara *metonymia*, quibus rebus summa eloquentia efficitur.“

Quae autem Arabum grammatici ad definiendum proverbium attulerunt, ea neque accurate dicta esse, neque satis patere videntur. Neque enim aut comparatio atque similitudo aut dissensus in verbis cum consensu in sensu aut veritas sententiae stabilita in animis proverbium efficiunt. In brevitate, sensu apto, pulchra comparatione et metonymia praeclara proverbium non cernitur, fit enim interdum, ut uno vel altero illo proverbium destitutum sit. Vera autem proverbii conditio in eo potius cognoscitur, quod verba, sive multa sive pauca sint, tum ob auctorem, qui ea protulit, tum ob tempus quo dicta sunt et occasionem, quae iis ansam dedit, tum ob modum singularem, qui iis proprius erat, tantam in hominum animos vim exercebant, ut memoria tenerentur et divulgarentur, quae res in causa erat, cur et posteri iis tanquam suis, eodem aut paulum mutato modo uterentur. Quae res quum ita sit, quod verba in proverbii consue-

1) Viri nomen Ibrahim ben-Sajjar est, metaphysici (المتكلم) cognominati.

tudinem venerint, id neque e modo, quo prolata sint, neque e sensu, quem offerant, cognosci posse, nemo non videt. Usus, in quem apud gentem venerint, unicus et verus magister nobis est. Quis autem est, qui Arabes doctos in colligendis proverbiis illarum rerum accuratam semper rationem habuisse, pro certo affirmet? Qui doctos Arabes errori interdum obnoxios fuisse dicit, ut in libris suis sententias proverbiorum loco admitterent, is mihi a vero non prorsus aberrare videtur. Vocis autem مثل in lingua Arabica significatio quum latius pateat, in proverbiales locutiones *atque sententias*, *nec non in fabulas parabolasque transfertur*. In sermone philosophiae technico vocabulo مثل ideae significatio tribuitur. Sic dissertatio de idea Platonica verbis رسالة في مثل الافلاطونية inscripta est.

Arabum proverbia in tres partes mihi dividere licet, quarum una proverbia complectitur, quibus Arabes genuini originem dederunt. Arabes genuini sunt gentes in *desertis vitam nomadum degentes*, quarum lingua, quippe cum aliis sese non miscerent, pristinam puram conditionem conservavit, ut grammatici eorum effata linguae normam habendam esse censerent. Urbis Meccae incolae, Arabibus genuinis adnumerandi videntur; num Medinae omnes incolae, quorum lingua dialecto a Koraischitarum *idiomate discreparet*, in eorum numero haberentur, pro certo affirmare non ausus *sim*. Proverbia illa ad unum omnia re vera et proprie *sic dicta* prorverbia putanda sunt. Altera parte proverbia Arabum non genuinorum, Arabica lingua مولدون [1]) dictorum continentur. Quae ab illis non genuinis Arabibus orta proverbia eam

1) In Haririi opere pag. 338 vox مولد vocibus عربي محض (Arabs purus, genuinus) opposita est.

ob causam recentiora appellavi, quod lingua Latina vocabulo, quo accuratius designentur, caret. Proverbia haec مولدون appellata ab Arabibus urbes ac vicos incolentibus, quorum lingua ob mutuum plurium gentium commercium a pristino statu paulatim remota erat, originem traxisse putantur. In hisce proprie dicta proverbia cum proverbialibus locutionibus mixta videntur. Quod Meidanius alteram classem a priore suo in libro distinxit, id laude dignissimum est. Tertia autem pars novissimis proverbiis constat, quae post Meidanii tempus orta novis semper aucta sunt et augentur. Sententiae sunt atque proverbiales locutiones, quae aut sermone regulis grammaticis apto aut vulgari prolata sunt. Tertius hic proverbiorum ordo tam merito quam momento inferior est; tempore enim, quo orta sunt, Arabes varias ob causas mutati ac corrupti erant. Attamen quum Arabes novissimi temporis a veteribus proverbiis adhibendis non abhorreant, vetera proverbia a novis distinguere, res facilis non est putanda. Quibus autem in proverbiis sermonis vulgaris usus apparet, ea novissimis temporibus adscribenda esse dubium non est.

Proverbia Arabica quamvis a singulis personis originem trahunt, quum ob gentis usum in consuetudinem venerint, tamen toti genti adjudicanda sunt. Quae res in causa est, cur cum gente intime conjuncta, quae ejus indoles agendique ratio sit, optime nos doceant. Omnia illa, quae menti humanae in omnibus gentibus eodem modo insita sunt, in proverbiis omnium gentium eodem modo expressa se ostendent, quae autem inter varias gentes diversa tum cogitandi tum agendi ratio exsistit, eadem in proverbiis variarum gentium diverso modo depicta apparebit. Arabes quum solo et coeli temperie ab aliis diversas regiones incolerent et ab antiquissimis temporibus

a caeteris gentibus separatam vitam degerent, tam moribus quam cogitandi ratione ab aliis discreparent necesse erat; quae diversitas in eorum proverbiis non potest non cognosci. Quatenus autem Arabum diversae gentes natura, situ coelique temperie multum diversas regiones habitabant et hanc ob causam diversis moribus vivendique rationi dediti erant, proverbiorum in diversis Arabum gentibus ortorum diversitas cognoscenda erit. Cujus rei singula vestigia cuilibet diligenter legenti ante oculos erunt. Proverbia, ut paucis exemplis rem illustrem, in quibus palmarum mentio facta est, nonnisi in illis regionibus orta putanda sunt, in quibus palmae frequentes essent conf. C. 2, 124. 5, 102. 14, 51. Illa, in quibus de animalibus marinis marique sermo est, ab Arabibus, quibus mare ejusque animalia nota essent, prolata esse, non est cur dubitemus conf. C. 6, 30. 8, 46. Proverbium C. 2, 155, in quo glaciei frigus confertur, ab Arabe primum dictum censemus, qui glaciei frigus senserat. Ut autem proverbia, quae de ovibus caprisve conf. C. 1. 183. 184. agunt, in gente originem duxisse videntur, quibus oves et caprae cordi essent, sic proverbia illa multa a camelis desumta, maximam partem in gentibus orta putamus, in quibus camelus unica vel praecipua pars opum esset. Tales autem res, quas paucis tantum verbis et quasi nutu indicavimus, prolixius et accuratius describi possent, si quae singulis Arabum gentibus tribuenda essent proverbia et quales a diversis gentibus incultae regiones essent et inde ortae diversae agendi rationes, sciremus. Sed Mohammedis religio, quae omnes Arabum gentes separatas in unum populum coageret, ut in lingua Arabica, sic in caeteris vitae rebus diversitatem diminuens et magis magisque tollens effecit, ut quae antea essent diversarum gentium propria proverbia, jam totius

populi fierent. Pauca tantum proverbia excipienda sunt, quippe quae singulis gentibus, oppidis regionibusque propria manerent. Conf. C. 8, 67. 14, 104. 21, 133—135. 138. Praetermisso igitur in singulis Arabum gentibus diverso proverbiorum modo, qui vix accurate describi possit, eas res, quibus Arabum proverbia a reliquarum nationum proverbiis differant, breviter recensere in animo est. Diversitas autem illa tribus in rebus, origine, sensu, modo formaque proverbiorum potissimum quaerenda est.

Proverbiorum Arabicorum origo rebus, a quibus desumta sunt, a caeteris ita discrepare, ut in iis vera eorum conditio atque indoles cognoscatur, dubium non est. Arabes enim ut situ, natura ac coeli temporie distinctas regiones incolebant, sic diversam vivendi rationem sequebantur, ut res, quae aut ad terras aut ad diversam vivendi rationem spectarent, in proverbiis propriam gentis conditionem et indolem non possent non significare. Quae res ne male intelligatur, sed clarius appareat, paucis exemplis illustranda est.

Proverbia a regionibus earumque natura, ut C. 1, 230. 12, 130. 21, 33. 148. a locis, montibus, fluviis C. 1, 404. 407. 423. 445. 2, 36. 3, 20. 4, 24—28. 5, 132. etc. oppidis arcibusque 3, 32. 10, 195. 201. derivata sunt. Illa quum, paucis exceptis, in terris, quas Arabes incolerent, sita sint, inde Arabicorum proverbiorum propria conditio elucere, quis est, qui non videat. Quid dicam de proverbiis, quae ad tempestatem, ventos, fulmina pluviamque spectant. Nonne in iis propria terrae conditio saepissime cernitur? In proverbio C. 2, 8. frigoris matutini et diei aestus mentio fit, quae res illis regionibus propriae sunt, conf. 18, 110. Sic C. 2, 56. fulmini, quod pluvia non sequitur, externa pulchritudo adjudicatur, sed internum meritum denegatur, quippe

in illis regionibus summo cum studio fulgura observare et timentes ne pabuli inopia oriatur, pluviam optare solent homines *conf.* 10, 35. 100. Nubes aestatis, quae res in *illis* regionibus observatur, mox abire in proverbio (C. 12, 87) dicuntur. Ibi quoque quum verna pluvia non sufficiat; sed aestatis pluvia, ut herbae conserventur et frumenta omnino maturescant, necessaria sit, haec illius pluviae perfectio in proverbiis conf. C. 3, 6. appellatur. Quis autem nescit, vapores illos meridianos in desertis, aquae speciem praebentes, in interitum saepius ducere viatores? In proverbiis igitur *fallaces* et *mendaces appellantur* C. 19, 42. 22, 212. 213. In proverbio C. 2, 158. frigidi venti, C. 9, 17. fervidi venti, C. 10, 162. occidentalis venti mentio facta est, quales in illis regionibus flare solent. Sidera quoque Arabibus nota, quae in tempestatem vim exercere iis videbantur, in proverbiis occurrunt. C. 1, 477. 7, 73.

Plantae autem, arbores, fruges fructusque, a quibus *proverbia desumta sunt*, in Arabum terris potissimum crescunt et eorum *indoles* naturaque ita descripta est, ut proverbiorum primis auctoribus eos optime notos fuisse videamus. De plantis conferas C. 1, 127. 6, 76; de arboribus C. 1, 124. 382. 2, 120. 8, 13. 36. 9, 18. 58. 13, 139. 18, 196.; de frugibus fructibusque 1, 128. 167. 3, 75. sq. 8, 12. 22, 78. 28, 108.

Ab animalibus tot proverbia orta sunt, ut in qualibet fere pagina occurrant et exemplis vix opus sit. Maximus eorum numerus in Arabum terris vivunt. Aut domestica sunt ut camelus C. 1, 69. 72. 75, equus 18, 161, ovis 1, 183. 184. etc. aut ferae, ut hyaena 14, 9. 23, 449, lupus 9, 7. sqq. 22, 293. Ab animalibus, quae Arabibus notissima erant et magnam in vitae rationem vim habebant, maximus proverbiorum numerus, ex. gr.

a camelis, derivatus est; animalia iis minus nota, ut elephas, conf. 1, 418. 13, 146. paucorum tantum proverbiorum ansam dederunt. In proverbiis autem quum animalium indoles 7, 111. tum conditiones 23, 68. et consuetudines 3, 1. saepe descriptae sunt.

Sed ut ad homines progrediamur, dicendum est, plura proverbia a gentibus desumta esse, quae aut eadem origine, qua Arabes gauderent, ut C. 2, 30. 99. 9, 46. 63 aut Arabibus propter belli aut pacis nexum notae essent conf. 9, 4. 22, 211, 240.

Personae autem, quae in proverbiis appellatae sunt, ad unam paene omnes ad Arabum gentes pertinent. Proverbia autem quum vivendi rationem C. 10, 110. 23, 382. 392, mores ususque C. 1, 257. 417. 419. 2, 9. 115. 138. 6, 193. 7, 2. 9, 48. 55. 13, 1. 75. 15, 1. 18, 103. 21, 65. 23, 114. 28, 20, cogitandi rationem 2, 168. 5, 44. 6, 45. 8, 53. 13, 126. sqq. 16, 2. 24, 409. 28, 94 describant, a caeterarum gentium proverbiis multum distincta sint, necesse est.

Non pauca quoque proverbia eo, quod cum Arabum fatis rebusque gestis aut antiqui aut recentis temporis conf. 1, 6. 15. 57. 146. 2, 4. 21. 5, 72. 6, 74. 7, 1. 21, 1 cohaerent, distinguuntur.

Multa quoque proverbia a rebus, utensilibus, instrumentis derivata esse videmus. Quae res si Arabibus usu propriae sunt, fit, ut proverbia Arabum quasi proprium colorem accipiant. Sagittis plures gentes utebantur, sed in sorte ducenda nonnisi Arabibus inserviebant conf. C. 6, 3. Arabum pueri in ludo et exercitatione sagittas breves et cuspide carentes adhibebant 1, 287. 7, 112. Proprius quoque Arabum usus fuisse videtur in palis tentorii 9, 1. igniario 14, 21. 23, 230, lapidi-

bus et petrae parte loco tripodis in deserto 10, 5. 27, 78, utris 1, 466. 5, 56. 16, 1, 'sella camelina 10, 159, panno, quo cameli scabiosi pice illiniebantur 27, 93 aliisque rebus conf. 21, 113.

Sed ut ad alterum disquisitionis locum veniam, proverbia Arabica tam sensu quam usu ab aliis distincta esse, quis negare potest? Proverbiorum sensus cum Arabum vivendi ratione et situ convenire et tam agendi quam cogitandi rationi aptus esse debet; fines, quos natura isti genti praescripsit, excedere nullo modo potest. Arabes quum solo et coeli temperie distinctam terram incolerent, vitam a caeteris gentibus separatam solitariamque degerent et ut vivendi rationi sic moribus multum diversis indulgerent, quae in proverbiis reperiuntur, status conditionisque descriptiones diversas esse quis non putat. Ut uno verbo rem illustrem, multis periculis et inopiae in desertis obnoxii calamitatum periculorumque describendorum in proverbiis ansam saepe habuerunt

Tum quibus in rebus inter diversas gentes cogitandi consensus exsistit, in iis proverbia dissentire non possunt; at vero quibus in rebus diversum cogitandi sentiendique modum secuti sunt, in iis proverbiorum diversitatem esse neminem latebit. Omnes gentes in eo, quod status felix et status infelix oppositi sint, consentiunt, in describendo autem statu felici et infelici vehementer dissentiunt. Arabum status felix pabulo abundante nitebatur, quapropter in proverbiis, si status felix describitur, terram longas et florentes herbas producere legimus C. 1, 122. Qui votis potitus est, is pabulum invenisse dicitur C. 18, 169. Pabulo abundante cameli lac abundans emittunt; in Arabum proverbiis igitur lac copiosum bonum, lac paucum malum significat C. 12, 13 et vita commoda in eo, quod butyrum caseumque parant, cerni-

tur 12, 46. Status autem infelix anno infertili, in quo pabulo destituti sunt C. 26, 5 et eo, quod in deserto arenoso infertili vitam degunt C. 26, 10, oritur. Opulentia paupertasque omnibus gentibus sibi oppositae res habentur, res autem qua una aut altera efficitur, diversis gentibus diversae sunt. Opulentia Arabibus tanquam vallis pabulo abundans C. 24, 91. et camelorum possessio describitur, ut pauperem nonnisi capras possidere dicant C. 18, 36. Arabes in desertis vastis errantes et periculis variis expositi post abundantiam mox inopiam saepe patiuntur et tempestatis vi omnino subjecti pericula calamitatesque effugere vix possunt, quapropter hominem fatum suum effugere non posse credunt conf. C. 1, 10. 48. 22, 12.

De bono et malo, virtutibus vitiisque omnes fere gentes idem paene sentiunt; unam vero gentem virtutem quandam magis exercere, vitio cuidam magis indulgere videmus quam alteram. Arabum vivendi ratio periculis malisque exposita fortitudinem patientiamque desiderabat, quapropter illas animi indoles in proverbiis descriptas et laudatas saepe observamus conf. C. 1, 10. 13, 36. et C. 1, 464. 4, 113. Divitiae quum essent saepe brevi interiturae et contra calamitates minus utiles, factum esse videtur, ut Arabes illis conservandis minorem operam dantes liberalitatis maxime studiosi essent conf. C. 12, 42. Huc accedebat, ut quae esset eorum vitae ratio, cuilibet e divite mox pauperi facto et, abundantia fugiente, ad penuriam redacto aliorum liberalitas hospitalitasque opus esset, ut hanc ob causam in summo honore omnibus haberentur. Ut autem liberalitatis hospitalitatisque virtus multis locis laudatur, sic avaritiae vitium saepissime reprehenditur conf. C. 2, 81. 23, 484.

Nec vero silentio praetermittendum videtur, in pro-

verbiis a Meidanii collectis, quorum primi auctores tam nomades quam oppidani essent, quum plurium saeculorum spatium amplectantur ab antiquissimis temporibus incipientia et Ahbbasidarum tempora attingentia, magnam tum agendi tum cogitandi diversitatem existere debere. Islamismi victoriis magna orbis terrarum parte subacta, multi nomadum vitam deserentes in oppida transmigrarunt, multi a maxima paupertate ad summam opulentiam evecti vitam simplicem cum luxuria permutarunt.

Modum autem, quo proverbia prolata sint et formam, *quam habeant, differre,* quum *cuilibet genti proprius* quidam loquendi modus et sermonis forma sit, dubium esse non potest.

Lib. I.

De origine proverbiorum Arabicorum.

Omnibus gentium proverbiis, quibus verba tempore praecedente prolata et agendi rationes et conditiones tam hominum quam rerum originem dederunt, tempus decursu suo proverbii notam impressit. At vero proverbiis Arabicis quodammodo proprium est habendum, quod ista proverbiorum verba interdum bestiis, imo rebus tribuuntur. Sunt quoque proverbia, quae personis fictis fabulisque originem debeant. Sic C. 1, 251 proverbii verba camelo juvenco; C. 2, 63 muri; C. 15, 15 asino; C. 20, 19 [1]) lacertae; C. 22, 64. 23, 433 vulpi; C. 22, 66 serpenti; C. 23, 482 cani; C. 23, 262 pani tribuuntur. Praeterea proverbia C. 6, 75; 7, 47. 10, 126. 16, 3. 18, 45. 22, 42. cum fabulis cohaerent.

Sect. 1.

De proverbiorum primis auctoribus.

Virorum effata in proverbiorum consuetudinem venisse diximus. Quo quisque in gente majore sapientia et auctoritate inclaruerat, eo plurium proverbiorum auctor evenit. Quae res in causa fuisse videtur, cur et Mohammedis pseudoprophetae et Actsami ben-Zaifi viri circa idem tempus viventis sapientissimi tot effata ob vim in homines singularem tanquam proverbia posteris adhiberentur. Singulari doctorum Arabum studio, qui summa cum diligentia a primis Islamismi temporibus omnia ad gentem suam spectan-

1) Ad hoc proverbium plura lacertae dicta adferuntur, quae in proverbia cessisse dicuntur.

tia colligerent et memoriae traderent, primorum auctorum nomina oblivioni erepta debemus. In aliis proverbiis quae de primis proverbiorum auctoribus tradita sunt, nuntiis inter se differentibus, dubio non carent, in aliis, quum ex versibus poetarum sint derivata, dubitare interdum licet, num poeta primus proverbii auctor fuerit an in versum vetus proverbium inseruerit. Inter primos auctores una et viginti feminae reperiuntur, quae fere omnes, nisi toto coelo erro, exceptis Ajescha, Mohammedis uxore, nec non cantatricibus servisque, tempori ante Islamismum vendicandae sunt. Cujus rei causa in eo quaerenda est, quod religione Mohammedica feminarum status paulatim ita mutabatur, ut e vita publica omnino remotae, in tentoriis domibusque inclusae essent. Ajescha vero illa magnam in rebus publicis personam egit. Iam sequuntur ordine alphabetico disposita auctorum nomina, quorum de tempore si quis relata desiderat, indicem personarum adeat, ubi quaedam breviter adnotata inveniet.

Abdjar ben-Djabir Alihdjli 1, 370, 22, 105. Abu-Becr 1, 35. Abu-l'Derda Anzarita 1, 274. 6, 22. 24, 276. *Abu-Djabir ben-Molail* Hodsailita 13, 98. Abu-Djondab Hodsailita 23, 437. Abu-Dsarr 21, 85. Abu-Hajjah Nomairita 24, 426. Abu-Hasim 23, 133. Abu-Henesch Thaghlebita [1]) 1, 166. Abu-Merhab 28, 283. Abu-Musa Alaschahri 22, 1. Abu-Sajjarah 13, 29. Abu-Sofjan ben-Harb 23, 321. Alachnas b. Cahb 18, 2. Alachnas ben-Schehab 16, 76 [2]). Actsam b. Zaifi 1, 146. 149. 210. 216. 397. 3, 63. 6, 72. 91. 10, 60. 65. 109. 153. 13, 65. 14, 38. 18, 76. 164. 20, 50. 21, 74. 77. 22, 14. 23, 40. 47. 92. 108. 285. 24, 22. 65. 85. 129. 166. 192. 282. 291. 318. 330. 335. 344. 364. 26, 44. 76. Aladbath b. Koraih 1,

---

1) In aliis codicibus ابو حشر Abu-Haschar, in aliis ابو حنش Abu-Henesch legitur.

2) In versibus dubitare licet, num poeta proverbii auctor sit an vetus proverbium in versum inseruerit.

---

1) Hoc proverbium fortasse alii auctori adscribendum est, ut Ahbd-Allahus id adhibuerit.

2) Proverbium hoc alteri quoque personae adscribitur.

3) De hoc proverbio dubium est.

Auhn b. Ahbd-Allah b. Ahtabah 1, 104. Baihas 4, 1. 18, 26.[1]) 23, 2. 248. 249. 28, 48. Bischr b. Abi-Hasim Asadita 3, 42. Bistham b. Kais 23, 422. Cabscha (filia Ohrwahi) 2, 69. Cahb. b. Mamah 27, 76. Cahb. b. Sohair 3, 37. 24, 274. 26, 21. Calhab b. Schubub Asadita 24, 292. Chaled b. Alazbagh 23, 481. Chaled b. Alwalid 18, 1. Chaled b. Zafwan 6, 63. 24, 167. Chansa (filia Ahmrui) 24, 92. Chidasch b. Habis Tamimita 12, 57. 18, 160. Chidhr b. Schibl Chotsamita 24, 293. Alchonabis b. Almokannah 6, 35. Cilab b. Rabiah 11, 16. Colaib b. Wajel 8, 36. Costajjir 27, 30. Cotsajjir b. Almothalleb b. Abi-Medaah 10, 135. Aldhabb b. Ahmru Alciläihta 23, 306. *Dhabbah b. Odd b. Thabichah* 6, 29. 12, 1. *Dhamdham b. Ahmru* Jarbuihta 9, 1. Dhamrah b. Dhamrah 23, 189. Dhirar b. Ahmru Dhabbita 24, 272. Djabir b. Ahbd-Allah Alanzari 18, 18. Djabir b. Ahmru Maseuita 20, 32. Djabir b. Ralan 24, 299. Djadsimah Alabrasch 22, 37. Djahd b. Alhozain Chodhrita 24, 304. Djassas b. Morrah 3, 124. Djauschan Cilabita 6, 2. Djendelah (filia Alharetsi) 5, 9. Djerir 1, 102. 3, 103. 24, 125. Djerir b. Ahbd-Allah Albadjli 7, 81. Djidsah b. Ahmru Ghassanida 7, 1. Djorajjah b. Ahmir 6, 32. Dogha (filia Mihnadji) 27, 4. Dsu'l-Roaihn 1, 363. Ebn-Ahbbas 3, 58[2]). Ebn-Djoraih 13, 14. Ebn-Almohtass 2, 189. Ebn-Schehab (conf. Alachnas) 1, 396. Ebnat-Alchoss (femina) 6, 203. 16, 18. Fakira (uxor Morrae Asaditae) 7, 39. Fathimah filia Chorschobi 6, 11. Fathimah filia Morri 21, 57. Alferasdak 1, 264. 294. 10, 18. Find 3, 81. Ghanijjah Alahrabijjah (poetrix) 1, 145. Alhacam b. Ahbd-Jaghuts Almenkeri 10, 62. Hadsami (femina) 23, 4. Hammam b. Morrah 12, 11. Alhamara filia Dhamrahi b. Djabir 14, 10. Harim b. Kothbah Fesarita 27, 56. Alharits b. Ahbbad b. Kais b. Tsahlebah 18, 52. 23, 318. Alharits

---

1) De hoc proverbio dissentiunt.

2) De hoc dissentiunt.

Sect. 2.

De locis, gentibus, hominibus, bestiis rebusque etc., a quibus tanquam a materia proverbia desumta sunt aut quibuscum cohaerent.

Cap. I.

De locis, gentibus, hominibus, bestiis rebusque, quae ob indolem iis adjudicatam in proverbii consuetudinem venerunt.

Loca, gentes, personae, bestiae et res, quibus indoles quaedam prae caeteris magna adjudicata erat, ea comparatione instituta propter illam ipsis propriam indolem in proverbii consuetudinem venerunt. Quae proverbiorum ratio quamvis caeteris gentibus non prorsus incognita est, Arabes tamen tum multitudine et varietate comparandi tum frequentissimo proverbiorum talium usu caeteras omnes superant. Singula adposita indole propter quam in proverbium venerint, ut quae ejusdem generis sint, conjungamus, ordine alphabetico jam recensebimus.

§. 1. Loca. Alablak (arx potens) 3, 32. Adjla (pratum bonum) 10, 67. Ahmajak (mons gravis) 4, 26. Chaibara (locus febribus periculosus) 2, 36. 108. Aldahna (desertum amplum) 18, 261. Damch Aldimach (mons gravis) 4, 28. Djildsan (locus planus, aequabilis) 12, 130. 14, 61. 21, 33. Djorad (locus arenosus, nudus) 5, 181. Alghin (locus febribus periculosus) 1, 423. Marid (arx pervicax) 3, 32. Nadhad (mons gravis) 4, 25. Ohod (mons gravis) 4, 27. Schamam (mons cujus cacumina semper in societate sunt) 16, 61. Susa (oppidum remotum) 23, 548. Tahort (oppidum altum) 23, 548 [1]. Tebalah (oppidulum

---

1) In hoc et praecedente comparatio non est.

Hedjdjadjo contemtum) 24, 3. Tsahlan (mons gravis) 4, 24.

§. 2. Gentes. Ahbd-Kaisita (pedens) 20, 101. Ahnasah (gentis captivi generosi) 22, 245. Ahusita (non rediens, errans) 15, 52. Vir e gente Baradjim (avidus) 13, 141. Barmacidae (tempus pulchrum) 6, 206. Dausar (cohors fortis) 2, 163. Dilemita (captivus mentiens) 22, 240. Kaisita (vilis in oppido Emessa) 9, 46. Mahw (senex jacturam faciens) 7, 98. (poenitens) 25, 132. Omajjah (gens vilis in oppido Cufah) 9, 63. Sindus (captivus mentiens) 22, 211. Tsakefita (amissus) 3, 149. (superbus) 3, 150.

Major quidem horum proverbiorum numerus a personis originem duxerunt, at vero quum illae personae gentis nomine addito insignitae essent, hic omittendae non erant.

§. 3. Personae. Abu-Ahmru Ahmir (memoria tenens) 6, 212. Abu-Djahl b. Hescham (imbecillis in Venere) 7, 97. Abu-Ghobschan (stultus) 6, 152. (gemens) 23, 512. (poenitens) 25, 132. Abu-Hanbal (fidelis) 26, 97. Abu-Lahab (detrimento adflictus) 3, 159. Abu-Omajjah (*hospitio excipiens*) 21, 138. Ahbbud (dormiens) 25, 125. Ahbd-Allah b. Djadahn (*hospitio* excipiens) 21, 138. Ahbd-Allah b. Habib (hospitio excipiens) 21, 138. Ahbd-Manafi b. Kozajj filii (lucrantes) 21, 132. (accedentes ad reges) 26, 101. Ahjeschah (robustus) 13, 164. (firmiter tenens) 15, 45. Ahkrab (mercaturae faciendae deditus) 3, 145. (multum donans) 18, 264. Ahmallas (pius) 2, 144. Ahmar Ahd (infaustus) 13, 117. Ahmir (bonus eques) 20, 92. Ahmru b. Celtsum (audax) 20, 97. Alahnaf (mansuetus) 6, 164. (potens) 12, 145. Ahticah (femina *nobilis*) 25, 107. Amru-l'Kais (excellens carmine amatorio) 19, 49. Aschahb (avidus) 16, 71. Aslam (vilis) 23, 486. Auhf b. Mohallem (fidelis) 26, 94. Baihas (stupidus) 6, 174. Bakil (cum difficultate loquens) 18, 212. Basus (femina infausta) 13, 114. Bistham b. Kais (magno pretio redemtus) 19, 53. (bonus eques) 20, 93. Bordjan (furax) 12, 126.

11, 35. Hit (imbecillis in Venere) 7, 95. Hobba (libidinosa) 13, 135. Hodadjah (celer) 12, 108. Hodjainah (stupidus) 6, 156. (mentiens) 22, 220. Hodsannah (stupidus) 6, 155. Honaif Alhanatim (camelorum gnarus) 1, 408. (viarum gnarus) 8, 64. Honajj (fortis) 13, 161. Honain (frustratus) 7, 121. Hormos (impius) 22, 226. Alidhdhan (duo viri diserti) 20, 98. Iesar (multum miens)) 25, 109. Ihdjl (stupidus) 6, 153. Ihjas (intelligens) 11, 34. Ihtr (defensus) 24, 427. Joseph b. Ohmar (superbus) 3, 150. Kadhib (patiens) 14, 84. (gemens) 23, 485. (poenitens) 25, 132. Kais b. Ahzim (perfidus) 19, 51. (mentiens) 22, 229. Kais b. *Sohair (intelligens)* 8, 66. Kartsah (petens) 12, 107. Każir (vindictae cupidus) 4, 39. Ketadah b. Maslemah (hospitio excipiens) 21, 135. Kird (scortans) 11, 36. Koaihs (contemtus) 27, 155. Koss (facundus) 2, 139. (disertus) 7, 138. 25, 145. Lafithsah (liberalis) 12, 124. Lokman (vorax) 1, 44. (robustus) 13, 145. (aleis deditus) 28, 127. Lokman (sapiens) 6, 171. Mader (avarus) 2, 140. Mahdi Schuhtarum (cunctans) 2, 168. Malic b. Said Manat (camelorum gnarus) 1, 409. Manschima (*femina infausta*) 13, 124. Maria (inaures pretiosas habens) 25, 149. (nobilis) 25, 103. Merwan Alkarats (potens) 18, 221. Moahds (diu vivens) 18, 249. Moahwijjah (vorax) 1, 422. Almohallab (mentiens) 22, 221. Almorakkisch (amore perditus) 3, 148. Mosafir (hospitio excipiens) 21, 133. Mosis mater (curis vacua) 20, 102. Naschirah (ingratus) 22, 235. Nazr (diu vivens) 18, 248. Nazr b. Hedjdjadj (optans, perdite amans) 14, 104. Ohkail (zelotypus) 19, 55. Ohmra (celeriter nubens) 12, 109. Alohrjan (pauper) 20, 77. Ohrkub (promissa non perficiens) 7, 103. Ohtaibah (bonus eques) 20, 90. Omm-Albanin (femina nobilis) 25, 105. Omm-Djamil (femina frustrata) 7, 118. (fidelis) 26, 96. Omm-Kirfah (femina potens) 18, 223. (inaccessa) 24, 414. Omm-Raifa (stupida) 7, 117. Rabiah (stupidus) 6, 176. Robb (dedi-

tus amori cum mare) 25, 509. Sabba (mulier potens) 18, 213. Sabban (narrans mendacia) 7, 120. Sadjahi (femina scortans) 11, 38. Sahban (disertus) 7, 94. 25, 145. Saihd b. Ahmru (superbus) 2, 152. Saihd b. Alahz b. Omajjha (pulcher) 5, 182. Salamah (puella pulchre canens) 23, 516. Sallagh (cujus sanguis vindicatus non erat) 15, 49. Sarih (femina grandaeva) 22, 223. Sarkaah Aljemamah (femina sapiens) 6, 171. (acuto visu praeditus) 2, 145. Scharanbats (stupidus) 6, 173. Schaula (serva infausta) 13, 153. (fidelis) 25, 131. Schithsaths (furax) 12, 105. 23, 525. Sinan b. Abi-Haritsah (errans) 15, 51. Alsolaic b. Alsolacah (celeriter currens) 24, 419. Tadjah (furax) 12, 127. Thofail (bibentibus superveniens) 26, 106. Thowais (inbecillis in Venere) 7, 124. (infaustus) 13, 158. Thsilmah (mulier lenocinium exercens) 21, 121. Tsawab (obediens) 16, 76.

Ex hisce modo adductis proverbiis, indolem tam corporis quam animi, agendi rationem variasque conditiones atque rationes ad proverbia invenienda ansam fuisse, cognoscere licet. Unum proverbium C. 25, 149. a possessione rei rarae atque pretiosae originem habet. In indolibus atque agendi rationibus non tam in personis, quibus illae propriae erant, quam in vi, quam in alios haberent aut modo, quo se ostenderent, causa quaerenda est, cur in proverbia cesserint. In scholiis ad Haririi opus (p. 449 ed. de Sacy) Abu-Ohbaidahum grammaticum miratum esse legimus, quod Maderi, viri obscuri, unum factum (conf. C. 2, 140) proverbii causa fuerit, siquidem Ebn-Alsobairi avaritia, quae tanta fuerit, ut tam in verbis quam in factis saepissime se manifestaverit, nullum proverbium produxerit. Aliae res singulorum tantum proverbiorum, aliae plurium causae erant, ut quo gravior aut praeclarior aut turpior indoles esset, eo aptior Arabibus ad proverbia invenienda videretur. Sic hospitalitas novem, beneficentia quatuor, fides octo, stupiditas decem, potentia sex, conditio infausti sex, vilitas

quatuor proverbia produxit. Aliae indoles nonnisi viris aut feminis tributae sunt, aliae viris feminisque communes. Nonnisi de pulchre canentibus feminis tria proverbia adhibuerunt. Ut virorum sapientia, fidelitas, libido, scortatio, infausti conditio, potentia, longaevitas et grandaevitas proverbiorum causa evenit, sic quoque feminarum. A feminis, quarum major pars ante Mohammedem vixerunt, viginti proverbia derivata sunt. Feminae post Mohammedis tempus viventes, quae proverbiis originem dederunt aut cantatrices aut servae erant, ut statu et vitae ratione coactae e domorum secessu in publicum, id quod Mohammedis lege feminis interdictum esset, prodirent. Ut eadem conditio in variis personis observata ad pluria proverbia invenienda ansa erat, sic ab eadem agendi ratione pluria proverbia, quae aut eundem aut paulo diversum sensum praebent, derivata sunt, qua in re quantus sit Arabum et inveniendi et utendi proverbii amor, observare licet. Quid, quod ab una eademque persona, cui varias aut cognatas indoles adscripserint, plura proverbia desumserint?

Sic a Falhaso, Haritso b. Thsalim, Hatimo, Hodjainaho, Kadhibo, Kaiso b. Ahzim, Kosso, Lokmano, Maria, Omm-Djamila, Omm-Kirfa, Schaula [1]), Thowaiso.

§. 4. **Bestiae.** a) quadrupedes. 1) **Camelus** bene ducens 21, 171. audax, quum libidine incensus est 5, 154. zelotypus 19, 55. levis prudentia 7, 111. mordax aut irruens 14, 102. camelus sitibundus multum bibit 13, 150. aquam e puteo hauriens despectus est 9, 48. annosus patiens in molestiis ferendis est 14, 87; camela annosa in pullum propensa est 6, 201. camela pice oblita ingrata est 2, 154. fusca colore infausta putatur 13, 129. noctu non cernens multum offendit 7, 135. Cameli pullus stupidus est 6, 180. pullus mas 9, 54. et nondum ablactatus 9, 66. et potu satiatus 24, 503. viles habentur. Cameli pullus sto-

---

1) Hoc nomen duae diversae personae gessisse videntur.

machum corruptum habet 3, 160. et juvencus inequitantem multum fatigat 3, 161. Caro pulli recens nati insipida putatur 24, 424.; cameli gibbus altus et pinguis esse dicitur 3, 151. Cameli urina contraria est 7, 105. et saccus, in quo veretrum est, diversus 7, 106. Cameli ungula ad incessum apta 10, 185. 191. et crepitus ventris contemtus est 27, 168. 2) Taurus stupidus 2, 170. et superbus est 11, 41. 3) Capra saepe pedit 15, 61.; frigus sentit, si scabie adfecta est 14, 96. Caprae crepitus ventris contemptu dignus 27, 158. et levis (despectus) est 27, 152. 4) Hircus quarundam personarum libidinosus fuisse dicitur 3, 152. 153. 19, 54. 21, 130. 131. 5) Hoedus in fovea capiendi leonis causa adligatus vilis appellatur 9, 55. 6) Canis tanquam obediens 16, 77., gratis agens 13, 140., custodiens 6, 211., mansuetus 1, 419. laudatur; tanquam esuriens 2, 172.; avidus 6, 200. 208., multum insistens petendo 23, 495. turpis 20, 87., multum mingens 2, 166. vituperatur. Nasum suum celeriter lingit 12, 142., nubem adlatrat, quod contemtui est 27, 163. 7) Felis est pia 2, 153., celeriter rapit 4, 38., venatur 14, 111., scortans est 11, 42., repens 8, 61. et mas ejus libidinosus est 9, 63. 8) Ovis stupida 6, 181., vilis 9, 56., ad aquae receptaculum festinans 18, 238. est. Ovis lana spurca foetida 25, 108., mulsio celeris 12, 141. dicitur. 9) Agnus vilis 9, 60. est. 10) Equus acuto visu praeditus 2, 147., celer 5, 184. 12, 113. 13, 148., obediens 16, 77., contumax 14, 109. est. Equus albo nigroque variegatus notus 13, 118., niger, in cujus pedibus album est, pulcher dicitur 6, 219. Equum contumacem repellere difficile est 14, 109. et equus variegatus praegnans rarus esse dicitur 18, 215. Equo aquam porrigere breve 21, 123. appellatur. Equuleus ductilis est 21, 126. 11) Asinus patiens est 14, 112., saepe pedit 15, 61., pedibus vinctus vilis est 9, 52. Asina stupida dicitur 6, 204. Asino aquam porrigere breve dicitur 21, 123. Asini cauda veterinario contemta est 27, 168.

12) Mula sterilis est 18, 216. 13) Sus tanquam levis seu inconsiderans describitur 16, 67. 14) Mus est furax 12, 128; foetus muris campestris errans est 15, 53. 15) Glis corrumpere solet 20, 100., furax 23, 525 et quaestui deditus est 22, 224. 16) Elephas robustus 13, 146. et vorax 1, 413. est. 17) Onager sanus est 14, 114. 18) Dorcas est sana 14, 114., socors luna lucente 19, 44. et secura in territorio Meccae 1, 418. 19) Caper montanus superbus est 11, 40. 20) Vulpes est astuta 10, 199., superba 7, 130. 11, 41., sitibunda 18, 234., vulpes fem. est meticulosa 5, 164. 166. Caudae vulpis astutia tribuitur 10, 199. *21) Simius est pavidus 5, 165.*, *imitans 6, 220.*, lusui *deditus 18, 240.*, *scortans 11, 37.*, salax *12, 144.* 19, 63. Simiae pullus astutus dicitur 22, 231. 22) Animal Jahru appellatum pingue esse dicitur 12, 141. 23) Animal Wabr vile 8, 68. appellatur. 24) Animal Toffah stramine carere posse dicitur 19, 45. 25) Animal Thsariban multum pedere dicitur 20, 83. 26) Animal Kothrob obire 5, 169. et vigilare 12, 137. dicitur. 27) Herinaceus noctu in*cedit 12*, 135. auditu valet 12, 143. 28) Hystrix auditu valet *12, 143.* *29)* Chamaeleon cautus appellatur *6*, 167.; ejus oculus frigidus est 14, 98. 30) Ichneumon multum pedit 20, 85. 31) Leo est audax 5, 167. 168. 185. 186., fortis 13, 161., vehemens 13, 162., generosus 22, 243; venans 14, 111., avidus 13, 133. Ejus nasus defensus est *6, 213*, nec non columella faucibus ejus impendens 18, 258. 32) Pardi podex defensus est 6, 170. 18, 257. 24, 415. 33) Lupus est esuriens 5, 173., cautus 6, 188., astutus 6, 199, levis capite 7, 108. malignus 7, 125., perfidus 7, 126. *12*, 114. 19, 61., injustus 18, 226., odoratu valens 13, 130., sanus 14, 114., vilis 23, 519. Lupa est audax 12, 129. et crudelis in propinquum 18, 233. Pullus lupae ex hyaena auditu valet 12, 123. 34) Lupus cervarius gravis capite est 4, 40. et quaestum faciens 22, 230. 35) Hyaena est stupida 6, 179 et corrumpens 18, 241. 20, 81. Pullus

hyaenae attonitus est 19, 50. Hyaenae duae res odiosae sunt 22, 237.

b) Aves. 1) Avis levis capite est 7, 109., parva avis pavida 5, 158. 2) Gallus est superbus 11, 41., fortis 13, 161., salax 12, 144., zelotypus 19, 55. Ejus oculus purus esse dicitur 14, 108. 3) Gallina est cacans 12, 131. et propensa in pullos 18, 256. 4) Columba est stupida 7, 116., scortans 11, 42., tristis 13, 160. Columba Meccae est mansueta 1, 419 et secura 1, 417. 5) Pavo est pulcher 6, 206 et superbus 11, 41. 6) Passer est levis intellectu 7, 110, salax 12, 144., parvus 14, 115. 7) Struthio est stupidus 6, 182.. 24, 418., pavidus 5, 161., cautus 6, 189., fugax 13, 137., potu satiatus 10, 178., odoratu valens 13, 160. 168., sanus 14, 114., celeriter currens 18, 224. Struthionis ovum integrum est 14, 103., periens 15, 60., vile 9, 61.; ovum struthionis relictum corrumpitur 28, 82. 8) Corvus acuto visu est praeditus 6, 187., superbus 7, 128. 11, 39., niger 19, 56., improbus 20, 103.; corvus regionis Ohkdah est mansuetus 1, 420., corvus separationis est infaustus 13, 128., corvus, unum pedem album qui habet, rarus esse dicitur 18, 218. Corvi oculus purus est 14, 108. 9) Perdicis pullus pavidus est 5, 160. 162. 10) Tardae pullus pavidus dicitur 5, 163. 11) Avis Hobara celeriter volat 16, 64. 12) Aquila celeriter volat 16, 63., potens est 18, 271. et inaccessa 24. 416. Aquilae pullus cautus est 6, 166. et auditu valet 12, 143. 13) Avis Rachama est stupida 6, 123. 24, 417. 14) Pica est stupida 6, 184., furax 23, 526., et infausta 13, 123. 15) Avis Abu-l'Barakat mutabilis dicitur 6, 198. 16) Avis Kirilla est cauta 6, 203., abripiens 7, 136., avida 16, 74., in aquam se immergens 19, 57. 17) Avis Anuk apppellatae ovum rarum esse dicitur 18, 217. et remotum 2, 146. 18) Avis Katha est verax 14, 90., vocem suam celeriter edit 12, 142.; pollex ejus brevis est 21, 140. 19) Otis cacans 12, 131. et tristis 22, 232. est. 20) Upupa odorans est 12, 146. 21) Avis

Sommah infausta est 13, 156. 22) Avis Tanawwuth artifex est 14, 88. 23) Luscinia sibilat 14, 110, 24) Vultur diu vivit 18, 247. 25) Avis Wazah parva est 14, 115. 26) Palumbes mentitur 22, 218. 27) Avis Zifrid pavida est 5, 159.

c) Pisces. Piscis magnus bene natat 12, 132., vorax est 1, 410., sitiens 17, 30. simulque potu satiatus 10, 182.

d) Amphibia. 1) Crocodilus est injustus 17, 24. 2) Testudo stupida est 2, 170. 3) Rana sitiens est 18, 235. et nates macras habet 10, 187. 4) Lacerta diu vivit 6, *159*. *18*, 246, *diu vitae indicia ostendit* *16*, 55, *attonita* est *6*, *196*. *197*. et decipiens *7*, *127*., se occultans 7, 131., potu satiata 10, 179. celeriter linguam movens 12, 119., auditu acri praedita 12, 143., fugiens 13, 138., patiens 14, 112., errans 15, 53., crudelis erga pullos suos 18, 232, injusta 17, 22. Intervallum inter lacertae ungulas breve est 21, 141. et pollex lacertae brevis 21, 140. Locus in lacertae latibulo, ubi id diffindit, angustus est 15, 56. 5) Serpens *potu satiatus* *10*, *180*., acri auditu praeditus 12, 143., diu *vitae indicia ostendens* *16*, 57., nudus *18*, 262., injustus est 17, 20. Cutis serpentis Schodjah tenuis est 10, 193. 6) Vipera vitae extremum motum diu retinet 16, 56. et injusta 17, 21. esse dicitur. 7) Animal Dalam appellatum robustum esse dicitur 13, 165.

e) Insecta et vermes. 1) Locusta vorax est 5, 192., *corrumpens 20*, 78., noctu proficiscens 12, 134., frigus sentiens 14, 95., volans *16*, 80., *copiosa* 22, 140. Locustae saliva pura est *14*, 94. Locustarum agmen errans dicitur 19, 47. 2) Gryllus vigilans est 12, 140. 3) Formica est potu satiata 10, 181., sitiens 18, 236, odoratu valens 13, 130., colligens 5, 179., quaestui dedita 22, 224., avida 6, 208., firmiter tenens 15, 62., robusta 21, 122., copiosa 22, 241. Formicae membrum virile breve est 21, 140. 4) Scorpio est stupidus 5, 188., infestus seu injustus

18, 227. 5) Millepeda vilis est 19, 46. 6) Scarabaeus viperarum celeriter iram ostendit 12, 121. et latet 22, 238. 239. 7) Scarabaeus pilularius adhaerens 23, 490., et insistens est 23, 495. 8) Pediculus cameli firmiter adhaerens 4, 35. 18, 263. 23, 487., famelicus 5, 174., contemtus 9, 50., auditu acri praeditus 12, 116., parvus 14, 114., diu vivens 18, 245. 9) Insectum Karanba firmiter adhaeret 23, 490. 10) Tinea vorax est 1, 411., et corrumpens 20, 80. 11) Animalculum Sorfah bonus artifex est 14, 87. et fila bene ducit 19, 48. 12) Bombyx magnus artifex dicitur 14, 113. 13) Pulex salit 16, 81. et ejus ovum parvum est 14, 115. 13) Teredo gentis Banu - l'Hobla corrumpens fuisse dicitur 20, 79. 100. 15) Apis artifex magna est 14, 89. 16) Vespae domus angusta esse dicitur 15, 57. 17) Musca est audax 5, 149., errans 7, 132., inconstans 16, 66., superba 11, 41., insistens 23, 495., imbecillis 24, 435. 18) Pyrallis (papilio) est ignorans 5, 178., levis 7, 107. 16, 65., errans 7, 133., debilis 15. 58. 19) Culex est debilis 15, 58., et culicis medulla rara 18, 271. 20) Vermis filia pluviae cognomen habens rubicundus esse dicitur 13, 122. 21) Pediculus contemtus est 27, 168. 22) Araneae domus infirma habetur 26, 124.

Aliis gentibus ejusmodi a bestiis derivata proverbia esse non nego; sed Arabes proverbiorum talium copia excellere contendo. Ab aliis bestiis nonnisi unum proverbium, ab aliis plura orta esse videmus. In omnibus autem hisce proverbiis Arabes quam sint diligentes atque accurati naturae scrutatores cognoscere licet. Quo autem frequentiore quodvis animal cum hominibus consuetudine conjunctum erat, eo plura ab eo proverbia orta in usu habebant. Quid quod Arabes a caeterarum gentium more tantum recesserint, ut pluribus bestiis nonnisi hominibus convenientes indoles saepissime adjudicarent. Sic tauro, vulpi, capro montano superbia, feli pietas, leoni generositas, gallo superbia, corvo superbia et improbitas, avi Katha veracitas, lacertae

injustitia, serpenti, viperae et scorpioni injustitia, tum scorpioni stupiditas et muscae denique superbia tribuitur.

§. 5. Arbores et plantae. Palmae duae Hulwani diu in societate erant 16, 62., palma dactylis abundans honorata est 22, 236. Arbor Karmalah vilis est 9, 58. Arbor Barwakah bene agit gratias 13, 139. et debilis appellatur 15, 59. 21, 121. Arbor Katadah dispersa appellatur 13, 143. Arbor Ala amara est 24, 423. Oleander amara dicitur 24, 436. Aloe amara est 24, 422. Myrrha amara est 24, 436. Portulaca stupida dicitur 6, 185. Tuber terrae album vile est 9, 53. Medica difficilis fractu *est 14, 109. Planta* Caschuts adhaeret 23, 488. Planta Chotban *amara est* 24, 422. Cepa vestita et tuta dicitur 22, 225. Colocynthis amara 24, 436. et odiosa 22, 244. est. Rutae odor serpentibus odiosus est 2, 165. Arundo est levis 7, 113. Arundinis cortex est acuta 6, 217. Rosa est fragrans 9, 62. Arboris truncus est asper 7, 137. Arboris Salam folia contemta sunt 27, 168.

Arboribus quoque ac plantis indoles quaedam in proverbiis *concessae snnt,* quae nonnisi hominibus conveniunt. Sic *arbor* Barwakah *gratiarum actione* pulchra, portulaca stupiditate describitur.

Quae hucusque recensuimus, nominibus propriis distincta erant, jam ad ea venimus, quae ampliorem significationem habentia ob quasdam iis tributas indoles, conditiones atque agendi rationes ad proverbia invenienda ansam dederunt. *In terra coeloque* et rebus cum iis cohaerentibus incipientes ad homines eorumque *conditiones* et agendi rationes transimus et in rebus finimus.

§. 6. Terra coelumque et res cum iis quodammodo cohaerentes.

Mundus est pulcher 6, 206. Terra est portans 1, 416. 6, 221.; abscondens 1, 416. 22, 242., conculcata 26, 123., inventa 26, 119., vilis pretio 10, 195., divulgans 25, 111., fidelis 1, 415., custodiens 1, 416., fiduciâ digna 26, 122.,

patiens 14, 112., petens 12, 151. Terra in loco, ubi ventus flat, est periens 15, 60., in arenae cumulis est stupida 6, 186., humus praesens et contemta 6, 222. Arena est bibens 13, 151. 163., sitiens 17, 31. et copiosa 22, 241. Mons est gravis 4, 34. et firmus 4, 41. Petra est arida 28, 125. et nuda 5, 180. Petram transportare difficile est 14, 109. Desertum est amplum 26, 121, viae parvae in desertis perdentes sunt 27, 164., paransangae Dair-Cahbi sunt longae 16, 59. Hortus est florens 25, 140. et fragrans 16, 68.

Mare est humidum 25, 141., profundum 18, 270. Fluctus est exundans 16, 79., fluctus aquarum irruens est terrens 27, 169. Torrens est impetuose proruens 19, 60., torrens sub nocte est penetrans 24, 433., *torrens ad locum* declivum defluens est celer 12, 142.

Aqua est pura 14, 108., similis aquae 13, 155., bona sitientibus 16, 84., inventa 26, 119.; aqua defluens est celeris 12, 142, aqua Euphratis est licita 6, 215., aqua sub palea est occulta 7, 114, aqua in locis glareâ impletis est pura 14, 92., aqua nubis matutinae est grata 23, 522.

Coelum est altum 10, 198., sol splendidus 2, 174. et pulcher 6, 206. Luna est splendida 2, 174. et pulchra 6; 206.; luna autem hiemis inutilis 15, 47. esse dicitur. Aura coeli longa est 16, 54. 84. Sidus est remotum 2, 146, divulgans 25, 135., sidus aquilarum duarum est durabile 2, 173. Stella est remota 25, 143., vigilans 12, 138, ducens 27, 171., stella Schihra sequax 3, 147., stella, quae Plejades sequitur infausta 25, 116. dicitur. Stellae Ferkedan durantes in societate sunt 16, 60. Aer amplus est 26, 121., aer Bazrae mutabilis 10, 201., aura coeli longa 16, 54. 84. dicitur. Ventus est celer 12, 142., intrans 26, 113. et penetrans 24, 433. Aurora est clara 15, 63., longa 16, 53., divulgans 25, 110., lucens 25, 129. Lux Aurorae erumpens est clara 13, 131., longa 16, 53. Nubes est humida 25, 141. Fulgur est celere 12, 141. Pluvia est humida 25, 141, pluvia tempore suo est utilis 5, 191., pluviae finis est

frigidus 2, 157. Grando est frigida, 2, 156., glacies est frigida 2, 155. Frigus mensium Alcanun est vehemens 2, 164. Vapor meridiei in desertis est decipiens 19, 42 et mentiens 22, 212. 213.; splendor se movens vaporis meridiani est tenuis 10, 190.

Ignis est vorax 1, 413., pulcher 6, 193. celerque 12, 142. Flamma incendii est terrens 27, 169. Scintillae celeres sunt 12, 142. Pruna est calida 6, 190.

Tempus est longum 16, 84., injustum 5, 190., tempus mortis est praecedens 12, 147.; tempus matutinum post noctem tenebrosam abundans proventu erat 7, 140. Fatum est penetrans 24, 433. et custodiens 6, 211. Annus infertilis est longus 16, 82., mensis jejunii est longus 16, 82. Dies est clarus 15, 63., diei lux est lucens 25, 139., dies separationis est longus 16, 82. Nox Alzadar est vacua 14, 110., nox pluviosa humida 25, 141. Res autem, quam nox tegit, occulta est 7, 115. Tenebrae sunt lenocinium exercentes 21, 127. Feria quarta est molesta 4, 43. Senectus est injusta 17, 33.

§. 7. Homo. a) Diversae ejus aetates, status et agendi rationes etc. Puer est avarus 2, 178., vilis 23, 520., recusans 24, 425., injustus 17, 27., mentiens 22, 217. Filii sunt dulces 6, 207., filius parvus est gemens 23, 514. Mulier austerum vultum habens et emaciata est foeda 21, 150. Senex peregrinus est mentiens 22, 214. Orphanus est plorans 2, 177. Puella vivens sepulta est errans 15, 50.; puella sororiantibus mammis est pudibunda 6, 219., domi retenta est pudibunda 6, 219. Virgo est pudibunda 6, 219. Eunuchi filius est rarus 18, 271., calvus pectine non indiget 19, 39., educatus in opum abundantia est delicate habitus 3, 156., captivus est mentiens 22, 227., aegrotus est desiderans 6, 214., monachus est, addictus amori maris 23, 511., caecus est saepe iniens 25, 146 et memoria tenens 6, 211., fatuus est debilis 18, 251. Custos inter amantes est molestus 4, 42. occupatum distinens est molestus 4, 44.; equuleos docens est fatigatus 3,

146.; claudus naturâ est debilis 26, 125., capiens sagittarum crenas est jaculans 10, 197., uvas e rubeto colligens est debilis 18, 255., qui uvas e nerio edere vult, est debilis 18, 254., in quem vulpes minxit, debilis 9, 57., aquam manu capiens frustratus 7, 120. Captivi fumi erant avidi 5, 177. Fraudatus est jacturam faciens 7, 119, noctu ligna colligens est offendens 7, 134., alearum ludo victus est pavidus 16, 75., alearum ludi non particeps ob avaritiam est vilis 23, 501. 502., molles lapides fricans est otiosus 20, 88., aquâ submersus est desperabundus 28, 126. Submersus margaritarum onere erat gemens 23, 513., nec non saxum vertens 23, 515. Camelos scabiosos habens est mentiens 22, 215., sic quoque mulier butyrum purgans 22, 216. Calumniatrix est celeris 12, 120., contentus est potens 18, 219; pellem super sordibus concinnans est stupidus 6, 177. Castrati lacryma est celeris 12, 142., lac sugens e mammis est vilis 23, 499., qui cibi reliquias dentibus adhaerentes edit, vilis est 23, 500. Iudex Sodomi injustus appellatur. 5, 194.

b) Corporis humani partes etc. Latus anguli interioris oculis celere 26, 111., crinis deciduus contemtus 27, 168., calvities nuda 5, 180., canities mulieribus odiosa 2, 165. appellatur. Canities in juventutem ingreditur 16, 83. Oculi nictatio celeris est 12, 122. Facies mercatorum die, quo merces non venduntur, odiosa est 2, 165 Dens esurientis vehemens 13, 162., dens molaris vorax dicitur 7, 412. Arteria colli propinqua est 21, 144., crines pectoris adsidui sunt 23, 491. Motus manus est celer 12, 142., manus ad os ducta est celeris 12, 111., manus ad os directa est 21, 146. et ducta 27, 171, manus recta sinistrae adsidua est 23, 493, manus in utero haesitans 18, 214., attonita 6, 209., debilis 15, 46., vilis est. 9, 47. Vola manus est nuda 18, 262., pura 25, 136. Digitus est nudus 18, 262., digiti extremitas pulposa brevis 21, 140. Pes est incedens 12, 136., crura sponsae pulchra sunt 6, 206.

c) Hominis status, conditio, actio etc. Desperatio est quieta 10, 200., solutio pretii ante mercem traditam periens 3, 158. Debitum est periens 3, 155. Haereditas amitae est grata 6, 202. Vita consueta est dulcis 6, 207., nec non desiderii completio 6, 207. Sternutamentum est celere 12, 110., sic quoque contagium oscitationis 12, 118. Responsum est celere 12, 142. et signum nutu factum 12, 142. Intuitus est celer 12, 142., separatio est celeris 12, 142., poesis est proficiscens 12, 133., cogitationes sunt praecedentes 12, 147. Nodatio, qua arboris rami conjunguntur, est inutilis 24, 429., salutes domorum vestigiis *dictae sunt inutiles* 24, 430., *sic quoque Chorafahi narrationes* 24, 431. et *nugae* 24, 432. et ploratus ob vestigia habitaculi 24, 438. Colaphus in terra peregrina ingratus habetur 6, 216. Religio Karamitharum est levis (commoda) 10, 194., potatio facilis 27, 154., verbum sine facto foedum 21, 141., exprobratio beneficii foeda (turpis) 21. 142. Praestigiae sunt foedae 21, 142., resurrectio est propinqua 21, 144., separatio resecans 21, 145., contumelia cognominis est adsidua 23, 493, *sic quoque conditio naturae* 23, 494. Optatum est *jucundum* 23, 505, *dormitio tempore Aurorae jucunda* 33, 506, somnus alto die gratus 23, 522., osculum in festinatione gratum 23, 522., hypocrisis mollis 25, 110., jactus, qui fit stercoris globo, contemtus habetur 27. 161.

§. 8. Res a) quae homini alimento sunt. Dactyli in oppido *Bazra* viles pretio sunt 10, 195, dactylus dactylo *similis est 13, 132*, dactyli manducatio celeris 12, 142, dactyli petiolus vilis 9, 64. Triticum antiquum est 18, 266. 21, 149. Lac matris licitum est 6, 215 lactis radius *tenuis* 8, 59. Lac in mammam reducere difficile appellatur 14, 100. Cremor lactis lenis 23, 496 et jucundus est 23, 508. Caro super laniario periens 15, 60, medulla liquida liberalis 12, 125, esse dicitur. Mel est purum 14, 93, dulce 6, 207. Apum sputum tenue est 10, 194. Vinum est concupitum 13, 152, vini gustus gratus 23, 522. Olei mensura

perfecta dicitur 26, 118., sal in aqua inutile 14, 105., res molita (farina) contrita 8, 60., granum est parvum 14, 115., et breve 21, 140. Ovum in prato pulchrum habetur 6, 210., ovi pellicula tenuis 10, 192. Malum Punicum plenum est 26, 120. Uvae passae sunt concupitae 2, 172. nuces duae in sacco inutiles 14, 106., nuces in sacco divulgantes 25, 135. Cucurbita in aqua est decipiens 19, 41.

b) Arma. Lanceae umbra est angusta 15, 55., et longa 16, 51. Lanceae inferior cuspis est angusta 15, 56. Sagitta transfigens est 14, 99. 24, 420. 421. 433., sagitta, qua pueri ludunt, levis 7, 112., sagitta folium transfigens penetrans est 14, 97. Cuspis est penetrans 25, 142., et cuspis ferrea in inferiorem hastae partem intrans 26, 113. Vagina sine cuspide inutilis putatur 15, 48. Gladius penetrans est 24, 433., sic quoque hastae cuspis 24, 433. 25, 142.

c) Instrumenta, utensilia, vasa. Aquae receptaculum decipiens est 19, 45., acus penetrans 25, 142., acus foramen angustum 15, 56., ampulla infirma 15, 58., atramentarium concupitum 2, 172., bilanx aequa 18, 265., baculus claudi propinquus 21, 144. Baculi dissecti partes multae sunt 22, 234. Culter magnus in venam cordis penetrans est 24, 433., colus nuda 18, 262; funis stolidae longus 16, 51. Infundibulum sitiens dicitur 18, 259., bibens 13, 163. Lanae tonsae particula decidua est contemta 27, 168., acus concupita 2, 172., lorum album ephippii emollitum lene 23, 496. Mola est vorax 1, 422., mola seminis gravis 4, 33., novaculum acutum 6, 217. Paxillus dispersum capillum et pulvere inquinatum caput habet 13, 166., et vilis est 9, 65., nec non patiens in ferenda vilitate 14, 112. In paxillo stare difficile putatur 14, 101. Palus in campo vilis est 9, 51. Postilena jumenti est addicta amori praepostero 23, 510. Poculum medicamenti est odiosum 2, 165., et pix et viscus firmiter adhaerent 23, 490. Pelvis sponsae pura dicitur 25, 136. Pellis corrupta est contemtibilis 27, 156. Pannus, quo menstruus sanguis excipitur con-

temtibilis 27, 160., et spurcus 21, 129., est. Panni, quo pes obvolvitur, odor foetidus est 25, 117. Subulae confossio vehemens est 13, 162. Solea vilis est 19, 59; soleae corrigia vilis 9, 68., et propinqua 8, 63. Stragula, quae humi sternitur, vilis est 9, 69. Stratum, in quo scortum adorandi ritum peragit, odiosum est 2, 165. Speculum peregrinae est purum 25, 115., et clarum 26, 109. Straminis particula super latere est pauca 21, 13., et contemta 27, 167. Tripodes sunt patientes in ferendo igne 14, 112. Tintinnabulum est divulgans 25, 112. 135. Uter, qui nondum agitur, dum in eo lac coagulatum est, levissimus injuriâ *adflictorum dicitur* 27, 153. *Vas vitreum divulgans* est 25, *113*.

d) Vestimenta. Pallium detrahere celere est 12, 142., inaures pulchrae sunt 2, 175. 6, 194., inaures Mariae pretiosae 25, 149.

e) Opes. Opes sunt dulces 6, 207., et opulentia post inopiam laetitia adficit 12, 150; opulentiae autem finis foedus vestigio est 21, 142. Thesaurus Alaathfi gratus est *27, 166. Drachma negotium bene* perficit 21, 124., et penetrat 24, 433. 25, 142.

f) Morbi et remedia. Febris adhaeret 1, 421. 423., et familiaris 1, 424., atque insistens 23, 495., est. Febris quartana firmiter adhaeret 23, 490. Scabies est contagiosa 18, 228. Ulcus post ulcus est dolens 24, 434., pustula alba est *calida* 6. *191*., nec non pustula cauterio orta 6, 192. Remedium pectus *aegrotum* habenti jucundum dicitur 23, 507. Medicina Lablab ingrata est 4, 45., theriaca rara 18, 271. Sanitas post morbum laetitia adficit 12, 150.

g) Lapides, metalla. Lapis durus est 13, 162., patiens 14, 112., in aquae fundo resistens 10, 189., densiorem umbram faciens 17, 32. Aurum durum est 14, 107., et grave 4, 34. 10, 138. Argentum vivum grave est 4, 31.

h) Excrementa. Excrementa foeda vestigio sunt

21, 142. Stercus est vile pretio 10, 195., stercoris globulus vilis 8, 68., merda humana foetida 25, 118.

i) Varia. Ambarum est fragrans 9, 62., nec non muscus 9, 62. 16, 69; idolum pulchrum 6, 195., lacryma pura 25, 136., lens (*dis*) contemta 27, 168., pluma ad gluten firmiter adhaerens 23, 490., paries firmus in domo 4, 37., venenum necans 21, 147., venenum confestim necans celere 12, 142., Praeda in qua nil ingrati est, jucunda habetur 23, 504. Scriptura in lapide est durabilis 2, 169., et pictura in manu firmiter adhaeret 4, 36. Proverbium non divulgatum est vile 2, 170. Echo est celeris 26, 111., auditu valens 12, 143. Umbra est adsidua 23, 492; phantasma noctu incedit 12, 139., et spectrum familiare est 1, 424. Unus et unicus est paucus 21, 139; nonaginta (numerus) est angustus 15, 56. Nihil in numero est paucum 21, 139; sic quoque non in sermone 21, 139.

Quod jam supra exposui, id hoc loco repetendum est, Arabes tam rerum multitudine, quibus indoles tribuunt quam indolum multitudine ac varietate, quas singulis rebus adjudicarunt, a caeteris gentibus distingui, qua ex re, vehementer deditos eos fuisse proverbialiter loquendi modo videre licet. Quod vero in proverbiis Arabicis terra petere dicitur, quod fidelis est, quod terra in arenae cumulis tanquam stupida describitur, quod bilanci aequitas, paxillo patientia in ferenda vilitate tribuitur; quod manus in utero attonita, postilena jumenti addicta amori praepostero putatur, tintinnabulum et vas vitreum tanquam divulgans, medulla liquida tanquam liberalis depingitur, echo auditu valens, nox injusta et lenocinium bene exercens appellatur, id Arabum poetico ingenio tribuendum videtur.

Cap. II.

De locis, gentibus, personis, bestiis et rebus, quae omnia etsi indole, qua distincta sunt, carent, tamen proverbiis originem dederunt aut cum iis cohaerent.

Finitis iis, quae eo, quod indole aliave re distincta erant, in proverbii consuetudinem venerunt, ea, quae ista indole carent, breviter recensere in animo est. Quae quamquam ab illis diversa non sunt, tamen ob discrepantem inter utraque proverbiorum rationem omitti non possunt. Id *quod eam ob causam moneo, ne quis in hoc nil nisi superfluam repetitionem conspiciat.* Eundem, qui in praecedentibus est, ordinem secuturus, ab iis quae nominibus propriis distincta sunt, initium facio, ita ut a specialioribus ad generaliora procedam.

§. 1. Loca. Ahbbadan (insula) 23, 533, Auhf (vallis) 23, 403. Bakkah (locus) 2, 4. Albark (mons) 27, 14. Bazra (urbs) 10, 195. 201. 23, 508. 28, 129. Birc (vallis) *23, 391. Bonan (locus) 23, 475.* Chaffan (locus) 5, 186. Codojjon et Codaon (*montes*) 1, 407. Cufa (urbs) 23, 508. Dair-Cahb 16, 59. Djadabat (vallis) 26, 4. Djobbal (locus) 5, 193. Dobajj (locus) 5, 86. Dsat-Alhabakat (locus) 18, 202. Euphrates 6, 215. 23, 360. Alghabai' (fons) 1, 175. Ghaur (regio) 24, 231. Hadhan (mons) 23, 56. 25, 24. Hadjar (locus) 23, 363. Harscha (clivus) 22, 76. Haubar (locus) 1, 404. Haudh-Altsahlab (locus) 23, 58. Hauran (regio) 13, 93. Jasum (mons) 23, 55. Alihalah (desertum) 1, 382. Ihfirrin (locus) 13, 121. Mina (locus) 10, 195. Naahm (vallis) 23, 391. Nedjd (regio) 24, 231. Odhach (locus) 1, 230. Alohnzolain (via) 1, 264. Ramah (locus) 3, 20. Ras-Alaihn (oppidum) 22, 314. Roha (oppidum) 8, 50. Sabath (locus) 20, 89. Salaman (locus) 23, 57. Schadjaat (clivus) 1, 140. Scha-

kik (locus) 26, 32. Schardj (locus) 13, 31, Taghari (vicus) 24, 296. Tardj (locus) 5, 152. Tehamah (regio) 27, 102. Torbah (regio) 18, 23. Tsabir (mons) 13, 29. Tsamanin (forum) 28, 3. Tsermida (locus) 25, 50. Wadjra (locus) 10, 162. Waseth (oppidum) 3, 130. Zadda (puteus) 24, 98.

§. 2. gentes. Aethiops 12, 177. 22, 326. Arabs 2, 64. Ahnasah 22, 245. Ahnsita 15, 52. Albaradjim 1, 6. Banu-Cahil 22, 162. Curdus 22, 290. Dhabbita 14, 83. Djodsam 23, 280. Ebn-Afza 13, 154. Fesarah 10, 16. Ghathfanita 23, 384. Graeci 10, 113. Hentselita 5, 100. Banu-Himman 19, 54. 21, 131. 25, 147. Banu-l'Hobla 20, 79. Ihbadita 22, 171. Israelitae 22, 223. Judaeus 1, 438. 18, 281. 22, 279. Kadarita (secta) 24, 560. Karah 21, 38. Kasith 28, 14. Maahd 20, 3. Maahdita 11, 6. Magi 24, 470. Mohammedanus 3, 172. 24, 366. Namerita 12, 21. Ohelita 6, 47. 23, 435. Sabaei 9, 4. Sahd 2, 99. Sahd-Allah 23, 280. Sahdus 22, 106. Sophi (secta) 21, 163. Syriacus 23, 539. Thesm 6, 66. Towait 3, 152. Tsahlebah 2, 30.

Cum singulis quidem ex horum numero in proverbiis attributa conjuncta sunt aut bestiae ex. gr. hircus Banu-Himman et teredo gentis Banu-l'Hobla, ut hac de causa praecedentibus proverbiis adnumerari potuissent; attamen vero quum gentis nomine ista proverbia potissimum niti viderentur, inter gentes iis locum dedi.

§. 3. Personae. Abraham 23, 547. Abu-Carb 23, 128. Abu-Dolamah 6, 229. Abu-Duad 5, 27. Abu-Jasar 13, 3. Abu-Ijjub 23, 564. Abu-Lahab 18, 282. Abu-Rabih 6, 104. Abu-l'Rauka 7, 72. Abu-Sajjarah 14, 86. Abu-Watsil 1, 349. Achsam 13, 20. Ahbbud 25, 22. Ahbidah 24, 150. Ahdjab 18, 111. Alahdjulah (mulier) 18, 118. Ahdl 18, 19. Ahjjar 19, 26. Ahkil 13, 54. Ahmru 26, 51. Ahmru b. Tikn 23, 426. Ahns (mulier) 10, 95. Ahtib 26, 70. Ahzami 24, 12. Ahnas 1, 283. Anas b. Malic 27, 193. Asahd

(mulier) 26, 1. Thajjab 6, 229. Tsalabah 18, 95. Wahwah 23, 436. Alwalid b. Tharif 18, 283. Zohra (femina) 24, 13.

Quod in gentibus dixi, in personis repetendum est. Inter personas proverbia nonnulla locum obtinuerunt, quod non tam in bestiis, quae cum iis conjunctae erant, quam in personis, quibus illae bestiae erant, proverbii momentum esse videbatur. Duarum personarum nomina non vera, sed ficta esse conf. 5, 85. 27, 83., silentio praetereundum non est.

§. 4. Bestiae. a) quadrupedes. 1) Camelus 1, 69. 73. 75. 80. 85. 95. 248. 251. 257. 272. 329. 375. 377. 378. 440. 2, 10. 19. 154. 3, 160. 161. 4, 29. 5, 40. 108. 154. 205. 6, 1. 21. 40. 41. 57. 74. 105. 117. 130. 131. 137. 180. 201. 7, 4. 105. 106. 111. 135. 8, 16. 17. 26. 9, 6. 48. 54. 66. 10, 31. 47. 96. 108. 120. 124. 175. 183. 11, 7. 49. 12, 23. 64. 13, 90. 129. 150. 14, 1. 71. 85. 103. 15, 1. 5. 10. 30. 39. 40. 18, 28—31. 61. 93. 98. 99. 19, 3. 55. 20, 7. 12. 17. 23. 36. 68. 69, 21, 17. 18. 55. 67. 100. 106. 22, 7. 16. 21. 31. 36. 49—55. 79. 97. 136. 138. 140. 186. 187. 194. 216. 23, 9. 28. 30. 69. 104. 121. 261. 284. 301. 314—318. 320. 322. 323. 407. 503. 24, 9. 23. 37. 43. 55. 74. 97. 278. 388. 424. 25, 15. 26. 32. 44. 26, 2. 57. 27, 3. 13. 14. 26. 62. 86. 92. 171. 28, 10. 22. 53. 79. 94. 98. 2) Taurus 1, 81. 4, 5. 12. Boves 5, 41. 3) Capra 1, 83. 15, 36. 18, 43. 22, 2. 23, 32. 329. 24, 46. 47. Capella 23, 327. 328. 4) Canis 1, 88. 2, 3. 3, 193. 5, 47. 172. 6, 257. 9, 73. 12, 25. 13, 154. 18, 47. 268. 20, 33. 22, 56. 63. 150. 193. 200. 323. 23, 35. 124. 290. 334. 5) Felis 1, 90. 439. 4, 38. 12, 184. 19, 63. 22, 282. 6) Ovis 1, 331. 10, 98. 12, 142. 13, 179. 18, 238. 21, 24. 179. 24, 95. Agnus 1, 242. 7, 23. 9, 60. Aries 18, 42. 7) Equus 1, 297. 2, 214. 5, 150. 151. 7, 8—20. 14, 53. 15, 14. 28. 17, 6. 18, 25. 26. 131. 161. 21, 158. 22, 48. 141. 23, 238. 531. 24, 559. 596. 8) Asinus 2, 49. 193. 200. 3, 66. 6, 253.

254. 9, 76. 11, 48. 14, 69. 15, 27. 18, 40. 41. 21, 157. 22, 3. 294. 23, 31. 326. 9) Mulus 2, 212. mula 21, 93. 22, 196. 10) Sus 5, 197. 22, 62. 11) Mus 1, 453. 15, 61. 23, 625. 12) Elephas 9, 79. 22, 299. 13) Onager 1, 82. 5, 42. 14, 114. 22, 189. 23, 324. 14) Dorcas 2, 2. 22. 194. 3, 1. 5, 16. 15) Caper montanus 3, 89, Rupicapra 10, 157. 16) Lepus 10, 126. 16, 19. 17) Vulpes 9, 57. 18) Simia 12, 181. 19) Meles 18, 134. 20) Animal Thsariban 20, 25. 21) Herinaceus 2, 44. 10, 160. 22) Leo 1, 452. 3, 68. 5, 153. 6, 102. 9, 75. 15, 38. 16, 93. 23, 333. 23) Lupus 1, 433. 436. 9, 9. 11. 13. 14. 45. 70. 71. 12, 24. 18, 185. 19, 6. 22, 293. 23, 33. 24, 359. 463. 24) Hyaena 1, 87. 3, 93. 6, 42. 7, 24. 43. 14, 9. 40. 15, 16, 18, 44. 22, 61. 237. 24, 239.

b) Aves 1) Gallus 8, 42. 13, 10. 22, 5. 23, 573. 24, 238. 2) Passer 14, 32. 16, 13. 22, 296. 23, 339. 3) Struthio 1, 108. 2, 46. 7, 26. 9, 61. 10, 178. 11, 8. 13, 130. 14, 103. 15, 60. 20, 82. 24, 349. Augmentum in struthione mare 27, 146. 4) Corvus 3, 68. 14, 51. 22, 69. 159. 23, 538. 5) Perdix 16, 11. 12. 6) Avis Hobara 6, 143. 7) Avis Carawan 6, 143. 8) Avis Rachamah 9, 31. 9) Pica 23, 37. 10) Avis Anuk 8, 2. 11) Avis Katha 23, 4. 12) Otis 18, 256. 23, 573. 13) Avis Sommah 22, 70. 14) Vultur 15, 9. 16. 3. 15) Palumbes 20, 129. 16) Gryps 16, 2. 17) Falco 23, 601. 637. 18) Accipiter 1, 434. 14, 18.

c) Amphibia. 1) Lacerta 1, 91. 92. 94. 304. 312. 6, 110. 127. 7, 42. 12, 100. 110. 15, 35. 40. 18, 242. 23, 336. 432. 24, 61. 127. 2) Serpens 1, 93. 5, 133. 6, 248. 13, 26. 18, 225. 262. 22, 65. 3) Vipera 15, 70.

d) Insecta et vermes. 1) Locusta 5, 45. 86. 14, 108. 18, 48. 21, 140. 22, 184. 257. 23, 337. 2) Formica 1, 431. 24, 226. 228. 3) Scarabaeus viperarum 1, 137. 2, 73. 12, 60. 21, 26. 24, 495. 4) Pediculus cameli 1, 108. 3, 94. 8, 21. 18, 184. 5) Musca 9, 43. Scorpio 2, 62. 3, 33. 12, 3.

Pro cujuslibet animalis diversa ratione diversa proverbia orta esse videmus. Ab aliis unum tantum proverbium, ab aliis pauca, ab aliis multa derivata sunt. Cujus rei causa tum in cujuslibet animalis indole, tum in majore aut minore nexu, quo cum hominibus conjuncta erant, quaerenda est. Quo enim magis natura atque indole excellebant, quo arctius vita cum hominibus conjuncta erant, eo plura proverbia inde provenere. Ita factum est, ut a camelo, in cujus natura atque indole tota Arabum vita niteretur, tantus proverbiorum numerus oriretur.

§. 5. Arbores et plantae. Arbor Marchah 1, 124. 20, 29. Palma 1, 185. Arbor Karfah 1, 381. Arbor Idhah 1, 383. 23, 130. Arbor Thalh 2, 120. Tragacantha 8, 13. 36. Arbor Karmalah 9, 18. Arbor Artha 16, 24. Arbor Sajal 17, 11. Arbor Salamah 18, 56. Arbor Ahfar 20, 29. Arbor Difla 20, 36. Arbor Nabh 22, 267. Planta Kaziz 1, 127. 18, 209. Planta Zilijjan 5, 7. 6, 76. Planta Kilkil 8, 12. Planta Dsunun 9, 27. Planta Hasa 15, 14. Planta Orfoth 10, 25. 18, 196. Medica 20, 73. Planta Ahrfadj 22, 81. Planta Sahdan 23, 383. 24, 93. Planta Hollab 24, 91. Planta Chollah 23, 605. Olus Ailamah 24, 93. Cepe 23, 631. 24, 481. Fructus plantae Thortsuts 22, 79.

Finitis iis, quae nominibus propriis insignita sunt, ad generaliora procedimus. Istarum autem rerum, a quibus proverbia deducta sunt aut quibuscum cohaerent, numerus permagnus est. Totum mundum amplectuntur, imo mundi fines transgrediuntur. Terra, coelum, mare, homo diversa vitae aetate, situ, conditione atque agendi ratione, corpora animalium et membra, omnesque, ut breviter dicam, res tam parvae, quam magnae Arabibus ad invenienda proverbia occasionem dederunt. Quae, quum sint tam diversa, difficile erit, ita disponere, ut facile sub adspectum veniant. Eundem quam antea secuti sumus, ordinem retinemus.

§. 6. Terra coelumque et res cum iis quodammodo cohaerentes.

Mundus futurus 5, 199. 8, 70. 79. 81. 13, 107. Paradisus 8, 277. Gehenna, ignis infernus 18, 277. 279. 24, 561.

Terra 5, 23. 6, 2. 23. 12, 75. 18, 188. 20, 46. 21, 80. 23, 51. 246. 646. 24, 563. 26, 43. Terra dura et plana 24, 294. culta 18, 143. sole torrida 22, 84. humida 5, 18. 23, 352. 24, 357. 28, 155 mollis 24, 295. lapidosa, aspera 26, 82. terra putei 2, 32, terrae pars propinquior 28, 62. Humus 23, 476. Pulvis 27, 21. 28, 56. Lutum siccum 28, 136. Coenum 4, 3. Campus apertus 20, 14., campus vacuus 7, 27., campi arenosi 18, 53. Arena 5, 62. Arenae 25, 2. Desertum 23, 25. 52. Collis 1, 23. 12, 85. Mons 1, 102. 18. 205. Vallis 12, 65. 25, 84. 159. Vallis lotos proferens 23, 354. Vallis erroris 9, 41. Spelunca parva 18, 54., latebrae silvosae 28, 38., pratum 3, 35. 21, 108. 22 187. 24, 92. 95., pascuum 28, 389., hortus 24, 562. 26, 35. arboretum densum 20, 45., ripa exesa 1, 325., *petra 11*, 51. 24, 73. regio petrosa 26, 81., solum durum 22, 119., terrae durae podex 3, 14., barathrum 26, 79., insula 22, 22., territorium 6, 235., via 10, 132. 16, 49. 88. 18, 100. 22, 155. 23, 467., semita viae 27, 143., viâe 10, 39. 13, 2., viae parvae 18, 190., viae minores 8, 32., viae breviores 8, 32., via per montes ducens 24, 33., viarum *angustiae* 23, 450. Cacumen 18, 77.

Aqua 1, 129. 130. 2, 126. 14, 74. 17, 3. 22, 82. 23, 66. 67. 306. 643. 24, 98. 99. 170. 235. 26, 59. 85. 86. 27, 107. 28, 41. Aqua pauca 2, 45. 21, 47. aqua multa 5, 18. aqua dulcis, salubris 5, 134. aqua perennis 27, 108. aqua corrupta 14, 73. aqua in ore 20, 108. aquae membranae 20, 24. aquae fluxus 22, 168. Humores duo 23, 53. Gutta 20, 112. gutta nigri 24, 223. Prunae 23, 262. 27, 112. Glacies 22, 324. Fons calidus 24, 131. 5, 197. Torrens 5, 73. 6, 109. 12, 97. 102. 162.

15, 17. 19, 4. 21, 35. 91. 24, 100. 297. Alveus 12, 29. Alveus largus 7, 4. Fluvius 12, 69. Stagnum 22, 173. Aquae stagnantes 13, 14. Aquarum gurgites 19, 8. Mare 1, 345. 5, 74. 8, 46. 16, 34. 19, 27. 21, 160. 23, 293. 361. 28, 75. 160.

Coelum 2, 75. 6, 89. 14, 58. 23, 345. 616. Aer 9, 22. 28. Aura lenis 22, 205. Sol 5, 17. 13, 104. 22, 273. 23, 236. 24, 532. 566. Solis facies 28, 112. Aurora 1, 345. 10, 40. 21, 34. 24, 434. Luna 6, 90. 12, 27. 20, 26. 23, 346. 27, 133. 137. Lux 24, 569. Tenebrae 6, 90. 23, 346. Sidus 8, 3. 9, 38. Sidus ad occasum se vergens 21, 71. Stella 6, 89, 16, 31. 23, 563. Stellae 18, 38. 84., stellae duae 25, 76., stellae capellae 8, 4. Plejades 14, 68. 23, 206. 26, 58. Ventus 1, 113. 5, 17. 62. 10, 15. 212. 213. 22, 278. 23, 619. 24, 558. 27, 180. 28, 135., ventus fervidus 9, 17., venti 3, 173., venti Wadjrae 10, 162. Nubes 12, 98. 114. 19, 32. 21, 154. 23, 131. 236. 24, 245. Nubes (pl.) 6, 23. 20, 127. Nubes tonans 5, 119. 10, 35., nubes fulgurans 18, 183. 24, 446. nubes pardi colorem habens 10, 37., nubes gravis 10, 100., nubes vacua 10, 151., nubes aestatis 12, 87. 17, 14., nubes pluviam non emittens 24, 177. Nix 12, 156., Pluvia 12, 35. 24, 477. pluvia (grando) 14, 36. 18, 59. 28, 39., pluvia veris 3, 6., pluvia tenuis 6, 7. pluvia lenis 24, 1. pluvia mense Nisan 24, 576. Fulmen 2, 56. Fulgur splendens 23, 574. Frigus 22, 114. Vapor meridianus 13, 96. 22, 139. 23, 41. 24, 357.

Ignis 2, 72. 10, 81. 12, 156. 21, 111. 22, 109. 24, 8. 205. Ignis Magorum 24, 470. Flamma ardens 5, 46.

Tempus 1, 159. 8, 54—57. 11, 27. 13, 58. 20, 23. 63. 23, 108. 183. 201. 209. 348. 413. 24, 290. 344. 471. 497. 610. 25, 56. 180. 26, 34. 27, 192. Tempus F i t h a h l 22, 74., tempus futurum 16, 3., tempus crastinum 28, 30., temporis vicissitudines 14, 55., temporis spatium 23, 157., temporis spatia intermissa 23, 140., aetas 16, 38. Annus 14, 126, 23, 158. Annus infertilis 1, 333. 26, 5.

Anni 23, 45. Ver 26, 74. *Aestatis tempus* 20, 2. Hiems 27, 98. Mensis 13, 84. 172. Mensis *spatium* 24, 66. Mensis veris (Alrabih) 13, 94. Mensis Schahban 28, 148. Mensis Schawwal 23, 351. Dies 1, 247. 474. 8, 35. 22, 283. 24, 292. 591. 612. 27, 195. 28, 24. 31—33. 59. 60. 83. 111. 120. 169. Dies Ahlaki et Kumi 2, 94. Dies profectionis 28, 167. Dies hesternus 9, 1. 24, 532. Dies hodiernus, crastinus 28, 71. Dies crastinus 18, 182. 19, 22. Dies nubium 28, 28. Dies pessimus duorum 13, 9. Matutinum tempus 10, 231. 18, 1. 23, 44. 200. Dies altus 23, 174. 176. Dies medius 23, 175. Meridies 10, 38. *Postmeridianum tempus 12, 28.* Vespera *1, 194. 196.* 24, 240. Nox 1, *117.* 290. 374. 3, 63. 14, 50. 23. 48. 49. 56. 119. 588. 24, 86. 234. Noctes 22, 204. Noctis pars 1, 22. Nox libera 2, 74. Nox herinacei 5, 120. Nox optima 7, 28. Nox tenebrosa 23, 347. 427. Nox Alzadar 3,3.

§. 7. Personae praeter hominem. Deus 1, 474. 10, 174. 12, 86. 182. 16, 31. 20, 54. 22, 55. 24, 253. 525. 554. 25, 52. 26, 68. Tum saepe in male-*dictionibus et interdum in benedictionibus* nomen Dei occurrit ex. gr. 2, 83. 105. 3, 52. 5, 67. 71. 113. 123. etc. 2, 136. 7, 35. 23, 11. etc. Satanas, diabolus 1, 190. 191. 13, 180. 14, 124. 20, 110. 28, 143. 145. Angeli 3, 69. Daemones 15, 61. 21, 142.

§. 8. Homo. a) Diversae ejus aetates, status et agendi rationes etc. Populus 1, 471. Gens 21, 81. 187. 22, *146.* 26, 130. 28, 97. Gens paradisi 13, 171. 27, 185. Familia 21, *169.* Exercitus 23, 190.

Homo 2, 211. 216. 22, 270. 23, 535. Homo *optimus* 13, 76. 7, 160. 161. Homo pessimus 13, 175. Homines 7, 51. 24, 312. 25, 13. 42—44. 62. 73. 86. 87. 166. 168. 171. 174. 175. 177. 26, 18. 28, 54. Homines optimi 7, 6. Mas 22, 112. Vir 1, 65. 3, 104. 8, 23. 71. 72. 18, 174. 22, 13. 17. 24. 25. 107. 108. 147. 267. 23, 88. 244. 24, 372. 567. 584. 589. 28, 66. 86. 106. 159. Viri 23,

fractum habens 22, 72. Curvus 23, 279. Longa cilia habens 23, 122. Rarâ barba praeditus 23, 636. Integro dorso praeditus 27, 61. Satiatus 10, 148. 13, 49. 55. 73. Potu satiatus 1, 392. Esuriens 1, 479. 19, 5. Laborans appetitu vehemente 26, 19. Sitibundus 28, 75. Sitientes 18, 199. Pinguis 12, 38. 50. 18, 68. Nudipes 22, 32. 24, 157. Firmus in loco cinguli 13, 80. Debilis 17, 18. 24, 311. Ligatus 14, 83. Ore foetens 22, 288. 289. Angusta ingluvie praeditus 16, 65. Dormiens 23, 480. Mollis (aridus) 23, 604. Aetate decrepitus 24, 277. Elegans 17, 34. Armillâ ornata 23, 1. 205. Virginitate privata 4, 2. Pulchra 7, 10. 23, 376. 24, 271. Angore suffocata 22, 157. Mammosa 22, 281. Gravida 1, 380. 11, 20. 21, 3. Praegnans 24, 116. Praegnantes 25, 152.

Prudens 1, 437. 6, 115. (cautus) 18, 172. 23, 260. Propinquus consilii 27, 84. Peritus 25, 95. Versutus 2, 40. Intelligens 6, 225. 17, 19. 23, 412. Doctus (ignorans) 10, 145. 11, 29. 33. 22, 291. 23, 74. 24, 131. Gnarus 18, 84. Recordans 22, 300. Infirmus mente 26, 84. Imbecillis mente 27, 79. Stupidus 18, 33. 23, 366. Stupida 7, 10. Stultus 6, 56. 71. 94. 10, 130. 11, 58. 12, 48. 54. 79. 23, 428. Stulti 22, 116. 24, 204. Stulta 3, 12. 10, 128. Socors 3, 130. 10, 142. Negligentes 12, 52. Ignorans 24, 408. 527. Delirus 27, 82. Insanus 1, 432. Liberalis 12, 42. Generosus 26, 135. Ingenuus 3, 133. 6, 108. 247. 25, 6. Fortis 3, 86. 13, 36. Fortes 24, 333. Audax 20, 72. 23, 598. Timens Deum 3, 85. Credens 23, 287. 24, 94. Fidus 10, 147. Confidens 10, 221. Verax 18, 75. 23, 455. Benignus 24, 534. Beneficus 27, 98. Avarus 2, 81. 7, 46. 13, 42. 23, 484. 25, 160. Parcus 24, 164. Mansuetus 6, 112. Gravis 26, 127. Lenis 23, 268. Pudicae 8, 76. Pavidus 5, 106. 27, 128. Impius 22, 321. 322. Malus 13, 53. Pravus 10, 235. 236. Mendax 1, 470. 2, 205. 14, 43. Mendacii argutus 23, 381. Avidus 6, 246. 21, 82. 23, 134. 536. Cupidus 26, 55.

Invidus 6, 258. 23, 191. 28, 154. 170. Invidi 22, 311. 24, 451. Zelotypus 24, 218. Superbus 23, 85. Plenus admiratione sui 24, 581. Fastidiosus 23, 133. Amicus 6, 61. 7, 173. 10, 218. 14, 125. 21, 85. 22, 262. 24, 87. Amici 22, 105. Amans 5, 10. 25, 4. Inimicus 24, 60. Adversarius 1, 303. 23, 159. Adversarius tergi 21, 89. Adversarii 10, 210. Odium habens 10, 75. 23, 275. Iratus 19, 18. Contentus 23, 210. 214. 242. 24, 344. 373. Tristis 24, 85. Anxius 24, 69. Curis pressus 26, 44. Segnis 23, 238. 25, 92. Asper 23, 216. Calidus (frigidus) 28, 116, 118.

Dives *1, 135. 10, 153. 12, 179. 19, 27. 24,* 529. *Multum habens 10,* 53. Opulens 3, 99. Pauper 22, 154. 268. Nil secum ducens 12, 85. Nobilis 21, 186. Vilis 9, 30. 31. 74. 23, 163. Vilissimus 9, 35. Honoratus 10, 146. Contemtus 9, 18. Amatus 6, 73. 24, 579. Vituperatus 10, 109. Humiles 12, 152. Felix 12, 77. 173. Fortunatus 24, 467. Infelix 28, 93. Miser 1, 322. 21, 27. 23, 310. Nuda pudenda habens femina 18, 200. Praesens 25, 70. *28, 172.* Socius *10,* 90. 14, 83. 21, 118. 23, 304. *Socius pravus 24, 26.* 26, 33. *Socii pravi* 21, 77. Socius aptus 23, 461. Absens 19, 78. 24, 255. 594. Longe remotus 10, 143. Primus 24, 549. Inferior ipso 24, 515. Minimus gentis 14, 48. Unicus matris 26, 133. Propinquus exspectanti 1, 361. Propinquus interitui 28, 104. *Propinquior* 24, 370. Ducens extremum spiritum 25, 48. Orphanus 23, 402. *Orbi* 2, 26. Orbata 4, 7. Prole orba 22, 277. Inermis 23, 207. 24, 10. Coactus 24, 368. Importunus amico 24, 439. Pares 12, 78. Audiens excusationem 10, 56. Audiens nuntium 10, 61. Quietus 23, 602. Quieta 3, 46. Tranquillus 16, 43. Paucus 24, 312. Dispersi 24, 406.

Donator 1, 36. Monitor nudus 1. 186. Monitor fidus 28, 36. Sugens 1, 340. Sugens matrem 18, 298. Exspectans 1, 361. Mulgens 1, 377. 7, 22. Mulsores 13, 1. 22, 80.

13. Statura hominis 2, 92. Membra 5, 53. Caput 5, 111. 10, 7. 18. 118. 133. 203. 20, 4. 109. 22, 155. 23, 141. 559. 24, 263. 26, 61. 27. 8. Caput Chakani 5, 72. Occiput 5, 195. 27, 9. Frons 2, 207. 23, 98. Os 2, 35, 36. 9, 3. 20, 1. 118. 28, 75, 90. Os vacuum 6, 4. Oris anguli 23, 578. Oris inferior pars 24, 264. Facies 3, 22. 14, 122. 15, 11. 22, 184. 24, 499. 26, 20. 28, 171. Facies servae 4, 10. Facies socii 23, 433. 556. Facies inimici 26, 65. Facies oleo uncta 26, 132. Facies juvenilis 26, 137. Vultus 6, 130. Vultus adversus 23, 165. Vultus hilaris 2, 206. Vultus austerus 21, 5. Dens 3, 51. 10, 233. Dentis radix 18, 97. Dens molaris 28, 61. 107. 165. Dentes molares 1, 144. Dentes longi 1, 270. Dentes genuini 21, 6. Dentes acuti 18, 14. Lingua 1, 218. 7, 41. 11, 52. 53. 16, 23. 86. 90. 18, 16. 21. 22, 146. 263. 23, 83. 178. 313. 566. 871. 572. 24, 4. 210. 265. 347. 27, 45. Lingua impedita 18, 88. Lingua blaesa 23, 590. Mandibula 13, 77. 21, 95. 24, 22. Gingivae 5, 29. Fauces 1, 474. Guttur 2, 66. Cranium 10, 3. Gena 23, 227. Coma 3, 140. Crines 18, 149. Crines albi 23, 411. Coma propendula 21, 72. Pilus 3, 176. Nasus 1, 50. 51. 5, 33. 10, 20. 13, 18. 16, 32. 24, 23. 261. Nares 23, 19. 575. Labium 1, 52. 7, 184. Crines in labio 14, 13. Oculus 2, 67. 130. 5, 28. 6, 25. 63. 10, 115. 171. 219. 16, 48. 18, 13. 173. 204. 22, 199. 23, 16. 299. 24, 160. 389. 28, 137. Oculus Mihrani 27, 87. Oculus caeruleus 27, 11. Oculi pars anterior 27, 131. Oculi pupilla 27, 12. Oculi sordes 23, 608. Palpebrae 1, 49. Palpebrae crepido 24, 211. 379. Mentum 23, 20. Barba 20, 75. Rugae 23, 115. Auris 2, 27. 3, 143. 5, 30—32. 6, 16. 10, 233. 12, 41. 21, 161. 23, 18. 300. 24, 182. 25, 51. Colli obliquitas 23, 234. Humeri 5, 34. Brachium 23, 153. Brachia 2, 31. 12, 20. Brachium validissimum 6, 9. Manus 3, 52. 54. 84. 5, 143. 7, 16. 144. 10, 22. 23. 12, 12. 13, 24.

§. 10. a) Bestiae. Animal 2, 183. 24, 125. Animal mactatum 24, 581. Pecus 9, 5. Pecora 5, 146. 147. 12, 86. 18, 27. 24, 130. Pecus pastum incedens 24, 279. Pecora tributi 27, 95. Jumentum 8, 78. 10, 237. 24, 595. 26, 16. 28, 151. Jumenta duo 22, 181. Admissarius 27, 86. Fetus immaturus 24, 35. Fetus pilis adhuc carens 1, 356. Fetus primus 21, 92. Agmen parvum camelorum 9, 6. Agmen magnum pecorum 15, 37. Fera 13, 81. 14, 24. Ferae 2, 60. 4, 11. Pullus 20, 36. Pullus camelae 20, 69. Pullus equi ungula laesus 23, 470. Avis 1, 109. 301. 2, 134. 137. 146. 187. 16, 28. Aves 3, 91. 16, 99. Aves parvae 14, 130. Aves viles 2, 187. Pullus avis 21, 30. 31. Pullus ex ovo 22, 169. Pulli avis 20, 66. 28, 91. Piscis magnus 6, 30.

§. 11. b) Partes corporis et membra animalium. Caput 1, 47. 189. Caput canis 10, 204. Caput camelorum 7, 15. 18, 121. Facies pecorum 20, 6. Cornu 22, 42. 25, 57. Cornu resectum 3, 118. Cornu dorcadis 6, 129. Cornua 1, 293. Cornua ibicum 21, 102. Cornua asini 5, 52. Oculus equi 1, 5. Oculus canis dormientis 22, 193. Pupilla cameli 27, 13. Antiae equorum 18, 292. Frons asini 2, 200. Gena equi 3, 21. Os (oris) 20, 12. Anguli oris leonis 6, 102. Nasus 23, 301. Mucro nasi 13, 91. Dentes asini 12, 9. Dens lacertae 23, 335. Mentum 24, 24. Labium leonis 3, 123. Labia cameli 10, 31. Ingluvies 1, 425. 6, 230. Collum ovis 27, 39. Tendo colli 23, 429. Collare columbae 3, 131. Scapula 1, 164. 18, 210. Humerus 23, 474. Dorsum 10, 68. 22, 44. Vertebrae dorsi 1, 317. Gibbus cameli 3, 151. Gibbi vertex 6, 69. 20, 7. Venter 2, 29. Venter asini 3, 66. Venter onagri 22, 30. Venter gracilis 3, 102. Ventres camelorum 21, 100. Ventriculi augmentum 11, 30. Ventriculi os 23, 21. Intestinum et ventriculus 27, 37. Ren leporis 16, 19. Mamma pessima 13, 75. Mammae caprarum 15, 36. Ubera ovis 10, 32., ubera caprae 10, 33.

Peritonaeum asini 3, 111. Nates ovis 10, 98. Cauda 2, 10. 9, 73. Cauda asini 22, 294. Cauda canis 20, 33. Caudae boum 9, 82. Clunes 13, 170. Aculeus scorpionis 20, 117. Podex caniculae 23, 124. Genua cameli 21, 18. 22, 140. 27, 56. Ala 22, 275. Alae struthionis 10, 63. Ungula 1, 56. 2, 200. 17, 13. 22, 200. Ungues 24, 352. Cruris tenuior pars 24, 215. Pellis 12, 94. 22, 92. Pellis caprina 1, 229. Pellis ovilla 3, 137. Pellis pardi 23, 34. Pellis haedina 24, 2. Pellis animalis Thsariban 27, 66. Pellis stramine impleta 23, 446. Cutis 1, 153. 10, 2. 30. 11, 31. 18, 180. Cutis latus utrumque 27, 116. Cutis prava 23, 373. Cutis, qua fetus involutus est 21, 8. 24, 353. Membrana cameli 26, 2. 27, 14. Crinis 24, 56. Crines colli 18, 10. Pili auris 28, 103. Macula alba (in fronte). 19, 1. 23, 466. 24, 247. Lana 6, 257. 7, 10. 10, 168. 14, 75. 16, 5. Pennae anteriores 23, 218. Carnes 13, 111. 21, 65. Os (ossis) 21, 65. 28, 131. Adeps (lana) 1, 183. 221. 482. 12, 36. 13, 38. 21, 75. 23, 107. 24, 74. 121. Adeps non foetens 27, 120. Adeps liquefactus 1, 163. Adeps cito liquescens 26, 40. 54. Sanguis 2, 23. 23, 114. Nervus camelinus 5, 91. Nervus in muscae pene 24, 217. Medulla 12, 99. Medulla magni nervi 13, 4. Medulla spinalis 5, 51. Medulla culicum 22, 71.

§. 12. Res. a) Gener. Res, 1, 397. 18, 178. 22, 246. 24, 119. 132. 224. 484. 28, 122. Res parva 7, 9. Res pauca 24, 57. Res optima 7, 52. 53. Res pretiosa 24, 77. Res vilis 18, 32. 24, 479. Res gravis 23, 309. Res mira 18, 34. 87. Res mixta 18, 82. Res nova 22, 35. Res commodata 18, 130. 23, 92. Res infixa 22, 188. Res custodita a venditione 23, 377. Res custodienda 28, 52. Res oculos laedens 5, 139. Res in locum succedens 24, 604. Res futiles 5, 64. Res vanae 1, 308. 24, 307. 26, 7. Res admirabiles 24, 557. Res duae gratae 9, 32.

*) De carne vide quoque alimenta.

Res duae bonae 26, 18. Res duae rubrae 20, 53. Res duae minimae viri 24, 237. Caput rei 1, 338.

b) Res quae homini alimento sunt. Alimentum 5, 103. Alimentum optimum 7, 87. Victus 10, 52. 24, 260. Victus quotidianus 23, 568. 602. Victus sufficiens 25, 163. Victus pessimus 13, 64. Commeatus 23, 416. 24, 514. Commeatus itineris 6, 54. 7, 57. Commeatus pessimus 13, 41. Annona 12, 175. Annonae inopia 24, 402. Cibus 1, 381. 479. 22, 104. 23, 200. 642. Cibi pars 22, 203. Cibus optimus 7, 59. Cibus matutinus 7, 59. Cibus vespertinus 12, 2. Cibus corruptus 3, 142. Cibus deficiens 13, 43. Cibus, quo excipitur hospes 18, 144. Cibus paucus 21, 70. Cibus multus 24, 58. Cibus pinguis 24, 476. Cibus puerperii 3, 27. Cibus furti 22, 33. Cibus frixi 24, 457. Cibus Sicbadj 1, 461. Cibus Dhabibah 15, 33. Cibus Rabicah 19, 5. Cibus Bacilah 19, 18. Edulium Faludj 20, 116. Coena 12, 91. Buccella parva 13, 102. Buccellae 1, 337. 28, 41. Bucceae 23, 199. Panis (caro) 1, 404. 13, 27. 21, 162. 22, 95. 109. 23, 567. 613. 28, 139. Panis in cineribus coctus 1, 404. Frustum panis 13, 49. Libus 2, 18. Mica offae 1, 18. 71. 23, 544. 24, 134, 235, 474. Caro assata 3, 120. 22, 96. Caro dorcadis 5, 116. Caro pulli camelini 22, 97. Carnes 13, 111. Carnes otidum 18, 49. Dactylus 1, 399. 6, 83. 13, 97. 22, 99. 100. 101. 28, 129. Dactyli recentes 5, 78. Dactylus corvi 14, 51. 26, 15. Dactylus Medinensis 16, 18. Mel 1, 15. 16, 37. 22, 18. 23, 552. Mel mixtum 24, 209. Mel album 15, 42. Uva 2, 204. Uvae 23, 358. Uvae passae 1, 450. 24, 503, Ficus 3, 191. 23, 614. Intrita 14, 119. 23, 569. Butyrum (caseus mollis) 12, 37. 46 Butyrum purum 1, 389. Granum (mola) 6, 251. Milium 7, 151. Malum Persicum 7, 170. Malum Punicum 22, 308. Cucurbita 2, 185. 23, 356. Raphanus 23, 549. Olus 22, 264. 23, 10. 357. Nux 23, 579. 634. Nucis risus 16, 64. Portio cocti in lapide candente 18, 167.

Farinae postrema pars molenda 22, 157. Sal 24, 48. 564. Granum salis 24, 555. Potus 12, 21. Potus primus 1, 235. Potus matutinus 6, 99. 14, 70. 136. 18, 69. 23, 44. 27, 22. (vespertinus) Lac. 6, 150. 8, 16. 17. 26. 19, 28. 20, 2. 21, 48. 23, 376. 378. 24, 42. 124. 186. 28, 42. 43. Lactis radius 13, 37. Lactis gruma 12, 44. Lactis copia 22, 28. 24, 212. 23, 106. 211. Lac acidum 1, 7. Lac acre 18, 70. Lac in utrem inditum 1, 160. 161. Lac purum 2, 80. 14, 62. 63. Lac emissum 6, 59. Lac effluens 13, 13. Lac multâ aqua mixtum 6, 52. Lac aqua mixtum 24, 78. 346. 28, 101. Lac coagulatum 7, 32. Lac pessimum 13, 69. Lac in uberibus collectum 16, 45. Lac non prorsus crassum 24, 350. Colostrum 23, 375. Cremor lactis 10, 149. 24, 301. Lactis flores 24, 251. Vinum 7, 46. 72. 10, 70. 21, 115. 24, 557. 27, 21. 28, 46. 84. Acetum 7, 166. 22, 276. 23, 589. 24, 123. 28, 153. Oleum 8, 5. 11, 23. 24, 592. Oleum Abu-Jjubi 23, 564. Succus expressus 9, 78. Succus spissus 24, 395. Jusculum 23, 102. 233. Jusculum principis 24, 597. Ptisana 5, 6. Ovum 2, 48. 20, 60. 70. 23, 430. Ovum sterilitatis 2, 39. Ovum struthionis 2, 46. Ovum avis K a t h a 2, 134. Ovum testudinis 5, 44. Ovum avis A n u k 8, 2. Ovum galli 22, 5. Ova avis S u m m a c h 22, 70. Ovi rupti cortex 20, 52.

c) H a b i t a c u l a e t e j u s p a r t e s. Oppidum 1, 442. Vicus 23, 553. Arx M a r i d, arx A l a b l a k 3, 32. Templum Dei 22, 268. 269. Aedificium Abrahami 23, 547. Habitaculum 23, 127. 27, 32. Mansio firma 14, 34. Palatium (urbs) 28, 142. Domus 1, 400. 2, 15. 131. 181. 182. 3, 109. 6, 114. 8, 50, 10, 167. 20, 19. 23, 550. 24, 19—21. 142. 143. Domus firma 26, 32. Domus arundinea 12, 178. Domus distantia 2, 65. Domus coriorum 2, 41. Murus 23, 545. Paries 1, 428. Paries arundineus 3, 194. Columnae 27, 173. Columna fundamentis carens 1, 352. Sepulcrum 1, 444. 21, 155. 23, 86.

d) Utensilia, vasa, instrumenta. Supellex 23, 12. Supellex prava 2, 117. Supellectile exercitus 21, 164. Utensilia 15, 2. Vas 14. 134. 22, 179. 24, 229. Vasis dorsum 27, 147. Vas grande 1, 288. Vas amplum 5, 40. Vas figlinum 5, 210. Vas optimum 7, 33. Vas inclinatum 24, 122. Vasa commeatui destinata 5, 138. Instrumentum, quo abstergitur 23, 161. Igniarium 11, 4, 5. 15, 18. 23, 137. 230. 26, 37. Igniaria 1, 132. Igniarium ligni firmi 11, 13. 14, 21. Igniarium ignem non emittens 11, 26. 27, 111. Igniarium fractum 5, 132. Igniarium ardens 4, 19. 27, 110. Ignitabulum pravum 18, 207. Olla 1, 192. 199. 346. 3, 175. 6, 226. 18, 206. 22, 98. 27, 58. 28, 99. 128. Ollae spuma 13, 21. Ollae sustentaculum 10, 5. 27, 78. Ollae inferior pars 23, 388. Ahenum 6, 132. Ahenum gentis Sahdus 22, 106. Sartago 6, 70. Situla 6, 133. 8, 28. 21, 46. 22, 93. 23, 81. 97. 28, 77. Situla magna 10, 163. Situla aquâ impleta 27, 118. Urceus 18, 103. Uter 1, 466. 16, 1. 18, 162. 23, 181. 296. 27, 182. 28, 96. Utris sudor 5, 56. Uter aquam non emittens 5, 55. Uter ruptus 7, 31. Uter lactis crassi 21, 69. Uter tritus 24, 362. Uter amplus 23, 374. Utres vacui 14, 27. Utres veteres 24, 7. Culter 1, 430. 2, 37. 22, 132. 23, 72. Culter in aqua 1, 299. Culter magnus 14, 48. Falx 24, 348. Securis 22, 66. Malleus ingens 15, 22. Forcipes 18, 154. Forfex 22, 201. Incus 1, 465. 22, 274. Specillum 22, 160. Cucurbitularum instrumentum 22, 309. Acus 22, 295. Cos 22, 128. Pistillum 8, 12. Cochleare majus 3, 87. Scopae 5, 124. 24, 244. Sella 11, 22. 20, 37. 21, 110. 23, 91. 406. Sella dominae 22, 38. Sella camelina 10, 159. Sellae 24, 286. Clitella 23, 204. Habena 3, 62. 5, 39. 136. 10, 96. 175. 11, 19. 23, 184. Fraenum 5, 21. Fraeni lorum 21, 159. Hippopera 1, 426. 18, 102. Stratum equi 4, 22. Dorsuale 6, 79. Cingulum 5, 50. 23, 252. 24, 37. Calcar 5, 145. Funis 1, 326. 5, 4. 6, 21. 23, 261. 445. 641. 28, 100.

66. 21, 43. 44. 23, 448. 551. 24, 115. 175. 28, 158. Baculus capite adunco 23, 393. Baculus infirmus 15, 20. Baculus Mohammedanorum 13, 35. Baculi dorsum 27, 35. Baculi partes dissectae 1, 145. Lignum transversum 24. 102. Flagellum 13, 50. 18, 104. Solium 4, 8. Ellychnium 22, 130.

e) Vestimenta. Vestimentum 24, 118. Operimentum 24, 322. Vestis 4, 23. 18, 67. Vestis texenda 23, 96. Vestis involutio 24, 117. Vestis interior 24, 364. 376. Vestis largissima 26, 67. Vestes 19, 11. 23, 532. Vestes mendacii 22, 191. Indusium 7, 30. Amiculum 23, 220. Amiculum interius 2, 179. 27, 115. Cilicium 18, 200. Tunica 1, 478. Pallium 16, 91. 27, 187. Calantica 24, 207. Velum 1, 37. 24, 469. Vela 23, 197. Vela dubii 27, 194. Velamen 22, 286. 24, 161. Cidaris 3, 168. Femoralia 12, 159. Lacinia 13, 25. 28. 92. 24, 269. 270. 28, 140. Lacinia infima 20, 90. Pannus lineus 23, 576 Pannus striatus Chims 27, 114. Cingulum 1, 55. Cingulum pectorale 18, 62. Annuli cinguli 23, 68. Collare 18, 274. Armillae duae 24, 11. Compedes mulieris 1, 358. Solea 10, 50. 11, 10. 25, 180. Soleae 2, 5. 16, 4. 23, 256. Calceus 5, 115. 22, 32. 23, 6. 27, 89. Ocrea 23, 482. 28, 132. Ocreae Honaini 10, 49. Corrigia 1, 152. 316. Corium 28, 34. Corii corruptio 21, 112. Torques 6, 20. 22, 37. Inaures Mariae 7, 3. Ornamentum 13, 112. Ornamenti parva res 24, 105. Amuletum 18, 147. Annulus ex auro confectus 7, 71.

f) Opes. Opes 1, 330. 2, 189. 7, 34. 9, 26. 18, 287. 20, 21. 48. 22, 102, 117. 23, 108. 134. 216. 264. 24, 93. 128. 321. 332. 363. 378. 382. 440. 491. 586. 25, 60. 178. 26, 77. 28, 8. 163. Opes magnae 9, 121. Opes optimae 7, 60. 86. 157. Opes pessimae 13, 8. 11. Opum pars exigua 2, 88. Opum copia 26, 75. Divitiae 16, 42. 18, 12. Divitiae optimae 7, 55. Thesaurus Alnathfi 23, 71. Pecunia 7, 40. Pecunia pauca 13, 98.

parvum 21, 113. Lignum arboris Diflah 21, 36. Lignum arboris Nabah 23, 267. Ligna 22, 252. Festuca 5, 16. 22, 115. Semina 10, 111. Semen sinapi 23, 618. Fructus Zizyphi 27, 103. Fructus arboris Arac 28, 108. Colocynthis 6, 51.

k) Lapides, metalla. Lapis 10, 6. 121. 22, 75. 23, 54. 344. 353. 24, 172. 26, 13. 90. Lapis candens 5, 77. 6, 31. 7, 2. 18, 167. 22, 197. 24, 72. 90. Lapis Haluah 6, 103. Lapidis fissura 22, 6. Lapides duo 5, 114. Lapides rotundi 21, 54. Lapides magni 5, 19. 20. Lapillus 6, 146. Silex 14, 3. Silices 28, 87. *Glarea alba* 3, 53. *Glarea super petra* 19, 38. Later 7, 146. Later coctus (crudus) 26, 134. Aes 13, 86. Ferrum 1, 13. 23, 364. Ferrum frigidum 3, 30. 27, 19. Argentum vivum 4, 31. Aurum 4, 34. 10, 196. 14, 107. 21, 134.

l) Excrementa eorumq. locus. Excrementum 6, 23. Merda 3, 56. Stercus 1, 232. Fimus 20, 47. Urina 2, 49. 12, 157. 14, 126. 18, 61. Saliva 6, 94. 21, 83. 22, 19. 23, 461. Sputum 10, 216. 13, 19. 79. 24, 413. *Fimetum viride* 1, 126. Latrina 16, 103.

m) Varia mixti generis. Latus 1, 123. 23, 478. 24, 33. Fumus 1, 134. Praelium 1, 137. Onus 23, 198. Sarcina 24, 30. Sarcinae asini 24, 44. Onus grave 18, 96. Onus gravius 1, 386. Onus camelae Aldohaim 6, 74. Onera 23, 180. Mutuum 1, 458. Rubigo 1, 459. Faex 1, 476. Donum 2, 58. 103. 24, 176. 25, 157. Merx 2, 184. 12, 167. Resina Manna 2, 190. 27, 106. Gummi 3, 2. Gummi frustum 23, 62. Nodus 3, 132. Fermentum 5, 48. Litterae 22, 280. Epistola Motalammesi 5, 112. 14, 31. Praeda 6, 224. 22, 135. 272. 25, 77. Praeda cubans 24, 110. Praedae 22, 202. Muscus 6, 232. 20, 111. Vesicula musci 22, 131. Aroma 23, 269. Odoramentum 23, 617. Odoramentum Manschimae 2, 21 Bonum parvum 7, 39. Portio 28, 45. Portio optima

7, 54. Lutum sigilli 7, 172. Lacryma 8, 38. 27, 178. Carmen 10, 10. Verbum 10, 19. Vox viri 14, 40. Forum 13, 44. 23, 145. Fora 12, 168. Spuma 14, 26. Lendes 14, 67. 28, 78. Ventris crepitus 15, 12. 13. 15. 18, 123. Peditus (asini) 15, 27. Segmenta 18, 107. Pix 18, 120. Sordes in corpore 18, 135. Sordes 18, 155. Succus vilitatis 18, 278. Pignus 19, 25. Vitrum 20, 61. Concha 21, 156. Res Omzucha 22, 77. Fructus plantae Thortsuts 22, 78. Sagittariorum scopus 22, 86. 24, 79. Fovea venatoris 22, 88. Fovea capiendo leoni facta 22, 163. Fossa calamitatis 26, 41. Dos 22, 208. Crocus 22, 304. Sutura 23, 76. Collyrium 23, 109. Locus 23, 169. 250. Locus potus puri 23, 462. Locus bibendi 23, 560. 612. Locus nudus 24, 75. Locus pabulo abundans 24, 96. Locus ante habitaculum 24, 123. Locus sole non illustratus 24, 351. Loca mala 24, 466. Locus asper, fervidus 27, 28. Fatum 23, 211. 212. Signum inustum 23, 312. Stigma 25, 26. Tritum, novum 23, 372. Novum, antiquum 28, 582. 583. Versus poenae 23, 615. Filum 24, 49. Chorda uvida 24, 71. Scrobiculus nuclei dactyli 24, 126. Regnum 24, 320. Granum 24, 377. Furfures 24, 465. Nota sponsae 25, 46. Naphtha 25, 85. Guttae seminis ebriorum 25, 164. Signum 27, 181. Fascis 28, 88. Parvum, multum 28, 121.

Cap. III.

De proverbiorum historico momento et ratione.

Multa proverbia a personis derivata esse aut cum iis cohaerere vidimus. Quae personae si in gentis historia locum obtinuerunt, aut si indoles illa, ob quam proverbium divulgatum fuit, ad rem gestam gravioris momenti ex. gr. C. 5, 8. 156. 13, 14. referenda est, illis proverbiis momentum historicum adjudicamus. Quae quoque res et in animalibus conf. C. 6, 74. et in locis conf. C. 3, 124. cernitur. Sunt quoque proverbia, quae ad res gestas per-

tineant, quae quo majoris momenti sunt, eo majus proverbiis momentum historicum inesse existimandum est. Proverbia autem illa quum sine rerum gestarum cognitione accurate intelligi non possint, Arabum grammatici, qui proverbiis explicandis operam dederunt, istas res gestas collegerunt et ad explicanda proverbia adhibuerunt. Quae autem a grammaticis collectae et narratae res num re vera omnes gestae an proverbii explicandi causa interdum fictae atque inventae sint, jure dubitare licet; nonnullae enim a grammaticis adlatae res a veritate prorsus abhorrent. Sic (C. 1, 201) proverbii verba protulisse vir dicitur tempore, quo a lupo laceraretur. conf. C. 6, 75. 7, 11. 8, 14. 13, 99. Idem in omnibus proverbiis, quae fabulis ex. gr. C. 6, 78. nituntur, statuendum est. Magnum autem proverbiorum numerum esse, quae nonnisi e rerum gestarum, quibuscum cohaereant, cognitione recte atque accurate intelligi possint, e sequentibus locis cognoscere licet. C. 1, 1. 6. 11. 15. 21. 32. 35. 43. 57. 63. 71. 112. 116. 117. 134. 140. 142. 146. 160. 165. 166. 185—188. 201. 206. 207. 217. 219. 232. 241. 280. 302. 361—363. 369. 371. 382. C. 2, 4. 6. 13—15. 21. 28. 29. 30. 34. 52. 57. 76. 78. 80. 81. 87. 89. 109. 110. 135. C. 3, 3. 5. 11. 12. 21. 32. 37. 42. 44. 47. 49. 50. 55. 56. 60. 62. 67. 71. 74. 75—77. 81. 103. 106. 124. 130. 135. 229. C. 4, 1. 12. C. 5, 8. 9. 24. 27. 38. 57. 78. 109. 112. 129. 144. C. 6, 2. 5. 10. 11. 13. 29. 32. 34. 35. 47. 70. 74. 93. 110. 123. 149. 151. C. 7, 1. 8. 9. 11. 22. 27. 29. 30. 39. 72. 81. C. 8, 9. 14. 28. 36. 37. C. 9, 1. 3. 4. 9. 19. 23. C. 10, 2. 9. 11. 18. 25—27. 36. 49. 62. 64. 95. 109. 150. 176. C. 11, 1. 6. 12. 14. 16. C. 12, 1. 2. 4. 5. 10. 11. 17—21. 25. 28. 40. 48. 53. 55—57. 73. 76. 101. C. 13, 3. 9. 20. 31. 47. 98. 99. C. 14, 1. 4. 10. 30. 31. 40. 50. 83. C. 15, 12. 13. C. 16, 3. 4. 33. C. 17, 3. C. 18, 2. 21. 23. 26—28. 35. 38. 39. 46. 48. 51. 52. C. 19, 5. 7. 10—12. 26. C. 20, 1. 2. 10. 18. 21. 30. 35. 37. 39. 59. 71. C. 21, 1. 2. 17. 18. 20. 21. 23. 29. 32. 37. 38. 45.

46. 49. 56. 57. 61. 64. 96. C. 22, 4. 11. 26. 27. 30. 31. 33. 34. 37. 49. 60. 61. 72. 95—97. 99. 106. 114. 120. 132. 134. 142. 148. 155—157. 162. 167. C. 23, 1—7. 9. 10. 29. 30. 33. 35. 55. 71. 78. 79. 82. 86. 114. 119. 128. 143. 146—150. 196. 205. 219. 239. 248. 249. 269. 271. 272—274. 276. 283. 287. 288. 313. 318. 319. 321. 333. 341. 344. 366. 375. 381. 384. 402. 403. 422. 424, 435. 439. 472. 479—481. C. 24, 12—14. 43. 65. 67. 92. 107. 108. 120. 121. 132. 170. 181. 236. 240. 261. 272. 282. 292. 293. 298. 299. 304. 309. 316. 317. 319. 325. 333. 368. C. 25, 6. 14. 22. 37. 40. 94. C. 26, 1. 17. 21. 23. 44. 50—52. 57. 60. 70. 91. C. 27, 4. 6. 9. 25. 30. 38. 48. 53. 56. 76. 100. 102. 117. 121. 122. 124. 126. 140. C. 28, 1. 6. 11. 12. 14. 17. 20. 21. 24. 32. 46—48. 55—57. 68. 74. 82. 84.

In nonnullis proverbiis explicandis grammaticos de rebus gestis, quibuscum cohaereant, dissentire, silentio praetermittendum non est.

Cap. IV.

De tempore, quo proverbia orta sunt.

Quodsi tempus, quo quodlibet proverbium ortum ac divulgatum esset, sciremus, ea inde nobis utilitas oriretur, ut ex proverbiorum ratione et sensu quum, quae fuerit et cogitandi et agendi ratio cuilibet tempori propria, cognosceremus, tum qualis temporis decursu mutatio provenerit, accuratius judicaremus. Quae vero res quominus perficiatur, impediunt tum proverbiorum rationes, tum tenebrae, quibus proverbiorum multorum antiquitas obscurata est. Nihilominus vero, etsi illa quaestio ad finem, ita ut nil desideretur, perduci non potest, tamen silentio omnino praetereunda non est, nam paucis proverbiis isto modo illustratis, toti eorum multitudini lux quaedam adfertur.

Proverbiorum pars rebus gestis nititur aut cum iis cohaeret. Quae res si in gentis historia ad nos perlatae

sunt, ad proverbiorum tempus definiendum conferunt, liquet enim proverbium tale ante illam rem gestam neque ortam esse neque multo post in consuetudinem venisse. At vero quo tempore post divulgatum sit, quis est, qui accuratius definire audeat?

Proverbia a personis derivata ante personarum illarum vitam originem non habuisse, nemo non videt, sed quonam tempore, num viventibus personis an paulo post mortem, in consuetudinem venerint, difficile dictu est. Nec non proverbiorum tempus, quae personarum effata fuisse dicuntur, accuratius definire extra facultatem nostram putamus. Quae autem proverbia e poetarum versibus (conf. C. 14, 103. 22, 135. 146. 163) derivata esse constat, ea ante versum orta non esse, nemo negabit, sed quonam tempore, si versus dicti tempus notum est, inde prodierint, num statim versu dicto an aliquo tempore post, dubitationem habebit. Ea nonnisi proverbia, quae e re quadam gesta prodiere, si quo tempore acta sit, suo tempore memoriae traditum est, historiae ope accuratam temporis definitionem admittunt.

Quae autem proverbia omnibus talibus indiciis destituta sunt, in eorum sensu aut verbis interdum causa invenitur, cur tempori aut adjudicentur aut abjudicentur. Proverbia a viris aut antiquo aut recenti tempore adhibita, illis viris origine anteriora esse, sole clarius est.

Proverbia a Meidanio Arabibus haud genuinis adjudicata quum ad unum paene omnia expositione historica careant, et sensum tam generalem offerant, ut inde nil concludi possit, raro (conf. 22, 282. 283) tempori accuratius definiendo apta sunt. Aliis eorum priore aliis posteriore tempore ortis, maximam partem nisi omnia tempori post Mohammedem vendicanda esse, inde sequi videtur, quod, quemadmodum dixi, a grammaticis adlata expositione historica carent; Arabum enim grammatici veteres, qui antiquitati illustrandae vehementer dediti essent, nonnisi recentiora, post Mohammedem orta proverbia, quippe

quae expositione historica minus egerent, neglexisse videntur. Proverbiorum autem ante Mohammedis tempus ortorum origo, quum accurata illius temporis chronologiae notitia omnino destituti simus, annis accurate definiri non potest; Arabes enim ipsi antiquioris temporis novos ordines non tam annis quam rebus gravioris momenti et pugnis describere ac definire consueverunt. Nulla quidem hac in re cura atque diligentia a nobis intermissa est; nihilominus vero accidere debuit, ut in rei difficultate et librorum manuscriptorum inopia alia minus accurate definirentur, alia haud definienda negligerentur, cujus rei veniam a viris doctis petimus.

Omnia autem proverbia temporis ratione habita in quinque partes dividimus. Prima pars proverbia complectitur tempore fabulosa i. e. tempore ante Mohammedem orta, in quo res a scriptoribus narratae ad fabulas referendae sunt; secunda pars tempori ante Mohammedem adjudicanda; tertia pars incidit in tempus Mohammedis ejusque quatuor successorum seu chalifarum usque ad annum 41 Hedjrae; quarta pars continet proverbia tempore imperatorum Omajjadarum, quod ab anno 41 Hedjrae incipit; quinta deuique pars constat proverbiis, quae tempore imperatorum Ahbbasidarum orta sunt. Incipit illud tempus ab anno 132 post Hedjram. Major proverbiorum pars, quorum primi auctores noti sunt, tempus originis vero ignotum est, in tempus ante Mohammedem cadere videntur.

Ut diversa proverbiorum temporumque ratio statim in oculos incurrat, tabellarum, ut dicunt, formam elegi omnia Meidanii proverbia octo seriebus describens. In prima serie proverbia haud definienda enumeravi; in secunda personarum nominibus distincta, sed tempore accuratius non definienda; in tertia proverbia a me conjecturā quodammodo definita; in quarta proverbia fabuloso tempore orta, in quinta proverbia temporis ante Islamismum; in sexta proverbia temporis Islamismi seu Mohammedis et quatuor Chalifarum; in

V.	VI.	VI[I.]		VIII.
[...]emporis ante *Hedjram* s. Mohammedis aetatem.	Proverbia temporis Mohammedis et quatuor Chalifarum.	Proverbia tempo[...] e gente Om[...]	[...]rum	Proverbia temporis Chalifarum e gente Ahbbasidarum.
[T]empore Ahmrui b. Hind. 1, 10. — Ahmrui b. , 31. — Sahdi b. Malic. 1, 32. — Alafahi . 1, 43. — Ohaihahi b. Aldjolah. 1, 57. — Djebellah aut Ohbaidi b. Alabraz. 1,65. — Al- . 117. — Solaici b. Alsolaca. 1, 139. — Ahmru- 46. — Dissensio est de auctore. 1, 149. — Zeifi. 1, 165. — Alahjjari. 1, 166. — Abu-He- 9. non diu ante Hedjram. 1. 186. tempore [M]ai-ssema. 1, 187. — Nohmani b. Almon- [...]nniri b. Althsarib (circiter 200 annos ante 210. — Actsami b. Zeifi. 1, 216. — Actsa- 62 (de auctore est dissensio). 1, 283. — , 361. — Nohmani b. Almondsir. 1, 363. [...]jaritarum regis. 1, 382. — Cosrois. C. 2, 4. Allachmi. 2, 21. (post Manschimam) 2, 26. [...]ondsir. 2, 28. Tharafah b. Alahbd. 2, 33. [n]on multo ante Mahommedem 2, 76. tem- Hind. 2, 78. tempore Sahdi b. Said Ma- [K]ais b. Sohair. 2, 128. Ohbaid b. Alabraz. 2, [an]te Mohammedem. 2, 139. paulo ante Isla- b. Sajidah). 2, 163. tempore Nohmani b. Al- 5. Kais b. Sohair. 3, 11. 32. ante Moham- Cahb b. Sohair puer. 3, 44. tempore regis [...]ssanidarum. 3, 43. Mondsir b. Māi-ssema. 3, Moahwijjahi Amalekitarum principis. 3, 61. [M]ohammedem. 3, 63. Actsam b. Zaifi. 3, 74. Mohammedem. 3, 75. tempore Amru-l'Kaisi b. . ante Mohammedem. 3, 124. Djassas. 3, 138. [...]medem. 3, 148. ante Mohammedem (sed dis- C. 4, 1. Baihas. 4, 8. ante Mohammedem. 4, Sahd Allachmi C. 5, 8. ante Mohammedem [...]io est). 5, 9. videtur multo ante Mohammedem. Mohammedem. 5, 27. tempore Almondsiri b. 5, 47. Himjaritarum rex. 5, 57. 5, 112. paulo [...]medem. 5, 140. tempore Ahmrui b. Hind. 5, [...]sio de auctore). 5, 150. videtur ante Moham- 151. tempore Almondsiri b. Ahmru-l'Kais. 5, [a]nte Mohammedem. 5, 156. tempore Almondsiri [...]a. 5, 177. tempore Cosrois. 5, 182. ante Mo- 5, 183. paulo ante Mohammedem.	C. 1, 1. 2. 3. Mohammedes. 1, 35. Abu-Becr. 1, 38. Ihd. 1, 42. Ohmar. 1, 77. Lebid. 1, 81. Ahli. 1, 110. Ahmru b. Ahlahz. 1, 120. Sohaim b. Watsil. 1. 125. anno Hedjrae undecimo. 1, 126. Mohammedes. 1, 217. Ahli. 1, 274. Abu-Derda. 1, 280. Moah- wijjah. 1, 301. Alahbbas b. Mer- das. 1, 397. Actsam b. Zaifi. 1, 483. post Mohammedem C. 2, 38. Ajescha. 2, 159. Find. C. 3, 3. (videtur non multo post Isla- mismum). 3, 58. Ohmar. 3, 69. Mohammedis tempore. 3, 81. Find. 3, 149. Initio Islamismi. 3, 159. tempore Mohammedis. C. 5, 4. de auctore dubitatur. 5, 33. 88. Mohammedes C. 6, 1. Ahmru b. Alahz. 6, 3. Ohmar, 6, 5. tempore Mohammedis. 6. 22. Abu-Derda. 6, 23. Moham- medis tempore. 6, 47. Moham- medis. 6, 63. Fortasse in initium temporis Omajjadarum cadit. 6, 113. Mohammedes. 6, 137. 140. Ahli. 6, 147. tempore Moham- medis. 6, 151. tempore Moham- medis aut ejus successorum 6, 212. tempore Mohammedis. C. 7, 8. fortasse in initium Omajja- darum cadit. 7, 92. Mohammed. 7, 95. tempore Mohammedis. 7, 117. tempore Mohammedis aut paulo ante. 7, 118. Mohammedis tempore. 7, 12[...]. Mohammedis tempore. C. 8, 51. Mohammedes. C. 9, 51. Mohammedes. C. 10, 28. Ahli. 10. 2[...]9. Moahiwjjah anno 36.	C. 1, 15. Moah[...] Ibrahim Nochāita[...] b. Ahbd-Alahsis. Aldaremi. 1, 96. [...] nabbih. 1. 102. Ferasdak. 1. 309[...] mohalleb. 1, 319. Ahbd-Allah b. Al[...] Mohalleb. C. 2 sexagesimo Hed[...] tempore Moahwij[...] Morrah b. Mahl[...] tempore Heschai[...] Almalic (post an[...] 29. Alkothami. [...] (tempore Omajjada[...] sidarum). 3, 83. t[...] djadji. 3, 85. O[...] Alahsis. 3. 10[...] Kotaibah b. Mus[...] tempore Hedjdja[...] tempore Ferasda[...] tempore Heschar[...] Almalic. C. 5, 7[...] 119. C. 6, 20. loffah. 6, 138. Oh[...] Alahsis. 6, 149. paulo ante tempus 6, 164. tempore M[...] paulo ante. C. rir b. Ahbd-Allah pore Moahwijjahi 96. tempore Solai[...] Almalic. C. 9, 1[...] fortasse nonnisi ad[...] hium). 9, 23. Ahb[...] bair. C. 10, 11. [...] b. Almohalleb. 10, 10, 135. Tempore 173. Ohmar b. Al[...]	19. [...]mar [...]scin Mu- 294. Al- 399. 458. [...]nno 109. 150. 152. [...]hbd- [...]. 3, [...]ubah [A]hbba- [tem]pore Hedj- [...]nar b. Ahbd- [D]jerir. 3, 106. [...]lim. 3, 130. [...]dji. 3, 145. [...]ki. 3, 150. [...]ni b. Ahbd- [...]2. post annum [O]hkail b. Oh- [...]ar b. Ahbd- [...]154. fortasse [O]majjadarum. [Mo]ahwijjahi vel 7, 81. Dje- 7, 94. tem- aut post. 7, [...]ani b. Ahbd- Djerir (sed [...]ibuit prover- Allah b. So- [te]mpore Jasidi [...]8. Ferasdak. [H]eschami. 10, [...]d-Alahsis.	C. 1, 261. Abu- Ohjainah initio temporis Ahba- sidarum (sed for- tasse proverbium nonnisi adhibuit). 2, 142. Abu- Tammam. 2, 168. seriore tempore. 2, 189. Ebn-Al- mohtass. 3, 19. Abu-Nowas. C. 5, 157. tempore Almahdii. C. 6, 88. 175. 206. post tempus Bar- macidarum. 6, 229. initio tem- poris Abbahsida- rum (Manzuri). C. 7. 140. tempore Almahdii.

I. | II.

I. Proverbia non definiend

161. 162—195. C.
2—7, 10. 11. 13—28.
—38. 40—45. C. 5,
3. 5. 7. 10. 11—25.
—32. 35. 36. 48—
58—69. 70. 71. 73.
79—87. 89—111. 11
128. 130—136. 138. 1
141—143. 145—147. 1
152—154. 158—169. 1
—175. 178—181. 18
188—192. 195—215.
6, 4. 6—8. 12. 14—1
24—28. 30. 31. 33. 3
36—45. 48 -61. 64—7
73. 76—87. 89. 90. 94—
103. 105—109. 111. 112.
114—119. 121. 122. 124
—128. 130—132. 134.
135. 136. 139. 141—14
148. 150. 158—162. 165
—167. 170. 177—194.
196. 205. 207—222.
223—228. 230—259. C.
7, 2. 4—7. 10. 12—26.
28. 29. 31—38. 40—46.
48—54. 56—71. 73—77.
79. 80. 82—88. 90. 91.
93. 99—102. 104—116.
119. 120. 125—139. 141
—174. C. 8, 1—10. 12.
17—19. 21. 23—27. 29.
30—35. 38—47. 49. 52.
56—61. 63. 68—84. C.
9, 2. 3. 6—8. 10. 20.
25—29. 31—45. 49. 51.
53. 55—58. 60. 61. 64—
69. 70—82. C. 10, 1. 3.
7. 8. 10. 12. 13. 15—17.
19—24. 30—35. 37. 39.

...ris Chalifa ...jjadarum.

wijjah. 1.
1, 24. Oh
1, 64. Mi
Vahab b.
Djerir. 1,
Jasid b.
Alahnaf. 1,
sohair. 1.
6. 80.
rae. 2,
jahi. 2,
an. 2,
ni b. A
. 119). C
. 82. P
rum et M
emp... 18.
123. 1 ... 8. 100. 201.
212 ... 39. 204.
268 ... 25. C. ... 10,
5. ... C. 20,
71. ... 77

III. Proverbia, quorum tempus conjectura a me definitum est.

8, 13. ante Mohammedem. 8, 16. post Mohammedem. C. 8, 28. ante Mohammedem. C. 8, 62. vetus proverbium. nam Alhothaiahus id adhibuit. C. 8, 64. ante Mohammedem. Cap. 8, 67. post Mohammedem. C. 9, 1. ante Mohammedem. C. 9, 4. multo ante Mohammedem. C. 9, 46. tempore Omajjadarum. C. 9, 50. tempore Omajjadarum aut antea. C. 9, 52. ante Mohammedem. C. 9, 63. post Mohammedem. C. 10, 6. vetus proverbium. C. 10, 25. multo ante Mohammedem. C. 10, 38. ante Mohammedem. C. 10, 113. post Mohammedem. C. 10, 195. post Mohammedem. C. 10, 202. post Mohammedem. C. 11, 10. ante Mohammedem. C. 12, 32. ante Moahwijjahum. 12, 126. post Mohammedem. C. 13, 6. ante Moh. C. 13, 35. post Mohammedem. C. 13, 126—128. ante Mohammedem. 13, 153. post Mohammedem. C. 13, 156. ante Mohammedem. C. 14, 4. ante Mohammedem, quum Ferasdakus eo usus sit. 14, 12. post Mohammedem. 14, 22. ante Mohammedem. C. 15, 25. ante Mohammedem. C. 16, 18. ante Mohammedem. 16, 62. videtur tempore Ahbbasidarum. 16, 72. post Mohammedem. 16, 76. ante Mohammedem, quia Alachnasus eo usus est. 16, 78. ante Mohammedem. C. 17, 5. vetus proverbium quia Kaisus b. Sohair eo usus usus est. C. 17, 25. ante Islamismum, quia Ahscha ejus mentionem fecit. C. 18, 38. ante Mohammedem. C. 18, 84. ante Mohammedem, quia Farasdakus eo usus est. 18, 141. ante Mohammedem. 18, 217. vetus proverbium, nam Alachthalus eo usus est. C. 18, 230. ante Mohammedem. C. 18, 282. post Mohammedem. C. 18, 292. post Mohammedem.

IV. Proverbia temporis fabulosi.

C. 10, 27. Lokman Ahdita. 10, 86. 87. Lokman Ahdita. C. 10, 186. Ahmru b. Tikn. C. 12, 4. Ebn-Bidh. C. 12, 77. Mertsad b. Sahd. C. 13, 9. 31. Lokman Ahdita. C. 13, 117. Ahmar Ahd. C. 13, 145. Lokman Ahdita C. 14, 30. tempore Lokmani Ahditae. C. 14, 37. Lokman sapiens. C. 16, 3. nititur fabula antiqua. C. 18, 46. de auctore dissentiunt. C. 8, 248. et 250. C. 20, 30. Lokaim.

V. Proverbia temporis ante Hedjra

C. 6, 1. tempore Kaisi b. Sohair
Mâi-sscma. 6, 19. Amru-l'Kais.
29. vetere tempore. 6, 32.
Actsam b. Zaifi. 6, 91, 92. A
tempore Nohmani. 6, 133. 152.
tempore Ahmrui b. Mahdi Car
ortum. 6, 172. paulo ante Moh
veteri. 6, 195. ante Mohamm
medem. 7, 3. ante Mohamm
mita. 7, 27. Tarafah puer
8, 11. tempore Almondsi
l'Kais. 8, 36. Colaib Waj
5. ante Mohammedem. 9, 9.
pore Alharitsi b. Abi-Scham
Mohammedem. 9, 59. tem
vetus proverbium. 1 ... 1. 5. a
medis tempore. 10, ... pore A
medem. 10, 39. tem ... Mohamm
l'Kais. 10, 49. ante ... num). 10,
annos ante Islamism ... 10, 64.
ante Mohammedem. ... 65. Act
aut Moahwijjahi. 10, ... b. Kais)
b. Zaifi. (al. Ahnaf
153. Actsam b. Zaifi. 10, 166.
man b. Almondsir. C. 12, 1.
auctore dissentiunt. 12, 5. ant
pore Ahmrui b. Alnohman. 12
19. Mohalhel. 12, 20. vetus p
Mondsiri. b. Mâi-ssema. 12, 3
tempore Nohmani b. Mondsir.
verbium). 12, 108. tempore M
20. 29. ante Mohammedem. 13.
Ohbaid b. Alabraz. 13, 47. tempo
b. Zaifi. 12, 69. Harets b. Hillisah
13, 115. paulo ante Mohammede
hammedem. 13, 134. vetus prov
157. ante Mohammedem. C.
Hind. 14, 18. Haritz b. Hillisah
14, 27. Taabbata Scharran. 14
Tharafah. 14, 38. Actsam b. Z

I. Proverbia non definienda.	II. Proverbia distincta nomine; sed aliter non definienda.	III. Proverbia, quorum tempus conjectura a me definita est.	IV. Paoverbia temporis fabulosi.	Proverbia
C. 1, 4. 5. 7. 8. 9. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 20. 21—23. 25. 27. 29. 30. 33. 34. 36. 37. 39. 40. 41. 44. 45—53. 55. 56. 58. 59. 61. 66. 67. 69 72. 76. 78. 79, 80. 83. 84. 87. 89. 90—92. 95. 97—101. 103. 107—109. 111. 113—116. 119. 121—124. 127—133. 134—138. 140. 141. 144. 147. 148. 150—164. 167—178. 180—184. 188—205. 207—209. 211—215. 218. 220—260. 262. 264—268. 270. 273. 275—278. 281. 284—293. 295—300. 303—308. 340—318. 320—348. 372—381. 383—395. 398. 400—407. 410—413. 415—421. 423. 424. 425—482. 484. 485. C. 2, 3. 5. 7—20. 27. 29. 31. 32. 35—37. 39—68. 70—75. 77. 79. 81. 86. 88. 91—108. 111—127. 129—137. 141. 146—149. 153—158. 160—162. 164—167. 169—177. 179—188. 190—211. 213 217. C. 3, 2. 4. 6—10. 12—15. 17. 18. 20. 22—28. 30. 31. 33—36. 38—41. 43. 45. 46. 48. 50—53. 55. 59. 60. 64—68. 70—73. 78. 79. 84. 87—99. 101. 102. 104. 105. 107—111. 113—123. 125—128. 131—134. 136. 137. 139. 140. 142—144, 146. 147. 151. 152. 154—158. 160.	C. 1, 26. 31. (dissensio est, sed videtur ante Mohammedis tempus.) 54. 104. 106. 118. 120. 145. 269. 279. (videtur post Mohammedis tempus). 349. 362. 396. C. 2, 1. 34. 87. 90. 140 144. 151. 178. C. 3, 11. 16. 42. 54. 56. 67. 77. 86. 100. 112. 135. 141. 153. C. 4, 9. 12. C. 5, 6. 78. 137. 144. 176. C. 6, 2. 13. 35. 46. 62. (sed fort. nonnisi adhibitum). 74. 104. 120. 123. 155—157. 163. 176. 229—259. C. 7, 11. 30. 39. 55. 72. 77. C. 8, 14.	C. 1, 11. ante Hedjram. 28. post Hedjram. 50. 60. 62. 63. post Hedjram. 68. vetus prov. 73. aut vetus proverbium, ut Laila id in versu adhibuerit, aut e Lailae post Mohammedem viventis versu desumtum. 74. ante Mohammedis tempus. 82. post Mohammedem, quum nonnisi in Syria usitatum esset. 85. ante Mohammedis tempus ob sensum. 86. ante Mohammedis, quum regis in eo mentio fiat. 88. ante Mohammedis tempus, quia poeta Alhothaiah eo usus est. 93. ante Mohammedis tempus, quum Nabeghahus id adhiberet. 105. ante Mohammedem, quia Alhothaiahus ei adludit. 112. ante Mohammedis tempus. 143. post Mohammedis tempus. 185. ante Mohammedem. 219. 362. 371. 396. 408. 409. ante Mohammedem. 422. ante Mohammedem antiquo tempore. C. 2, 2. ante Mohammedem, nam Ferasdakus id adhibuit. 11. post Mohammedem; sed fortasse est vetus et postea adhibitum. 30. ante Mohammedem. 143. post Mohammedem. 151, ante Mohammedem. 212. post Mohammedem. C. 3, 11. ante Mohammedem. 86. ante Mohammedem. C. 4, 12. ante Mohammedem. 29. ante Mohammedem. C. 5, 129. post Mohammedem. C. 5, 137. videtur circa Mohammedis tempus. C. 5, 170. ante tempus Omajjadarum. C. 5, 186. tempore Ahbd-Almalici b. Merwan. C. 5, 194. post Mohammedem. C. 6, 10. ante Mohammedem. C. 6, 75. tempore vetere. C. 6, 129. ante tempus Omajjadarum aut circa eorum tempus. C. 6, 168. ante Mohammedem. C. 6, 176. videtur multo ante Mohammedem 7, 55. ante Mohammedem. 7, 89. post Mohammedem. 7, 98. ante Mohammedem.	1, 124. tempore Ahmrui b. Teken. 414. — Lokmani Ahditae. C. 2. 145. — Lokmani Ahditae. C. 3, 21. Lokman Ahdita. C. 3, 80. 129. Lokman Ahdita. C. 5, 187. vetus proverbium. C. 6, 171. Lokman sapiens. C. 7, 47. 103. 122.	C. 1, 6. Omahmah. Djorhomita Alharitsi b nabeghahi. l'Kaisi. 1, Actsami b. neschi 1, Almondsiri dsir. 1, 206 Islamismum mi b. Zaifi ante Hedjr — Hasani Kazir b. S Nobman b. Sathih. 2, pore Ahmr nat. 2. 110. 138. multo mism. (Kos mondsir. C. medem. 3 cujusd. C 49. tem 62. ant multo a Hodjr. ante M sensio e 39. Kazir (sed dissens 5, 26. ante Māi-ssema. ante Moham 148. (dissen medem. 5, 155. paulo b. Māi-ssen hammedem.

… s. Mohammedis aetatem.	VI. Proverbia temporis Mohammedis et quatuor Chalifarum.	VII. Proverbia temporis chalifarum e gente Omajjadarum.	VIII. Proverbia temporis Chalifarum e gente Abbasidarum.
6, 2. tempore Almondsiri b. , 21. ante Islamismum. 6, te Mohammedem. 6, 71. sam b. Zaifi. 6, 93. 110. 53. veteri tempore. 6, 169. 6, 171. antiquo tempore mmedem. 6, 174. tempore em. C. 7, 1. ante Moham- 7, 9. Kazir b. Sahd Lach- 21. ante Mohammedem C. Māi-ssema. 8, 20. Amru- 66. Kais b. Sohair. C. 9, aid b. Alabraz. 9, 24. tem- assanidae. 9, 54. paulo ante Amru-l'Kaisi? C. 10. 2. Mohammedem aut Moham- Sohair. 10, 26. ante Moham- i b. Hind. 10, 41. Amru- m. 10, 51. (circiter ducentos). Actsam b. Zaifi. 10, 62. mpore Nohmani b. Almondsir n b. Zaifi. 10, 109. Actsam , 112. Actsam b. Zaifi. 10, Islamism. 10, 176. Noh- Mohammedem (sed de ammedem. 12, 17. tem- ante Mohammedem. 12, bium. 12, 21. tempore ctsam b. Zaifi. 12, 48. 12, 55. 58. (vetus pro- siri b. Māi-ssema C. 13, 40. Actsam b. Zaifi. 13, 41. e Djadsimahi. 13, 65. Actsam 13, 114. ante Mohammedem; n. 13, 119. 120. 124. ante Mo- erbium videtur. 13, 141. 144. 4, 10. tempore Ahmrui b. 14. 22. ante Mohammedem. 31. Motalammes. 14, 34. aifi. 14, 50.	C. 10, 59. Ahmru b. Alahz aut initio temporis Omajjada- rum. 10, 89. Mohammedes. 10, 175. Ajescha. C. 11, 35. ver- sus finem temporis Mohamme- dis. 11, 36. tempore Moham- medis. 11, 38. tempore Abu- Becri. C. 12, 12. Mohammedes. 12, 73. initio Islamismi. C. 12, 76, 77. circa Mohammedis tem- pus. C. 13, 11. 32. Mohammedes. 13, 74. Ahli. C. 14, 104. Ohmari tempore. 16, 98. (licet inter pro- verbia Arabum haud genuinorum est, tamen anteriori tempori ad- judicandum videtur). C. 17, 6. Mohammedes. C. 18, 1. tempore Abu-Becri. 18, 91. 104. Moham- medes. 18, 112. Alachnaf. 18, 168. Mohammedes. C. 19, 7. tempore Mohammedis. 19, 13. Mohammedes. 19, 51. Moham- medis tempore. C. 20 9. Mo- hammedes. 20, 10. Moahwijjah. 20, 39. Mohammedis tempore. 20, 52. cira Mohammedis tem- pus aut paulo seriore. 20, 91. cira Mohammedis tempus aut paulo seriore. 20, 92. circa Mo- hammedis tempus aut paulo se- riore. 20, 92. circa Mohammedis tempus. 20, 98. Mohammedis tempore. C. 21, 20. Ohmar (nsed dissensio est). 21, 52. anno 36. 21, 68. Mohammedes. 21, 1 36. circa tempus Mohammedis. C. 22, 1. Abu-Musa Alaschahri. 22, 226. tempore Abu-Becri 22, 229. circa Mohammedis tempus. 22, 240. tempore Abu-Becri.	10, 183. (circiter medio primi sae- culi). C. 11, 34. tempore Ohmari b. Ahbd-Alahsis C. 12, 54. Hasan b. Ahli. 12, 104. tempore Moah- wijjahi. 12, 145. Alahnaf. C. 13, 98. anno 72 aut 73. 13, 135. tempore quo Merwanus b. Hacem Medinae praefectus erat. 13, 158. videtur post annum 92 ortum. C. 14, 59. tempore Solaimani b. Ahbd-Almalec. 14, 80. Alah- naf. 14, 85. tempore Ahbd-Al- malici b. Merwan. 14, 93. Alach- thal. 14, 103. Ferasdak. C. 16, 8. Moahwijjah. 16, 71. tempore Omajjadarum. C. 18, 67. tempore Omajjadarum vel paulo ante. 18, 267. tempore Moahwijjahi. 19, 39. 55. tempore Omajjadarum. C. 20, 35. Hedjdjadj. 20, 54. Ohmar b. Ahbd-Alahsis. 20, 95. tempore Ahbd-Almalici b. Mer- wan. 20, 104. Djerir. C. 21, 53. (ante annum 53). 21, 56. Ahbd- Allah b. Sobair. C. 22, 92. tempore Moahwijjahi. 22, 135. Thirimmah. 22, 221. Tempore Hedjdjadji. C. 23, 62. Hedjdjad. 23, 82. anno 60. 23, 103. tem- pore Hedjdjadji. 23, 149. tem- pore Merwani b. Alhacem. 23, 217. (post mortem Omm-Ah- zimahae). 23, 244. tempore Omajjadarum. 23, 288. anno 45 (Moahwijjah). 23, 323. anno 59 (Alhothaiah). 23, 333. Hedjdjadj (tempore Ahbd-Almalici). 23, 363. Ahdjdjadj pater Rubahi 23, 375. tempore Djeriri 23, 442. Alho- thaiah.	C. 8, 37. Alma- mun. 8, 55. Abu- Muslim (sed for- tasse proverbium nominisi adhibuit). 10, 192. 194. tem- pore Ahbbasida- rum. C. 16, 31. tempore Ahbba- sidarum, sed for- tasse antea. C. 18, 249. tempore Ahbbasidarum.

I. Proverbia non definienda.	II. Proverbia dubiae aetatis; sed non definienda.	III. Proverbia, quorum tempus conjectura assequi licet.	IV. Proverbia temporis fabulosi.	V. Proverbia temporis ante Hedjram s. Mohammedis aetatem.	VI. Proverbia temporis Mohammedis et quatuor Chalifarum.	VII. Proverbia temporis Chalifarum e gente Omajjadarum.	VIII. Proverbia temporis Chalifarum e gente Abbasidarum.
C. 22. 55. 56. 59. 61—64. 67—71. 73—91. 93—95. 100. 101. 103. 107—134. 138—166. 168—188. 190—194. 196. 197. 200—209. 210—219. 224—225. 230. 234. 236—240. 241—244. 246—267. 270—281. 284—308. 310—326. 328. C. 23, 3. 7. 8. 10—28. 31. 32. 37—39. 41—46. 48—61. 63—70. 72—77. 80. 81. 83—85. 88—91. 93. 94. 96—103. 104—107. 109—115. 117. 118. 120—127. 129—132. 134—142. 144. 145. 147. 149—151. 153—188. 190—204. 206. 212. 214—216. 218—241. 245—248. 250. 252. 257. 268. 270. 271. 273. 278. 279. 281. 282. 284. 286. 289—305. 309—312. 314. 315. 317. 320. 322. 324. 326. 328—332. 334—343. 345—367. 367. 370—371. 373. 376—380. 382. 383. 385. 387—398. 398. 401. 404. 405. 407—417. 419—421. 423. 425. 427—434. 436—443—448. 450—471. 473—478. 482—484. 487. 499—508. 510—515. 518—522. 525. 526. 527—618. 621—645. C. 24, 1—11. 14—21. 23—28. 30—35. 37—41. 45—63. 65. 68—83. 88—91. 93. 95. 106. 108—120. 122—124. 126—128. 130. 131. 133—149. 150. 152—163. 165. 168—174. 176—191. 193—197. 199—211. 217—235. 237—239. 241—249. 251. 254—256. 259. 260. 262. 264—267. 269—271. 273. 275. 278—284. 284. 285. 287—290. 294—297. 300. 301. 305—308. 310. 312—314. 317. 324. 326—328. 331. 332. 334. 336—343. 346—363. 367. 369—380. 382—388. 388—407. 409—413. 415. 417. 418. 420—426. 429. 430. 432—438. 439—511. 513—529. 531—537. 539—614. C. 25, 2—5. 7. 9—13. 15—21. 23. 24. 26—29. 31—39. 41—44. 47—57. 59. 61—63. 65—67. 69—77. 79—93. 95. 99. 108. 110—121. 123. 124. 128—130. 133—137. 138—144. 146. 150. 152—175. 177—189. C. 26, 2—13. 15. 16. 18—20. 22. 24. 30. 32—43. 45. 47. 48. 50. 53—59. 60—62. 64—69. 71—75. 77—90. 92. 107—111. 113—125. 126—139. C. 27, 1—3. 5. 7—23. 25—29. 31—37. 39—47. 49—53. 55. 57—72. 74. 75. 77—112. 114—116. 118—120. 123. 125. 127—138. 141—153. 156. 157. 159—161. 163. 167—169. 171. 172—192. 194. 195. C. 28, 2—5. 7. 15—17. 20. 33—45. 49—54. 56—69. 72—76. 78—109. 111—122. 124—126. 128—173.	C. 25, 22. [illegible] 78. 97. 104. 10[illegible] 109. 125. 13[illegible] C. 26, 26. 1[illegible] 112. C. 27. 1. [illegible]8. 54. 120. 15[illegible] 165. C. 28. 13. [illegible] 18. 32. 47. 55.	C. 25. 131. post Mohammedem. C. 26, 106. post Mohammedem. C. 28, 11. vetus proverbium, quia Ferasdhakus eo usus est. C. 28, 12. videtur vetus proverbium.	C. 25, 137. Ahmar Abd. C. 27, 48. Lokman Abdita. C. 27, 117. 170. C. 28, 127.	23, 193. tempore Ahmrui b. Hind. 23, 205. Obhaidi b. Alabras dic., qui a Nohmano b. Mâi-ssema occidebatur. 23, 422. tempore Bisthami b. Kais. 23, 424. tempore Djadsimati Alabrasch. 23, 471. Almtarah. 23, 479. Hodjr b. Alharits. 23, 480. Ahmru'l Kais. 23, 512. ante Mohammedem. 24, 11. Alharits b. Ahmru rex Cendae. 24, 22. Actsam b. Zaifi. 24, 65. tempore Actsami b. Zaifi. 24, 67. tempore mortis Almondsiri b. Mâi-ssema. 24, 92. Chansa. 24, 121. ante Mohammedem. 24, 166. Actsam b. Zaifi. 24, 175. ante Mohammedem. 24, 192. Actsam b. Zaifi. 24, 198. tempore Ahmrui b. Hind. 24, 236. Djadsimah Alabrasch. 24, 240. circiter ducentos annos ante Mohammedem. 24, 258. tempore Nohmani b. Almondsir. 24, 272. tempore Nohmani vel paulo ante. 24, 274. Caab b. Sohair. 24, 276. tempore Mohammedis. 24, 282. Actsam b. Zaifi. 24, 285. tempore Mondsiri b. Mâi-ssema. 24, 291. Actsam b. Zaifi. 24, 292. tempore vetere. 24, 298. tempore Ahmrui b. Alsohman. 24, 299. tempore Nohmani b. Mâi-ssema. 24, 311. 318. Actsam b. Zaifi. 24, 325. ante Mohammedem. 24, 329. Ahmru b. Cyltsum. 24, 330. 335. 344. 364. Actsam b. Zaifi. 24, 368. ante Mohammedem. 24, 381. Actsam b. Zaifi. 24, 387. circiter ducentos annos ante Mohammedem. 24, 408. vetus proverbium. 24, 414. ante Mohammedem. 24, 416. tempore Sahar et Kaisi. 24, 419. Sohair b. Solacah. 24, 512. Actsam b. Zaifi. 25, 1. tempore Nohmani b. Almondsir. 25, 6. Harits b. Ahmru. 25, 39. Haidjemanijjah. 25, 40. vetus proverbium. 25, 100. 103. 104. 107. ante Mohammedem. 25, 127. Alscla. 25, 132. 149. ante Mohammedem. 26, 17. ante Mohammedem. 26, 21. ante Hedjram. 26, 23. ante Hedjram. 26, 44. Actsam b. Zaifi. 26, 51. ante Mohammedem. 26, 52. tempore Nohmani b. Almondsir. 26, 63. Actsam b. Zaifi. 26, 70. vetus proverbium. 26, 76. Actsam b. Zaifi. 26, 93. tempus post Amru-l'Kaisum. 26, 94. tempus Ahmrui b. Hind. 26, 95. tempus Ahmrui b. Nohmani. 26, 96. circa tempus Mohammedis. 26, 97. tempus Amru-l'Kaisi. 26, 98. ante Mohammedem. 26, 99. ante Mohammedem. 26, 100. tempore Solairi b. Alsolacah. 26, 101. ante Mohammedem. 27, 73. 75. ante Mohammedem. 27, 121. tempore Mondsiri b. Mâi-ssema. C. 27, 124. 139. ante Mohammedem. 27, 140. tempore Nohmani. 27, 166. ante Mohammedem. 28, 1. tempore Ahmrui b. Hind. 28, 6. tempore Djadsimah. 28, 46. Amru-l'Kais. 28, 48. Baihas. 28, 71. Amru-l'Kais.	C. 24, 132. anno 36 Hedjrae. 24, 253. Mohammedes. 24, 263. anno 37 Hedjrae. 24, 308. 303. Ahli. 24, 319. anno 36 Hedjrae. 24, 345. (videtur initio anni 36 Hedjrae). 24, 363. tempore Mohammedis. 24, 366. Mohammed. 25, 14. Mohammedes. 25, 94. tempore Mohammedis. 25, 58. Mohammedes. 25, 60. Mohammedes. 25, 64. Ahli. 25, 145. circa Mohammedis tempus. 26, 31. tempore Mohammedis. 26, 43. Ohmar. 26, 91. tempore Mohammedis et Ahli. 26, 103. tempore Abu-Becri. 26, 104. tempore Abu-Becri. 27, 56. circa tempus Mohammedis. 27, 154. tempore Ahli. 27, 193. tempore Mohammedis. C. 28, 18. Mohammedes. 28, 70. 123. Ohmar.	C. 25, 46. Djerir. 25, 95. tempore Janidi b. Moahwijjah. 25, 120. tempore Hedjdjadji. 25, 145. tempore Moahwijjah. 26, 14. anno 38 Hedjrae. 27, 6. tempore Moahwijjahi. 27, 30. tempore Omajjadarum aut Abbasidarum. 27, 143. tempore Moahwijjahi. 27, 122. Djerir. 27, 159. tempore quo Sobair occidebatur. 27, 192. ante annum 68 Hedjrae. 28, 77. tempore Ferasdhaki. 28, 110. Moahwijjah.	C. 25, 98. 122. Rubah. 25, 176. tempore Almotawaccoli.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Proverbia non definienda.	Proverbia [illegible]	Proverbia, quorum tempus conjectura a me definitum est.	Proverbia temporis [illegible]	Proverbia temporis ante Hedjram s. Mohammedis aetatem	Proverbia temporis Mohammedis et quatuor Chalifarum.	Proverbia temporis Chalifarum e gente Omajjadarum.	Proverbia temporis Chalifarum e gente Abbasidarum.
C. 10. 40. 42—48. 50. 52—58. 61. 63. 66. 68—86. 88—94. 96—108. 110. 111. 114—134. 136—152. 154—165. 167—172. 174. 177—182. 185. 187. 193. 196—204. 205—210. 212—227. C. 11, 2—5. 7. 8. 11. 13—15. 17—33. 37. 39—42. 43—58. C. 12, 2. 3. 6. 9. 10. 13. 14. 16. 23. 24. 26—31. 33—38. 41—47. 49. 51. 53—72. 74. 75. 76. 78—104. 110—125. 128—144. 146. 147. 149—151. 152—184. C. 13, 1. 2. 4. 5. 7. 8. 10. 12. 13. 15. 16. 18. 19. 22—28. 30. 32. 34. 36—39. 42—46. 48—64. 66—68. 70—73. 75—81. 83—86. 88. 90—97. 99—113. 121. 122. 126. 127. 129—133. 137. 140. 142. 143. 146—152. 154. 155. 158. 160. 162. 163. 165—168. 169—180. C. 14, 1—3. 5. 6. 8. 11. 13—17. 19—21. 23—25. 28. 32. 33. 35. 36. 39—49. 51. 58. 60—69. 71—79. 82. 88—93. 95—102. 108—112. 113—115. 116—136. C. 15, 1—12. 14—24. 26—44. 46—48. 53—63. 64—70. C. 16, 1. 2. 4—7. 9—17. 19—50. 52. 63—70. 74. 75. 77. 79—85. 86—97. 99—105. C. 17, 1—4. 7. 9—24. 27—35. C. 18, 3—18. 20—23. 29—36. 39—45. 47—49. 51. 53. 55—63. 68—75. 77. 78. 80—83. 86. 90. 98—90. 92—94. 96—103. 105—110. 113—117. 119—122. 124—137. 139. 140. 142—159. 161—163. 165—187. 189—200. 202—219. 214. 216. 218—220. 224—229. 233—238. 240—247. 251—263. 265. 266. 269—271. 272—281. 284—291. 293—296. C. 19, 1—4. 6. 8—11. 14—24. 27. 28. 40—45. 47. 48. 50. 55. 56—61. 63. 64—76. 77—83. C. 20, 1. 3—7. 11—17. 19—29. 31. 33. 34. 36. 38. 40—48. 54. 52. 55—64. 66—70. 72—73. 78—90. 99. 100—103. 106—130. C. 21, 2—13. 16. 18. 22. 34—36. 38—48. 50. 51. 53. 58—60. 62—67. 69—76. 78—83. 86—95. 97—118. 120. 122—129. 131. 139—150. 151—189. C. 22, 2—10. 12. 13. 17—25. 27—29. 31—36. 39. 41. 42. 45. 46. 48—53.	C. 21, 1. 14. 21. 37. 55. 121. 130. 134. 138. C. 22, 26. 72. 99. 104. 106. 137. 167. 195. 199. 220. 327. C. 23, 29. 33. 36. 95. 133. 148. 152. 242. 254. 280. 306. 307. 417. 436. 437. 439. 481. 485. 497. 509. 523. 608. C. 24, 107. 151. 152. 215. 250. 264. 295. 315. 316. 431. 538.	C. 19, 53. 54. ante Mohammedem. C. 19, 75. post Mohammedem. C. 20, 8. antiquo tempore, nam jam in versu Amru-l'Kaisi invenitur. C. 20, 30. ante Mohammedem. C. 20, 36. ante Mohammedem. C. 21, 54. Mohammedes verbis usus est. C. 21, 61. ante Mohammedem C. 21, 84. post Mohammedem C. 22, 30. ante Mohammedem, nam Mohammedes id adhibuit. C. 22, 38. ante Mohammedem, nam Alaritsbal id adhibuit. C. 22, 57. ante Mohammedem, nam Anas b. Modrik ejus mentionem facit. C. 22, 65. ante Mohammedem. C. 22, 66. vetus, nam Nabeghah Dsobjanita eo usus est. C. 22, 105. videtur initio Islamismi. C. 22, 136. Nabeghah auctor est aut eo usus est. C. 22, 199. vetus, nam Ferasdakus eo usus est. C. 22, 268. 269. post Mohammedem. C. 23, 24. vetus proverbium, quia Moawijahus id adhibuit. C. 23, 35. ante Mohammedem. C. 23, 287. post Mohammedem. C. 23, 306. quia Ferasdakus eo usus est, vetus proverbium videtur. C. 23, 365. quia Abu-Donnidus versui id inseruit, vetus proverbium esse videtur. C. 23, 374. ante Mohammedem. C. 23, 486. post Mohammedem. C. 23, 498. ante Mohammedem. C. 23, 524. post Mohammedem. C. 24, 93. post Mohammedem. C. 24, 164. post Mohammedem. C. 25, 91. videtur ante Mohammedem.	C. 22, 222. sed de auctore dissentiunt. C. 22, 233. de tempore dissentiunt. C. 23, 426. Alamru b. Tikn. C. 23, 517. Moahwijah b. Becr. C. 24, 13. 257. 302. Almar-Ahd. C. 24, 427.	14, 56. tempore Amru-l'Kaisi b. Hodjr. 14, 83. tempore Nohmani 14, 84. antiquo tempore. C. 15, 13. Solaic b. Solacah. 15, 50. ante Mohammedem. 15, 51. tempore belli Dahes et Ghabra. 15, 52. ante Mohammedem. C. 17, 8. ante Mohammedem. C. 18, 19. 26. 28. 37. 50. 52. ante Mohammedem. 18, 54. tempore Sahae et Kaziri. 18, 76. Actsam b. Zaifi. 18, 79. Solaic b. Solacah. 18, 164. Actsam b. Zaifi. 18, 211. tempore Colaibi Wajel. 18, 213. ante Mohammedem. 18, 215. tempore Nohmani. 18, 221. tempore Alamrui b. Hind. 18, 222. tempore Alharitsi b. Abi-Schamir. 18, 225. non multo ante Mohammedem. 18, 231. ante Mohammedem. C. 19, 23. ante Mohammedem (obres). 19, 26. tempore Nohmani b. Almondsir. 19, 46. 49. ante Islamismum. 19, 52. paulo ante Mohammedem. 19, 62. paulo ante Islamismum. C. 20, 2. Mondsir b. Mai-ssema. 20, 15. Amru-l'Kais. 20, 37. tempore Cosrois. 20, 60. Actsam b. Zaifi. 20, 65. 93. ante Mohammedem. 20, 94. tempore Nohmani b. Almondsir. 20, 96. tempore Alaswadi b. Almondsir. 20, 97. tempore Alamrui b. Hind. 20, 105. Harits b. Hillizah. 21, 17. Tharafah b. Alabd. 21, 23. ante Islamismum. 21, 49. Nohman b. Mondsir. 21, 57. ante Mohammedem. 21, 77. Actsam b. Zaifi. 21, 96. 132. 133. 135. 137. ante Mohammedem. 22, 14. tempore Colaibi Wajel. 22, 14. Actsam b. Zaifi. 22, 15. multo ante Mohammedem. 22, 16. tempore Nohmani b. Almondsir. 22, 37. Djadsimah Alabrasch. 22, 40. Motalammes. 22, 47. tempore diei Djebelah. 22, 54. Lebid. 22, 44. Saba. 22, 58. ante Mohammedem. 22, 60. Alamru b. Hind (tempore Cosrois b. Kobad.) 22, 102. tempore Amru-l'Kaisi. 22, 159. tempore Mondsiri b. Mai-ssema. 22, 235. 245. ante Mohammedem. 23, 1. 2. Harits b. Abi-Schamir. 23, 4. tempore Alamrui b. Hind. 23, 6. 9. 30. ante Moh. 23, 40. 47. Actsam b. Zaifi. 23, 71. tempore Cosrois. 23, 78. die Almoschakkar tempore Cosrois. 23, 79. eod. tempore. 23, 86. ante Mohammedem. 23, 87. Obbaid b. Alabras. 23, 92. 108. Actsam b. Zaifi. 23, 116. Nohman b. Almondsir. 23, 128. ante Mohammedem. 23, 143. Sabae tempore. 23, 159. tempore Nohmani b. Almondsir. 23, 205. Hatim Thai. 23, 249. Baihas. 23, 272. tempore Nohmani b. Almondsir. 23, 273. 274. diu ante Hedjram. 23, 276. ante Hedjram. 23, 283. Nohman b. Almondsir. 23, 285. Actsam b. Zaifi. 23, 313. 326. diu ante Mohammedem. 23, 318. tempore Colaibi. 23, 344. 366. ante Mohammedem. 23, 368. Mohammedes. 23, 372. Alhjescha. 23, 381. ante Mohammedem. 23, 384. tempore belli Dahes et Ghabra. 23, 402. ante Mohammedem tempore Alzababi.	C. 22, 27. tempore Abjaschae. 22, 307. circa Mohammedis tempus. 23, 146. anno 3. Hedjrae. 23, 213. tempore Mohammedi. 23, 243. tempore Othmani. 23, 258. circa tempus Mohammedis aut antea. 23, 308. Othmani aut Ali. 23, 319. circa tempus Mohammedis. 23, 321. anno 2. Hedjrae. 23, 325. Ali. 23, 327. anno 35 Hedjrae. 23, 362. Mohammedes. 23, 397. initio temporis Abu-Becri. 23, 418. Saib b. Alabic. 23, 435. tempore Mohammedis. 23, 440. Ali. 23, 449. Ali. 24, 36. Alamru b. Alahs. 24, 84. Abd-Alrahman filius Abu-Becri. 24, 87. Mohammedes. 24, 129. Actsam b. Zaifi.	C. 23, 316. tempore Jasidi b. Abd-Almalic. 24, 29. Moahwijah. 24, 44. Merwan b. Alharem. 24, 125. Djerir. 24, 167. tempore Alhodhaiali. 24, 304. videtur tempore Omajjadarum vel antea. 24, 308. Abd-Almalic b. Merwan. 24, 333. tempore Jasidi b. Abd-Almalic vel antea. 24, 429. tempore Ferasdaki. 24, 534. aut tempore Omajjadarum aut Abbasidarum. 25, 8. Djerir. 25, 25. tempore Moahwijahi.	C. 24, 119. post annum 265. C. 24, 293. Harun-Alraschid. 24, 275. tempore Almamuni.

septima temporis chalifarum Omajjadarum; in octava temporis Abbbasidarum. Singulis proverbiis personarum nomina tum auctorum tum earum, a quibus derivata sunt, aut in quarum tempus cadunt, adposuimus. Qui igitur earum personarum aetatem accuratius scire cupit, indicem gentium, virorum etc. adeat, in quo nonnulla huc spectantia adnotata sunt.

Jam tabellae sequuntur.

Cap. V.

De proverbiis usu mutatis et auctis.

Verba, quae hominum usu in proverbiorum consuetudinem venerant, eo quod memoria comprehendebantur et communi in usu erant, oblivioni erepta posteris tradebantur. Multo antequam a grammaticis in libris collecta erant, hominum memoria conservabantur. Omnia autem, quae non scripta, sed vulgi memoriae tradita pluribus hominibus saepius in usum veniunt, magis magisque mutentur necesse est. Quaedam in proverbiis verba ad sensum constituendum minus necessaria omitti possunt, verborum ordo sine damno interdum invertere, unam vocem pro altera, qua sensus totius proverbii non variatur, ponere licet. Rem ita factam esse, ex eo conjicio, quod eadem proverbia vario modo prolata ad nostrum tempus pervenerunt conf. C. 1, 334. 2, 110. 15, 30. 44. 22, 27. 23, 1. 205. 24, 268. 269. 270 et a grammaticis vario modo adnotata sunt. Conf. 26, 70. Sic quoque proverbium طعن ظئار قوم C. 17, 1. transpositis verbis in Kamusi opere الطعن ظئار قوم legitur.

Poetas variorum temporum proverbia modo immutata modo quemadmodum res postulabat, mutata versibus inseruisse, saepius observamus. Prioris rei exempla pluribus locis conf. C. 16, 5. 8. 18, 160. 19, 26. 20, 2. 21, 22. 38. 49. 22, 31. 32. 44. 135. 146. occurrunt. Mutationem, quam in versibus proverbia subierint, aut minorem aut ma-

jorem et pro necessitudinis ratione variam fuisse exemplis e Meidanii opere desumtis probari potest. In versibus C. 18, 46. 28, 8. nil nisi verba proverbii transposita; C. 17, 5. unam vocem pro altera positam; C. 16, 1. 18, 22. mutationem minoris momenti et C. 21, 1. verbi formam mutatam videmus. In aliis vero versibus major verborum mutatio invenitur. C. 16, 9. in versu apud Meidanium et Scharaf-Aldinum loco verborum عقنقل الضب occurrit كشية الضب. In eodem proverbio verba simul transposita et mutata conf. C. 21, 98. aut mutata additis simul verbis conf. C. 16, 88 et 22, 53. conspiciuntur. Quid, quod interdum a poetis sensus mutatur conf. C. 16, 27. aut ab usu proverbii vulgari receditur conf. C. 20, 66. Factum quoque est, ut poetae neglectis verbis nil nisi proverbii sensum sibi vindicarent conf. C. 18, 112. 22, 38. 47.

Quae proverbiorum mutationes si nonnisi in versibus occurrerent, poetas id metri necessitate coactos fecisse, excusandi causa dicere liceret; at vero quum et in aliis scriptoribus, in quibus tam cogens mutandi necessitas exsistere non possit, proverbiorum mutationes reperiantur, generalior quaedam mutandi causa quaerenda est. Quod huiusce rei plurima exempla in operibus, in quibus homoiteleuton adhibitum est, obviam habemus, ejus rei causam non tam in eo videmus, quod illis scriptoribus in stylo artificioso, quo *uterentur*, maxima mutandi causa fuerit, quam quod tales scriptores opera sua proverbiis insertis exornarent et verborum minorem rationem haberent. Rei exempla ex duobus tantum operibus adferemus. In Haririi opere p. 284. المنايا لا الدنايا pro المنية لا الدنية et p. 583. الطراوة سفتجة pro الوجه الطرى سفتجة scriptum legimus. conf. Meid. 26, 137. Proverbia quoque omissis verbis breviora reddiderunt. Sic in Haririi opere p. 6. legimus يكون كحاطب ليل; sed proverbium est المكثار كحاطب ليل et p. 267. legimus اشام من الغراب pro اشام من غراب البين. In Haririi

loco p. 37. verba حذو النعال e proverbio جزيته حذو النعال desumta sunt. Conf. quoque Haririi locum p. 31., ubi Meidanii proverbium C. 24, 346. adhibitum est. In loco p. 44. l. 8. proverbium رب اكلة منعت اكلات respicit auctor conf. Harir. 32. 277. 428. et p. 56. mutato proverbio كل امرى اعرف بشانه novum proverbium كل امرى اعرف بوسم قدحه finxisse videtur. In libro a me edito Fakihat-Alcholafa inscripto p. 5. l. 15. verbis شق العصا auctor ad proverbium شق عصاهم نوى شاجور alludit et p. 59. l. 2. ad proverbium ما بها نافخ ضرمة (Meid. C. 24, 104.) respicit, cujus verba ob sensum et homoioteleuton in فلم يبق في الدار نافخ نار mutata sunt. Cum verbis p. 6, l. 17. ان رفع ابلغ الثريا sensum proverbii ابعد من مناط الثريا conjunxisse videtur.

Mutatis igitur duplici ratione et sermonis et scripti proverbiorum verbis, proverbiorum numerus non poterat non augeri, dum idem proverbium tum forma tum sensu aut minus aut magis mutatum inter homines divulgabatur et a pristina forma deflexum nulli jam mutandi cupidini resistebat; id quod nonnullis exemplis illustrare in animo est.

Mutato verborum ordine proverbia mutata sunt. Proverbium كسير وعوير sic prolatum invenimus عوير وكسير conf. C. 22, 72. et C. 1, 366. 22, 300. Novum proverbium ortum est omissis verbis. Sic e proverbio C. 27, 54. هذا اوان الشد فاشتدى زيم omissa priore parte اشتدى زيم C. 13, 45. ortum est. Interdum una vox significatione non diversa pro altera posita est. Sic proverbium اعشبت فانزل C. 18, 169, nam invenitur امرعت فانزل C. 24, 96. Proverbium 21, 16. triplici modo adnotatum est قد يبلغ الخضم بالقضم et قد يدرك et قد ينال. Proverbium C. 22, 49. كانت عليهم كراغية البكر mutatum est in كانت عليهم كراغية السقب. Sic idem proverbium tri-

plici sub forma adparet C. 2, 130. ابلغ من قس et C. 7, 138. اخطب من قس et C. 25, 145. انطق من قس conf. C. 6, 170. et 18, 257; 24, 415 et 12, 105; 23, 523 et 18, 266; 21, 149 et 23, 497; 26, 112 et 12, 128; 23, 524 et 8, 65. 27, 165. Interdum vocem cum altera sono simili mutarunt, ut in proverbio C. 22, 94. كلفت عليك عرق القربة invenitur علق القربة, aut loco vocis minus placentis aliam posuerunt, ut in proverbio C. 22, 45. كمعلمة امها البضاع legitur الرضاع, aut vocem addiderunt, ut C. 5, 83. جدك لا كدك in اسع بجدك لا بكدك C. 12, 56. mutatum occurrit. Pluribus quoque tum formis tum vocibus mutatis nova proverbia orta sunt. Sic proverbium C. 12, 15. كل شاة برجلها ستناط, C. 12, 58. كل شاة برجلها معلقة, et apud Burckhardtium Nro. 545. كل شاة معلقة بعرقوبها mutatum videmus conf. C. 20, 8. 22, 63. Pluribus proverbiis eandem causam esse et non multo diversum sensum offerre videmus. Sic proverbio كمستبضع التمر الى اهل خيبر et كمستبضع التمر الى هجر et proverbiis C. 22, 40. كفا مطلقة تفسو C. 22, 100. 88. افرغ من يد تفت اليرمع et C. 15, 25. اليرمع et C. 20, ضربا وطعنا et C. 23, 95. ليتني وفلانا ا او يموت الاعجل كذا يفعل بنا et tribus proverbiis C. 6, حتى يموت الاعجل • et C. 10, 175. رمى فلان برسنه على 21. حبلك على غاربك القى et proverbiis غاربه et C. 23, 261. من et C. 28, 194. C. 24, 388. من ابعد ادوائها تكوى الابل يكوى البعير من يسير الداء conf. C. 1, 109 et 27, 69. C. 6, 47 et 23, 43. 10, 36. 73. et C. 8, 48. 15, 49 et C. 20, 49. 117. Quali mutationi vetera proverbia temporibus recentioribus obnoxia fuerint, id e duobus proverbiis cognoscere licet. Proverbium, quod in Meidanii opere C. 24, 256. sic invenimus من حفر مغواة وقع فيها, vario modo prolatum sic occurrit من حفر لاخيه جبا

من حفر et من يحفر حفرة يسقط بها et وقع فيها منكبا et من حفر بئرا لاخيه كان حتفه فيه et بئرا لاخيه وقع فيه proverbium quod C. 24, 39. legitur: ما حك ظهرى مثل يدى, sic mutatum invenimus: ما حك جلدى مثل ظفرى et in codicibus D. P. uno loco ما يحك راسك الا اظفارك (pro quo in codice G. لا تحك راسك الا باضافيرك), in altero autem ما حك ظهرى غير ظفرتى وما سعت فى امورى غير رجلى, pro quo in codice G. est ما حك جسمى بلده غير ضفرتى وما سعى فى امورى غير رجلى. Singula autem proverbia, quibus magna sensus similitudo est, vario tempore et variis in gentibus *orta esse existimamus conf.* C. 6, 12. 10, 167.

Lib. II.

De proverbiorum sensu usuque.

Omnia proverbia tam sensu quam usu quodammodo ad hominem referenda sunt. Major proverbiorum pars ab hominis indole, conditione agendive ratione derivata arcte cum hominibus cohaeret, minor eorum pars, quae res spectant, latiore sensu ad hominem pertinet. Omnibus autem proverbiis ab hominibus inventis hominumque usu constitutis vix ullum cogitari potest, quod ad homines referendum non sit. Proverbiorum sensus ususque a proverbii verbis eorumque significationibus saepe recedit, id quod saepe observatur in proverbiis, quae veteribus genuinisque Arabibus tribuenda sunt. Sensus vero ususque maxime consentanei sunt verborum significationibus in proverbiis, quae ab Arabibus haud genuinis inventa sententiarum modum sequuntur. Idem in proverbiis, quae ab indole majori gradu aut personae aut animali aut rei tributa desumta sunt, observare licet. Omnia autem illa, quorum sensus a verborum significatione abhorret, nonnisi Arabibus ducibus recte a nobis intelligi possunt, ut omnis sensus, qui cum Arabum intelligendi modo non consentiat, dubium movere debeat, nam in intelligendis proverbiis usus optimus magister est. Quae ad res gestas referenda sunt, eorum sensus nonnisi accurata rerum gestarum cognitione accurate percipi potest. Quae res quum ita sint, tamen proverbiorum singulorum sensum usumque primis temporibus eis tributum, postea ratione verborum, quae varium sensum usumque admitterent, paulatim mutatum esse negari non potest. Qua in re causa quaerenda est, cur grammatici in sensu usuque proverbiorum constituendo interdum in tam varias opiniones abierint

conf. C. 24, 2. 27, 50. *Singulorum* proverbiorum et sensus et usus ratio grammaticis prorsus incognita mansit.

E sensu vero usuque proverbiorum quum qualis sit et gentis *conditio* et agendi cogitandique ratio, cognoscatur, utrumque perquirere operae pretium erit, qua in re tum argumenti magna diversitas tum rerum magna copia non parvam scribenti molestiam exhibet. Proverbia enim tam hominum quam animalium rerumque varios status conditionesque describunt, laudem vituperiumque, minas atque promissa, consilia et admonitiones, mandata et interdicta, opiniones atque sententias, vota et spes, admirationes, benedictiones et imprecationes continent.

A proverbiis, quibus descriptiones insunt, initium capturus, primo loco proverbia pono, quae ab indole aliave re majori gradu tributa derivata sunt.*) Primum igitur de animalibus tam hominibus quam bestiis sermo sit, tum de locis rebusque et denique de actionibus conditionibusque. A corpore incipientes ad animum transimus et in agendi ratione finimus.

Sect. 1.

Proverbia describentia.**)

Cap. I.

Proverbia, in quibus indoles, conditio, actio majori gradu tributa descripta est.

§. 1. De animalibus. a) Indoles corporis et animi.***) Gravis capite 4, 40.; levis capite 7, 108. 109.;

---

*) Quamquam illae indoles et res jam supra enumeratae sunt, tamen repetitio hoc loco evitari non potuit, quo clarius cognoscatur et quasnam indoles rebus et quam diversis rebus eaedem indoles ab Arabibus adjudicatae sint.

**) In descriptione interdum aut laudem aut vituperium esse nemo non videbit.

***) Accidit, ut indoles animi ejusque conditio et status arcte cohaereant et difficile distinguantur. Quod uni indoles animi videtur, id fieri potest, ut alteri conditio et status sit.

magno ore praeditus 20, 104.; foetidus ore 2, 160. 7, 102. nates macras habens 10, 187.; robustus 13, 113. 145—147. 149. 164. 165. 21, 122.; imbecillis, debilis 18, 251—255. 24, 435. 26, 125.; imbecillis Venere 7, 95—97. 124,; magnus 5, 175.; durus 24, 153.; levis 7, 107.; parvus 14, 15.; pulcher 5, 182. 6, 206. 219.; foedus 12, 149.; niger 19, 56.; rubicundus 13, 122.; diu vivens 6, 159. 18, 245—249.; perennis 2, 161. 162.; diu vitae indicia ostendens 16, 55—57.; formam diversam a patre et matre habens 7, 100.; mutabilis 16, 198.; sterilis 18, 216.; lenis 23, 496.; adhaerens 23, 490.; celer 5, 184. 12, 108. 113. 120. 142. 13, 148.; celeriter currens 18, 224. 24, 419.; celeriter volans 16, 63. 64.; acuto visu praeditus 2, 245. 147—150. 6, 187.; auditu valens 12, 112. 123. 143.; auditu acri praeditus 12, 116. 143.; odorans 12, 146.; odoratu valens 12, 130. 160. 168.; bene natans 12, 132.; bonus eques 20, 90. 93.; bonus jaculator 10, 196.; artifex 18, 87—89. 113.; loquens cum difficultate 18, 212.; cupidi 13, 134. 25, 148.; vorax 1, 410—414. 422. 5, 192. 14, 90.; libidinosus 3, 152. 153. 9, 62. 63. 13, 126. 135. 136. 19, 54. *21, 130. 131.*; salax 12, 144.; infaustus 13, 114. 116. 117. 119. 120. 123. 124. 126—129. 153. 156—158.

Fortis 2, 163. 13, 121. 162.; audax 5, 149—154. 157. 167. 168. 185. 186. 12, 129. 20, 95—97.; audax impetu 20, 94—97.; meticulosus 5, 164. 166,; pavidus 5, 158—163. 165. 16, 75.; placidus 6, 165.; fugax 13, 137. 138.; sapiens 6, 171.; ingeniosus 18, 250.; intelligens 8, 66. 11, 34.; astutus 6, 199. 10, 199. 22, 231.; bonus medicus 16, 78.; gnarus genealogiae 25, 96. 97.; gnarus viarum 8, 64. 65. 27, 165.; gnarus camelorum 1, 409. 8, 64.; verax opinione 14, 91.; memoria tenens 6, 211. 212.; imitando deditus 26, 108.; cautus 6, 166. 167. 188. 189. 203. 12, 143.; stultus 6, 152. 205.; stupidus 2, 170. 6, 153—157. 160—163. 173—182. 184. 187—189. 204. 7, 113. 116. 117. 24. 417. 418.; insanus 5, 176.; levis intellectu 7, 110.; levis pru-

dentia 7, 111.; imprudens 20, 99.; inconsiderans 16, 67.; socors 19, 44.; excellens carmine amatorio 19, 49. 25, 98.; Disertus 7, 94. 138. 20, 98.; facundus 2, 139.

Pius 2, 143. 144. 153.; impius 22, 222. 226.; ingratus 22, 235.; improbus 20, 103.; aequus 18, 265.; injustus 5, 190. 194. 17, 20–22. 23–27. 8, 225–227.; fidelis 1, 415. 25, 131. 26, 94–100.; fiducia dignus 26, 122.; perfidus 7, 126. 12, 114. 19, 46. 51. 52, 61.; malignus 7, 125.; generosus 22, 243.; liberalis 5, 155. 156. 183. 6, 183. 12, 124, 125.; avidus 5, 177. 6 200. 208. 13, 133. 141. 154. 16, 70. 71–75.; deditus mercaturae faciendae 3, 145. 22, 224.; avarus 2, 140–142. 178.; obediens 16, 76.; contumax 14, 109.; ductilis 21, 126.; vehemens 13, 162.; patiens 14, 84. 85. 87. 112.; mansuetus 1, 419. 420. 6, 164.; superbus 2, 151. 152. 3, 150. 7, 99. 128–130. 11, 39–41.; levis, inconstans 16, 65–67.; pudibundus 6, 158. 218.; impudens 26, 116.; furax 12, 105. 126–128. 23, 523–526.; aleis deditus 28, 127.; zelotypus 19, 55.; deditus amori cum mare 23, 509. 511.; deditus amori praepostero 23, 510.; propensa in pullum 6, 201. 18, 256.

b) Conditio corporis, animi, societatis. Longaevus 18, 248. 249. 268.; annosus 22, 33.; aetate decrepitus 27, 170.; grandaeva 22, 223.; sanus 14, 86. 114.; vehementi morbo laborans 8, 67.; pinguis 12, 141.; sitibundus 17, 30. 18, 234–236. 259; potu satiatus 10, 178–184.; esuriens 5, 170–174.; stomachum corruptum habens 3, 160.; frigus sentiens 14, 95. 96.; vigilans 12, 137. 138. 140. 28, 124.; somnolentus 25, 122.; dormiens 25, 123–125; occupatus 13, 115. 20, 89.; fatigatus 3, 146. 161.; adhaerens 4, 35. 18, 263. 23, 487. 490.; offendens pede 7, 134. 125.; conveniens 26, 102.; pectine indigens 19, 39.; stramine carens 19, 40.

Poenitens 25, 102, 132.; desiderans 6, 214.; tristis 13, 160. 22, 232.; desperabundus 28, 126.; amore perditus 3, 148. 14, 104.; vindictae cupidus 4, 39.; alacer 25, 119.;

curis vacuus 20, 102.; haesitans 18, 214.; attonitus 6, 196. 197. 209. 19, 50.; doctus 18, 267.; bene sciens 18, 269.; ignorans 5, 178.; fugax 25, 120. 134.

Inaccessus 24, 414—416.; securus 1, 417. 418.; potens 12, 145. 18, 211. 213. 219. 221—223. 271.; nobilis 25, 103—107.; commode vivens 25, 126. 127.; delicate habitus 3, 156.; contemtus 27, 155. 168.; detrimento adflictus 3, 159.; ignominia adfectus 7, 123.; miser 13, 142.; humilis 26, 112.; vilis 2, 171. 9, 46. 48—50. 52. 54—57. 60. 66. 10, 195. 23, 486. 497—503. 518—520.; pauper 20, 76. 77.; lucrans 21, 132.; frustratus 7, 118. 120. 121.; jacturam faciens 7, 98. 119.; is cujus sanguis vindicatus non erat 15, 49.; molestus 4, 32. 42. 44.; ingratus 2, 154.; levis periens 27, 50.; levis injuriâ adflictorum 27, 151.; habens inaures pretiosas 25, 149.; latens, occultus 7, 114. 115. 22, 238. 239.; generosum captivum habens 22, 245.; redemtus magno pretio 19, 53. 26, 104.; notus 13, 118.; paucus 21, 139.

c) Actio. Plorans 2, 177.; gemens 23, 485. 512—515.; lingens nasum 12, 142.; linguam celeriter movens 12, 119.; inserta in vas lingua bibens 26, 107.; sibilans 14, 110.; cacans 12, 131.; mingens 2, 166.; pedens 15, 61. 20, 83—85. 101.; repens 8, 61. 62.; festinans 18, 239.; festinans ad aquae receptaculum 18, 238.; celeriter abiens 12, 115.; celeriter currens 18, 230. 231.; discurrens 25, 144.; obiens 5, 169.; errans 7, 132. 133.; errabundus 3, 157.; noctu proficiscens 12, 134.; noctu incedens 12, 135. 139.; saliens 16, 81. 25, 130.; assiliens 25, 128. 129. 147.; insiliens 26, 115.; adscendens altum in montem 26, 114.; volans 16, 80.; multum iter faciens 12, 148.; accedens ad reges 26, 101.; matutino tempore surgens 2, 176.; scabens 21, 141.; effodiens terram 25, 121.; jaculans 10, 186. 197.; resecans 21, 145.; celeriter rapiens 4, 38.; abripiens 7, 136.; venans 14, 111.; in aquam se immergens 19, 57.; se occultans 7, 31.; tardus 2, 159.; cunctans 2, 168.; tardus in solvendo 24, 428.; firmiter tenens 15, 45. 62.; tenax 13, 144.; multum

bibens 13, 150.; mentiens 22, 210. 211. 214—221. 227—229. 240.; narrans mendacia 7, 120.; narrans inutilia 24, 431.; gloriosus 25, 138.; promissa non perficiens 7, 103.; spem fallens 7, 101.; lenocinium exercens 21, 121.; superveniens bibentibus 26, 106.; lusui deditus 18, 240.; crudelis in pullos 18, 232.; crudelis in propinquum 18, 233.; decipiens 7, 127.; se jactans 20, 105.; scortans 11, 35—38. 42.; celeriter nub ns 12, 109.; vehemens in initu 25, 100. 101.; multum iniens 25, 109. 146.; hospitio excipiens 21, 133.; epulum instruens 26, 103.; multum donans 18, 264.; gratias agens 13, 140.; bene gratias agens 13, 139.; bene perficiens 21, 124.; bene judicans 6, 172.; questum faciens 22, 230.; petens 12, 106. 107.; insistens petendo 23, 495.; corrumpens 18, 241. 19, 78—81. 100.; irruens 14, 102.; turpis 20, 86. 87.; adlatrans nubem 27, 163.; ostendens celeriter iram 12, 121.; saepe memorans genus 25, 99.; edens celeriter vocem 12, 141.; recusans 24, 425. 25, 137.; bene canens 27, 516. 517.; obediens 16, 76. 77.; custodiens 6, 211.; imitans 6, 220.; ducens 27, 171.; gestibus amatoriis utens 19, 58.; defendens 6, 168. 169.; custodiens sanguinem suum 26, 117.

§. 2. De locis, rebus, conditionibus, actionibus etc.

a) Indoles corporis et animi. Gravis 4, 24—29. 31. 33. 34. 10, 188, 196.; amplus 18, 261. 26, 121.; planus 12, 130.; nudus 5, 180. 181. 18, 262.; altus 3, 151. 10, 198.; angustus 15, 55—57.; longus 16, 51—54. 59. 82. 85.; brevis 21, 123. 140.; plenus 21, 129. 26, 120.; vacuus 7, 122.; desolatus 7, 122.; vastus 21, 148.; profundus 18, 270.; propinquus 8, 63.; parvus 115.; firmus 4, 37. 41.; infirmus 15, 58. 26, 124.; durus 13, 162. 14, 107. 21, 143.; crassus 19, 59.; aridus 28, 125.; humidus 25, 141.; lenis 23, 496.; multos nodos habens 18, 242.; asper 7, 137.; mollis 26, 110.; purus 14, 92—94. 108. 25, 114. 115. 136.; spurcus 21, 129.; foedus 21, 142.; frigidus 2, 155—158. 164. 14, 98.; calidus 6, 190—192.; difficilis fractu 14, 109.;

acutus 6, 217.; amputans 21, 125.; transfigens 14, 99. 24, 420. 421.; penetrans 14, 97. 24, 433. 25, 141.; tenuis 8, 59. 10, 190. 192—194.; levis 7, 112. 113.; aptus ad incessum 10, 185. 191.; contrarius 7, 105.; diversus 7 106.; dispersus 13, 143.; clarus 2, 167. 13, 131. 15, 63. 26, 109.; splendidus 2, 174.; lucens 25, 139.; obscurus 17, 28,; densiorem umbram faciens 17, 32.; vestitus 22, 225.; bonus 16, 84.; concupitus 2, 172. 13, 152.; pulcher 2, 175. 6, 193—195. 210.; pretiosus 25, 149.; contemtibilis 27, 156—161.; odiosus 2, 165.; infaustus 13, 125. 25, 116.; fragrans 9, 62. 16, 69.; foetidus 25, 108. 117. 118.; dulcis 6, 207. 18, 237.; jucundus 23, 504—507. 508.; gratus 6, 202. 23, 522. 27, 166.; ingratus 6, 216.; laetitia adficiens 12, 150.; odiosus 2, 165. 22, 237. 244.; molestus 4, 30. 43. 45.; amarus 24, 422. 423. 436.; insipidus 24, 424.; portans 1, 416. 6, 221.; intrans 26, 113.; debilis 15, 59. 25, 133.; imbecillis 15, 46. 58. 21, 120. 24, 435. 26, 125.; celer 12, 109—111. 117. 118. 122. 26, 105. 111.; firmiter adhaerens 1, 421. 423. 4, 36.; adsiduus 23, 492. 493.; durabilis 2, 169. 173.; mutabilis 10, 201.; contagiosus 18, 228.; dolens 24, 434; necans 21, 147.; difficilis 14, 100. 101. 109.; facilis 4, 43. 45. 27, 154.; rarus 18, 215. 217. 218. 220. 271.; licitus 6, 215.; similis 13, 132. 155.; utilis 5, 191.; inutilis 14, 105. 106. 15, 47. 48. 24, 429—432. 438.

Stupidus 6, 185. 186.; liberalis 12, 125.; fallax 7, 104.; injustus 17, 29.; deditus amori praepostero 23, 510.

b) Conditio. Integer 14, 103.; perfectus 26, 118.; conculcatus 26, 123.; contritus 8, 60.; corruptus 20, 82.; periens 3, 155. 158. 15, 60.; praesens et contemtus 6, 222.; vilis 23, 521.; propinquus 21, 144.; remotus 2, 146. 25, 143.; adhaerens 23, 491—494.; in aquae fundo resistens 10, 189.; habens caput pulvere inquinatum 13, 166.; directus ad os 21, 146.; florens 25, 140.; fragrans 16, 68.; copiosus 22, 241.; multus 22, 234.; exundans 16, 79.; abundans proventu 7, 140.; inventus 26, 119.; paucus 21.

139; vacuus 14, 110.; licitus 6, 215.; levis 10, 194.; periculosus febribus 1, 423.; contagiosus 18, 228. 229.; antiquus 18, 266. 21, 149.; quietus 10, 200.; otiosus 20, 88.; sitiens 17, 31.; errans 15, 54.; societate conjunctus 16, 60—62.; familiaris 1, 424.; defensus 6, 170. 213. 18, 257. 258. 24, 426. 427. 437.; honoratus 22, 236.; vilis 9, 47. 51. 53. 58. 59. 61. 64. 65. 67. 68.; contemtus 27, 158—162. 163. 167. 168.; levis 27, 152.; levissimus injuria adflictorum 27, 153.; gratus 23, 522.; jucundus 23, 505. 506.; odiosus 2, 165.

c) Actio. Incedens 12, 136.; proficiscens 12, 133.; intrans 26, 113.; ingrediens in diem 16, 83.; proruens impetuose 19, 60.; praecedens 12, 147.; ducens 12, 171.; sequax 3, 147. 154.; necans 21, 147.; perdens 27, 164.; multum bibens 13, 151. 163.; terrens 27, 169.; abscondens 1, 416. 22, 242.; divulgans 25, 110—113. 135.; lenocinium exercens 21, 127. 128.; custodiens 6, 211.; mentiens 22, 212. 213. 240.; decipiens 19, 41—43. 45.

Cap. II.

Proverbia in quibus homines indole, conditione et agendi ratione insignes, tum status et conditiones denique agendi rationes et res describuntur.

§. 1. Homines. a) Indole insignes. Diversam naturae indolem habens 22, 31.; pulchra indole praeditus 27, 1.; prava indole praeditus 5, 25. 21, 112.; pravus cui honor denegatur 23, 6.; duo quodammodo similes, sed re vera diversi 23, 107.; celerrimus 24, 236.; fortis 1, 110. 227. 296. 405. 471. 2, 91. 113. 10, 124. 11, 17. 23, 607. 643. 24, 7. 8. 30.; fortis et alacer 1, 191.; fortis et prudens 1, 276.; pavidus et tremens 5, 131.; multum pavidus 5, 106.; pavidus et simul fortis 27, 128.; timidus 18, 65. 27, 128.; timidus et ignavus 24, 410.; timidus minas non exsequens 5, 13.; ad iram pronus 3, 175.

19, 83. 24, 48.; prudens 1, 164. 229. 8, 210.; prudens, qui aliis auxilio est 5, 12. 18, 61.; prudens et aliorum consilio non egens 25, 71.; prudens et diligens 1, 214.; prudens et cautus 6, 115.; prudens et cautus, qui astutia non vincitur 15, 40.; prudens ab ignorante deceptus 26, 84.; is cujus consilium propinquum est 27, 84.; is cujus falsum proprius ad veritatem accedit, quam alius rectum 7, 68.; verum a falso distinguens 28, 164.; rerum veram conditionem cognoscens 13, 21.; ingeniosus 1, 373.; altos animi recessus habens, ut, quid cogitet, nesciatur 1, 312.; perspicax 1, 133.; sagax 4, 19.; versutus 2, 40. 6, 228.; multum versutus 20, 110.; intelligens et versutus 1, 95. 6, 30. 16, 10. 18, 81.; ingenii acumine praeditus 23, 267.; duo ingenii acumine aequales 25, 25.; astutus 1, 89. 17. 3.; astutus, qui decipit 14, 40.; callidus sed insipientem se simulans 3, 14.; multum cautus 18, 37.; solers 21, 60.; piger 17, 2.; stupidus 1, 381. 20, 129. 23, 612. 614. 24, 49. 50. 155. 156. 284.; stupidus alios multum vituperans 7, 13.; prudentia carens 5, 126. 10, 177. 18, 105. 23, 7. 24, 242.; stupidus et timidus 28, 82.; firmo animo et prudentia carens 24, 214.; stultus 1, 25. 134. 6, 56. 28, 25. 81.; stultus et simul despectus 24, 204.; stulta 22, 208. 28, 13.; is cujus stultitia augetur 4, 3.; mente imbecillis 24, 273. 27, 79. 28, 135.; is, a quo bonum non speratur 11, 26.

b) Conditione et statu insignes. Juvenis, qui barbatus evasit 2, 164.; is cujus adolescentia diu duravit 22, 8.; senex 9, 32.; senex corpore et mente juvenis 3, 59.; senex juvenis more se gerens 5, 201.; senex morosus 8, 40.; senex robustus 21, 35.; senex delirus 18, 89.; senex delirus, qui lusui deditus est 18, 89.; senex decrepitus 21, 95.; senex qui docetur 18, 29. 30.; is, cujus vita diu duravit 1, 159.; annosus 16, 3.; diu vivens qui multa expertus est 18, 97.; grandaevus 1, 270. 13, 57. 23, 20. 33. 459. 24, 181. 25, 154.; grandaevus, cui vires restant 25, 15.; grandaevus, qui temporum vicissitudines vidit 28, 31.;

grandaevus, quem parvus ad stultitiam impellit 20, 64.; aetate et ignorantia crescens 22, 327., decrepitus et robore destitutus 24, 76. Is, cujus in corpore perfecto vilis animus et nil boni est 2, 56. 199. 12, 14. 95. 13, 32. 15, 36. 17, 11. 20, 116. 21, 87. 26, 132. 27, 121. Externam boni speciem sine internis virtutibus habens 20, 116.; corpore longo praeditus; sed aliis inutilis 9, 37. 17, 94. Is ex cujus externo bono habitu bona interna conditio cognoscitur 20, 6, 12. Is ex cujus externo habitu ejus interna conditio cognoscitur 3, 22. 10, 21. 28, 37. 57.; maxime pinguis 12, 38.; pumilis, qui aliis utilitati non est 18, 191.; ingratus adspectu 1, 138. 13, 26. Deformi corporis habitu praeditus, cujus interna conditio pejor est 20, 15.; foedus 22, 286. 288. 27, 94.; neque pulchritudine corporis neque sermone se commendans 24, 83.; sub foeda corporis forma animi pulcherrimis dotibus ornatus 5, 24. 15, 42.; facie deformi praeditus 26, 130. 28, 145.; spurcus 28, 80.; gravis 24, 563.; durus, firmus 24, 153.; robustus, qui debilis evasit 22, 3. 46.; rebus peragendis aptus 1, 141. 5, 94.; magnis molestiis par 10, 163.; is, qui omnes adversarios vincit 6, 109.; is, qui vigilias perferre potest 1, 49.; debilis 1, 317. 13, 78.; debilis, infirmus 23, 256. 641. 24, 158.; debilis, qui in robusti tutela est 11, 28.; debilis, qui rem perficere non potest 18, 112.; rei perficiendae impar 12, 19. 15, 39. 21, 97. 23, 72.; duo rei perficiendae impares 14, 71.; alteri impar 1, 113.; debilis, cujus auxilium in re gravi adhibetur 28, 98.; debilis cum robusto certans 12, 100.; debilis potentem laedens 21, 104.; debilis, ut minas ejus non curent 24, 202.; incolumis 12, 172.; sanus 2, 22.; nudus 5, 43. 24, 118.; calceis indutus 5, 215.; elegans 24, 562.; vigilans 23, 449. 24, 160.; vigilans tota nocte 2, 44.; quietus et placidus 22, 68.; inquietus et inconstans 20, 5.; non quiescens 12, 55.; maxime occupatus 1, 242. 2, 86. 6, 4. 81. 27, 50.; suis rebus occupatus 27, 125.; otiosus 3, 88. 5, 34. 28, 150.; quiescens 21, 43.; ignaviae

indulgens 18, 193.; is, qui se non defendit 23, 393.; fatigatus opere 1, 196. 23, 98.; adflictus re, quam dicere non potest 5, 9.; adflictus, qui insuper molestia adficitur 10, 159.; summa molestia adflictus 2, 66.; penuria adflictus 3, 122.; onere gravi onustus 5, 36.; satiatus ad fastidium 1, 461.; esuriens 14, 32. 24, 119. 25, 88.; cibi vehementer avidus 22, 104.; summo periculo expositus 1, 197. 3, 114. 123. 178.; interitui se exponens 22, 60.; vix salvus 3, 176. 20, 8. 10. 21, 83. 25, 48.; salvus 24, 262. 25, 94.; paratus ad rem 13, 18. 25, 176.; impeditus a re 6, 2. 21, 23. 23, 555.; impeditus a re necessaria 7, 29. 21, 46.; difficultatibus retentus 1, 297.; impeditus quominus rem perficiat 20, 108.; is, qui priore operis parte absoluta posteriorem perficere non potest 22, 157.; experientiâ edoctus 1, 41. 98. 174. 222. 6, 18. 13, 14.; experientia magis edoctus quam alter 1, 278.; is cui res ex indiciis apparentibus indicantur 18, 94.; rem statim experturus 21, 32.; rei omnino gnarus 1, 178.; peritus rei 24, 110.; rei perficiendae conveniens 24, 10.; peritissimus 18, 165. 25, 95. rei notitiam habens 12, 17. 18, 103. 23, 391.; perquam gnarus 1, 37. 38. 60. 163. 336. 7, 19. 18, 18. 84. 190. 209. 19, 33. 28, 49. 132.; res sibi necessarias noscens 1, 127.; is, qui in scientiis ad extremum pervenit 1, 25.; maxima doctrina ornatus 2, 25.; alteri scientiâ et prudentia par 1, 91.; rei narratae non obliviscens 18, 106.; ignorans 24, 175. conf. 23, 337.; ignorans qui non corrigitur 10, 161.; rem nesciens 1, 238.; nesciens quomodo agat timore perculsus 18, 62.; rem non expertus 18, 143.; difficultates rei nesciens 5, 140.; coactus ad rem cui impar est 2, 43.; rei impar 5, 39. 23, 551. 24, 32. 216.; alteri impar 1, 113.; errore captus 9, 29.; deceptus 6, 70. 20, 58.; non deceptum se putans 1, 11. 358.; metu et curis liber 21, 31.; haud timidus 18, 79. 22, 86.; vitae periculum non timens 15, 38.; is, qui fortunae casibus non deprimitur, et quem non terret res, in qua terroris causa non est 24, 7.; pa-

tienter ferens calamitates 12, 26. 13, 80. 22, 6. 28, 92.; firmus animi 23, 256.; fastidium rei non habens 13, 83.; timens 23, 616.; multum timens 1, 299. 5, 130.; omnes res timens ob timiditatem 7, 24. 25.; timens antequam res accidit 21, 21. 28, 9.; metuens aliam rem, quam dicit 6, 122.; metuens cognatos 1, 130.; meticulosus 14, 11. 23, 623.; is, qui satyrae alius se exponere non vult 23, 375.; terrore perculsus 16, 13. 21, 72.; obstupefactus 15, 31.

Ad silentium redactus 22, 75; tristitia et curis adflictus 3, 53. 23, 248. 249.; summa tristitia adflictus, quum re privatus esset, quae ipsius non erat 12, 53.; moerore adflictus 19, 26.; moerore adflictus, quum ei inutilis esset 18, 208.; curis liberatus 20, 47.; laetus re, e qua nil boni percipit 21, 90.; laetus re, quam audivit 10, 133.; laetus ob aliena mala, dum tristitiam ostendit 18, 204.; curis liber et hilaris animo 12, 85.; cupidus 5, 29.; cupidus rei, qua potiri non potest 26, 55.; desiderium rei magnum ostendens 10, 31.; plenus desiderio 5, 31.; desiderio adfectus et res ipsi ingratas videns 25, 51.; omnem rem cupiens 21, 3.; *parum petens; sed multum cupiens* 28, 101.; avidus 1, 357. *23, 197. 26, 19. 28, 91.; avidus et noctu mendicans 27, 64.; invidus 28, 170.; invidus alteri invidia haud digno* 18, 149.; is, cui invidetur res, quam non accepit 9, 14.; rei omnino deditus 6, 116. 19, 30. 23, 171.; rem necessariam in animo habens 20, 4.; suspicionem habens 2, 195. 196. confidens se rem possidere 4, 6.

Iratus 1, *143. 144.* 3, *51.*; vehementer iratus 6, 132.; is, cujus ira sedata fuit 5, *132.*; gravis 24, 563. 27, 69.; gravis et mitis 1, 109.; quietus, gravis 27, 69.; gravis, morosus 7, 141. 149.; austerus et simul avarus 22, 102.; tranquilli et laeti 23, 65.; inquietus et re adfectus 11, 18.; multum versabilis 1, 258.; mutabilis 12, 51.; is, cujus conditio semper mutatur 23, 355.; incertus inter duas res 22, 89. 24, 120.; haesitans in re peragenda 28, 146.; socors 3, 130. 26, 73.; incuriosus 13, 34.

Incomparabilis 1, 151. 23, 408—426.; excellentes paene aequali virtute 22, 52.; praestans, quem videntes ob sordidum habitum aspernantur 24, 372.; praestantia insignis, ut magna onera ferret 23, 94.; praestantissimus 27, 77.; praevertens caeteros in bono 20, 13.; alios virtute vincens 5, 1. 2. 22, 30.; perfectus 27, 116.; pulcherrimis animi dotibus praeditus 5, 134.; virtute praeditus, quum in eo externi nil esset 27, 4.; virtute maxima praeditus 1, 39. 121. 23, 408. 27, 110.; fiducia dignus 1, 4. 27, 113.; verax 14, 1. 18, 187.; interiorem partem pulchriorem quam exteriorem habens 22, 131. 27, 9.; is cujus virtutes misera conditione occultae sunt 3, 10?.; dignus ad quem magnae res conferantur 1, 372.; laude dignus 6, 123. 10, 72.; duplici ratione laudem merens 1, 430.; summa laude dignus 9, 40.; multum utilis 27, 182.; donis parvis aliis utilis 14, 74.; generosus 23, 238.; generosus, qui vicinos defendit 7, 74.; liberalis, ut roganti nil recuset 23, 126.; beneficus 18, 20. 23, 354.; beneficus erga alios, qui sibi nocet 28, 54; natura beneficus, qui beneficia conferre non potest 2, 15.; beneficentia clarus 1, 230.; propitius et misericors 21, 94.; beneficentissimus et potentissimus 26, 67.; sua aliis facile impertiens 23, 67.; debilibus parcens 15, 20.; nobilis vitii expers 21, 106.; liber a re 1, 179. 23, 318.; liber a vitiis 12, 94. 14, 119. 24, 64.; liber a crimine 18, 134.; liber suspicione 1, 310.; insons aliorum culpae 27, 117.; immeritus poenam passus 2, 87. 22, 136.; innocens 24, 13.; pudicus 1, 52.; poenitentiam agens 21, 57. 74. 24, 187. 27, 22. 28, 109.; simplex 27, 185.; pudore et prudentia carens 24, 161.; impudicus 21, 165.; poenitentiam non agens 24, 187.; suo contentus et aliorum opes non cupiens 1, 311.; pauco contentus 18, 155. 24, 170.; contentus parte rei ipsi necessariae 28, 53.; vanus 27, 83.; is in quo nil boni est 1, 314. 316. 3, 36. 9, 27. 23, 80. 24, 53. 74. 241. 353.; is in quo parum boni est 5, 40. 23, 617. 27, 111.; is, in quo fiducia ponenda non est 23, 230.;

ejus propinquitas caveatur necesse est 13, 93.; timendus 14, 18.; rapax, periculosus 12, 24.; periculosissimi 15, 35.; duo vitia habens 3, 103. 6, 83.; multis vitiis laborans 18, 43. 23, 373.; omnino perditus 22, 326.; non corrigendus 4, 14.; turpis 28, 74.; turpis sub specie probi 9, 70. 71.; amore sui impletus 23, 606.; turpis verbis et factis 28, 165.; petulans 23, 9. 25, 11.; versatissimus in lenocinio 28, 147.

Omnibus cognitus 1, 120.; potens 19, 4.; potens factus 4, 9.; potens e vili factus 1, 8. 22, 1. 2. 274.; potens et fortis, ut nemo ad eum pervenire possit 24, 8.; potens, cui parvum opus est 1, 466.; potens, ut alios adversantes opprimat 24, 9.; potens, qui alios non bene adjuvat 24, 351.; potentissimus 23, 545.; dignitate pollens, qui contemtus factus est 10, 211.; difficilis accessu 6, 51.; is, qui vinci non potest 1, 312.; non victus 2, 74; superbiens in provincia sua 14, 124.; libera potestate utens 10, 175. 24, 240.; in socium potestatem habens 23, 564.; is, cujus gloria diminui non potest 2, 121.; is, in quem nemo potestatem habet 24, 61.; omnia defendens, quae pone eum sunt, ut nemo iis potiri cupiat 24, 391.; custoditus 23, 619.; ii, quorum res bene dispositae sunt 27, 37.; celeber sua agendi ratione 25, 1.; laude ornatus 18, 16.; honoratus 24, 163. 26, 133.; is, qui in magno honore est 27, 193.; is, in cujus honorem omnes res pretiosae exhauriuntur 23, 269.; honoratus, postquam vilis fuerat 14, 23. 24, 244.; apud nos summum dignitatis locum occupans 1, 246. 390.; duo externa dignitate praeclari, sed parum boni adferentes 25, 76.; Nobilis 22, 126. 23, 457. 27, 86.; nobilis a vili oppressus 14, 83. 24, 197.; nobili loco natus, sed factis turpis 21, 105.; nobiles, qui viles facti sunt 18, 205. A stirpe mixta oriundus 1, 132.; is, qui cursu non vincitur 24, 236.; rem suam dejiciens et dignitatem diminuens 23, 321.; potentia carens 24, 243.; vilis 1, 54. 9, 30. 31. 35. 74. 11, 5. 23, 35. 628. 24, 77.; vilis et avarus 1, 181.; vilis, cui nil ro-

potest 22, 186, 187.; opulens 23, 109.; opulens tempore mortis 24, 37.; dives, cujus opibus nemo fruitur 24, 95.; dives et prodigus 24, 270.; dives, qui caeteros divites esse putat 28, 39 ; dives, qui turpem originem habet 4, 10.; is, quem opes suae e periculo liberarunt 25, 18.; opes habens postquam pauper fuerat 1, 122. 14, 68.; conditione bona utens 8, 21. 18, 166. 24, 91.; is, cujus conditio bona evasit, postquam prava fuerat 13, 35.; molli vita cui adsuefactus non est, utens 12, 18. 21, 18.; rebus prosperis usus 22, 287. 27, 13.; victus copia abundans 7, 23.; pabuli copiâ gaudens 20, 24.; alimentis abundans post inopiam 12, 46.; alimentis abundans 26, 35. 27, 14. 68. pulchra conditione, qua indignus est, utens 24, 11.; commode vivens dum captivus est 21, 37.; votorum compos 10, 158.; is, qui res necessarias assequi potest 7, 27,; is, qui instrumentum ad desiderium suum implendum invenit 26, 16.; rei propinquus, ut eam facile assequatur 16, 50.; is, quem omnis res, qua nititur, sustinet 22, 59.; pauper 2, 126. 3, 180. 6, 99. 11, 4. 12. 159. 13, 173. 19, 65. 24, 25. 46. 51. 53. 55—58. 211. 230. 279.; pauper in potentis tutelam se recipiens 15, 37.; pauper in aliam regionem migrare coactus 23, 463.; pauper qui dives putatur 9, 13.; nil possidens 24, 51.; is cui nil opum restat 24, 162.; rebus omnibus carens 3, 2. 111.; omnibus bonis carens 3, 4.; penuriam questus 13, 96.; magna fame adfectus 15, 32.; tenui victu et sordido amictu contentus 18, 200.; sortem suam bonam esse ostendens; dum omnes miseram eam esse sciant 14, 67.; parum possidens 24, 35.; exiguam opum partem possidens 2, 88.; conditione difficili utens 24, 27.; vita molesta fruens 26, 87.; familiae cura occupatus, ut dona dare non possit 13, 2.

Fortunatus 2, 194.; felix 6, 41.; felices 26, 56.; rem inveniens, quae ei invidetur 10, 16.; inveniens rem haud quaesitam 10, 125.; rem facile consequens 28, 69.; aliam rem, quam sibi proposuerat, assecutus 23, 2.; bonum, quo

ei non opus est, assecutus 24, 300.; rem desideratam assecutus 24, 350.; re necessaria potitus, licet a nemine adjutus erat 23, 258.; rem post longum temporis spatium assecutus 24, 234.; rem consecutus quam antea consecutus non erat 23, 237.; contentus eo quod salvus evasit, dum re, quam petierat, potitus non erat 9, 41.; a noxa remotus 27, 39.; is cujus conditio talis est, ut Deum eum tuitum esse, cognoscatur 18, 176.; curis liber, ut rei suae vacet 22, 198.; is cujus conditio melior evasit 1, 349.; is qui e periculo liberatur, in quo socii retinentur 25, 68.; e magno periculo liberatus 3, 82. 10, 24.; vix e periculo evadens 3, 176.; utilitatem e re capiens, quae aliis molesta fuit 24, 354.; is cujus conditio antea pessima fuit 1, 484.; is, cujus conditio bona evasit, antequam pessima fuerat 28, 84.; infelix qui in re, quam assequitur, interitum suum videt 28, 93.; is cujus fortuna adversa facta est 13, 58.; is, qui in infortunium incidit 11, 10. 27, 97.; in malum incidens, dum bonum quaerebat 23, 5.; is cujus status in pejus semper ruit 23, 240,; in res adversas incidentes, qui salutem negligebant 22, 79.; in calamitatem incidens 1, 57. 9, 25. 12, 13. 18, 95. 20, 113. 21, 35. 23, 121. 231. 26, 41. 48. 71. 79.; calamitate adflictus, ut aliis opem ferre non posset 4, 56.; in calamitatem incidens quam effugere non potest 14, 52.; detrimento adflicti, ut res male se habeat 14, 16.; adflictus ex adflicto solatium capiens 26, 51.; in malum conjectus bono, quod possidebat 15, 17.; temporis calamitatibus adflicti 18, 57.; magna calamitate adflictus 10, 38. 84.; calamitate adflicta (gens), quae in alios superbe se gerit 7, 75.; calamitatibus iterum iterumque adflictus 23, 262.; in angustias redactus 3, 39.; rebus ingratis ab utroque latere propinquorum adflictus 24, 174.; is cui res ingrata accidit 24, 409. 25, 55. 26, 81. 82.; in duas res ingratas incidens 7, 44.; is qui desiderio adfectus res sibi ingratas videt 25, 51.; ad rem ingratam coactus 24, 328.; in angustiam redactus per mendacium 28, 157.; is qui in loco

est, ubi paucum boni 25, 84.; re adfectus et inquietus factus 11, 18.; is qui in litigando ab adversario urgetur 23, 204.; is qui pari sibi occurrit 23, 207.; malo adflicti 26, 2—7. 10.; magno malo adflictus 14, 66.; magno malo a tempore adflictus 11, 27. 18, 159.; in magnum malum incidens, dum re leviore querebatur 22, 22; in majus malum incidens dum levius fugiebat 13, 90. 20, 112.; in alterum malum incidens dum unum fugiebat 20, 113.; magno malo semper adflictus 13, 15.; duobus malis modo hoc modo altero adflictus 27, 67.; in magnum malum diu durans incidens 21, 96.; detrimento adflictus 14, 16.; malo summopere adflictus 25, 34.; temporis vicissitudinibus adflictus 1, 348. 25. 56.; ii, quorum habitacula destructa erant 3, 109.; e periculo liberatus sed damno adflictus 25, 54.; is cujus damnum parva re non reparatur 24, 78.; is, qui in summo periculo erat 21, 73.; periculo expositi 25, 152; rei optatae particeps non factus 18, 49. 23, 161.; is, qui re necessaria potiri non potest 7, 80.; non assequens rem, quam petit 7, 69. 10, 93. 102. 24, 303.; is, cui portio non est 20, 1.; nulla portione potitus quum absens esset 1, 353.; utilitatem capiens e re, quae postea damno est, 5, 108.; is cui res, quae utilitati propinquior erat, nocuit 13, 19.; is, cui res ab una parte profuit ab altera nocuit 13, 23.; impedimentis a proposito retentus 23, 263.; impeditus a re 12, 4.; omnino frustratus 5, 23. 9, 12. 10, 43, 49. 20, 122. 24, 226. 594.; jure frustratus 26, 28.; omnino spe frustratus 5. 143.; 11, 15. 23, 578. 24, 548. 25, 70. 27, 81.; bonum exspectans malum assecutus est 16, 16.; desperans 5, 118. 24, 281.; statu mutato et corrupto utens 11, 21.; impune injuria adflictus 8, 48.; re gravi adflictus 23, 113. 213.; molestia adflictus 27, 24.; e loco securo obrutus 13, 89.; re implicitus, e qua se expedire nescit 6, 50. 13, 54. 19, 25.; ad rem ipsi inconvenientem coactus 24, 368.; in turbas incidens ut quid agendum sit, nesciat 7, 21.; diu adflictus et fatigatus 23, 310.; injuria adflictus et adjutorem non

habens 3, 117.; ab adjutore injuria laesus 18, 40.; is cui res, quam a viro petierat, eripitur 22, 163.; commodo carens in re sua 12, 78.; e longa absentia nil commodi percipiens 19, 71.; solus et ab omnibus relictus 3, 3.; relictus in loco deserti 3, 64.; relictus in periculo 3, 141.; interitui se exponens 22, 60.; ob falsam spem in interitum irruens 14, 31.; tot negotiis oneratus, ut ei pereundum sit 23, 64.; miser semper adflictus 18, 125.; infelicissimus 22, 47. 23, 553. 568. 576.; pecorum interitum ferre adsuetus 27, 78.; infaustus 24, 577.; dispersa (gens) in varias regiones 18, 107.; dispersi 7, 26. 9, 4. 15. 18. 38. 13, 85, 16, 21. 24, 406.; omnino perditus 3, 118. 6, 45. 12, 162. 14, 27. 16, 2. 26, 26. 29. 30. 34. 27, 145.; periens sua culpa 6, 5. 23, 147. 28, 17.; periens per eum (id), in quo fiduciam posuerat 23, 66.; ob falsam spem in interitum irruens 14, 31.; calamitatibus periens 14, 55.; is cui mors supervenit 16, 22.; periere 26, 27. 45.; is, qui per suam culpam in interitum irruit 23, 147.; fato periens 7, 47.; occisus 18, 19. 21, 42.; mortuus 12, 75. 14, 120. 24, 23. 36. 54. 25, 35.; magna tristitia mortuus 24, 62.; mortuus, qui ploratum non valet 27, 177.

Familiae suae amore plenus 22, 26.; familiam secum ducens 5, 41.; sincerum amorem erga alium ostendens; sed ejus benevolentia carens 1, 355.; intimi amoris vinculo conjuncti 27, 114. 115. Totum se amore alteri dicans 23, 11.; propitius in nos et misericors 21, 94.; propensus ad sui similem 6, 146.; is, qui alterius commiseratione non commovetur 24, 151.; is e cujus agendi ratione malevolentia, quam in animo abscondit, cognoscitur 10, 160.; amicitiam ostendens; sed animo odium occultans 6, 27.; is, qui tibi ingratam rem semper facit 23, 435.; maxime odiosus et ingratus 5, 14. 13, 106. 18, 15. 24, 555.; magis exosus factus 18, 14.; malam opinionem concipiens 10, 7.; suspicans 10, 214.; cognatus 6, 143.; amicus verus 1, 137.; amicus sincerus 21, 44.; amici 10, 15.; amici intime con-

omnes 5, 125. 24, 63.; nemo 24, 19—21. 52. 104. 143. 157. 219—221. 232.

§. 2. **Status et conditionis descriptio.** Adolescentia 13, 63.; adolescentia durans 12, 8.; maturitas *adolescentis* ad prudentiam 2, 100.; senectus 13, 62.; diversitas maris et feminae 22, 112.; habitus externus talis est, ut ejus interna conditio cognoscatur 3, 22. 28, 37.; bona conditio 1, 73.; pulcher cujus status deterior evasit 18, 36.; conditio prava in meliorem mutata 24, 380.; mutata vitae ratio, ut malum cum bono conjunctum esset 26, 74.; pulchritudo cum pinguedine conjuncta est 10, 140.; *opulentia* 6, 48. 22, 190.; penuria maxima 13, 64.; molestia itineris 12, 78.; molestiae 1, 255. 429. 13, 43.; occurris pari *tibi* 18, 25.; occuristi pari *tibi*, ut eum vincere nequeas 22, 119.; periculum instans 2, 37.; periculum magnum 25, 30.; periculum subeundum 1, 226.; periculum, quod in loco, ubi securi sumus, oriri potest 22, 200.; bonum breve et malum diuturnum 2, 54.; malum et noxa 2, 79.; malum homini instans 5, 100. 119. 28, 6.; malum magnum 6, 17. 19, 14.; *malum invalens* 2, 21. 6, 150.; malum unum per alterum repulsum 14, 8.; malum cujusdam bono non compensatur 23, 128.; malum grave, quod depelli non potest 19, 31.; malum cui nullum remedium est 1, 262.; mali indicium 13, 81.; mali initium, quod adest 1, 347. 2, 73.; mala majora timenda 23, 78. 79.; mala duo conjuncta 19, 10.; mala duo commixta 28, 85.; calamitas 5, 68. 77.; calamitates 2, 13. 5, 35. 44. 14, 46.; calamitas magna 1, 398. 13, 4. 14, 47.; calamitas summa 2, 35. 5, 50. 15, 4. 18, 157.; calamitas gravis 1, 184. 5, 82. 6, 74. 10, 38.; calamitas instans 5, 122. 8, 28.; calamitas magna instans 5, 69. 104. 112.; calamitas subito irruens, ut nullum in eo dubium sit 1, 186.; calamitas cui extremitas non est 5, 105.; calamitas quacum altera parva conjungitur 22, 98.; calamitas, quae effugi non potest 1, 220.; calamitates multae 1, 21.; calamitatum tempus 23, 330.; calamitatum initia

27, 85.; calamitatem magnam fugiens a levi subigor 9, 75.; infortunium 24, 394.; infortunium magnum 1, 175. 19, 14.; infortunium maximum 13, 68.; infortunium instans 21, 92.

Consensus et consociatio 24, 371.; consensus inter duos 5, 60.; consensus celer 23, 53.; consensus paucus 1, 66 23, 338.; consensus inter fratres 22, 7.; amor vetus 13, 17.; amor vetus et sincerus 23, 301.; amor matris 23, 317.; amor apertus et sincerus 19, 1.; amor ruptus 14, 56.; misericordia, qua quis erga propinquos adficitur 2, 26.; devotio 19, 36.; mens corrupta 27, 1.; laetitia ob laetum nuntium 26, 14.; laetitia ē qua non multum boni percipitur 25, 61.; laetitia ob alienum malum 6, 82. 27, 80. 28, 24.; laetitia quam quis calamitate pressus ostendit 15, 64. 70.; moeror 22, 277.; poenitentia de re, quae hominem fugit 1, 31.; poenitentia, qua quis a facto desistit 21, 74.; poenitentiam egit 27, 15.; superbia 2, 85. 12, 6. 16, 44. 18, 16.; calliditas 1, 207.; amicitia rupta 4, 4. 17, 8.; amicitia in inimicitiam mutata 9, 1.; amicitia firmissima 1, 154. 24, 103.; in amicitiam mutuam redire 10, 46.; causa cur quidam amicitiam abrupit, haud sufficiens est 5, 144.; separatio 2, 47. 48.; inimicitia et mala inter homines 2, 94.; inimicitia stabilita 2, 20.; bellum 6, 133. 136.; bellum vehemens 21, 54.; bellum civile 21, 184.; caedes magna 14, 3.; vilitas et boni paucitas 21, 172.; contemtus 8, 12.; victoria, quam ignorans de intelligente reportat 23, 412.; viri praefectura non durans 22, 275.

Cap. III.

De agente et agendi ratione.

§. 1. De diversis agendi modis. a) Generalia. Multum vagans et oberrans 7, 169.; nunquam rediens 1, 371.; is cui primum res tribuenda est 18, 152.; agis rem, cujus auctor non es 23, 82.; opus statim aggrediuntur 23, 378.; si res possibilis fuisset, eam perfecissem

23, 21.; rem suscipiam, quamvis difficilis est 18, 53.; conjungit duo negotia in uno 12, 72.; invite rem tractat 22, 194. 195.; agit aliter quam modo consueto 10, 157.; rediit ad pristinum morem 10, 170. 18, 148. 163.; rediit via, qua abiit 10, 39.; tractavit rem, postquam eam corruperat 22, 92.; uterque varia re occupatus 5, 205.; intuitus subitus 25, 10.; impedit rem 24, 138.; nil facit hac in re 24, 195.; gentis suae necessariam rem non peragit 24, 213.; rem petiturus eam in propinquum transtulit 6, 69.

b) **De labore et molestia, difficultate et facilitate in agendo.** Labore et molestia mihi id comparavi 5, 79.; obtinebis rem nonnisi cum molestia 23, 104.; rem molestam suscipit 18, 181. 22, 304.; incidis in duplicem *molestiam* 1, 257.; molestiam quieti praefert 3, 10.; magnas molestias sine utilitate perpessus est 19, 70.; molestiam fert, ex qua commodum non capit 24, 386.; tua causa multam molestiam perpessus sum 5, 56. 22, 94.; perfero tua causa molestias 23, 132.; rem molestam suscipiens 22, 304.; ut rem assequantur, molestiam sibi parant 2, 185. 186.; rem *difficilem* aggressus est 9, 47.; rem difficilem inventu quaerit 28, 85.; rem difficilem perfectu petiit 3, 20.; rem gravem suscepisti 1, 346.; res magnas et periculosas suscipit 3, 68.; negotium tuum sine molestia perficere potuisti 26, 86.; facile consecutus est 22, 134.

c) **De celeritate, festinatione et cunctatione in agendo.** Celeriter incedens 22, 285.; celeriter rediens 1, 108.; celeritas, qua rebus necessariis satisfit 23, 28.; celeriter aggrederis rem sive bona sive mala est 18, 185.; opus celeriter perficere studet, cujus tempus nondum elapsum est 24, 355.; festinat in re necessaria petenda 22, 85.; impellit ad festinandum 22, 197.; festinatio 21, 65.; cunctanter opus faciens festinantis speciem prae se fert 12, 101.; diu cunctans rem pravam apportavit 19, 37.; tardo opus perficis 3, 9.; rem prius differebam, sed non amplius cunctor 21, 14.; petit rem, postquam ea abiit 25, 78.; oc-

casione attingendi praetermissa rem cupit 12, 28.; ipse cunctans alios ad festinandum impellit 28, 35.; cras istam rem perficiam, si nil me impedit 19, 22.; excusat, quod agendi tempus praetermiserit 1, 247.; excusat intermissionem facti ob instrumenti defectum 2, 29.; concessisti ei moram longam 24, 285.

d) De vehementia in agendo, fortitudine, timore, fuga. Cum vehementia rem tractavit 28, 79.; fortitudinis indicium 3, 168.; petit tales res, quales viri fortes petere solent 25, 79.; unus alterum timuit 20, 63.; fuga acerrima 25, 82; fugae causa adest 1, 205.; fuga turpis 20, 114.; fugis post quietem 24, 322.; fugit vehementer 18, 99.; timiditas negatur 1, 124.; timidus fuga se eripuit 16, 7. 20, 9.; timidus qui fugit 22, 62.

§. 2. De recta agendi ratione. a) Gen. Bene et celeriter perfecit rem, quam *justo tempore* ante alios aggrederetur 8, 23.; omnes res, quas suscipit ad *finem* perducit 23, 137.; statum rei omnino mutat bene tractando 15, 11.; primum bonum opus faciens 1, 304.; opus facit rectum, ut nobis probetur 24, 14.; *virtute* reparat mala alterius 18, 59.; rem necessariam perfecit, antequam petebatur 22, 53.; rem necessariam petiturus erat 5, 111.; rem sibi necessariam petens dulcia verba proferre solet 22, 101.; duas res necessarias uno modo colligit 28, 40.; recedit a re, qua non eget 23, 471.; relinquo rem, cujus finem malum esse scio 10, 83.

b) De prudentia, diligentia, cura, studio et solertia in agendo. Tractavit rem cum prudentia 21, 9.; in re perficienda prudentes occupati erant 14, 22.; astute egit 15, 1.; rem videns veram conditionem cognovit 18, 13.; magna in re diligentia adhibetur 10, 12.; diligentiam in re adhibuit 10, 63. 150. 22, 90.; feci id diligenter et data opera 20, 57.; summa cum diligentia facit negotium 28, 77.; diligentiam cum studio conjunxit 21, 11.; attentus est ad rem, quam antea neglexerat 3, 16.; cura

adhibita est in re 8, 8.; studio et celeritate utitur in re, 1, 67.; cum multo studio agens, sed rectum agendi modum non inveniens 1, 256.; omnino rei se dedidit 12, 60.; solertem se ostendit contra ipso solertiorem 22, 290.

c) De constantia. Constans in re 24, 182.; constanter permansit in re 2, 95.; rem semper ante oculos habuit 5, 28.; rem, quam mihi proposui, semper ante oculos habeo 28, 39.; adsuefecit se ad rem 15, 3.; adhaesit semper rei 23, 563.; consueto mori adhaerens 9, 17.; consilium quod ceperat, non mutavit 16, 36.; a re se nunquam separat 27, 33.; rem non deserit, quam aggressus est 27, 143.; constans eras in re assequenda 1, 29.; rem potit eique insistit, donec desiderio potiatur 19, 20. 22, 167.; firmo cum proposito rem aggreditur 1, 253. 21, 91.; efficiam, ut posterior pars priorem attingat 23, 27.

d) De fiducia in aliis posita et auxilio. Nullam in hominibus fiduciam posui 24, 39.; fiduciam in eo ponere non possum 11, 51.; confugis ad multas opes alius 1, 330.

§. 3. De falsa agendi ratione a) Gener. In erroris via incessit 9, 41. 10, 26.; errarunt 1, 264. 12, 65.; saepius errans et semel rectum inveniens 24, 113.; voluptatibus occupatus ab officio distrahitur 3, 49.; malefactum cui pejus antecessit 10, 58. 12, 32. 24, 67.; malum eligit bonum relinquens 21, 48.; malum sibi intulit 18, 136.; modo false modo recte agit 27, 119. 28, 26.; rectum rei modum non invenit 15, 8.; vitium quod a prudente et cauto committitur 11, 32.; rem non bene tractavit, tum eam correcturus pejorem fecit 12, 30.; se fefellit in re, quam cupivit 6, 224.; in re tibi necessaria non agis, quemadmodum decet 23, 353.; negotium perdidit antequam ei perficiendo par erat 6, 79.; corrumpit rei majorem partem 15, 24. 26.; res corrumpit et non reparat 24, 47. 28, 34.; corrumpit res, quas alter exstruxit 28, 19.; neque rem bene tractat neque relinquit 24, 60.; verba pulchra proferens agendi rationem

pravam sequitur 3, 43.; plura bona facta uno pravo delevit 14, 127.; malefecit antequam benefecerat 12, 34.; minus fecit in re quam debuit 26, 23.; perturbarunt omnino res 8, 33.; incidit in rem, quam alteri objecerat 5, 38.; duae malefaciendi proprietates contra eum conjunctae erant 22, 84.; excusat se, quod unum peccatum commiserit 12, 10.; culpa tua est 1, 241.; ad pravam agendi rationem rediit 10, 132. 18, 4. 100.

b) De rebus inconvenientibus, vanis, inutilibus, noxiis, de tempore rei non apto, loco non apto, et eo, quod quis fines transgreditur. Conditioni suae non convenientem rem agit 12, 23.; aliter se gerit, quam naturae et conditioni suae convenit 3, 101.; res tractans, quae ipsum non decent 17, 34.; quaerit rem, quam habet 2, 210.; quaerit rem, quam initio amisit 20, 2.; petiit rem impossibilem 16, 8. 22, 139.; rem aggressus est, quam perficere non potest 3, 140. 5, 138.; peragens rem, quam non bene callet 6, 8.; rem tractat cujus perficiendae ignarus est 28, 87.; incipit rem, quam prima vice non bene perficere potest 1, 150.; vanas res adduxit 5, 66.; vanis rebus occupatus erat 5, 85. 21, 50. 69. 24, 388.; accurrit ad rem sibi ignotam et in re vana 5, 65. 66.; occupatus fuit re ipsum non spectante 1, 340. 2, 19. 22, 162. 24, 398.; haud occupatus rebus ipsum spectantibus 16, 105.; rem petit ipsi haud necessariam 6, 54.; rem facit, quae ipsi magno commodo non est 22, 100.; rem inutilem agis 27, 19.; tractat rem sibi noxiam 1, 249.; rem ei ingratam et noxiam peregit 6, 111.; quaerit rem ipsi perniciosam 22, 132.; rem petit, quae in causa est, cur in interitum irruat 22, 42.; rem vis ante tempus suum 21, 246.; res ante tempus suum acta est 18, 118.; ante tempus conveniens re occupatus est 5, 5.; agendi tempus praetermisisti 18, 195.; voluptatibus a re agenda abstrahitur 3, 49.; rem alieno loco petis 3, 124.; quaeris rem in loco, ubi quaerenda non est 22, 41.; transgressus es fines propositi 10, 122.;

plus fecit, quam imperatum erat 27, 65.; in re fines a natura praescriptos transgrederis 6, 119.; terminum suum transgressus est 21, 110.; limites suos transgrediens 12, 50.; modum ipsi *tenendum transgressus* noxam sibi *intulit* 15, 16.

c) De prudentia neglecta, diligentia omissa, socordia, incuria. Rem sine prudentia fecit 2, 104.; recedit a re, ut ejus notitiam non habere videatur et sine prudentia in ea proruit 28, 22.; res magnas non satis praeparatus aggrediens 24, 362.; abscondere se vult loco ad occultandum haud apto 10, 126.; diligentiam non adhibens corrupit rem cui praefectus erat 10, 1.; invitus quum rem aggressus esset, *diligentiam* non adhibuit 12 43; negligo rem 12, 57.; socors est 12, 69.; socors fit multa laude 12, 68.; malo, quo remotus est, propter incuriam se exponit 24, 114.; sermonis mei nullam rationem habuit 5, 32.

d) De inconstantia. Levis et inconstans 16, 28.; inconstans est aut timore ad festinandum impellitur 11, 8.; ab agendo desistere videtur, antequam ad finem res perducta est 12, 103.; praefectus rei eam reliquit 13, 111.; levis et *inconstans* in rixa est 25, 67.; multum mutabilis *est* 28, *114.*; semper *mutans* agendi *rationem* 1, 228.; rem prehendens sed *statim dimittens* 1, 368.; *arte* conditionem suam mutavit, tum ad naturam rediit 28, 103.; in re quaerenda diligentiam adhibet, tum lassus desistit 14, 25.

e) De auxilio aliorum male adhibito et fiducia, quam in aliis non recte ponimus. Adhortationes non admisit 21, 161.; in alius commeatu fiduciam ponit, qui lucrum facere non potest 24, 512.; bonum petis ab eo, qui boni expers est 6, 124.; adjutorem stultum sibi comparavit 22, 116.; auxilium petit ab eo, qui auxilium ferre non potest 24, 24.; ipso debiliorem in auxilium vocavit 18, 140.; ab homine calamitate adflicto opem petit 28, 97.; a paupere petens ad locupletem impellitur 28, 102.; auxilio petiit id, quod ipsi perniciei erat 19, 21.; fugit ad virum fiducia indignum 1, 352.; spes te fallet, si in me

58113

fiduciam posueris 1, 55.; in homine fiducia indigno fiduciam posui 12, 178.; is, in quo, a nobis posita spes nos fefellit 3, 44. 22, 54.; commisisti ei rem, qui perficiendae impar est 6, 117.; misit ad rem difficilem virum debilem 20, 68.; praefecit virum haud fidum rei 24, 282.; conquereris cum eo, qui querelae tuae nullam rationem habet 3, 34.

§. 4. **De agendi ratione in rebus et conditionibus, quibus felicitas hominis aut promovetur aut turbatur.** a) **De divitiis et paupertate.** Inferiorem vitae sortem in se suscipit, ut opibus potiatur 28, 88.; bono potiturus est, 1, 202.; alius opes cupiens suas perdit 19, 11.; divitias modo haud convenientе adhibet 24, 269.; opulentus pecuniam multam erogat 28, 160.; opes dilapidat 5, 89. 20, 21.; opes perdit quas invenit 7, 10.; opes suas non bene administrans 26, 75.; suas aut alias opes perdit 23, 105.; perditor opulentiâ nisus 20, 72.; dilapidator fortunatus 5, 176.; perditores 18, 44.; opes vitio perdidisti 27, 90.; lucrum desiderans opum summam amittit 28, 52.; majore opum parte reliquam conservare studet 2, 12.; paupertate pressus opes acquirere studet 24, 102.; ad summam paupertatem redactus ultra modum petiit 1, 369.

b) **De honore, gloria, dignitate et contemtu.** In honore eum habeo 27, 44.; honore te adficit, quod tu ei necessarius es, non quod te amat 24, 337.; in honore eum non habeo 27, 45.; tibi hunc honorem paravi 23, 179.; de gloria unus cum altero certavit 12, 33.; ad certamen de excellentia provocans, qui indignus est 24, 125.; contemtum dignitati praefert 18, 73.; eum non curo 24, 89.; despicis hominem magni se facientem 3, 28.; parvi habet rem ob consuetudinem 18, 83.; desiderium hominis, qui loco palam detestati, sed occulte honorati esse cupit 28, 56.

c) **De calamitate, infortunio, malo, vi, periculo.** Infortunio magno eum adflixit 10, 164.; calamitate

summa eum adflixit 21, 52.; gens in regione grassans, quae a principe non punitur 7, 77.; adflixit eum calamitate sermonis 16, 20.; boni portio periens 13, 37.; patienter tuli illud et occultavi 18, 22.; re ipsi accidente adflictus multum clamat 22, 43.; vi oppressus amantem intuitus est 25, 36.; periculo me non exponam 23, 473.; e periculo liberatus celeriter surrexit 22, 9.; in rem difficilem (periculum) eum conjecit 6, 129. 130.; in angustias nos redegit 7, 142.; ad angustias redactus benefici tutelae se committit 1, 329.; se defendit, ne periret 5, 51. 18, 95. 119.

d) De contento animo et aviditate. Pauco contentus animus 1, 183. 23, 114. 173.; pauco contentus est 5, 78.; contentus rebus necessariis, quae paucae sunt 23, 135.; una re contentus alteram non expetit 2, 17.; parvo dono contentus est contra expectationem 24, 180.; te contentum reddam 23, 210.; avidus multum rei petens, qua potiri potest 26, 53.; illam rem cupit, in qua ei felicitas non est 18, 167.; inter utramque rem eligendi potestate concessa utramque petit 22, 99.

§. 5. De agendi ratione erga alios. a) De auxilio, solatio, quod aliis ferimus, de noxa etc. Auxilium pulchrum 25, 155.; aliorum causa se fatigat 22, 129.; parum adjuvare 20, 125.; sero auxilium fert et promittens moram trahit 24, 327.; adjuvit eum infirmum 27, 118.; debilis alteri ipso debiliori opem fert 17, 12.; debilis debili opem fert 18, 115.; vilis ad vilem confugiens 9, 18.; qui auxilio destitutus aliis auxilium fert 16, 87.; fecisti id, quod mihi auxilio erat 26, 37.; etsi tibi omnino satisfacere non possum, tamen pro facultate studeo 1, 286.; plures in re tibi ingrata mutuum auxilium sibi praestarunt 2, 49.; omnibus viribus nos defendit 28, 168.; custodia optima 26, 25.; dum alteri auxilium ferre videtur, suo commodo inservit 28, 42.; sui tantum curam habet 27, 187.; reparat id, quod alius corrupit 1, 283. 14, 36.; consolatur una alteram mutua tristitia 4, 7.; ejus sincerum consilium est periculosum 20,

117.; nullum tibi solatium adtulit 24, 223.; omnimodo, et si ipse noxa adficior, alteri nocere volo 21, 56.; nocere mihi cupivit re, quae in ipsum cecidit 10, 105.; operam dat, ut omnimodo noxam inferat 20, 44.; alteri re haud noxia noxam inferre cupit 23, 290.; adjuturus qui noxam fert 1, 393.

b) De mutua consuetudine. Cum uno quoque est personae nullam rationem habens 2, 42.; cibi cupidus et hanc ob causam societatem colens 13, 110.; domi semper mansit 14, 57.; solus mansi quum scirem, quales homines essent 3, 8.; e loco suo non prodiit 27, 105.; natura alienus ab hominum bona consuetudine signis amoris manifestati propitius non redditur 20, 69.; generosum relinquens ad vilem se convertit 3, 35.

c) De justitia et injustitia. Par pari refert 28, 117.; par pari tibi reddidi 27, 124.; jus ad eos, quibus debebatur, rediit 18, 63.; alios opprobrio non adfeci ob peccatum quod ipse commiseram 23, 242.; rem similem, quam a me petis, ego a te peto 8, 30.; injuriam maximam intulisti 1, 376.; ob vitium suum eum punivit 15, 66.; ob alius peccata poena a viro exigitur 22, 57.; rem quam ipse agit, alii tribuit 28, 20.; poena alteri grata eum punivit 5, 26.; remuneratione injusta remuneratus est 5, 8.; portare onera sua alterum jussit 23, 180.; injuriam mihi dum infert, quaerelae meae causam ignorat 28, 171.; posterior licet indignus praecessit anteriorem 14, 49.; injustus, qui injuria se violatum simulat 2, 77. 3, 33.; injusti contra alium 27, 99.; injustitiae et ignominiae se submittit, ut aliis placeat 10, 30.; ab injusto se non vindicavit 26, 91.; ad rem perficiendam te cogit, cujus finis tibi gratus non est 24, 200.; judicium quod nonnisi opinione nititur 17, 9.

d) De promissis et fide. Promitto tibi rem, quae praesens non est, patientiâ igitur utaris 14, 69.; rem promittit, quam eum antea fecisse nemo scit 27, 74. 75.; promissa non impleta 24, 325.; promisit ei modo, quo plejades

tatem dat 7, 74.; ego nonnisi modo generosorum ago 27, 76.; liberalis est in aliorum opibus 5, 6.; liberaliter dona dare solet, qui de re in locum succedente securus est 24, 604.; beneficium, quod pro novo habetur 24, 80.; beneficium viri, qui rarissime beneficia confert 1, 84.; beneficium omnibus clarum 22, 81.; beneficium praecipuum in virum confert, hunc aliis praeferens 8, 34.; beneficium in alium contra ejus voluntatem confert 22, 160.; beneficia majora in nos confert quam alius 22, 173.; benefacit ipsum non amanti etc. 22, 21.; beneficum te ostendis, beneficii virtutem audiens 2, 27.; beneficus est in hominem, qui beneficiis haud eget 1, 288.; ut commodo mihi esses, beneficia in te contuli 23, 102.; aliis dum benefacit, *bonis* ipse caret 22, 295.; beneficus haberi *vult*, dum opes in suum *commodum* erogavit 12, 37.; beneficium exprobrationibus *corrupit* 13, 12.; beneficii loco escam dare 22, 316.; dono mihi dedit partem redundantem commeatus 23, 220.; bona hospitalitate eos excepit 6, 31.; parum e multo dat 27, 108.; dives quum sit in alios beneficia non confert 7, 72. 10, 100.; cibo nullo eum excepit 1, 342.; excusat se, quod sit avaritiae accusata 2, 16.; avarum ursit, ut dona daret 8, 17. 18, 56.; avarus rem dare cogitur 15, 20. 21, 86.

h) De gratitudine et ingratitudine. Possibilitas pensandi 23, 546.; gratias summas persolvit 21, 160.; ingratus est 6, 40.; [illegible]titudo 1, 99.; bene faciens vituperatur 28, 21.; prava est *rei* restitutio 2, 50.; negantes in te beneficia collata 6, 249.

i) De falsa gloriatione, arrogantia, superbia, impudentia. Glorians de re 22, 36.; se ipsum laudans 22, 165. 166.; prae se fert rem, quam non possidet 3, 21.; propter debilitatem, quum aliis noxam inferre non possit, se laudat 22, 201.; se jactat ob conditionem bonam 19, 27.; gloriatur de aliena aerumna 1, 188.; glorians de alius bono 22, 328.; glorians de viro ipsius nullam rationem habente 22, 206.; arrogat sibi res, quas non possidet 1,

383. 18, 85. 23, 159.; praestantiorem se putans aliis, licet in eo nil praestantiae sit 18, 6.; dum solus est, sibi arrogat rem, quam perficere non valet 9, 43.; amore sui impletus 23, 606.; superbus 1, 146. 13, 91. 22, 273.; superbus, qui *strepitum* edit 13, 28.; superbia et elegantia magna 3, 19.; calamitate adflictus, qui erga alios superbe se gerit 7, 15.; insilit in homines, quamquam genere ignotus est 16, 15.; neminem veneratur et a nemine abstinet 24, 470.; sequitur semper alterum, ut desiderio satisfaciat 3, 94.; donum petens id (impudentia) assequi studet 2, 58.; importunus in petendo et cunctans in donando 1, 104.

k) De consensu, amore, amicitia. Cum quolibet consentit 27, 72.; duo viri in una re consentientes, qui societatem *inierunt* 1, 397.; semper adnuit invitanti 2, 123.; obediens postquam refractarius fuerat 21, 116. 26, 12.; pavidi obedientia 2, 10.; amore tenero eum amplexus est 1, 62.; totum se amore ductus ei dedidit 23, 11—13.; accedere cupit ad eum, qui eum a bono prohibet 28, 89.; amantis est adspectus 25, 4.; amor et amicitia eorum sincerus non erat 8, 25.; neque amicitiam ostendit, neque se sincerum amicum esse 2, 93.; *amicitiam* contrahit cum inimico ob quandam causam 11, 2.; ob *negotia* non evitanda amicum non visitat 28, 108.

l) De dissensione, ira, odio, inimicitia, suspicione, vindicta, invidia. Dissensionem inter omnes excitat 28, 151.; consensum hominum sustulit 13, 35.; sequitur aliis diversam *rationem* 28, 162.; celeriter irascitur, sed ab ira celeriter recedit 16, 14.; ira inflammatur 4, 15.; ira ejus sedata est 3, 132.; excitavit inter eos *bellum* et *tum* auxilium non praestavit 27, 130.; odium manifestum 23, 437.; odio habemus agendi rationem vestram 21, 29.; odium aperte ostendit 28, 158.; odiens eum perdere cupit quem odit 23, 275.; inimicitiam et odium fovit 27, 11.; ostendit palam contra eum inimicitiam 9, 42. 23, 34.; palam inimicitiam ostendam, si secreto nil obtinere possum

24, 310.; inimici facti sunt 28, 155.; primum inter eos inimicitia mutua erat, tum cessavit 2, 104.; inimicitiam animo occultat 22, 168.; fugit quoquo modo virum 2, 130.; se separavit ab eo, ut nunquam conjungi posset 20, 61.; turbae inter gentem ortae sunt 17, 7.; primum adversatur, tum ad consensum cogitur 25, 38.; tibi adversatur haud praeparatus 25, 57.; mihi adversatur, sed noxam inferre non potest 17, 13.; rebellavit postquam obediens fuerat 23, 227.; te palam aggressus sum, quod decipiendi occasionem non invenirem 23, 192.; adversarium non aggreditur, quum ejus notitiam habeat 18, 131.; insidiatus est sui simili in malignitate 15, 14.; incursionem hostilem in eos fecit in medio domorum 14, 82.; impetus hostilis haud interruptus 19, 6.; hostem tuum adjuvat 27, 71.; gladio pugnabimus, donec unus e nobis pereat 15, 25.; invidi agendi ratio 28, 170.; invidens alteri invidiâ haud digno 18, 14.

§. 6. **De agendi ratione erga socios, amicos, propinquos, cognatos, gentem.** Res socio ingratas egit 21, 10.; molestias socii sui non curavit 24, 385.; res socii sui parum curat 27, 61. 175.; socium decipit 28, 38.; amicum suum omnino reliquit 3, 1.; vir amico suo rem revelat, quam alii occultat 23, 241.; propinquum summa cum diligentia educat 11, 24.; is qui re ingrata ab utraque parte propinquorum petitur 24, 174.; tu es generis mei 23, 245.; multos quamquam cognatos habebat, ab aliis tamen auxilium petiit 20, 67.; cognatus cognato auxilium fert 1, 165.; interrogans (sollicitus) de cognatis 12, 5.; fratrem caeteris praefers 1, 166.; gentis res omnino corrupit 18, 185.; gentem suam reliquit, quam ipsi injuriam inlaturam esse cognoverat 20, 43.; familiae honorem parum defendit, sed commodum tantum suum sequitur 6, 43.; conjunctio intima cum familia 5, 95.

§. 7. **De sermone ejusque variis modis.** a) **General.** Sermones continuos faciunt, quum dissensio

sit 1, 148.; summa cum celeritate cum eo locutus sum 24, 238.; coram nullo intercedente mecum locutus est 6, 38.; neque jussit neque interdixit 23, 409.; clamor magnus 24, 116.; clamans quum officia exsequi deberet 18, 128.; aliam rem, quam quae verbis inest, significare vult 1, 187.; per metonymiam aliam rem indicare vult 18, 69.; mutato sensu vocis vitium, quod in sermone fecit, corrigit 21, 20.; locutus est aenigmatis modo 23, 10.; ut dubium tollat, operam dat 3, 5.; verba tua parum intelligit is, quem alloqueris 18, 153.; interrogatus de origine clarum responsum non dedit 1, 223.; nuntiat rem ante tempus 12, 36.; nuntii haud data opera adferentur 28, 119.; nuntius divulgatus 12, 160.; nuntiavit ei rem, postquam cunctatus erat 5, 37.; patefecit rem de se 1, 23. 1, 232.; patefeci ei tam vitia externa quam interna 7, 17.; internam rei meae conditionem ei patefeci 20, 119.; clare ei rem meam exposui 20, 49.; de statu meo eum certiorem feci 7, 64.; indicavit mihi animi cogitationes 14, 28.; indicavit mihi, quomodo res se haberet 14, 60.; forma exteriore quandam indolis tuae partem indicas 28, 57.; excusat manifesta excusatione 18, 111.; res notas mihi narras 8, 50. 21, 64.; narras mihi rem, quam melius quam tu scio 3, 24.; addit in narrando res, quae ad rem non pertinent 27, 89.; narras rem aliis dubiam 18, 137.; narratio, qua altera in mentem revocatur 6, 29.; una re alteram in memoriam mihi revocasti 9, 19.; verum sermonem esse testificatur 21, 61.; multum loqui 24, 265.; a sermone, dum omnia, quae in mentem veniunt, profert, retineri non potest 1, 359.; omnia, quae in animo habet, loquitur 18, 186. 24, 179.; tam parvum, quam magnum dixit 28, 133.; loquax es 8, 10.; multa verba faciens 23, 443.; secreta mea ei dixi 20, 14.; divulgavit secretum meum 16, 89.

b) De sermone stulto et improbo. Delirans et negligens in sermone 23, 215.; stulte loquenti alii adsentiunt 21, 24.; improbe loquitur 12, 157. 13, 171.; sermo

tuus turpis est 6, 23.; obscoena unus contra alterum profert inimicitia inter eos excitata 27, 66.

c) De sermone suspecto, falso et mendacio. Verba tua suspecta sunt 23, 39.; bilinguis est 28, 156. diversa sunt sermo et factum 22, 18.; perturbat omnia miscens 5, 135. 21, 93. 28, 148. 149.; comparationis instituta ratio recta non est 24, 2.; magnum cum parvo comparat 24, 41.; falso respondit male audiens 12, 11.; juramentum temerarium 3, 105. 5, 7.; juramentum, quod jurantem rem perficere non cogit viis effugii relictis 28, 76.; praetextu falso uteris 23, 341.; consilium datur ei contrarium, quod faciendum 14, 13.; consilium perniciosum dat 28, 143.; verbis adulatus es, absens autem me contemnis 8, 5.; interrogatus comiter respondet, sed aliter cogitat 3, 138.; confirmat rem, de qua alter dubitat 18, 123.; mendax 3, 93. 11, 49. 28, 140.; mendax, qui mendacii sui oblitus est 1, 366.; mendax, cujus facta dictis non respondent 23, 178.; proferens turpe mendacium 5, 30.; mendacium proferens 22, 156.; mentiens et aetate provectus 18, 34.; is cujus dictis fides habenda non est 28, 100.; mendax absurda profert 1, 470.; in narrando suontiens 27, 87. 88.; alium se ostendens, quam re vera est 22, 91.; satietatem prae se ferens, quum satiatus non sit, 2, 215.; mendacia sunt 6, 120.; mendacium est, quod profers 1, 71. 27, 27.; mendacium et absurdum protulit 5, 52.; veritatem manifestam celat 28, 112.; dixit se bene fecisse, quum male fecerit 6, 53.

d) De minis, rixa et litigatione. Minatur 23, 15. 28, 19.; minatur sed minas perficere non potest 25, 41.; minans minas non exsequitur 3, 116. 10, 35. 151.; timens minatur tum minas abrumpit 5, 11.; minae, quas factum non sequitur 5, 76. 81.; minae debilis contra fortiorem 26, 26.; minae factum ejus praecedunt 12, 35.; minans, cujus facta non sequuntur 6, 7. 22, 149.; minans potentiori 8, 47.; minae deridentur, minas tuas contemno

7, 7.; litigans de re ipsi prorsus aliena 1, 284.; litigat cum aliquo de re futili 15, 27.; duo in re inutili litigantes 7, 78.; stulti inter se concitati 24, 280.; duo in litigando se mutuo repulerunt 10, 92.; unus de altero in litigando victoriam reportavit 11, 6.; adversario ita respondit, ut ad silentium redigeretur 10, 45; argumentis suis adversarium vicit 25, 28.; argumentum haud rectum proferens, se expedire nequit 1, 243.; oblitus est argumenti inter ligitandum 15, 6.

e) De precibus et quaerimoniis. Preces facit 2, 207.; rogatur, ut rem det, qua carere non potest 13, 112.; instanter in petendo urgens 19, 82.; parum rogans 7, 148.; parum petens magna quoque cupit 28, 101.; parum petens ob pudicitiam 1, 52.; noxa laesus qui queritur 22, 110.; statum suum semper querens 13, 94.; aliis malum inferens queritur 28, 58.; quaerela sine causa 25, 83. 28, 95.

f) De vituperio, ludibrio, sermone contumelioso. Pravam agendi rationem vituperat, dum ipse pejori deditus est 24, 399.; vituperans alium quamquam in ipso vitia sunt 7, 70.; me semper laedit dictis 23, 454.; haud animadvertentem ludibrio habet 10, 215.; deridet verbis ipso praestantiorem 10, 25.; obtrectator est 8, 42.; traducit absentem 28, 139.; sine causa alios contumelia adficit 1, 388.; clam contumeliis nos adflixerunt 12, 3.; patienter fers verba contumeliosa 3, 143.; contumelias in homines dixit 28, 50.; majori contumelia quam me, eum adficere potuissem 24, 38,; vitia sua aliis objecit 10, 2.; tribuit alii rem, quam ipse fecerat 28, 2.; dixit me fecisse quod non feci 13, 70.; malum inter homines disseminat 10, 101.

g) De silentio. Silentium tenens 22, 289.; obiit circum rem voluntatem non patefaciens 6, 76.; tacui tanquam socors quasi nil audivissem 23, 18.; ad silentium eum redegit 22, 93.; is qui arcanum occultare non potest 14, 41. 21, 103.; infimi ordinis homo, qui tacere debeat, loquitur 21, 25.

Cap. IV.

De rebus et rerum conditionibus, quae in proverbiis describuntur,

§. 1. De rebus. Res impediri non potest 1, 345.; res ad te pervenit 1, 192.; res haud diu exspectanda imminet 10, 32.; res exspectanda haud propinqua est 10, 33.; res una per alteram in memoriam vocata est 9, 19.; res nonnisi postquam apparuit cognosci potest 2, 110.; res ei commissa, qui eam perficere potest 18, 72.; res quae ad extremum pervenit 21, 8. 23, 68.; res pone quam nulla res est 23, 533.; res ultra fines transgressa 2, 9. 21, 113.; res quam non assequimur 22, 99.; res ad quam perveniri non potest 27, 73.; res quam non accipio et non adduco 27, 58.; res quae evanuit 26, 52.; res, qua altera subsistit 24, 99.; res haud praeparatis subito superveniens 1, 114.; res subito occurrens 13, 100.; res ad quam omnino praeparati erant 1, 115.; res celeriter accidens 23, 203. 26, 39. 90.; res antiquo tempore facta 1, 40.; res contingens desideranti 6, 73.; res semel tantum accidens 22, 5.; res quae semel tantum exsistit 2, 39.; res confecta 14, 24.; res capienda 7, 3.; res quocunque modo perficienda 8, 14.; res suscipienda 23, 429. 431.; res necessario peragenda 18, 48.; res manifesta 1, 112. 2, 80. 84. 14, 26. 61. 62. 20, 52. 21, 30. 33. 34.; rei manifestae et occultae discrimen 23, 172.; res omnibus nota 24, 239.; res cognita 27, 48.; res nemini occulta 23, 236.; res de cujus genere incerti sumus 14, 45.; res abscondita 22, 193.; res abscondita, quae apparebit 14, 63.; res occulta apparuit 2, 32. 33. 80.; res dubia 1, 321. 23, 466. 482.; res dubia noctu 1, 252. 320.; res omnibus ignotae 5, 110.; res quae omnino disparuit 23, 385.; res quae evanuit etc. 26, 43.; res praeterita et non reparanda 21, 1. 27, 23.; res quae perdita reparari non potest 21, 76.; res rubra 22, 88.; res valde rubra 1,

Cap. V.

Locus et tempus.

§. 2. De tempore. Tempus praecedens 23, 45.; parvum temporis spatium 24, 42. 44.; temporis magnum spatium 24, 66.; tempore cujusdam 27, 47.; tempus secundum est 8, 55.; tempus dolorem lenivit 22, 4.; spatiis intercedentibus 23, 140.; post longum spatium 23, 158.; post spatium nonnullorum dierum 23, 157.; annus sterilis 14, 58.; dies calamitosus 28, 169.; dies cujus malum diuturnum est 28, 83.; alto die 23, 174.; altissimo die 23, 176.; medio die 23, 175.; ante ortum Aurorae 23, 42.; summi meridiei tempus 23, 43.; nox calamitosa 14, 50.; nox prosperrima 7, 28.; semel per mensem 23, 206.; ante omnia 21, 22. 23, 14. 22. 235. 253-255.; subito 23, 164.; nunquam 6, 149. 151. 23, 271. 272-274. 284. 299. 315. 316. 322. 326. 331. 335. 336. 345—350. 361. 376. 383. 427. 27, 183.

Sect. 2

Sententiae et judicia.

Cap. I.

De Homine.

§ 1. Gener. Homo ex se ipso aut bene aut male judicare solet 24, 169.; homo necessitate jubente ad rem sibi ingratam cogitur 6, 32.; hominis sors ex ejus alimentis cognoscitur 5, 103.; hominis natura ex ejus consortio cognoscitur 5, 102.; hominibus, quorum exterior habitus parum se nobis commendat, interdum virtutes insunt 2, 190.; ex hominis intuitu odium cognosci potest 13, 22.; homines per homines 25, 175.; homines sunt narrationes 25, 114.; homines dum commode vivunt insolenter se gerunt 10, 152.; quum homines congregantur, discordia et malum nasci solent 24, 326.; anima res ingratas, si ab aliis auxilium non exspectat, patienter fert 25, 9.

Vir per fortunam in cursum agitur 24, 584.; vir per cor et linguam est perfectus 24, 237.; vir ab omni re nisi a se ipso custodiri potest 28, 86.; vir non peribit, qui quantum valuerit, cognovit 23, 47; vir non semper consequitur, quod optat 3, 173.; vir nonnisi per propinquos cum ipso junctos potens est 23, 81.; vir quum tentatur aut honoratur aut despicitur 18, 174.; vir melior nobis videtur rumoribus ad nos perlatis quam quum oculis eum viderimus 3, 47.; vir quilibet tandem vincitur 22, 17.; viri ingenium ex ejus opinione cognoscitur 17, 10.; viri optima arma filii sunt 7, 65.; viri meritum probat, quod ejus vitia enumerantur 22, 267.; viri in rerum vicissitudinibus cognoscuntur 20, 121.

§ 2. De homine conditione et statu insigni.

a) Corporis. *Aetate* decrepitum condocefacere *molestum* est 24, 277.; qui ad aetatem septuaginta annorum pervenit sine causa queritur 24, 458.; diu vivens calamitates effugere non potest 24, 84.; debilis robustum vincere nequit 24. 596.; debilis lucrum faciens praeferendus est robusto pigro 22, 63.; ultra posse nemo obligatur 1, 318.; absens argumentum suum secum habet 19, 78.; praesens videt id, quod absens non videt 28, 172.; qui in potestate tua non est, eum punire non potes 1, 462.; quilibet e majori periculo salvus evadens, malum minoris momenti contento animo tolerat 28, 104.; dormiens somnia videt 24, 510.; vivens invenit alios, quorum commeatu ad suos perveniat 23, 417.; mortuus dolorem non sentit 13, 179.

b) Animi. Si prudentem legatum mittis, ei mandata dare necesse non est 10, 87.; multum stupidus tamen omni intelligentia non caret 18, 33.; stultus interdum ad propositum venit 6, 71.; stultus nulla re laetatur 11, 58.; stulto non medicamur, si ab eo declinamus 24, 448.; docti lapsus causa est, cur alii labantur 1, 133.; docti lapsus omnibus notus fit 11, 29.; quilibet animi sui cogitationes melius scit quam alius 25, 3.; intelligentis opinio melior est,

quam certitudo ignorantis 17, 19·; intelligens putat homines esse suos adjutores contra ignorantem 6, 225.; interdum ignorans intelligentem vincit 23, 413.; fieri potest, ut imperitus rectum attingat 10, 62.; Is cujus opinio bona est, ejus vita bona est 24, 513.; cujus animi arcanum aegrotum est, ejus respublica ingemit 24, 486. conf. 602.; socors interdum invenit viam suam 10, 142.; fortis magno hostium numero non terretur 21, 179. 22, 256. 257. fortis non timet debilis clamorem 23, 637.; fortis et haud attonitus e periculo liberatur 3, 86.; fortis est custoditus 13, 36.; id quod forti utile est, debili nocet 16, 93.; par cum pari se conjungit 16, 100.; qui virtute caret, ab eo nil postulatur 10, 237. timidus terrore perculsus contra fortem audax est 21, 157.; generosus familiam contra mala omnino defendit 20, 17.; generosus etsi debilis est, generose agit 7, 18.; generoso in pabuli copia contentus animus est 1, 169.; generosum non decet precibus urgere 21, 36.; ingenuus ingenuus est, etsi calamitas eum adfligit 6, 92.; ingenuo signum nutu factum sufficit 6, 247·; fidus saepe in suspicionem incidit et suspectus pro fido habetur 10, 47.; confidens saepe pudore confusus est 10. 221.; benignus et comes reparat, stupidus lacerat 24, 534.; impius victum quotidianum accipit 22, 322.; impius custoditur, Mohammedanus excipitur 22, 321. conf. 24, 94,; pravus res pravas aliorum melioribus praefert 6, 254.; ex avaro interdum donum elicitur 21, 115.; irascentes si excusationem admittunt ira sedatur 16, 26.; zelotypus nunquam gloriatus est 24, 218.; invidus non dominatur 6, 258.; invidi medicinam tibi adfert, quod is ob laetitiam tuam moerore adficitur 28, 154.; curis pressus ab eo, qui curis liber est, auxilium non accipit 25, 69. 26, 44.; anxius a curis libero solatium non accipit 24, 69.; amans rem in ea acquirenda solers est 24, 283.; amans adspectum suum ornat 5, 10.; cupidiores sumus rerum, quas non possidemus 22, 158.; amans rem in ea acquirenda solers est 24, 283.; qui rem amat, ejus multam mentionem facit 24, 521.

c) Societatis. Dives divitias celare non potest 1, 135.; dives sine necessitate opes erogat 24, 592.; dives omnis superbus est 22, 23.; opibus abundans saepe generosus est 10, 148.; qui desiderio potitur, celeriter desperare solet 24, 598.; qui commoda vita utitur, ad eum homines facile adsuescunt 3, 179.; qui re necessaria non eget, ea carentes deridet 2, 64.; paupertate pressus opes acquirere studet 24, 402.; qui necessario eget re, caecus est 14, 117.; pauper beneficia conferre solet 22, 154.; potens iratus timendus est 23, 333.; magnus si magnum consequi non potest, parvo contentus est 1, 452.; qui cum potentiore rem habet, vincatur necesse est 23, 557.; qui bonum non noscit ei pravum placet 24, 474.; qui re caret eum deridere solet, qui eam possidet 7, 150.; vilis a calamitate gentis commodum saepe percipit 25, 19.; a vili inlatam ignominiam ferre non possumus 23, 1.; vili nobis interdum opus est 1, 446.; qui a vili regnatur ejus conditio pessima est 7, 79.; adjutores non habens in patria peregrinus est 20, 74.; cui pauci adjutores sunt, is vincitur, at cujus propinqui multi sunt, ejus inimici pauci sunt 24, 313.; si injuria laesus queritur excusandus est 23, 151.; qui malum expertus est, timet 24, 383.; miser cum misero se conjungit 1, 322.; amatus convicio petitur 24, 579.; adversarium non habens sibi vincere videtur 22, 27. 29.; vituperatus interdum sine culpa est 10, 109.; amicus patris patruus est filii 14, 125.; quilibet amicus non est amicus unicus 22, 125.; quot amicos lacryma mihi acquisivit, tot notitia eripuit 22, 262.; qui totus pro te est, is totus contra te est 24, 444.; qui commodi tui particeps est, ejus noxa quoque ad te perveniet 5, 70.; vinculo quodam tecum non conjunctus nonnisi tantum auxilium tibi feret, quantum sibi utile est 18, 192.; fit saepe, ut qui conjuncti odio se persequantur, separati se ament 20, 3.; saepe ea, quae odit tibi molestior est, quam mater 10, 75.; peregrinus peregrino cognatus est 22, 253.; peregrini regionum tabellarii

sunt 19, 81.; propinqui nobis non semper auxilium ferunt 10, 143.; propinqui sibi mutuum auxilium praestant 24, 323.; pater etsi noxam tibi intulerit, optimus tuus amicus est 23, 603.; ut pater sic filius 23, 357. 625.; qui patrem ignorat, is re vera ignorans est 24, 607.; matris amor erga filios tanta est, ut amet eum qui ipsi malefacit 3, 55.; filius patri pulcher videtur 11, 3.; filius matri pulcher videtur 21, 26.; filius tuus est, qui in atrio tuo natus est 2, 69.; filius alter a matre alteri praefertur 28, 12.; filium suum amans erga orphanos misericors est 24, 540.; quem filii laetitia adficiunt, ei anima sua displicet 24, 272.; cui pudor est filiae patrui sui, ei filii non nascuntur 24, 473.; orphanus ploratum non discit 23, 402.; infans fructus cordis est 26, 136.; fieri potest, ut qui frater non sit, tibi tanquam frater auxilium praestet 10, 27. 76.; majores praeferendi sunt posteris 23, 217.; quod fur relinquit, divinator sumit 24, 494.; rex scitur et non discitur 12, 176.; regis umbra citius cessat 17, 17.; imperator forum est, ubi tam bona quam mala emi possunt 1, 428.; princeps gentis socios non decipit 23, 223.; qui princeps factus est, ei meritum et dignitas non desunt 23, 144.; principis jusculum qui edit, labium laedit 24, 597.; quando principes, ad quos in periculis confugiunt, desunt, homines metuunt 26, 76.; judicis cura melior est quam duo testes 18, 275.; apud medicum facundia est 1, 451.; sponsus maxime honoratus est 22, 143.; liber quando cupit, servus est; servus quando contentus est, liber 6, 241.; nobilem experientiae intelligentem non reddunt 22, 320.; inobediens saepe ad obedientiam cogitur 10, 224.; servus res eligere non potest 23, 538.; servus est pulchritudo et non est opum pars 10, 144.; ex omni exercitu malum aliis oritur 23, 190.

§ 3. De homine agente. Qui rem saepius facit, is per eam cognoscitur 24, 484.; qui agit rem magnam, absconditus esse non potest 24, 278.; excitans ad agendum ei similis est, qui agit 23, 120. 123.; qui necessitate coa-

ctus rem aggreditur, excusandus est 20, 65.; qui parvum laborem recusat, ei major imponendus est 15, 30. 44.; quilibet operi suo similis est 22, 153.; quilibet aut bonam aut pravam naturam agendo ostendit 22, 179. 23, 130.; nemo altius salit, quam vires permittunt 26, 138.; qui rem corrupit, ab eo reparatio exspectatur 24, 106.; omni intranti stupor est 23, 75., qui in loca mala intrat, suspectus est 24, 466.; non omnis jaculans scopum ferit 24, 79.; solus ad judicem veniens desiderio potitur 24, 324.; fieri potest, ut, qui festinet, redeat 28, 115.; interdum is, qui nasum tuetur, eum amputat 10, 20.; indicium rei faciens omnino gnaro similis non est 23, 540.; qui indicia rei videt, rem scit 10, 37.; unus qui alterum rem facientem videt, ad idem incitatur 18, 28.; qui viris servit, ei servitia praestantur 24, 601.; qui sibi non benefacit, is aliis non benefacit, 24, 520.; suam rem custodire, quemlibet maxime decet 12, 20.; qui vincit rapit 24, 509.; qui certamen contra alios omittit, virtute integra est 24, 248.; qui pulchritudinem petit, is molestias perferre debet 6, 33.; qui vitium quaerit, id invenit 24, 575.; qui ab aliis commoda petit, eis antea utilis esse debet 6, 255.; qui e calamitate gentis suae commodum petit, vituperandus est 12, 40.; qui viris fortibus occurrit, is vulneratur 24, 33, ; qui aliis prodest, se perdit 22, 130.; qui primum rem concessit, postea eam negare non debet 1, 51.; multi sibi mutuum auxilium non praestant, dum pauci se invicem defendunt 1, 289.; mutuum rogantis pedes celeriores sunt quam solventis 10, 74.; qui optat, multum optet 1, 435., qui rem tuam expertus non est, rei tuae curam non habet 13, 73.; qui occisum parvi facit, is ejus occisorem parvi facit 24, 606.

Cap. II.

De statu et conditione.

§ 1. Gener. Status saepe facundior est quam lingua 10, 172.; status praesens tempore mutatur 18, 82.; mutata conditio efficit, ut rem haud noscamus 20, 71.; interna conditio ex signis externis cognosci potest 25, 26.; in corpore pravo potest esse animus nocendi pravus 14, 30.; cujus vita nobis non prodest, ejus mors convivium nuptiale est 24, 505.; quamdiu vivis res admirabiles videbis 24, 224.

§ 2. Corporis. Candor dimidium pulchritudinis est 2, 213.; quies sine opulentia inutilis est 28, 65.; debilitas est dubium 18, 194.; sanitas loco incantatoris est 20, 62.; incolumitas praeda est 12, 174.; pulchritudine corporis viri meritum haud nititur 3, 77.; juventus insania est, cujus sanatio senectus 13, 177.; facies juvenilis commendat 26, 137.; ex oculo, qualis vir sit, cognosci potest 16, 48.

§ 3. Animi. In amplitudine naturarum sunt thesauri rerum necessariarum 20, 106.; naturae pravitas contagio ad alios transit 12, 154.; saepe animi affectio ex uno oculi intuitu oritur 10, 219.; quum cor vulneratur, oculi plorant 1, 385.; ingenium virorum sub cuspidibus pennarum est 18, 285.; ingenium magis venerantur quam ensem 18, 295.; viri prudentia ex eo, quod eligit, cognoscitur 8, 72.; cognitio est caput religionis 10, 206.; scientiae pestis est oblivio 1, 268.; optima scientia ea est, quae omni tempore praesto est 7, 37.; doctrinae (s. elegantiae) non est ostendere doctrinam (s. elegantiam) 24, 578.; ignorantia, quae me alit melior est, quam prudentia, quam ego alo 5, 198.; ignorantia tua gravior est, quam paupertas tua 5, 204. oblivio est amuletum sterilitatis in scientia 18, 147.; dubitatio multa oritur e sinceritate, qua certum custodimus 22, 261.; nil dubii restat in animo tuo, quum veritas manifesta

est 18, 126.; metus ad rem invitam cogit 16, 17.; quod nos metuunt melius est, quam quod nos amant 10, 57.; quod nos metuunt, melius est, quam quod misericordiam nobis impertiunt 10, 8.; pertinacia tum nocet tum prodest 24, 316.; amor efficit, ut molestias perferamus 1, 203.; in amore consilium non est 23, 528.; in amore, qui per intercedentem oritur, nil boni est 23, 592.; amoris oculus verax non est 18, 276.; quo magis rei dediti sumus, eo magis eam amittere timemus 12, 90.; in amore electio non est 1, 481.; odium e sermone et facie cognoscitur 19, 72.; odium inimici e facie cognosci potest 26, 65.; ira amantium cito cessat 19, 67.; ira est indicium, quod quis rem expedire nequit 1, 215.; desperatio a desiderio eum retinet 28, 141.; in invidia invido nulla est utilitas 23, 191.; invidia est noxia 10, 142.; hypocrisis e vilitate oritur 25, 158.; consuetudo efficit, ut a re ingrata nos separare nolimus 10, 117.; consuetudo est naturae soror 28, 288. 290.; consuetudinis remotio difficilis est 1, 439. 18, 298. 20, 130. 25, 74.; consuetudo pejor est quam debitum 18, 86.; somnium et vota fratres sunt 6, 145.

§ 4. Societatis humanae. Hominum conjunctione utilitas paratur 8, 15.; qui est laetitiae modus in conjunctione idem in separatione est 2, 127. 201.; congregationi omni separatio 23, 127.; principatus initium dulce est, finis amarus 1, 473.; imperium ei non est, cui non obeditur 23, 292.; propinquitatis vincula rumpuntur, si gens de regno pugnat 24, 320.; remotio a munere virorum repudium est 18, 289.; absentiae diuturnitas causa est, cur mutuus amor cesset 16, 41.; opulentia est incantamentum scortationis 19, 79.; abundantia est additamentum ejus, quod satis est 20, 123.; necessitas nos cogit ad res ingratas 6, 98.; necessitas astum rumpit 6, 245.; distinctio est infelicitas 3, 185.; calamitas una levior est quam duae 26, 62.; una calamitas alteram adducere solet 1, 333.; malum, quo plures adficiuntur, facilius ferri potest 13, 72.; periculum in loco,

ubi securi sumus, oriri potest 18, 39.; bellum injustum est 6, 77.; belli ignis multum ardet 25, 90.; bellum civile tristitiae fons est 20, 128.

Cap. III.

De actione et sermone.

§ 1. De actione. Factum laudabile cum molestia conjunctum est 2, 115.; negotia sunt vices 7, 163.; factorum testimonia justiora sunt quam virorum 13, 176.; laboris fructum saepe non percipimus 10, 166.; pertinacia tum prodest tum nocet 24, 316.; migratio est poena, quae in exemplum sumitur 25, 165.; iter magnis molestiis conjunctum est 12, 88.; inspectio nuntio praeferenda est 6, 203. 23, 46.; visus saepe disertior est quam lingua 10, 115. 171.; risus multus verecundiam tollit 22, 301.; coitus amorem corrumpit 25, 167.; venditio cum pecunia parata melior est, quam magna summa cum solvendi mora 14, 123.; venditio modo magni modo parvi pretii est 1, 43.; quaestus pravitas impedit, quominus, qui simus, aperiamus 12, 71.; electio inter duas res, quas ambas cupimus, difficilis est 21, 45.; victoria de debili reportata fuga est 17, 18.; injustitia propinquorum magis laedit, quam gladii ictus 17, 35.; male ferre paupertatem nobilitatem diminuit 12, 39.; perfidia librorum ex infirmitate virtutis viri oritur 19, 73.; error redit 19, 80.

§ 2. De sermone. Lingua est serva cordis 23, 571.; lingua vani haesitat in re apparente 23, 572.; linguae difficultas miserior est, quam manus ariditas 18, 21.; sermo mas est et responsio femina, e quibus fetus gignatur necesse est 22, 178.; sermoni conveniens locus est 23, 169.; e sermone calamitas oritur 1, 35.; qui e sermone voluptatem capit, is per responsum infelix est 26, 614.; omni verbo responsum non est 24, 551.; verba verbis repellere res

facilis est 12, 73.; loquens modo errat modo rectum dicit 13, 13.; narratio ad imitandum incitat 6, 121.; narrationi aromata necessaria sunt 23, 599.; rumor etsi falsus est, tamen nobis nocere potest 24, 49.; rixa interdum utilis est 28, 73.; quum inter si disputant litigantes, stultos se ostendunt prudentes 1, 387.; mendacium non est res nova 24, 82.; minae sine factis contra hostem inutiles sunt 14, 29.; reprehensio inutilis est, se res corrigi non potest 12, 1.; reprehensio maxime ingrata est 10, 216.; vituperans interdum vituperatione dignus est 10, 60.; objurgatio inutilis est, si *non admittitur* 23, 88.; objurgatio melior est quam odium occultum 18, 142.; *objurgatio post mortem* non est 23, 591.; quamdiu unus alterum objurgat, eum amat 18, 150.; *monitor* nobis suspectus est 23, 424.; qui tacet confitetur 21, 99.

Cap. IV.

De rebus.

§ 1. Gener. Res auctori similis est 24, 533.; res ex eventu cognoscuntur 25, 33.; res nonnisi postquam apparuit, cognosci potest 2, 110.; res ad eos maxime spectat, qui de ea solliciti sunt 1, 147.; res ad quam adsuefacti sumus non terret 2, 209.; rem, quam ad finem perduximus, abjicere solemus 12, 171.; una rei pars alteri apta esse debet 6, 232.; rem quam parvi facimus, periculo exponere debemus, ut commodum inde capiamus 6, 37.; omnis res initio suo, qualis futura sit, docet 18, 83.; omnis res originem habet 22, 169.; omnis res et ejus pretium 22, 246.; omnis res vendibilis est, si pretium datur 23, 377.; quaelibet res nostra, si eam cum altera haud comparamus, optima videtur 22, 27.; res quae parvo sufficit, magno haud sufficiens est 1, 331.; omni rei apparenti est interna conditio naturae apta 23, 203.; saepe res angusta fit ampla

10, 226.; res parvae magnae fiunt 28, 121.; parvum cum parvo conjunctum magnum fit 9, 6.; saepe res vilis cara pretii est 10, 225.; res pretiosae admodum paucae sunt 1, 302.; res *difficilis* et facilis inter se conferri non possunt 24, 159.; omnis res prohibita desiderata est 22, 248.; res praesens tempore mutatur 18, 52.; rem naturae contrariam nemo ferre potest 23, 589.; si res nobis utiles bono statu sunt; minus utiles sine dolore amittimus 1, 69.; sire i initium bonum est, ejus quoque finis bonus est 24, 173. 28, 62.

§. 2. Special. Bono carere melius est quam malum habere 11, 56.; bonum est consuetudo 7, 83.; malum malo *simile* est 13, 66.; maximo malo parva causa esse potest 13, 99.; malum est antiquum 13, 178.; saepe mala homini commodum parant 10, 228.; prava res nonnisi pravam producit 5, 127.; omne veniens propinquum est 22, 254.; omni antiquo est reverentia 23, 583.; novum non vincit antiquum 18, 173.; omni novo est voluptas 23, 582.; omne auctum diminuitur 22, 250.; omni capiti cephalaea est 22, 255.; caro et vinum homines corruperunt 20, 53.; alimentum *optimum est id, quod sufficit et optima laus est occulta* 7, 87.; nobilis viri *sanguis est vindicta, quae iram sedat* 8, 53.; nummi animae sunt quae fluunt (currunt) 8, 77.; nummi emplastra sunt 8, 80.; nummi nummis acquiruntur 8, 84.; nummus aureus parvus multos argenteos aequat 8, 84.; pecunia est optimus legatus 23, 640.; pecunia parata est animorum sapo 25, 169.; pecunia parata pauca aeri alieno incerto praeferenda est 13, 98.; opibus est incrementum 5, 147.; una opulentiarum est parvus familiae numerus 21, 169.; ubi divitiae sunt, ibi petentes sunt 2, 98. et ibi homines conveniunt 1, 332.; parvum donum ab avaro datum gratum est 8, 38.; parvum donum ab avaro datum multum habendum est 22, 28.; dona, quae judici dantur, ipsi perniciosa sunt 23, 199.; quum gladius acutus est, efficitur ut vagina attrita sit 21, 176.; sol in pauperem magis misericors est 13, 104.

CAP. V.

De loco et tempore.

§ 1. De loco. Non omnis locus haud custoditus talis est, ut per eum in hostium terram intres 24, 75.; una regio prosperior alterâ est 2, 109.; fora sunt mensae Dei cibis obtectae 12, 168.; in foro aut mercatura friget aut multa est 23, 148.;

§ 2. De tempore. Tempus nunquam senescit 20, 23.; tempus omnes res mutat 8, 54.; tempori vicissitudines sunt 1, 118. 182. 261.; omne tempus rem, quae in eo exspectari potest, adfert 23, 44.; omni tempori viri sunt 23, 201.; dies profectionis tibi tantam molestiam adfert, quantam dimidium itineris 28, 167.; nox caeca est 23, 49.; nox omnes res tegit 23, 56.; nox est clypeus fugientis 23, 588.

Sect. 3.

De optatis, adhortationibus, mandatis, interdictis minisque.

Utinam longe a me remotus sis! 23, 58.; utinam omnes homines praestantia inter se sint aequales 23, 77.; o Deus! fac, ut alii felicem me esse opinentur, non mei miseratione moveantur! 23, 265.; recens natus infans commodo tibi sit! 27, 139.; conjugium cum concordia et liberis conjunctum sit! 2, 68.; conf 5, 97.; sit ejus initium bonum et felix! 18, 138.; Deus a nobis inopiam post abundantiam retineat! 25, 52.; ne res perficiatur! 12, 92.; intres et agas! 23, 86.; vinum gustes! 9, 20.; opertet ita

*) Lectores monemus, in capite quae de cogitandi et agendi ratione, qualis ex Arabum proverbiis cognoscatur, agat, plura proverbia reperiri, quae ad optata, adhortationes, mandata et interdicta pertineant. Quae generaliorem sensum praebent, hoc loco adnotavimus.

agas! 6, 148.; prodi contra me! 6, 236.; fac, ut quisque rem suam agat! 24, 88.; imple omnino viri desiderium! 10, 67.; absconde id, quod Deus abscondit! 12, 182.; vehementer agas et tibi praemium erit! 14, 76.; libero arbitrio utaris! 6, 230.; bono animo sis! 23, 257.; curis liber sis! 20, 66.; ex externis signis, qualis sit! cognoscere studeas, 23, 312.; malum ei infer! 18, 154.; relinquas virum ejusque opus! 22, 56.; loca aliis suspecta evita! 8, 45.; bene interroges, ut scias! 24, 498; in dubio interroges! 27, 194.; nuntia ei rem sensim sensimque! 7, 56.; explica mihi rem, tum rebus meis prosper successus erit! 25, 31.; omittas rem decretam! 8, 39.; ne rem dissipes et laceres! 23, 422. ne rem omnino manifestam abneges! 2, 90.; ne ita agas, ut amicitia nostra rumpatur! 23, 352.

Minae autem, quae in proverbiis occurrunt, variae sunt et Arabum conditioni aptae. Sic in locis C. 23, 20. 23. 24. 31. 62. 76. 90. 93. 115-117. 141. 142. 160. 181. 184. 194 214. 219. 221. 232—234. 250. 374.

Sect. 4.

De laude*), admiratione et benedictionibus.

Ars divinandi laudatur 24, 603.; securitas (laudatur) 23, 447.; vir laudatur 24, 112. 27, 51.; agendi ratio laudatur 1, 305.; res admiratione digna est! 18, 37.; Res bona et admiratione digna! 23, 106.; mendacium admirabile! 28, 7.; In benedictionibus aut longa vita optatur 2, 136. 16, 38.; aut pulchra vitae conditio 7, 35. 16, 6. 18, 78. 24, 40. 27, 30. 49.; interdum beatitudo in

*) Multa proverbia, quibus laus inest, in proverbiis describentibus inveniri, jam supra observavimus; benedictiones autem cum optatis quodammodo consentiunt.

altera vita 10, 173.; Proverbia autem in quibus Dei nomen in benedictionibus occurit, post Islamismum orta putanda sunt.

Sect. 5.

De conviciis, ludibrio, sarcasmo et exsecrationibus.

Et convicia dicta in proverbii consuetudinem venerunt. Aut a matre et patre, ut 23, 428. 456 28, 67.; aut a corporis, ut 28, 80. 145.; et animi conditione C. 28, 82.; aut ab agendi ratione, ut 28, 165. desumta sunt. Deridetur quoque in proverbiis tum conditio tum agendi ratio in homine. Adflictus et frustratus deridetur C. 13, 47.; infelix 10, 95.; timidus 10, 13.; odiosus 26, 57.; delirans 27, 82.; et bonum consilium non admittens 26, 50.; et potestatem sibi arrogans, quam non habet 1, 224.; et minans 23, 95. 387. 24, 393. 25, 142. Exsecrationes in proverbiis aut generales sunt aut ad Deum directae. Calamitates imprecantur vario modo ex. gr. Adfligatur! 2, 2. 3. 11. 12, 84. 14, 17. 18, 280.; infelix sit! 4, 22. 14, 14. 23, 37. 401. 24, 130. 206. 212.; ne gaudio adficiatur! 12, 41.; pauper sit! 21, 48.; morbo adfligatur! 2, 24. 36. 108. 26, 80.; prole careat (mulier)! 5, 97.; occidatur! 10, 3.; pereat! 2, 36. 18, 77. 179. 188. 189. 279. 19, 34. 20, 11. 23, 243. 548. 549. 27, 141. 144. 28, 123.; mortuus sit! 2, 35. 36. 3, 54. 91. 4, 20. 21. 10, 6. Ea autem, in quibus Deus tanquam auctor nominatur, non multum diversa sunt, ex gr. Deus eum calamitate adfligat! 10, 127. 138.; ne Deus eum a calamitate liberet! 23, 332.; dedecore eum Deus adfligat! 5, 67.; paupertate Deus eum premat! 2, 105. 5. 113.; Deus eorum bona perdat! 2, 83.; morbo eum Deus adficiat! 24, 59.; stultitiam ejus Deus augeat! 19, 11.; Deus eum perdat! 1, 307. 3, 52. 5, 71. 123. 10, 4. 5. 99. 134—137. 12, 83. 14, 54. 64. 23, 32. 460. 465.

Lib. III.

De modo, quo proverbia prolata sunt et proverbiorum forma.

Cap. I.

De modo, quo proverbia prolata sunt.

Venienti mihi ad tertiam disquisitionis partem, modum sc. quo prolata sint proverbia et formam, qua gaudeant, primum observare liceat, proverbiis omnes loquendi modos contineri, ut describentis et narrantis tam negantis quam affirmantis verba sint C. 21, 44. 64. 24, 35. aut imperantis 21 56. 23, 268. aut optantis 18, 111. 23, 173. aut interdicentis 23, 339.; aut rogantis et respondentis 27, 2. 74. 75. 133. 28, 9. aut exclamantis 23, 73. 28, 7. 85. aut invocantis 28, 13. 80. Conditio quoque interdum verbis inest, e qua altera res pendet. 23, 170. 262. In proverbiis ellipses aut majores aut minores saepe invenimus 1, 88. 22, 103. 24, 394.; In hisce rebus proverbia Arabica, nisi quod Arabibus diversus loquendi modus est, ab aliis non differunt. Inveniuntur quoque proverbia, quorum sententiae propriis verbis expressae sunt conf. 24, 381. sq.; magna autem proverbiorum Arabicorum differentia in eo cernitur, quod Arabibus proprius comparandi et metonymice loquendi modus saepe adhibitus est. Istae autem comparationes et metonymiae tum e vita Arabum derivatae, tum cogitandi et loquendi rationi aptatae sunt. Quae quum variae sint, exemplis illustrare necesse est. Ab hominibus, quorum status agendique ratio cum hominibus, bestiis rebusque comparantur, initium facimus.

Homo probus, qui vitium semel commisit, cum pulchra femina, quae menstruis subjecta est 6, 55.; bonus vicinus

cum Cahbo ben-Mamah 5, 27.; is qui promissis non satisfacit cum Ohrkubo 7, 103.; secreta bene servans cum eo, qui aquam in utrem indit, bene consutum, ut humorem non transmittat 5, 55. comparatur. Qui res suas bene ac firmiter instituit, is utrem suum modo non facile solvendo ligare dicitur 23, 296.; qui autem rem non diligenter tractat, is cum eo confertur, qui camelam toto corpore unguendum nonnisi in quibusdam corporis partibus unguit 23, 69.; conf. 20, 1. 21, 67. Qui rem alteri ingratam peragit, is cameli annulum ligneum movere dicitur 23, 296.

Hominis conditio cum bestiis eorumque partibus membrisque comparatur. Qui omnibus rebus destitutus est, ejus status similis perinaeo asini est 3, 111. Qui omnibus inutilis est cum ventre asini 3, 66.; homo inquietus cum corvo decidente, qui mox avolat, 22, 69. comparatur; homines autem deleti cum cornu resecto, cujus vestigium vix superest 3, 118.; hominum commoda vita cum cameli pupilla 27, 13. conferuntur.

Dives avarus cum capra quae lacte abundat; sed papillarum foramina angusta habet 1, 83.; generosus vitiorum expers cum admissario, cujus latera libera sunt funibus contortis 21, 106.; multis vitiis laborans cum capris multis morbis expositis 18, 43, qui rei omnino deditus est, ut ab ea non recedat, cum chamaeleonte arboris Tandhobah 6, 116. ; qui aliter quam modo consueto se gerit cum rupicapra, quae in campo depresso pastum it 10, 157.; qui multum corrumpit, cum locustis, teredine, tinea etc comparatur 20, 78.; sqq. Qui negotium finierat, fraenum ex ore dejecisse dicitur 5, 21.; qui e loculo suo alitur, is camelus est, qui e ventre suo ruminat 5, 108.; conf. 1, 359. Qui alteri ipsi benefacienti malefacit, cum bestia comparatur, quae fimo ipsi foenum porrigentem conspurcat 6, 40.; cui negotium difficile impositum est, quod perficere nequit, eum pedes trahere tanquam onere gravatum animal dicunt 5, 36. Qui negotium ipsi impositum perficere re-

cusat, is cum camelo comparatur, qui onus portans mugit et cujus onus eam ob causam augetur 1, 75. 76.; conf. 1, 93. 312. 343. 3, 33. 39, 84, 110. 5, 2. 40. 9, 45. 10, 120. 124. 12, 60. 79. 100. 18, 29. 30. 24, 177. 26, 26.

Qui magno honori Arabi est, eum inter aurem humerumque sibi esse dicit 1, 246. Vir prudentia aliis utilis truncus appellatur, ad quem cameli se fricant 5 12.; avarus autem est igniarium ligni duri 11, 13. 14, 21. Duo intime conjuncti amici cum baculo ejusque cortice interiore comparantur 2, 16. Homo gratias agens cum arbore Barwakah 13, 139.; pravus qui honore adficitur cum arbore *Ohrfuthah pluvia irrigata 18, 196.; duo diuturna societate conjuncti cum duabus Hulwani palmis 16, 2.; aut cum locis, sideribusque 16, 60. 61.* conferuntur.

Qui obedientiam praestat, postquam rem recusaverat, de eo dicunt: submisit se hasta, quum instrumentum, quo recta redditur, eam momordisset 8, 1.; qui autem summopere adflicto rem imponit, cum sella, quae verticem gibbi vulnerati adficit, comparatur 10, 159. Homo denique furi*bundus cum torrente, qui arbores obruit,* confertur 19, 4.

Amicitiam inter homines firmissimam eo designant, quod cophinum laqueolis invicem insertis clausum esse dicunt 1, 154.; iram cum prunis ardentibus 27, 112. conf. 19, 2.; beneficium, cujus utilitas statim adparet, cum pluvia, qua planta Arfadj irrigatur, comparant 22, 81.

Rarius bestias cum hominibus comparant, ut in proverbio 1, 73.; factum esse videmus, ubi cameli pulchri, quos possessor mactare recuset, lanceas suas sumsisse se pulchritudine quasi defendentes dicuntur.

Res cum bestiis rarius, cum rebus saepius comparantur. Res multae cum locustis 5, 86.; comparantur. Pullus asini, qui onagro opponitur, rem paucam designat 5, 42. Describentes rem parvam, quae magna evaserit, juvencum factum esse admissarium dicunt 1, 78. Locus

herbis densis tectus cum struthiocamela in pectore decumbente comparatur 3, 97.

Res similes et cognatas dicunt esse corrigia e corio suo dissecta 1, 152. 3, 121. Res difficilis cum ovis avis Sammah 22, 70.; res clara cum lacte puro 14, 62. 63.; res excellens cum dactylo corvi, quod corvus optimos dactylos semper eligit 14, 51.; res pauca cum gruma lactis 12, 44.; res impossibilis cum lacte, quod in mammam reduci non potest 14, 100.; res duae aequales cum genibus cameli 22, 140. comparantur.

Cap. II.

De proberbiorum forma.

Quod ad formam adtinet, proverbia in tres classes dividere licet. Habent aut versus metrum aut homoioteleutum sive magis perfectum et cum membris conjunctum sive minus perfectum, ut in singulis vocibus reperiatur, quibus interdum lusus inest aut prosa et simplici oratione constant.

Poetae antiquissimis temporibus in magna erant auctoritate (conf. libr. meum: Darstellung d. Arab. Verskunst p. 374. sqq.), ita ut eorum verba legum et oraculorum loco haberentur. Mirum igitur non videtur, quod singuli poetarum versus, qui vim in hominum animos maximam haberent, in proverbiorum consuetudinem venirent. Sed ob indolem gentis poeticam haud raro factum videtur, ut qui poetarum nomine non uterentur, haud animadvertentes versus dicerent. Non omnia igitur proverbia, quibus metrum est, poetis adscribenda sunt. Quod proverbia, quibus metrum est, inter ea praesertim locum habent, quae ab Arabibus genuinis originem traxerunt, hujus rei causam in eo videre licet, quod inter Arabes, deserti incolas, poesis maxime floreret et poetae maximam auctoritatem haberent. In proverbiis, quorum auctores

Arabes haud genuini sunt, metrum non tam frequenter invenitur. Difficile autem est dictu, quibusnam semper proverbiis poetarum versus subjaceant; fieri enim potuit, ut verbis aut mutatis aut auctis aut diminutis metrum corrumperetur conf. C. 1, 62, 64. 2, 62. 18, 64. 21, 61. 23, 97. 333. 24, 112. 150. 263. 277. 329. 26, 22. Poetae quoque quum versibus suis proverbia intexerent, non omnia proverbia, in quibus metri pedes conspiciuntur, poetis tanquam primis auctoribus adscribendi sunt. Sic in proverbio, quod C. 1, 64. legitur, res dubium habet, poeta enim iste, quemadmodum ex aliis locis intelligimus, in istam consuetudinem se adduxerat. Quamquam plures auctores nonnisi proverbiis e poetarum versibus derivatis operam dederunt, ita ut caeteris exclusis ea tantum colligerent, Meidanius tamen aliique auctores huic rei parum tantum curae impendisse videntur, quippe quum proverbium e poetae versu desumtum esse adnotare interdum neglexerit: conf. Harir. schol. p. 555, quo in loco proverbium C. 3, 30. explicatur tanquam e versu derivatum. Inter proverbia, quae ab Arabibus genuinis originem traxerunt, septingenta septuaginta septem reperiuntur, quae ad metrum revocare licet, inter proverbia, quae Arabibus haud genuinis tribuuntur, unum et septuaginta. At vero quaedam metra in singulis pedibus aequalia sunt, ut, ad quaenam metra proverbia pertineant, interdum non liqueat. Metri Monsarih appellati pedes – – o – | – – – cum metri Sarih et metri Redjes pedibus consentiunt, tum pedes metri Camil – – o – | – – pedibus metri Sarih et pedes metri Wafir o – – – | o – – pedibus metri Hesedj conveniunt. Saepissime autem quum accidat, ut pedes metri Sarih et metri Redjes conveniant, non dubitamus, quin inter proverbia, quae ad metrum Sarih retulimus, plura metro Redjes accensenda sint. Quae vero dubitatio inde orta est, quod in proverbiis neque finalis enunciandi modus certus est neque semper omnes metri pedes continentur. Quo autem minus recedit metrum a sermonis communis modo et ratione, eo pluribus prover-

biis proprium est. Inde factum est, ut metri Redjes appellati pedes trecenta sexaginta quatuor proverbia habeant, metri Sarih ducenta quadraginta sex, metri Camel appellati sexaginta quinque, metri Ramal triginta octo, metri Basith triginta quinque, metri Wafir triginta duo, metri Thawil viginti septem, metri Chafif viginti et unum, metri Motakarib sedecim, metri Monsarih duo conf. C. 7, 24 in quo dubium est, et 11, 3.; metri Madid unum C. 26, 15. et metri Hesedj unum 3, 77, quod utrumque dubium est.

In quibusdam proverbiis ex. gr. C. 2, 85. 3, 77. 182. 5, 135. 21, 103. 23, 122. 357. 24, 234. 523. 28, 46. quum et metri pedes et homoioteleuton nec non verborum similem sonum observemus, in iis non tam metri quam homoioteleuti et verborum soni rationem habuisse videntur auctores.

Magna quoque quum sit homoioteleuti facilitas in lingua Arabica, ut in ipsa prosa oratione obviam saepe sit, in proverbiis omnium quidem temporum; sed in proverbiis serioris temporis frequentius occurrit. Quod homoioteleuton aut magis aut minus perfectum est, aut membra habet C. 22, 72. 112. aut nonnisi verborum simili sono nititur C. 23, 176. 24, 265. 401. 488. 27, 145. Interdum fit, ut utraque res conjuncta sit conf. 24, 534. In quibusdam denique proverbiis lusus in verborum sono observatur conf. 3, 32. 18, 118. 24, 459. 526. 586. Illud autem tum homoioteleuton tum verborum similis sonus in trecentis octoginta novem proverbiis, quae Arabibus genuinis tribuuntur, invenitur; in proverbiis centum et quinquaginta, quae Arabum haud genuinorum sunt, eadem res exsistit.

Hisce autem rebus diligenter perpensis sequitur, pane quartae omnium proverbiorum Arabicorum parti, quae res majoris momenti videtur, tum metri pedibus tum homoioteleuto et verborum simili sono, poeticum colorem et rationem inesse.

Lib. IV.

De cogitandi et agendi ratione, qualis ex Arabum proverbiis cognoscitur.

Sect. 1.

De Deo, mundo et hominibus, tempore, fortuna, fato et morte.

Cap. I.

De Deo.

Deo est summa potestas, contra quam homo nil valet 1, 445.; et omne, quod fecit, bonum est 7, 167. 24, 554. Contra Dei decreta hominis diligentia nil valet 1, 323. et nemo diutius vivit, quam a Deo decretum est 1, 440. 23, 537. 580. Quivis dies homini a Deo decretas res adfert 28, 30., quae ei contingunt 12, 165. Infortunium ab eo destinatum nemo effugere potest 2, 128. 11, 57.; cautio igitur in rebus a Deo destinatis inutilis est 5, 91. 23, 343. 415., nec non labor a nobis susceptus 10, 174. et astutia 24, 189. Sed in ipso Deo supplementum omnis rei invenitur, quae e manibus nostris elapsa est 20, 54.; quapropter*) Deum timere debemus 3, 85. et in eo fiduciam ponere 3, 167. 23, 200. In Dei auxilio spes ponenda est 12, 86.; nam si Deus nos servat, melius est, quam quod incantamentis utimur 6, 140. 26, 69. Quum Deus animi

*) Proverbia singula sensu inter se non cohaerere nemo non videt; quae si vero tanquam cohaerentia descripsimus, id eam ob causam factum esse putetis, ut cogitandi et agendi causam indicemus et legenti minus fastidii oriatur.

propositum noscat 23, 55., erga eum sincere nobis agendum est 24, 253. Religio nobis sincerum monitum est 8, 51.; sed si panis non fuisset, Deus cultus non esset 23, 567.

Cap. II.

De mundo et hominibus.

Mundus hic est aes alienum et compensatio 8, 81., nec non pons, per quem in alterum (qui pulcher est 6, 206.) transimus 8, 79. Ne magna ob res mundanas tristitia adficiaris, quum mundum relicturus sis 27, 135. Qui a rebus mundi liber esse vult, eas relinquat 1, 28.

Hominum naturae diversae sunt 13, 1. 24, 121. 190. 199. 25, 13. 86, ut eandem ob rem, etsi minimi momenti sit, alii tristes alii laeti fiant 24, 115. Res quoque uni nocens alteri utilis est 24, 546. Hominum naturae in itinere se ostendunt 12, 89.; natura ipsa difficilis mutatu est 18, 291. 294. 298. Omnes quum sint peccatis subjecti 1, 65. 22, 107. 183. 23, 276. 25, 42. 47, optimus quisque labitur 23, 73. 74. et in magno hominum numero parum boni est 25, 44. 26, 16. Viles numerosiores sunt 2, 187. Homines vitam commodam ferre non possunt 2, 211. et res ipsis denegatas maxime cupiunt 2, 216. 3, 31. 24, 136. Nemo igitur eis satisfacere potest 10, 65., ut melius sit, ab hominibus metui quam amari 7, 91. 20, 35.

Cap. III.

De tempore, fortuna, fato, morte.

Tempus maximam vim in homines exercet, ut ei similiores quam parentibus sint 25, 168. Quamquam leniter agere videtur, tamen omnes res perficit 8, 56., ut efficacissimum sit in rerum permutatione 8, 54. Dies omnem statum mutant, ut nova res vetus fiat 22, 35.; nam, quando

res perfecta est, diminui incipit, 12, 74.; et res peregrinas mirasque nobis ostendunt 28, 33. Tempus omnes res perdit 23, 209., a modo recto declinat et in una ratione non perseverat 8, 57., nam ei vicissitudines sunt 28, 46. 71. 111. 120. Tempus hominem rem peragere cogit, quam antea noluit 28, 32. Qui igitur cum tempore certat, pedem offendit 24, 471. et vincitur 24, 612. Contra tempus patientia tanquam medicina adhibenda est 27, 192. Qui ob tempus plorat, is, qui deploretur, dignus est 24, 497., et qui tempus objurgat, ejus objurgatio longa est 24, 290. 344. Nihilominus optimus est praeceptor 25, 180.

Fortuna multum adjuvat 5, 208. et *scientiae praeferenda* est 23, 265. Fortuna vera ea appellanda est, quae a nobis res ingratas depellit 23, 288. Fortuna dormienti favere potest 23, 480.; eadem multum, molestia parum juvat 5, 83. Eaque cessante hostis valet 1, 101. Sed fortuna, quam sequens infortunium delet, commodo nobis non est 23, 100.

Fatum*) virum optime custodit 6, 140. Omni fato est *adducens* 23, 241. *Dei praedestinatio* una lucrificantium est 3, 189. Ne autem fato deditus sis, nam te impellit ad male faciendum et te incitat ad minus faciendum, quam debes 23, 644. Mortem nemo effugere potest 1, 48. 284. 22, 137. 23, 413. 24, 585. 25, 62.; nam cuilibet mors subeunda est 23, 202. Qui mane vivit, certus esse non potest de vita tempore vespertino 10, 231. Praeclarus clypeus est vitae finis tardans 25, 64. Quam pulchra est mors, quando vitae finis adest! 24, 550. et mors in agmine bona est 24, 580. Post mortem dolores non sunt 24, 581., et qui mortuus est, in vitam non redit 22, 302. 23, 40.

---

*) Non habet significationem, quam Graeci aut Latini admiserunt: sed praedestinationis et decreti divini.

Sect. 2.

De virtute, officiis, peccatis, poenitentia et cupiditatibus.

Cap. I.

De viro bono et pravo.

Vir bonus, cujus fama obscura est, ei praeferendus est, qui ob malefacta in hominum ore est 7, 43.; optimus autem is putatur, qui de salute hominum laetatur 7, 161., sibi optimus est 7, 160. et viam in medio positam tenet 7, 61. Pravus autem jumentum suum non aequat 10, 235. et pessimus is est, qui levis, ad iram pronus et perfidus est 13, 76., tum is, qui non curat, quod ipsum prave agentem alii videant 13, 175.

Cap. II.

De virtute et officio.

Probum id factum appellatur, quo homo tranquillus et contentus fit 22, 249.; et optima opera sunt, quae diu durant 7, 158.; virtus est animi interna conditio 23, 531. 532. Locus officii portioni homini datae aptus est 24, 400. Est autem hominis officium se ipsum cognoscere 3, 79. et bonum a malo discernere 20, 16. In agendo id nobis cavendum est, de quo excusare debemus 1, 172. 13, 71.; et ita agendum est, ut nobis honori sit 1, 265. 5, 117. 6, 36. Ne id facias quod te indignum est, quum te alii in agendo sequantur 23, 423. Recta via nobis incedendum est, dum veritatem sequimur 23, 226. Viam manifestam relinquere non debemus via dubia incedentes 23, 467. Castitas vitae maximum homini adjumentum est 18, 293. et si quis probe

egit, in ipso damno, quod tempus ei intulit, solatium habet 20, 37. Bene igitur agat, ut fructum sibi ferat 28, 85. et paradisum sibi petat, nam ignis infernus in manu est 18, 277. Sed ante alios bene agas, nam incipienti praestantia est, etsi imitans pulchre agit 20, 126. Mohammedano autem non licet in incredulorum regione habitare 23, 362.

Cap. III.

De peccatis,

Timor Dei a rebus illicitis honinem retinet 3, 85. Malefactum quodlibet punitur 3, 7. 71. 142. 22, 15. 18. 24. 231. 28, 173.; nam omni operi retributio est 23, 565. 25, 59. Qui res pravas consulto aggreditur, vituperatione dignus est 10, 54. conf. 1, 263. Patientia autem in rebus illicitis evitandis facilior est quam in ferenda poena Dei 14, 129. Excusandum quidem est peccatum ob res ad id excitantes 2, 34., et bonus vir, qui semel peccavit, excusationem meretur 6, 55.; nam optimus quisque errare potest 10, 71. et generosus interdum peccat; sed peccatum iterum non committet 23, 287. Nihilominus tamen vitii contemplatio vitium est 3, 169., et pudor, quo quis a rebus illicitis retinetur, pars religionis est 6, 113. Si a crimine liber es, propinquus esto 22, 152.; si crimen commisisti, procul abi! 22, 151.

Cap. IV.

De poenitentia et peccatis corrigendis.

Qui peccavit, peccatum confiteatur et ad Deum se convertat 25, 58.; poenitentiam agat 3, 126. 162. 13, 174. et peccati veniam petat 24, 255.; nam poenitentia crimen delet 23, 632. Se corrigat homo, priusquam magna calamitate adfligatur 20, 27.; qui ad pristinam naturam redit,

vituperandus est 10, 170. Sed potius vituperium et malum fugiat 13, 41.; nam crimen omittere facilius est, quam poenitentiam agere 3, 7. Pravus autem naturâ semper sic manebit 10, 236.; nam cujus interna conditio corrupta est, ei nullum remedium est 24, 364.

Cap. V.

De cupiditatibus virtuti contrariis.

Cupiditates, quae diversae *in* hominibus sunt 23, 177., hominem in servitutem redigunt 24, 485. *Consentientibus* cupiditatibus, in quibus *litigatio* non est, 23, 529., *ratio* vincitur 22, 176. Resistendum igitur nobis est 1, 273. 7, 162. 174. 23, 593., quum sint perniciosissimae 3, 107. 10, 80. 89. 123. 11, 48. 12, 2. 91. 16, 97. 98. 20, 51. 22, 176. 23, 425. 24, 376. 27, 190.; nam desiderium saepe ad mortem ducit 10, 78. 79. 229. Vinculum quoque sunt, quo homo maximo dedecore adficitur 20, 51. Bona autem contra cupiditates janitrix demissio *oculorum* est 25, 156.

Sect. 3.

De agendi modo et ratione.

Cap. VI.

De praecipua agendi causa.

Omnis vir commodo suo inservit 22, 252. et bonum sibi comparare vult 22, 109. Operam igitur des, ut commodum assequaris 24, 507. et laetitiae occasionem arripias 27. 138. Sui quisque ipsius rationem habeat, priusquam alios curet 28, 3.; sed qui virtutis specie suo tantum commodo inservit, vituperandus est 24, 144.

Cap. VII.

De labore et industria.

Labor commendandus est 456. 6, 231. et industria 23, 278, nam qui opus semper facit, postea quiete frui potest 24, 613. et qui operam dat, is pascit 24, 506.; sed ne continuo opere tuo aliis molestiam crees! 10, 10. Ignavia vero est vituperio digna 18, 193. Qui bonum assequi vult, clamorem tollat 10, 48. et qui bono frui vult, molestias perferat 6, 253. 23, 634. conf. 22, 80. 6, 93. Ut ad laetitiam perveniat, res ingratas homo suscipere debet 1, 376.; quamquam in voluptate, quae nobis grave onus imponit, nil commodi est 24, 568. Res autem gravis pauco labore non perficitur 23, 530.; sed, ut rebus speratis potiamur, pericula subeunda sunt 24, 609. Vituperandus est, qui cibum avide deglutit et in opere tardus est 1, 339. Sed opus leniter tracta, ne noxiam inde capias 24, 50.; molestia superflua evitanda est 10, 42. Ars in manu est securitas a paupertate 14, 133. 24, 508. et qui artem suam relinquit, eum fortuna relinquit 24, 496.; omnibus vero artibus agricultura praeferenda est 7, 86. Mendicatio est postremus viri quaestus 24, 129.

Cap. VIII.

De rebus agendis aut omittendis.

Quaeras res statui tuo convenientes 1, 377.; nam qui rem haud convenientem agit, vituperandus est 9, 76. conf. 3, 74. Ne petas rem, quam petere non debes 13, 6. 23, 225. neque rem, cui impar 1, 294. aut cujus omnino ignarus es 11, 80., suscipias. Prudentis est, rem abjicere, quam non bene tractat 23, 293. Rem agas, quam perficere potes 10, 34.; non remotam, sed quam attingere potes 7,

155. Qui rem difficilem perficere valet, eam suscipiat 16, 1. Occupatus sis rebus, quae te decent 3, 84. Rem petere potes, etsi incertum est, num eam obtineas 7, 49.

Necessitati quum obediendum sit, quippe quae nos cogat, ut omnem rem, qua potiri possimus, arripiamus 22, 32., res necessarias comparare debemus 22, 147.; eique ante omnia operam dare 19, 5. 18. In rebus necessariis voluptates sunt 23, 586. et rem necessariam, etsi eius conditio bona non sit, possidere, melius est quam ea carere 11, 9, Rem necessariam neque differre 1, 88. neque relinquere debes 28, 23. Qui rem sibi haud necessariam peragit, vituperandus est 6, 34. 22, 138.

Qui rem utilem fugit 28, 23. aut inutilem peragit, vituperio dignus est 3, 30. 4, 21. 23, 307. 24, 225. 307. 566. 28, 96.; rem autem inutilem abjicere prudentis est 1, 434. Sed res tibi utilis potius relinquenda est, quam ut cum vilibus certes 7, 151.

Res graviores caeteris praefer 2, 52.; nonnisi stultus re parvi pretii decipitur 1, 450. Necessitas quidem nos cogit, ut res periculosas aggrediamur 3, 139.; sed eligendae sunt res haud periculosae 8, 82.; nam qui rem periculosam aut noxiam suscipit, a noxa securus non est 6, 248. 24. 476. Ne obliviscaris, rem, quae non existat aut impossibilis sit, perfici non posse 4, 12. 24, 532.; nam qui vanum petit, votis non potitur 1, 170. Vanum non diu manet 23, 185.; vano enim fundamentum non est 23, 534. Res prava curanda non est boni ratione habita cum ea conjuncti 25, 47. Ne autem quis petat res nimis remotas 1, 463.; propinquas primum curet, tum remotas adeat 8, 6. Res ad ipsum non spectantes quisque suo loco sinat 1, 195. 15, 67. 16, 5. 39.; nam res, quae nos non spectant, negligere boni Mohammedani est 24, 366. conf. 6, 72.; et nostrae res nobis majori curae esse debent quam alius 19, 12. Parva quoque res negligenda non est 3, 75.; nam e re parva magnae oriuntur 24, 377. 538. 28, 21. et parum

boni melius est quam multum pravi 13, 170 Qui despicit parvum, quod assequi potest, magno non potitur 24, 331.

Cap. IV.

De tempore agendi.

Ante tempus aptum opus ne aggrediaris 16, 27. 23, 367. 24. 246. Festinatio, qua ante tempus re potiri vis, vituperanda est 1, 22. 185. 7, 57. 10, 36. 88. 15, 7., quum damnum adferat 1, 455. Fortuna maximum adjumentum adfert; sed non omne tempus nos adjuvat 12, 56. 23, 103. *Justo igitur tempore et perficiendi potestate data agas* 7, 82. 18, 93. et occasione temporeque utaris 2, 124. 5, 4. 7, 5. 172. 8, 52. 12, 27. 13, 45. 21, 178. 27, 34.; nam occasiones transeunt 20, 127. Incurius agendi occasionem praetermittit 28, 28. Festines igitur 1, 119. 194. 13, 29.; ne cuncteris 18, 98.; dum usque ad crastinum diem rem differs 18, 182. 23, 621.; nam cunctatio saepe in causa est, *cur res transeat* 10, 77. conf 23, 476.; quamquam cunctans jam parte portionis suae potitur 22, 88. Tarditas in *agendo* non est *laudanda* 1, 158. 3, 9. Celeriter quaeras, celeriter invenies 12, 82. Debilitate et cunctatione paupertas gignitur 24, 335. et praecedere in opere debemus, ne ultimi simus 1, 338. Tempore autem adverso exspectandum est, donec secundum sit 6, 10. 7, 153.; nam si hodie, *quod* petimus, *nos fugit*, postea id assequemur 20, 23. Tunc cunctatio necessaria fit 21, 88. 24, 480. et festinatio vituperatione digna est 1, 185. 3, 81. 7, 57. 10, 36. 73. 23, 469. Nimia autem festinatio noxam adfert 1, 2. 18, 47. 71. 171. Ne ei festinationem imponas, qui consilium capere vult 23, 541.; sed moram in re difficili concedas 10, 9.

Cap. V.

De modo agendi.

Multa rei consideratio commendanda est 24, 455, ne inconsulte rem perficias, quam mox delere debes 5, 57. et de rerum fine cogita 23, 189. et rei exitum vide 18, 172. 28, 2.; nam saepe rem utilitati nobis futuram esse putamus, quae nobis noxia est 10, 81. Cogites primum, quomodo rem aggrediaris 3, 120. 21, 170.; nam opinio nil valet 1, 406. Fieri potest, ut quis aggrediatur rem nesciens, quid ingrati insit 1, 47. Ante congressum deliberatio sit 24, 193, ut ad rem paratus et instructus sis 13, 82.; nemo enim propter deliberationem periit 24, 188. Instrumenta agendi parentur, antequam res accidit 21, 13. 39. 41, ne rem difficilem haud praeparatus aggrediaris 1, 293.

In re initium faciendum est, ut videamus, quaenam sit 3, 45. Qui ad scopum pervenire vult, iter ingredi debet 6, 226.; nam qui nil agit, dum rem necessariam petit, vituperandus est 1, 360. Opus aggredere 23, 183. et rem tuam age 18, 178. 22, 122. 23, 150. et quaere, ut invenias 16, 46. 47. 21, 78. 23, 392. 24. 387., quaere autem quocunque modo potes 16, 47. Incipias quoque rem, priusquam nimia fit et supra vires te onerat 7, 159. Ne duabus rebus simul occupatus sis 24, 404.

Conditionis tuae in agendo rationem habe 1. 442, 465. et agendi rationem, quae cuilibet situi convenit, sequere! 10, 68. Quamlibet rem suo modo tractare debemus 1, 335. 5, 107. 19, 23. 26, 60.; fieri enim potest, ut rem tanquam remotam quaeras, quae in propinquo est 1, 59. Pulchre quaerere rem, dimidia pars scientiae est 6, 237. Modum in re haud transgredi debemus et viam proximam et praestantissimam in agendo eligere 12, 59. Rei praecipua pars,

dum minus gravem relinquimus, praeferenda est 8, 32. Caveas autem, ne vestigium rei ipsi praeferendum habeas 22, 118. aut rem relinquens vestigium petas 28, 122.

Fortiter rem aggrediaris 1, 213. 13, 56.; nam audacia in rebus peragendis laudanda est 22, 40.; metus vero vituperio dignus et inutilis, 1, 10. 300. 4, 17. 5, 98. 15, 41. 24, 410. conf. 22, 16., nec non causa frustrationis est 1, 213. 21, 66. 27, 123. Sed ne nimis audax sis propter statum, ad quem sine instrumento pervenisti 23, 598. Cum fortitudine autem diligentia conjungenda est 13, 25.; nam diligentia, ut re potiaris, necessaria est 1, 103. 200. 370. 389. 468. 2, 97. 3, 63. 76. 5, 80. 13, 28. 44. 14, 19. 23, 69. 96. 24, 251. 27, 54. Quod si vero rem neglexisti, ejus curam habe, ut salva sit 6, 39. Qui summo cum studio in rem incumbit, ei facilis est 24, 450.; studium igitur et diligentiam in re perficienda adhibeas! 2, 1. Ne autem rem obiter agas, sed altius penetres 28, 153.; nam quod incepisti, summa cura perficiendum est 6, 256. Non est laudandus, qui modo pessimo finem operi imponit 1, 142. et rem, cui praepositus est, non bene perficit 13, 33. aut minus facit quam debet 25, 23. Diligentia igitur cum patientia conjungenda est 18, 1. In rebus quaerendis patientia necessaria est 1, 117.

Prudentia quoque commendatur 3, 195. 18, 76.; (raro vituperatur 5, 198. 10, 59); nam prudens nonnisi semel decipitur 23, 451.; et ostendit prudentia, quem ducem sequamur 3, 193. Bene agas, qua es prudentia! 2, 57. et instrumento ad rem apto utaris 3, 87. Intelligentia quoque laudatur et in quibusdam rebus astutia adhibenda est 3, 41.

Constantia quoque in consilio capiendo necessaria est 13, 24. 18, 164. 21, 51. 23, 149. 26. 92. Ne igitur in agendo ante tempus lassus fias conf. 5, 21. 27, 102. 28, 116. neque quietem tibi concedas, donec rem omnino perfeceris 1, 211. 24, 16.; non enim est laudandus, qui rem non omnino perficit 3, 134. Inconstans et semper mobilis

vituperio dignus est 3, 46.; firmum igitur consilium adhibeas 12, 183. firmiterque rem agas 14, 76. 22, 20. neque in re perficienda haesites 3, 112. Si una res te fallit, alteram aggrediaris 1, 123.

Ubi violentia nullam utilitatem habet, lenitas adhibenda est 10, 96.; nam interdum lenitas rei convenit 10, 108. Lenitas in agendo commendatur 10, 96. 19, 19. Dum leniter agendo ad finem longe remotum pervenimus 21, 16. conf. 1, 392., alacritas nimia damnum nobis infert 1, 90. 391. Cum otio igitur rem agas, ut bonus successus sit 18, 68. et commode et sine festinatione agas 16, 34. 27, 126. Moderatio adhibenda est 1, 266. 426. 7, 52.

Qui necessario re eget, caecus est 14, 116.; cautio igitur ante rei initium sit 6, 78. et in re tractanda 6, 80. Cautus sis neque in re futura spem ponas; sed praesente utaris 18, 51. Cautio praecipue nimium confidenti naturae suae commendanda est 1, 58. et quo indoctior et imperitior quisque in re est, eo major cautio necessaria est 21. 2. Cave igitur et bona instrumenta in re adhibe! 6, 80. 23, 322. Qui rem sibi cavendam negligit, vituperandus est 28, 68.

Ne, si initium bonum est, socors sis; sed exitus boni rationem habeas 18, 110.; optima enim res est, cujus exitus laudatur 7, 53.; cave igitur rei infelicem eventum 25, 17.

Rem autem, quam agis, omnino occulta 5, 48. 55. 12, 70. 23, 320. 596. 24, 171. 468.; nam felis vociferans nil venatur 12, 184. Quod peragere vis, noctu perage, nox enim secreta tua tegit 23, 119. Vituperandus est, qui arcana sua non occultat 6, 94. 24, 207. In secretis conservandis summa cautio necessaria est 1, 290. 427. Secretum tuum apud virum firma mente praeditum depone! 24. 395.

Qui prudentiam suam admiratur 24, 461. aut scientia sua contentus est, errat 24, 462. Qui sua prudentia contentus est, discrimen subit 7, 147. et qui facit, quod vult ei quod malum est, occurrit 24, 542. Vituperandus igitur

est, qui suum tantum consilium sequitur 18, 41. et bonum aliorum consilium non admittit 26, 59. 28, 166. Prudentis est admonitionem admittere 1, 146. 21, 62. 23, 300. 25, 26. Admonitio verorum amicorum, etsi nobis ingrata, rejicienda non est 1, 116. Fido monitori ne repugnes, nam excusandus est, qui te res cavere jussit 18, 114. Consultatio maxime utilis est in consilio capiendo 1, 459. 18, 80. 28, 106. conf. 23, 162., est enim initium prudentiae cautae 1, 216.; sed prudens consulendus est 1, 437. conf. 21, 74. nec non is, qui Deum timet 13, 109. Senis autem consilium melius est quam juvenis fortitudo 10, 28, nam cujus vita longa est, is experientia docetur 18, 101.; sed quoque cautio erga senes commendatur 23, 411. Ne vero omnino negligas ejus consilium, qui astutiae expers est, nam interdum bonum est 10, 155. Ex aliorum quoque exemplis admonitionem cape 12, 77. et rerum praeteritarum exemplis disce 28, 113., nam exemplis optime erudimur 20, 20. et experientiae optime monent 24, 447.; experientiae tibi igitur acquirendae sunt 1, 254. 20 55.

In agendo quisque sui curam habeat 3, 25. 27. conf. 22, 111. et nonnisi in se fiduciam ponat 7, 63. 24, 203.; nam nemo alius tantam nobis curam habet 24, 445. Ne in hominibus nimiam fiduciam ponas 28, 36. Quisque quoque suam rem optime novit 24, 191. (conf. 23, 29.) et in ea diligentiam adhibet 22, 24. eamque peragere potest 23, 527. Qui alius opus tractat, fastidium habebit 24, 378. Non nimium aliis confidere animi studium confirmat 6, 91. Ne in alius commeatu fiduciam ponas 24, 514.

Si tu auxilio aliorum eges, ne eum ad rem mittas, qui eam perficere non valet 23, 470; sed omni rei virum ei convenientem praefice! 24, 88. Nimia adjutorum copia noxia est 24, 535. Si sufficiens auxilium tibi praestatur, ne tibi nimium laborem crees 1, 454. Mitte prudentem legatum eique quid dicendum sit, praecipe 10, 86. conf. 87. Potentes ad auxilium voca 7. 4. et si praestans tibi

auxilium ferre non potest, eo debilior tibi inutilis est 22, 39. Nonnisi in fortiore fiduciam pone et experientia edoctos adhibe 11, 7. conf. 18, 64.; nam difficili in re fortis adhibendus est, 3, 110, 23, 298. et in magnis periculis parvum auxilium non prodest 23, 574. Ad rem gravem non vocatur nisi ei perficiendae par 23, 309.; sed ad vilem rem peragendam fortem ne mittas! 23, 601. Ne quoque in magnis periculis longe remotorum auxilium adhibeas 1, 467. Qui fiducia tua indignus est, ejus auxilium ne implora 23, 406.; sed in rebus necessariis eum adhibe, qui beneficii tui particeps est! conf. 1, 221. 8, 27. 26, 49.; nam qui tecum vinculo conjunctus non est, nonnisi tantum auxilium tibi praestabit, quantum sibi utile est 18, 192. Qui de te sollicitus est, rei tuae operam dabit 6, 87. conf. 27, 17.; cui ipsi res gravis accidit, alios negligit 27, 8. Rem necessariam ei in mentem revoca, ut ad agendum impellatur 6. 1.

Sect. 5.

De rebus quibus hominis felicitas aut adjuvatur aut diminuitur.

Cap. I.

De sanitate.

Sanitas corporis quum sit res maximi pretii 10, 153., conservanda est tum eo, quod rebus ad vitam necessariis modice utimur 5, 58., tum opere faciendo 23, 384. conf. 6, 244. Moderatio laudanda est 7, 52.; evites igitur nimium in rebus et modum rectum teneas 26, 36. Gulositas 2, 107. 114. et aviditas noxia 10, 51. et vituperanda est 23, 303. 24, 493. Cibum paucum sumas, ut somnus laudabilis sit 21, 70., sic enim sanus eris 22, 259. Ne edas,

donec cibi desiderio inciteris 23, 1339. Omne multum naturae contrarium est 22, 260.; quilibet autem vitae diebus modice utatur 8, 35.

Cap. II.

De doctrina, ignorantia, stupiditate.

Doctrina nullo in loco proverbiorum aut describitur aut commendatur, sed doctum homines non amant 10, 145. et docti societatem vicini maxime fugiunt 11, 33. conf. 24, 131. Scientia autem in homine laudatur 21, 79. Qui scientiam occultat, est ac si eam ignorat 24, 565. *Vincite scientiam scriptura!* 21, 152. Si doctus es, sis ut ignarus 22, 291. *Ignorantia* autem noxia 5, 204. 26, 85. et vivorum mors est 5, 209. Stupiditas malum est 11, 11.

Cap. III.

De sapientia et stultitia.

Sapientiam semper quaerere Mohammedanum decet 6, 137.; stultus nulla re laetatur 11, 58. et despectus est 12, 54.

Cap. IV.

De divitiis et paupertate.

§. 1. De divitiarum commodis. Etsi nonnulli rerum mundanarum desiderium vituperant 7, 54., nam divitiae pereunt et virtutes manent 28, 128. et pecuniae cupidinem Mohammedanos separasse dicunt 3, 172.; tamen divitiis sua laus in proverbiis est. Opes sunt dulces 6, 207.; et dives fratribus dilectus 1, 168. et familiae honoratus est 24, 529. Opulentia contentum reddit generosum 1, 69. et diu divitiis oblectamur 16, 42. Divitiae ipsam stupidi

stupiditatem tegunt 26, 38. In opibus solis fiducia ponenda est 22, 102.; pauperi tantum divitiae noxiae fieri possunt, dum superbus fit 5, 93.

§ 2. De divitiis comparandis. Dives fias aut moriaris 12, 179. et ut dives fias, regis aut maris (mercaturae operam des) vicinus sis 5, 74. Sed ne magna cum molestia opes colligas, quas haeredi stulto relinquis 5, 15. Turpi quoque modo opes acquirendae non sunt 3, 11., dum aliis opes eripis 12, 99. Sed ne sis in opibus acquirendis insatiabilis, ut extremo augmentum petas 23, 585., nam qui nimium cupit, saepe tota re privatur 10, 22. Tantas tibi acquire, quantis frui potes *18, 127. Qui occasione opum acquirendarum non utitur*, vituperio dignus est 24, 239.

§ 3. De opum usu. Opes tuas eroga neque ab alio pete 18, 120. neque alius opibus confide 18, 162. 24, 405. Ne edas panem tuum ad mensam alius 23, 613. Rebus ad vitam necessariis, quas possides, utaris 5, 59. Opibus utaris, ut res tibi necessarias compares 24, 302.; nam opum pars, quae nobis profuit, optima est 7, 34. Modo conveniente eas adhibeas 7, 157. Qui opes colligit, e quibus neque ipse neque alius utilitatem capit, vituperandus est 6, 104. 22, 202.; nec non qui eos sine utilitate perdit 23, 306. aut res nullius pretii acquirit 23, 462. 28, 131. Ne res tibi haud necessarias emas 24, 522. Opibus laudem emere 24, 478. et aliorum favorem tibi conciliare debes 24, 271.; nam opulentus aliis parum utilis et in suum tantum usum opes erogans laudem non meret 18, 202. 24, 363.

§ 4. De opibus conservandis. Rei conservatio una duarum lucrantium est 14, 132.; res igitur nobis comparatas custodire et conservare debemus 4, 23. 23, 389., sic quoque opes 22, 48. 24, 382. 25, 29. Crumenam obsignare prudentiae est 24, 526. Opes quidem erogandae sunt 24, 332.; sed non ultra quam satis est 1, 375. In opibus erogandis computatio sit, ne eas nescientes per-

damus 24, 491. Interdum opum erogatio laudem nobis non acquirit 24, 304. Ea autem opum jactura, qua moniti sumus 23, 108. et qua prudentia nostra augetur 24, 128, re vera jactura appellanda non est. Opum autem dilapidatio vituperio digna est 20, 72. 75. 23, 129. 24, 257. In opibus parva pars negligenda non est 3, 75.; sed parsimonia in expensis commendanda 24, 164. 300. Usu tritae vestis novam nobis conservare debemus 23, 372. In opibus parvis sumtus magni faciendi non sunt 5, 89. Opes asservandas aliis ne tradas 26, 77.; id enim qui fecit, eis valedixit 26, 77. Mutuum quoque cavere debemus 1, 458. 24, 583.; sed mutuum a nobis ipsis petere 24, 489. Qui ab uno sumit, ut alteri det, rem inutilem facit 28, 158. Quisque rei parte amissa, id, quod restat, sibi conservet 25, 40.; sed ne magnum perdas, ut parvum conserves 23, 430. Danda est res minoris pretii, ut res majoris liberetur 2, 200. neque rei vestigium quaeras post rem amissam 3, 44. 23, 289. In opibus conservandis pericula subeunda sunt 2. 5. 14, 44.; sed opibus amissis fortitudinem ne abjicias! 1, 357.

§ 5. *De paupertate.* Paupertas quum efficiat, ut alii nos evitent 19, 74. et ad furtum nos impellat 7, 36.; vehementer evitanda est. In paupertate vero ne mendices 28, 45., nam humilitas est pessima paupertas 7, 55.

Cap. V.

De laude et honore, dedecore et ignominia.

Laus opibus nobis emenda est 24, 478.; sed ne laude tua decipiaris 24, 137. Laudem quaerere debemus et vituperium fugere 6, 139.; nam qui se ipsum contemtu dignum habet, eum alii contemnunt 24, 464. 465: Vir ibi est, ubi se ipsum collocat 24, 589. Honor in antiis equorum, (fortitudine) est 18, 292. et qui opes suas parvi facit. ho-

nore se ornat 24, 440. Honorem conserves, etsi cum molestia conjunctus est et opprobrium fugias, etsi commodam vitam tibi parat 17, 4. Ne te abjicias 5, 195. 23, 187.; nam qui sibi contemnendus est, is aliis majore contemtione dignus est 24, 519. 611. Viri honor e desiderio ejus oritur, quo hominum honorem cupit 18, 272, nam qui viros reveritur, eum reveruntur 24, 453. Honorem, quo ab aliis ornatur, nemo recuset 23, 325.; sed honor quocum pernicies conjuncta est, pessimus est habendus 13, 9. 10. Qui ob parvum commodum ignominia se adficit, poenitentiam sentiet 7, 39.; nam turpitudo vilitatem procreat 18, 278. Ne permittas, ut alter erga te audacem se gerat 23, 434.; sed gravem te ostendas, ut alii te venerentur 26, 127. Dedecori mortem praeferre debemus 24, 287. 289. 319, 370. 374.; nam mors nobilis melior est quam vita ignobilis 24, 336. Sis igitur sollicitus de honore tuo conservando, nam honor res vendibilis est 24, 403. Hominum vituperatio, etsi immerita est, tamen nocet 6, 11.

Cap. VI.

De dignitate, potentia.

Dignitas opibus aequalis est 2, 188.; sed ne quis in dignitate nova fiduciam ponat 2, 122. 23, 452. aut modum ipsi convenientem et dignitatem transgrediatur 13, 48. Si celsitudinem petis, res praestantissimas facias 16, 92.; et qui dignitatis altos gradus conscendere vult, beneficia in alios conferat 23, 567. Potentia viri in eo consistit, quod hominibus carere potest 18, 108. Qui prave agere incipit, ejus potestas diminuitur 24, 541.

Cap. VII.

De malo et calamitatibus.

Quilibet quum temporis vicissitudinibus sit subjectus 8, 54. 23, 351. 24, 369.; nemo a calamitatibus securus est

22, 12. et in omnibus locis res nobis ingratae sunt 1, 219. 2, 30. 99. 6, 47. Nullum vero est malum, quod leniri non possit 23, 581., exceptis interioribus 24, 558. Una calamitas levior est quam duae 26, 63. et unum infortunium altero majus 20, 115. aut levius est 1, 12. Infortunia non una serie sequuntur 2, 180. et vehemens calamitas mox cessat. Ut cum quolibet bono malum est 21, 572., sic in calamitate saepe commodum est 10, 128. 227. 11, 44. Saepe angustia ad locum amplum et fatigatio ad quietem ducit 10, 222. Unum enim malum saepe plura avertit 2, 102., ut febris remedium est 25, 65. et fames saepe salutaris 10, 104. Post jacturam prudentia est 2, 203. Ut omnis adversitas et voluptas cessat 22, 247. et ex laetitia ploratus oritur 10, 103. 24, 490, sic omnis moeror ad gaudium ducit 22, 251. Post calamitatem laus est 2, 202.

Cautio mali, quod ex desiderio boni oritur 1,396, contra calamitatem multis locis et diverso modo commendatur 1, 129. 209. 303. 319. 388. 432. 2, 8. 3, 83. 192. 5, 120. 6, 12. 46. 78. 107. 7, 50. 10, 167. 13, 108. 18, 11. 91. 21, 107. 23, 244. 296. 356. 366. 24, 149. 360. Ne adversarium debilem despicias 13, 169. et contra inimicum semper paratus sis 24, 359. Salutem quaere, antequam viro, cui impar es, occurris 1, 149. Para te contra calamitatem instantem 21, 12., antequam irruit 8, 11. Cuilibet res inopinatae superveniunt 22, 108.; sed evitanda sunt pericula, antequam adsunt 1, 49. 3, 73. 24, 179. 295. Incolumitatem quaere conf. 1, 363. 24, 294.; nam incolumitas praeda est 12, 173. Quocunque modo nos defendere debemus 3, 56.; nam qui se ipsum non custodit, de eo custodiendo alii sollíciti non sunt 24, 608. Ne te defendas post rem finitam! 22, 266. Cautus sis in malo, quod times 1, 433. 436., et quo majus periculum tibi instat, eo major cautio necessaria est 2, 89. Semper cogites, nullam rem tam bonam esse, in cujus propinquitate malum

non sit 24, 247. Remedium et fugam appropinquante malo quaeras 6, 64. conf 18, 42. et e periculo te liberes 20, 42. Fuga, ut e mortis periculo evadamus, excusanda est 20, 114. 23. 266. (Fuga quoque deridetur 23, 246.) Celeriter fugiendum est in re periculosa 20, 32. Dum a malo fugis 7, 42., omnes vires adhibe! 5, 54. Si quis in rem periculosam incidit, concedere debet, quod petitur, ut e periculo liberetur 24, 360.; nam malum a te depellas quocunque modo 8, 19.; 21, 28. Noxam repares 1, 9.; interdum leniter agendo noxa reparari potest 7, 164. Ne te malo exponas 3, 72. 80.; sed id transire sinas 8, 37. Ne prope ad malum accedas, sed e longinquo remedium petas 25, 20. Remedia contra calamitatem non desunt, sed debilis iis non utitur 24, 311. Socordia fugienda est 2, 67.; est enim caput ignorantiae 10, 208., et incuria est vituperanda 1, 389.; nam qui cum incuria rem agit, finem non respicit 3, 38. Ne malum parvi habeas 13, 61.; nam e parvo malo interdum maxima calamitas oritur 1, 20. 32. 13, 49. 22, 13. 14. et homo interire potest re, quae ipsi periculosa non videtur 1, 15. Repellas igitur parvum, antequam magnum evadit 28, *94. Malum per malum sanes 13, 52, 53.; nam in re dura durus agendi modus adhibendus est 1, 13. 23, 364. Si in malum incidisti, caveas, neque te securum putes 23, 110.; qui vero monitus cautionem omittit, calamitate obruitur 26, 89. Sed ne nimium caveat homo 13, 105. 24, 318. neque rem caveat, quam effugere non potest 22, 44. In pravo vicino cautio inutilis est 23, 398.

Fortitudinem ostendas in calamitatibus 3, 15. 86.; nam qui fortiter aggreditur, is hostem vincit 1, 233. 234.; et fortis est custoditus 13, 36.; sed audacia contra nobiles periculosa est 21, 186.

Contra temporis calamitates patientia uti debemus 8, 74.; ea autem est in rebus ingratis et calamitatibus vehementer laudanda 1, 464. 4, 13. 12, 39. 14, 42. 127. 24, 413.;

omnis enim res, quae mutari nequit, patienter ferenda est 6, 60. Patientia est clavis gaudii 14, 131. Qui ob mollitiem aerumnam patienter non fert, vituperio est dignus 19, 36. et qui parvum ferre non vult malum, majus ferre debet 24, 456. Patientia est optimum contra molestias remedium 1, 457. 13, 40. et in calamitatibus reparandis diligentia adhibenda est 2, 97.

Cap. VIII.

De contento animo et aviditate.

Sapientis est pauco contentum esse et opes non colligere 6, 144.; nam quum mundum relicturi simus, non est, cur magna ob res mundanas tristitia adficiamur 27, 137. Pauco contentos esse debemus 7, 1. 88. 10, 160. 13, 30 et rebus necessariis 6, 19. 20.; nec non parte rerum necessariarum 21, 15., si totum magnasque res consequi non possumus 4, 2. 5, 42. 10, 69. 94. Quiescendum nobis est, si adtigimus quod nobis opus est 23, 101. 259. 24, 96.; et si rebus, quas alii possident, potiri non possumus, eis frui, quas possidemus 1, 402. conf. 24, 389.; nam qui satis habens majora petit, in res ingratas incidit 18, 203. 24, 373. Ne tristis sis ob rem, quae te fugit 23, 477. 24, 85. conf 24, 357.; praecique si in ea nil boni est 23, 50. aut ob res antea amissas, quae recuperari non possunt 3, 135. In incolumitate cum victu sufficiente bona hominis sors est 25, 163. Cavendum est, ne rem absurdam et impossibilem optemus 13, 6. 21, 117.; et rebus quas optaveramus potiti, contenti esse debemus 18, 169. 28, 90. Stultitiae est tribuendum, si quis rem, quam possidet, optat 22, 120. Contentus animus divitiarum locum tenet 7, 55. 24, 305. Sed qui contentus est sordido victu, dum meliorem sibi parare potest, laudem non meretur 18, 20.

Aviditas est periculosa 1, 6. 16. et vituperanda 5, 97. 11, 20. et frustrationis ductrix 6, 134. 246. Avidus

qui eo contentus non est, quod possidet 23, 134., noxam sibi parat 15, 16., in res turpes incidit 22, 33. et interdum perit 21, 82. Avido autem res ad vitam necessariae non augentur 23, 536.

Sect. 5.
De agendi ratione erga alios.

Cap. I.

Praecipua erga alios agendi causa.

Sincerum praesta amorem Mohammedano, bonam naturam improbo 7, 89. Se pulchre gerere pulchritudini praeferendum est 3, 188. Bene autem agas erga homines, ut erga te bene agant 26, 31.; nam ut aliis facis, sic alii tibi facient 22, 113. Qui vult, ut alii ipsi diligentiam adhibeant, prius id faciat 5, 92.; nam qui erga homines prave se gerit, erga eum eodem modo agent 24, 312. 357. Prosis antea socio parum, ut postea majori commodo tibi sit 7, 144.

Cap. II.

De auxilio aliis ferendo.

Mutuum inter homines auxilium commendatur 20, 22. 27, 134.; nam frater consolandus est 16, 9. Auxilium ei feras, qui rei perficiendae ob virium defectum impar est 10, 98. Da homini dolenti rem necessariam, ut tranquillus sit 10, 29. Eum adjuves, qui tibi utilis esse potest 13, 16., ut tibi quoque auxilio sit 6, 14. 15, 18. 22, 121.; sed turpe est nonnisi tamdiu auxilium ferre, quamdiu secunda fortuna quis utitur 28, 27. Desiderio opem rogantis satisfac, antequam auxilium tuum imploravit 23, 371. Consilium occasione elapsa datum nihili est 13, 5. Si modo perfecto adjuvare non potes, aliquo modo adjuva 1, 395.;

nam infelici omne auxilium gratum est 1, 478. 479. Si rem, quam alter a te petit, perficere non potes, statim denegare praestat 12, 7. Vota sola in calamitatibus inutilia sunt 26, 66. et verba sola non sufficiunt 5, 96. Qui tempore penuriae frumentum non vendit, diris devotus est 5, 207. Sed ne quis ignoranti auxilium praestet 24, 408. aut pauperi qui in vitiis perseverat, fieri enim potest, ut hic paupertate corrigatur 18, 74. Contra alium ab eo auxilium ne petas, cui cum illo major amicitia est quam tecum 23, 359. Eum sinas, qui opem ferre non potest, eidem periculo, quam tu, expositus 28, 1. A noxa, quam sibi ipsi infert, alterum defendere non potes 24, 40.

Alios a malo depellere 18 122 et monere debemus 23, 360., nam *qui bonum indicat*, ei *similis est*, qui id peregit 8, 22. Gaudium ob alienum malum vilitati tribuitur 13, 65. Qui autem adhortationes tuas rejicit, eum fugias 1, 231. 8, 24. 23, 88. et qui consulto errat, eum in viam rectam dirigere ne velis 1, 328. Sed, quum monitum fidum ingratum sit 20, 49., cave, ne verbis tuis laedas 10, 156. conf. 23, 399. Ne in hominum coetu monitum des 25, 170. aut in *monitis* modum excedas, nam ita suspectus fies 1, 341. 3, 23. 12, 66. Ne virum rem, quam scit, docere velis 23, 609; neque eum vituperes, in quo amor et virtus non est 27, 29.

Cap. III.

De mutua hominum consuetudine.

Separata ab hominibus vita commendatur 2, 181. conf. 24, 266. In consuetudine hominum cautio sit 16, 30. Stultum est, se aliis immiscere, quorum neque finem neque agendi rationem novimus 28, 25. Utile igitur est homines nosse 2, 13. et qui hominis conditionem cognoscere vult, ad ejus familiam se convertat 22, 146.; sed ne hominum

originem scruteris, nam eodem modo erga te agent 24, 407. Repudiandus est is, qui nobis non bene notus est 24, 145. et qui te non vult, eum tu ne velis 24, 524. Homines non consentientes separandi sunt 7, 206. Duos viros sibi contrarios uno loco ne conjungas 23, 365.; nam consensus inter homines utilissimus est 23, 8. Relinque eum, qui modum in re excedit 12, 29.; et sine eum, qui in agendo suo tantum commodo inservit 7, 62. Viri turpis et pravi consuetudinem fugias 3, 57. 7, 66. 25, 16. 26, 78. Socius pravus semper nobis noxius est 24, 26.; nam qui lupus non est, eum lupi vorant 24, 463.; solitudo igitur melior est quam socius pravus 36, 33. Nonnisi in factis probis cum hominibus societatem inite, in vituperandis vos separate! 7, 51. 22, 127. Societatem ejus, cui fides non est, fugias 24, 133. et bonum ejus caveas, in quo majora mala sunt 5, 58. Ne cum stulto societatem ineas 10, 130.; alienatio ab ignorante conjunctio cum prudente est 24, 527. Qui genti se immiscet, ejus mores imitari debet 24, 206. Caeterorum agendi rationem sequere! 3, 42. Nimium quoque in hominum consuetudine evites, ne pravos socios acquiras 20, 50. et raro visita, ut amore crescas 11, 12. conf. 1, 400. Interdum vitiorum, quae aliis sunt, rationem non habere debemus 6, 112. Parva vitia in aliis videre et magna in se negligere vituperandum est 22, 110. Qui autem vitium in altero quaerit, id inveniet 34, 575. Ne de hominibus bonam semper opinionem habeas, nam falleris 6, 135.

Cap. IV.

De justitia, aequitate et injustitia.

Justus est, qui sibi praestanda praestat 1, 199. et alteri tam benefacta quam malefacta aequali ratione pensat

5, 61. 115. 27, 122. Tanta cuique dare debemus, quanta meret 3, 60. et prout quis erga te agit, sic erga eum agas! 23, 84. Ita agendum est, ut malum eos adtingat, qui id meruere 23, 228. Se ostendit quoque justitia in eo defendendo, quod defendere debemus 1, 74. et justitia postulat, ut excusatio audiatur 23, 136., fieri enim potest, ut condemnemus hominem, quod ejus excusationem non audivimus 10, 61. Injustitia nobis noxia est 16, 5. 24, 460. Ne injuste contra eum agas, cujus vindicta timenda est! 23, 319. Qui pensare omittit 3, 181. et minus facit, quam debet 2, 214. aut de jure aliis aliquid detrahit 18, 32., tum modum justum in rebus excedit, injustus est appellandus 11, 46. 47. 18, 129. conf. 12, 76. Aequus igitur sis in eo, quod postulas 1, 449.; nam ab homine nonnisi id postulandum est, quod perficere potest 23, 535. conf. 12, 104. 24, 185. et 23, 302. Onus gravius nonnisi valentibus imponitur 1, 386. Ne igitur ei, qui magnum onus portat, parvam rem addas 1, 79., aut injuste punias 1, 408., nam poena secundum criminis rationem esse debet 25, 173., et retributio injusta vituperio est digna 5, 129. Prudentis igitur est, in puniendo non festinare 3, 17. 106. Injustitia multis locis tanquam homini periculosa tum in hoc tum in altero mundo describitur et vituperatur 1, 210. 279. 2, 129. 17, 5., 23, 358. 450. 24, 313. Ne ad malum inferendum properes, 1. 171. 291. 18, 141., nam qui noxam aliis inferre cupit, saepe in interitum irruit 10, 230. conf. 24, 256. Ne rei amore seductus fratri debitum deneges 13, 39.; sed ei, qui minus accepit, quam meretur, adde! 3, 60. Injustitia excusatione minus digna est, quam avaritia 13, 42. et lenia verba injustitiam non minuunt 22, 307. Maxime vituperanda est injustitia erga inferiorem, qui se defendere nequit 1, 285. 24, 352. et erga propinquum 17, 35. aut debilem 16, 45. Quod aliis fecisti, si idem tibi faciunt, patienter ferendum est 23, 481. Sed injuriam tibi illatam vindicare debes 22, 105. 23, 342., nam ea patienter ferenda

non est 10, 121. Qui se vindicavit, aequitatem non deseruit 23, 208.

Cap. V.

De fide in promissis.

Fides in promissis Deo grata est 26, 68. Promissa necessario perficienda sunt 26, 135. 18, 116. 25, 6., nam promissis non satisfacere 1, 111. 269. 12, 81. 13, 102. 23, 60. 26, 72. et fiduciam in nobis positam fallere turpe est 18, 9. Ne igitur quis promissa faciat, quae complere non potest! 4, 11. Qui fidem datam fefellit, ei postea fides habenda non est 22, 66. Promissa, quae non implentur, vituperio sunt digna 23, 400. 458. 28, 44.

Cap. VI.

De fraude, dolo, astutia.

Si homines decipis, Deus te punibit 1, 260. Vituperandus est, qui dissimulatione in agendo alios decipere studet 3, 137. 6, 57. Dolus in hominum consortio condemnatur, quippe qui et alios erga nos ad perfidiam impellit 24, 249. conf. 3, 125. 20, 30. 28, 99.; astutia vero et calliditas commendantur conf. 1, 136. 207. 2, 76. 6, 28. 240. 15, 1. 22, 315. Astutiae vero est, non adhibere astutiam 24, 593. Contra inopinatum insultum 23, 395. et ut rem necessario peragendam evitemus, astutia inutilis est 10, 97.

Cap. VII.

De mercatura et rebus cum ea conjunctis.

In negotiis mercatoriis tanquam peregrinos se gerant

homines 3, 165. Rei vitia celanda sunt 7, 11. Pretium rei venditae pactum augere, stulti est 11, 16. Qui rem vilem re vili data emit, is deceptus domum redit 24, 479. Cautionem in emendare 5, 210. et in mercis vitiis cognoscendis prudentiam adhibe, ut iterum vendi possit 1, 367; intuitus autem veracior est quam vox 23, 264. 562. Si pannorum venditor pannum vituperat, eum ipsi necessarium esse scito! 1, 447. Pretium ante mercem traditam ne solvas! 12, 167. Si vendere vis, mercis praestantiam expone! 3, 136. Vende quoque mercem primum quaerenti 2, 184., nam promta venditio praeferenda est 7, 156. Venditio autem pro pecunia parata melior est, quam summa cum solvendi mora 14, 123. et pars deminuta pretii melior est quam lucrum tardum 26, 128.; mora enim in solvendo oblivio est 25, 172. Ne pecuniam paratam pro debito vendas! 23, 638. Debitor autem urgendus est 7, 40.

Cap. VIII.

De duritie, asperitate, lenitate, comitate, mansuetudine.

Qui levibus remediis non corrigitur, in eum dura adhibe 24, 487. 516. 574., ut molestiis ab agendi ratione retineatur 11, 19 Vilem dure tractes, nam commodo tibi erit 6, 24. Pravum vilemque opprimas, ne tibi noxam inferat 5, 47. 6, 44. Pravo in agendo praevenias! 7, 143. Tardum et segnem incitando propelle 25, 92., nam humiles per timorem instigantur 12, 152. et viles per durum agendi modum ad consensum commoventur 17, 1. Durities honoratum vilem saepe reddit 10, 146. Ne autem duriter tractes eum, qui victum quotidianum petit 23, 602. et qui potentia gaudens nonnisi debilibus adversatur, vituperandus est 9, 44. Asperitas est infelicitas 10, 112. et austeritas non laudatur 21, 5. sed hilaris vultus commendatur 2, 206. Attamen vero asperitas in rebus consequendis interdum uti-

lis est 23, 216. Morum lenitate opes acquiruntur 23, 464. conf. 268. Qui nos adit eum lenibus verbis excipere debemus 24, 5. Ferre debemus virum, in quo vitia sunt, si in eo amor erga nos remansit 16, 1. Peccatis dare veniam generosi est 18, 170. et condonare debet, qui rebus potitus est 7, 48. 24, 132. Virtute praeditis leviora peccata condonanda sunt 21, 109. Ne vitia hominis detegas, nam is tua deteget 12, 47; sed interdum condonatio debilitas est 2, 191. Objurga antequam punis 18, 141. Benignitas et comitas laudantur 10, 154. 24, 534. 25, 73. 93., nam comitas columen vitae et fulcrum consortii est 24, 194. Hilaris vultus donum est fratribus datum 2, 206. Mansuetudo modo laudatur, modo vituperatur 2, 192. 6, 112. 24, 28; sed ne erga vilem mansuetudine utaris! 23, 163.

Cap. IX.

De generositate, liberalitate, beneficentia.

Generositas laudatur 22, 318, nam *generoso tota terra patet* 20, 46. Liberalis autem sis conf. 6, 88., ut alii erga te liberales sint 12, 42. Beneficentia commendatur 1, 36. 8, 31. 13, 69., nam cum beneficentia lucrum est 6, 141. 10, 66. 13, 69. 16, 35. 22, 117. Beneficus igitur sis 1, 36., nam qui opes erogat, pudorem non concipit 24, 332., dum commeatum relinquere inutile est 23, 416. Beneficium, quod damus, quasi tributum ab opulentia et dignitate nobis impositum 11, 43. 50. et debitum est 1, 472. Beneficia conferre a calamitatibus tuetur 14, 77., nam beneficio remuneratio erit 23, 442. 633. Beneficiis alios in servitutem redige! 25, 177. conf. 19, 16. Ex beneficiis gratiae laudesque nobis proveniunt 24, 511. conf. 1, 259. et dona dare debemus, ut negotia facilia reddantur 2, 103. Dono parvo iram sedare potes 1, 7. et dono favorem tibi conciliare 18, 206. Qui sibi benefacit, ne alium vituperet 1, 107. In

nobilem beneficia conferas 23, 154. Ne sis beneficus in eum, qui beneficiis haud eget 1, 28. 28, 129, aut in vilem 3, 127. 12, 25. et indignum 20, 73. 23, 297. 438. Pravum, *cui benefecisti, cave!* 3, 127. 12, 25. Ne alteri beneficia exprobres 23, 436. 24, 165. neque eorum mentionem facias 1, 97. Iteratio in beneficiis dandis majori laude digna est 18, 160; abrumpere beneficia, quae quis in alios conferre consuevit, turpe habetur 24, 3. Excusatio in hospitio vituperatur 18, 144. Beneficium quod damus, oportet sit perfectum 3, 62., quo alteri perfectum commodum paretur 3, 6., conf. 1. 356. Ne alteri pravam res des 24, 481. aut rem, *quam possidet* 28, 129. aut *nonnisi res tibi superfluas* 1, 161. aut donum parvum, e quo alter utilitatem capere non potest 24, 1. Majori vituperio dignus est, qui cunctans vilem rem dat 6, 52. Justo quoque tempore beneficium conferatur, nam tale plures res aequat 24, 576. Qui in vivum beneficia non confert, sed mortuum deflet, laudandus non est 23, 87. Ne in dando cuncteris; sed ante necessitatem des 25, 157. et opem rogantis desiderio satisfac, antequam te imploravit 20, 371. Qui personae propiores sunt, majora dona postulant 2, 135. Ab avaro donum parvum accipias 7, 2. 146., nam gratum nobis est 8, 38. et pro praeda habendum 7, 1. Liberalitate notum adire debes 25, 50; nam qui a vili beneficia petit, vituperandus est 20, 33. 21, 47. Ne spem beneficiorum abjicias! 18, 183.

Cap. X.

De avaritia.

Avarus laudem non acquirit 23, 484., nam turpe est accipere velle et non dare 3, 113. 28, 61. conf. 20, 30. schol. et 23, 41. Avarus nullum commodum ex opibus suis capit 26, 32. et contentus non est 10, 53. Avaritia inutilis est, quum aut infortunia aut haeres opes eripiant 2, 189.

20, 48. Avaritiam igitur fuge! 25, 60. Avaritia, quacum austeritas conjuncta est, maximo vituperio digna putatur 22, 103. Avarus qui aliorum quoque res ad se rapere studet, maxime vituperandus est 2, 81. Maxima avaritia est, si quis et alios avaros esse vult 6, 108. Avarus autem, qui nonnisi coactus in alios beneficia confert, laudem non meretur 13, 75. Denique excusatio tanquam avaritiae pars vituperanda censetur 18, 145. 168. 21, 4. 23, 340.

Cap. XI.

De gratitudine et ingratitudine.

Gratus erga alios animus eorumque laus, nobiles nos esse probat 6, 49., nam remuneratio nonnisi ab eo, in quo virtus est, exspectari potest 1, 77. Beneficia beneficiis 12, 22. et merita aequalibus pensanda sunt 3, 170. Dei beneficia gratiis nobis conservanda sunt 21, 153. et qui hominibus gratias non agit, erga Deum ingratus est 23, 627. Qui facile ab hominibus accipit res, solvendi vero tempus differt, vituperandus est 1, 157. Saepe autem is, in quem multa beneficia contulisti, pauca ea esse putat 10, 169. et ingratus nocere vult 10, 114. et vituperat ipsi benefacientem 18, 130. 22, 150. 23, 92. Ne autem beneficium vituperes 13, 46. aut de eo, qui tibi benefecerit, male loquaris 23, 270. Ingratitudo vituperanda est. 7, 22. 22, 177. Ingrato qui benefecit, gratias non accipiet 22, 61.

Cap. XII.

De falsa gloriatione, arrogantia, superbia, impudentia.

Amor sui homini odium gignit 4, 16., nam admiratione sui plenus semper iratus est 24, 582; vituperanda igitur est admiratio sui 16, 11. Falso glorians et falsa gloriatio de-

scribitur, vituperatur et deridetur 1, 201. 380. 2, 55, 22, 38, 55. 27, 70. 28, 161. Viles, quas non possident, res gloriantur 18, 199. conf. 20, 40. Arrogantia multis locis et describitur et vituperatur 1, 250. 2, 212. 5, 101. 6, 3. 7, 12. 13. 10, 202. 16, 32. 18, 6. 161. 198. 21, 189. 23, 38. 159. Monemur, ne arrogantes sed originis nostrae memores simus 2, 118. Qui beneficium, quod non suum est, sibi arrogat, vituperandus habetur 2, 38, nam externa species non sufficit, ut nobis rem arrogemus 23, 556. Ne scientiam tibi arroges, ut invidiam a te depellas 3, 183. Vituperandus quoque est, qui laudari cupit, quamvis nemini benefecit 28, 107. *Loco tibi conveniente sedeas!* 5, 212. Qui viros praestantissimos imitatur, quum vir nullius pretii sit, vituperio dignus est 12, 31. Retromane potius, ut ampliorem locum occupes! 26, 64. Vilis est habendus, qui, si parva res conceditur, magnam sibi arrogat 5, 213. Superbia vituperatur conf. 9, 72. 15, 28. 21, 63. 22, 145. Qui se nimium extollit, interire potest 1, 431. Se submittere, quum res postulat, viro res conveniens est 7, 168. et se negligentem ostendere, decus nobilitatis est 11, 54. Superbia impotentis maximo vituperio digna habetur 1, 50. Superbus laudem non meretur 28, 85.; sed odium contra se excitat 22, 313, Hanc ob causam nocet 18, 286. et periculosissima est 24, 356, nam pessimus incedendi modus elatior est 24, 370. Ne ullum ob externam ejus conditionem despicias! 7, 90. Humilitas est laudanda et utilis 3, 184. 190. Insolentia inde orta, quod aliquis dives factus est, vituperatur 1, 237. 2, 96. Pudor vero viri alieno loco debilitas est 6, 238. 243. Impudentia (conf. 27, 38.) quodammodo utilis est 14, 122.; nihilominus modestia quae nobiles nos reddere potest 3, 190. et laudatur 3, 184. et commendatur 5, 211.

Cap. XIII.

De amore, amicitiaque.

Amor contemtus esse dicitur 27, 31. et caecos nos reddit 1, 401. 6, 22. 25. Non emitur 6, 252. et non permittit, ut eligamus 1, 481.; sed in nos cadit 26, 11. Amato primo est 24, 552. et ex absentia oritur 27, 127. et vituperio deletur 24, 556. In amore per intercedentem orto nil boni est 23, 592. Amor parentum est propinquitas filiorum 24, 570. Sincere amans se ipsum pro altero perdit 24, 375; sincerum igitur amorem frater vult 1, 355.; praesta igitur sincerum amorem 7, 89. In amore qui multum mutabilis est, dignus habetur, qui vituperetur 13, 107. In sene juvenilis amor vituperatur 12, 79. 14, 2. Lenitas in amore commendatur, ne omnino nos occupet 23, 308. Homines inter se amorem amicitiamque colant! 15, 33. Sunt, qui amicitiam ostendant; sed animo iram odiumque occultant 6, 27. conf. 12, 102. 24, 358., qui sinceram amicitiam simulent, sed noxam inferre cogitant 1, 198. 5, 16., nam saepe amicus ob ignorantiam paratur non ob bonam intentionem 10, 218. Amicus noster non est, quem studio ac molestia contentum reddere debemus 1, 70. conf. 7, 173.; sed qui verax et sincerus in nos est 1, 68. et solatium nobis adfert 1, 362. Amicus est, qui in infortunio te non deserit 1, 245. et te aliis praefert 1, 167. Legatus pravus amicitiam corrumpit 12, 164. Duos amicos intimos ne separes! 23, 369. 631.

Cap. XIV.

De ira, odio, inimicitia, invidia.

Ira tanquam inutilis et noxia describitur 24, 29.; mitiganda igitur est 27, 112.; efficit enim, ut contenti non

simus 23, 469. et ntelligentiam perdit 19, 24. conf. 1, 215. Aviditas et ira caput peccatorum est 10, 207. Ira stulti in verbis, prudentis in factis est 19, 68. Potestas iram amovet et iratus quum dormit, ira abit 25, 53. Irae tuae ne obedias! 23, 461. 24, 449. Qui ob nil irascitur, is nihili contentus est 24, 472. Ira inutilis evitanda est 19, 2. Nonnisi in ira perseverare debemus, si ad rem consequendam, quae nobis debetur, utilis est 3, 119. Ne ira injusti adfligaris! 23, 291. Mitis homo verba turpia se non audire simulat 3, 133. conf. 143. Lenitas autem animi atque tranquillitas quum sit prudentiae columna, commendanda est 8, 69. 10, 112. Odium leve sit! 2, 116. Odium erga homines occultare debemus 1, 274. In inimicitia odioque paucum non est 23, 630. Inimicitia mutua genti nocet 24, 205, nam inimicitia homines dispersi sunt 20, 25 et cui multi inimici sunt, is ut prosternatur, exspectet 24, 600. Inimicitia clandestina vituperio est digna 5, 90. Ne contra fortunatum inimicitiam geras 24, 467. Invidia inutilis 22, 311. 23, 191 et nobis noxia est 2, 179. 6, 239. 242. 258. 259. 28, 154, ne igitur homini bonorum, quae ei dantur, invideas 23, 432. Ne te inferiori invideas! 24, 515. Invidos benigne tracta! 24, 451.

Sect. 6.

De agendi ratione erga socios, vicinos, clientes, hospites et amicos, inimicos, hostes, propinquos et cognatos, gentem, familiam, regem, dominum subditumque.

Cap. I.

De agendi ratione erga socios, vicinos, clientes, hospites.

Cum sociis consentire debemus 1, 441. conf. 443, nam

cum iis nobis vivendum est 1, 282. Qui inter se dissentiunt, tanquam socii conjungendi non sunt 23, 539. Ne socium e pravis parentibus ortum tibi eligas 23, 334, neque cum iis societatem ineas, qui tibi dissimiles sunt 23, 483, nam e sociis vir cognosci potest 28, 159. Inter socios caveas 23, 324 et socii pravi semper noxii sunt 24, 26. Socium contentum reddas! 24, 178. Ne te durum geras contra eum, cujus societas a te inita est! 1, 350. Qui opem non fert sociis, vituperio dignus est 6, 126. Qui tibi magis nocet, quam prodest, relinquendus est 25, 80.

Vicinus qui sit, antequam domum emis, vide 5, 88 et domum custodi ab eo, *qui tecum habitat!* 6, 114. Pulchra erga vicinos agendi ratio laudatur 23, 439. Dona des vicino tuo propinquo 27, 97. et proximum vicinum custodias! 5, 99. Ne vicini estote; sed visitatum vos venite! 3, 163.

Clientem custodire debemus et si nos adfligit 24, 339.; frustrari eos, qui in clientela nostra sunt, dum aliis dona damus, vituperandum est 7, 33.

Hospes a te laute excipiendus est, etsi ipse inopia labores 2, 72., tu autem ne diu apud hospitem commoreris! 23, 193.

Cap. II.

De agendi ratione erga amicos, inimicos, hostes.

Amicos multos tibi para 22, 105, antequam tibi necessarii sunt 3, 129, nam in calamitatibus fratres desiderantur 27, 173. Cui multi sunt amici, is potens et honoratus est 24, 268 et opes potentiaque amici morte deminuuntur 1, 81, Ex amico, quo utitur, vir cognoscitur 24, 87. Fugias eum, cuius amicitia sincera non est 7, 31.; sed fratri ingenuo fiduciam habe 1, 225. et qui tibi fraterno animo deditus est, ei deditus sis! 1, 212. Fraterni amoris of-

ficium praestare debemus 1, 362. 13, 39. et conditionibus inter fratres factis satisfacere 13, 60. Fratrem honora 1, 64.; sed veteri fratri laudem impertire indignum est 1, 460. Adjuva eum omni modo 18, 124. 25, 14. et solatio erige! 16, 3. 19. Summo cum periculo amicum defende 6, 61. eumque injuria laesum et si tibi odio venit, vindica! 6, 86. In calamitate frater cognoscitur 18, 175. Amicis nonnihil concedendum est 21, 118. 24, 276. Lenis sis in fratrem! 1, 63. Fratrum malefacta oblivisci debemus 3, 128., nam fratrum objurgatio melior est quam defectus 13, 103. 24, 365. Amicus quum in omnibus rebus tibi placere non possit, eum patienter feras oportet 24, 276. Si fratrum in te animum mutatum vides, hujusce rei excusationem quaeras, ut animus tuus irâ liber et tranquillus sit 24, 381. Perfer amici peccatum unum, cujus tu multas virtutes noscis! 1, 281. Ne fastidiosum te geras erga amicum 23, 433, nam fastidium impedit, quominus amicos habeamus 23, 469. Qui amico importunus est, is inimico suo levis est 24, 139. Puni fratrem ob primum errorem, quem in sermone commisit 7, 67; sed ne amicum dedecore adficias 24, 330 et fratrem calumniis ne laedas! 3, 96. Sequaris consilium eorum, qui tibi vere amici sunt, etsi tibi ingratum est 1, 106, nam fidorum monita audire debemus 12, 96 et inobedientia erga amicum poenitentiam gignit 23, 26. Amicis tuis vilem rem dono ne mittas! 23, 474. Fraus amici turpitudo est 19, 75. conf. 28, 38. 64.

Amicorum ingratitudo injusta est 22, 19. Fieri potest, ut ex amico inimicus fiat 21, 40. Fortunae autem viri tribuendum est, quod ejus adversarius prudens est 24, 536. Ne inimicum negligens dormias! 24, 543. Sis erga inimicos dissimulator! 1, 384. Sinceritate in agendo hostis a te repellendus est, non minis vanis 14, 30. 15, 29. Qui cum altero modo ipsi conveniente dimicat, injustus non est 21, 38. Hostem praevenias 10, 113. aliosque, qui ignominiam nobis inferre cupiunt 2, 78; sed caedes dolo facta a lege

Mohammedica interdicta est 21, 68. Hostibus malum inferre debemus 28, 14.; sed ne robore et armis praestantiorem te aggrediaris 6, 101 aut experientiis probatum experiaris, poenitentiam enim ages 24, 518. Incursio in terram hostilem commendatur 19, 77; quod si vero homo infestus se submisit, eo abstinendum est 1, 53.

Cap. III.

De agendi ratione erga cognatos, propinquos, gentem, familiam.

Cognatio sine amore inutilis est 17, 15., nam si cognatus tibi utilis non est, idem est ac si cognatus non sit 2, 65. Cognatus cognato auxilium fert 1, 165. et si ei inimicus est 23, 282. 283. Cognatio autem propior remotiori in concedendis rebus praeferenda est 8, 41.

Propinquo auxilium fer et si eum odio habes 3, 29, nam propinquum tueri debes 6, 35. Propinqui sibi mutuum auxilium ferunt 24, 323. et vir nonnisi per propinquos cum ipso junctos potens est 23, 81. Propinqui estote cum amore, sed ne in propinquitate fiduciam ponite 3, 164., nam propinqui tibi debitum auxilium non semper praestant 10, 119. et si gens de regno pugnat, propinquitatis vincula rumpuntur 24, 320. Propinquorum injustitia magis laedit, quam gladii ictus 17, 35, ne igitur propinquos viles familiamque parvi habeas 24, 260. Beneficia in propinquos conferre debemus 11, 23, nam propinquos negligere et in peregrinos beneficia conferre, vituperio dignum est 19, 32. In propinquorum nobis ingrata agendi ratione patientia utendum est 18, 55.

Qui contra gentem suam injustus est 18, 46 et qui genti suae noxam infert, vituperandus est 10, 139. Ne contra gentem tuam injustus sis 26, 46.; sed ejus res ne-

cessarias perficias! 24, 213. Talem autem te gere, ut te metuat! 18, 104.

Familiae jura defendere debemus 4, 5. Generosus omnimodo familiam contra mala defendit 20, 17, nam tuus est nasus et si amputatus est 24, 261. Pulcher in familia conversandi modus laudatur 22, 25 et optimus is est, qui erga familiam optimus est 7, 92. Familiares excuses, si minus faciunt, quam debent 1, 51. 10, 52. 28, 72. et a familia in calamitate auxilium petas! 1, 61. 6, 235. Bonis moribus familiam instruas! 25, 368. Uxores defendere debemus 23, 397; omnem vero rem vir patienter ferre potest excepta uxorum suarum mentione 2, 10. Infanti matris amor non deest 23, 314, nam matri filius placet, etsi turpis est 21, 25. Stultissimus quisque filium suum amat 22, 67. Filii optima viri arma sunt 7, 60 et qui filios non habet, is gloria caret 24, 459. Filio semper est desiderium beneficiorum matris 27, 52. Similitudo cum patreres conveniens est 24, 274., nam ramo radicis natura est 10, 111. 20, 45. Cura atque diligentia in custodiendo puero adhibenda est 8, 7. Puer educandus est 8, 29. Qui filios suos bene instruit, invidos ad iram excitat 24, 442. Inobsequentia filiorum erga parentes vituperio est digna 3, 50. 18, 50. 21, 155. conf. 22, 209. Puellas recens natas occidere beneficium est 3, 6.

Cap. IV.

De agendi ratione erga regem, dominum, subditumque.

Qui rei praefectus suae verae dignitatis rationem non habens inter gentem praecellere vult, vituperatur 24, 390. Ob diversam naturam homines necesse est gradu et dignitate inter se sint distincti 23, 247, ut sint aut jubentes aut obedientes, nam aequales perirent 25, 43; dominium autem cum hominum multitudine est 28, 47, et homines cum

qui vicit 25, 166. et regum religionem sequuntur 25, 171. Qui bene interdicenti obsequium non praestat, noxam inde capiet 12, 80 et inobedientia erga principem (conf. 7, 16.) vituperanda est 23, 440. Praefectis obedire debemus 16, 95; sed qui te subjugat, major te sit 15, 22. Adora simium pravum tempore suo 12, 181; nam rex injustus melior est, quam bellum civile quod durat 12, 153. Caveas igitur rebellionem turbasque 1, 327; sed ne tyranno perfidoque obedias! 24, 258. 259. Qui fame laborat, tumultum excitat 24, 502; sed severitatis exempla in inobsequentem edenda sunt, ut caeteri deterreantur 18, 109. Homo si mandatum perficere recusat, majori re imposita cogendus est 1, 75. 7, 145. Difficile est tempore haud conveniente principatum exercere 14, 70. Cui rex benefacit, eum diabolus amittit 24, 531; nihilominus vero a principe securus sis, si ejus Vezirus te odio habet 23, 624.

Dure agere contra servum vilis est 3, 187; sed servum fratris loco ne habeas! 23, 251. 480. Servus baculo percutitur et in libero vituperium sufficit 18, 66. Serva ubique negotium invenit 1, 45.; sed cum serva secretum ne communices 23, 285 neque joceris 23, 286.

Sect. 7.

De sermone ejusque variis modis.

Cap. I.

General.

Sermonis facultatem rem maximi momenti Arabes habent 24, 210 et eloquentiae vim maximam esse dicunt 1, 1. Verbum gratiam tum eripit 10, 107, tum conciliat 10, 141. 14, 38. Sermo noxius esse potest 1, 35 et linguae caespitatio perniciosior est, quam pedis 18, 146. Verbum in-

terdum durius est, quam vehemens impetus 10, 19 et saepe ustionis signum relinquit 10, 165. Confossio linguae ad cor penetrat 16, 23 et una voce saepe bellum accensum fuit 10, 220. Periculosum esse sermonem indicaturi dicunt: lingua collum amputat 1, 218. 10, 118 et carcere dignissima est 24, 4. Verbum ad nos non revertitur 23, 396.; quapropter cautio in loquendo necessaria est 13, 77. 23, 396. 24, 4. Linguam cohibere debemus 24, 347, proferre enim potest tam malum quam bonum 23, 83. Ne linguae obsequium praestes 16, 86.; sed ejus, quod loquaris, rationem habeas. Sermonis initium pravum vituperatur 2, 112. Sermo brevis sit! 21, 58. Multa quae quis facit verba, vituperantur, quum fieri possit, ut absurda sint 7, 58. 10, 116. 23, 313. 24, 254. 291. Generoso multis verbis rem exponere opus non est 18, 156. Generoso multis verbis ne sis molestus! 10, 42. Ingenuo qnoque signum nutu factum sufficit 6, 227. Multa verba, quorum major pars nihili est, vituperantur 24, 245, nec non sermo inutilis 22, 278, nam qui vanum profert, in apparente et occulto haesitat 23, 573. Vituperanda quoque sunt verba pulchra, quae his contraria facta turpia sequuntur 6, 103. 12, 45. 13, 95. 20, 118. 24, 222. 25, 158. Ne igitur laudes rem, dum nemo laudem tuam curat' 24, 348. Obscurus sermo 9, 81 et indistinctus, ut intelligi nequeat, vituperatur 6, 42. conf. 6, 65. Delirans in sermone 7, 84 et duas res dissimiles comparans 3, 69 aut discrepantes conjungens vituperio dignus est 3, 89. Ne dubium cum certo misceas! 23, 468. Male audienti et non intelligenti rem pluries dicas! 6, 6. Ne quis de rebus ipsum non spectantibus loquatur 18, 17 aut loco alieno se excuset 1, 160. Excusatio nimia non probatur, fieri enim potest, ut, qui excusationem tuam audiat, crimen tuum non audiverit 9, 56. Ne te de vitio, quod alii in te esse nesciunt, excusa! 10, 56. Qui tecum non consentit, eum ne edoceas 23, 645 aut eum, cui id opus non est 19, 9. Si te doctiorem docere vis, vi-

tuperationem mereris 22, 45. Jocus a serio regnari debet 6, 115. Jocus et lascivia alieno loco vituperandi sunt 23, 25. Qui joco semper indulget, is desiderio non potitur 24, 477. Jocus verecundiam tollit 24, 166. 167, ne igitur cum nobili aut vili joceris! 23, 418. conf. 23, 25. In joco interdum serium est 5, 75. 10, 217.

Cap. II.

De veritate et mendacio.

§. 1. De veritate. Veritas clara est 6, 85, ut si quis de veritate, num veritas sit, dubitat, hoc ignorantiae tribuendum sit 12, 93. Omnium dictorum est optimum 6, 250 et maximam vim habet 12, 93. In ipsis quoque ingratis rebus erga alios veraces esse debemus 12, 63., licet interdum nocet 14, 80. Qui verax erga nos est, is nos amat 14, 116., nam veritas mendacio vili praeferenda est 1, 354. Veritas honorem nobis parat 14, 78. conf. 24, 306. et remedium est 22, 207. Qui eam reliquit, in periculum incurrit 24, 517. Interdum veracitate notus ad mendacium cogitur 18, 75 et in quibusdam rebus dicenti veritas nocet 14, 80. Ne dubium cum certo misceas 23, 469; sed fratri tuo purum atque immutatum nuntium feras! 25, 66. Major opinionum pars mendacia sunt 22, 123. Ne igitur quis inconsiderate loquatur 23, 118. aut rem, quam non bene cognoverit, laudet 23, 277. 311. In ipsa laude rectum modum teneat 11, 22. 24, 314, nam laus, si nimia est, audienti ingrata fit 8, 9. 13, 3.

§. 2. De mendacio. Mendacium describitur 8, 18. 23, 455. 24, 208 et vituperatur 1, 24. 2, 71. 14, 43. 23, 313. 381. 394. Mendacii finis timendus est 23, 382, etiamsi utile videtur, tamen nocet 8, 49. Mendacium morbus 22, 207 est, qui ignominiam et dedecus nobis adfert 2, 205. 14, 78. 23, 260. Mendacium etsi nos e periculo

liberat, fugiendum est 1, 354. Ne igitur mentiaris aut mendaci similem te geras 23, 419., nam mendacium, etsi utile videtur, tibi nocebit 8, 49. Cui mendacium dictum est, is nescit, quomodo mandato obsequatur 23, 394. Praesertim mendacium annosi vituperio dignum est 18, 34. Qui mendacium protulit, saltem mendacii sui ne obliviscatur! 1, 336. 22, 300. In sententiis non clare explicatis libertas a mendaciis est 1, 26. Licet mendax interdum verax est 1, 33, tamen mendaci ne fides habeatur 1, 155. conf. 1, 448. Qui scabiosos habet camelos, ei nunquam fidem habeas! 23, 390. Antequam cognita est, ne rei fidem habeas 1, 334; sed audi et non verum esse puta! 12, 180. Praetextus quoque falsus vituperatur 18, 117. 23, 341 et excusationes nimiae 1, 19 et quibus veritas non est 18, 284. conf. 24, 250. Minae, quae non peraguntur, vituperium merentur 24, 107. conf. 6, 105. 22, 14. Minas leni 10, 70. neque plus mineris, quam perficere potes! 21, 7.

Cap. III.

De sermone turpi, blanditiis, ignominiis.

Sermo turpis vituperandus est 12, 157 eiusque rationem ne habeas 8, 44., nam verba turpia nos non audire decet 6, 16 et vir generosus turpia audire non vult 14, 33. conf. 3, 133. 6, 16. 92. Juramentum temerarium vituperio dignum est 5, 7. et juramentum falsum multum nocet 28, 105. Rixam evita 1, 236. et litigationem 1, 387. cave, nec non contentionem in disputando 8, 75, nam qui disputavit, deliravit 27, 174. Ne vero animum deprime, ut respondere non possis 23, 286. Sed adversare et tu in memoriam revocaberis! 7, 8. Sermo lenis amorem nobis conciliat 24, 528. Longitudo linguae vituperanda est 16, 90. Unum verbum patienter audi, ne plura tibi audienda sint! 24, 605. Ne auscultes, fieri enim potest, ut verba, quae tibi displiceant, audias 24, 482.

Blanditiae, ut voti compotes fiamus, commendandae sunt 1, 44. 272 et adulatio commodo nobis est 9, 73., sed qui vili blanditur, nil nisi pravam retributionem exspectare potest 5, 196. Qui vultu verbisque, non factis placere studet, vituperatur 2, 133.

Honorem virorum ne laedas 1, 309 nec alios opprobri. adficias 24, 475 aut contumelia, nam pari modo te adficient 23, 611. Neminem sine causa contumelia adficias! 1, 338. Nonnisi vilem contemnas, ne ob honorem arrogans fiat 1, 30. Si vilem opprobrio adficis, ejus reditum time! 23, 558. Vituperio amor non comparatur 24, 556 et objurgationis multitudo odium gignit 22, 175. Obtrectatio inimicitiae fomes est 25, 89 et obtrectator, qui nonnisi aliorum verba repetit, vituperio dignus est 14, 5. Maxime vituperatur, qui contumelias ad alios defert 26, 20. Ne hominem vituperes, antequam res tibi omnino nota est 23, 112, neque vitupera rem, quae vituperio digna non est! 21, 19. 23, 222. 349. 23, 404. Ne fratrem tuum vitupera; sed lauda dominum, qui tibi condonavit 23, 295. Dum ipse vitiis laboras, neminem vituperio adficias! 7, 90. 9, 80. 12, 62. 18, 24. 133. 22, 115. 23, 279. conf. 28, 65. 78. aut alium ob rem, qua ipse liber non es, irrideas! 22, 128. 23, 636. Ne rem derideas! 23, 405. Ne indolem, quae tibi ipsi est, alteri interdicere velis! 23, 420. Qui nos coram laudat et absentes nos vituperat, vituperio dignus est 14, 72.

Cap. IV.

De silentio.

Silentium est sapientia 14, 37 et vehementer commendatur 7, 41. 10, 37. 118. 11, 52. 53. 18, 88. 113. 21, 166. 24, 22. 25, 91; nec vero silentium cogitatione carens 22, 174. Secretum loco depositi habendum est 12, 16, quod servare debemus 14, 15. Cujus arcanum integrum est, ejus publicitas integra est 24, 602. (458.)

Sect. 8.

De mulieribus.

Cap. I.

De mulieribus earumque agendi ratione.

Mulieres sunt laqueus diaboli 25, 45, viles 1, 42 et partes virorum resectae 1, 100. Mulieris animus ad stultitiam inclinat 23, 155. Mulier stragula est, eam mollem vobis reddite! 24, 587. Mulieres generosos vincunt; sed a vilibus vincuntur 28, 110. Mulieres negligentes et lusui deditae sunt 12, 52. Virgines intactae sunt optimae conjuges 1, 292. Mulieres generosae sunt viae, quibus ad celsitudinem adscenditur 24, 192. Mulier male olens impudica est 13, 51. Mulier prava est vinculum cervicis ferreum 24, 588. Feminae nobili turpitudo in agendo contraria est 3, 11. Mulierum dedecus manet 18, 273. Turpitudo est custos mulieris 21, 185. Zelotypia mulieris excusatur 23, 155.; sed est clavis repudii 19, 64. Pudicitia 6, 106 et modestia contra corruptores 6, 233 et solitudo in domibus ad pudorem conservandum 7, 38 commendantur. Stultitia 24, 186 et audacia cum impudentia vituperantur 1, 180.

Cap. II.

De agendi ratione erga mulieres.

Peregrinas et non propinquas in matrimonium ducite! 25, 72. Caveas feminam pulchram e stirpe ignobili! 1, 126. 295. De rebus publicis cum feminis non est consultandum 24, 70. Mulieribus obsequium ne praestes! 16, 40. Qui cum feminis pudicis et noctibus litigat, injuriae accusandus

est 7, 154. Ne feminas pudicas convicio laedite! 8, 76. Mulierem audacem repellas 7, 14; sed anum, quae reverentiam meretur, verearis! 1, 344. Puellas recens natas occidere beneficium est 3, 61. Qui mulieribus omnino deditus est 28, 137. et earum vestigia semper sequitur, vituperio dignus est 3, 95. Zelotypia (quae describitur 22, 11.) modo laudatur 19, 76., modo cum ignavia conjuncta vituperatur 19, 10.

Lib. V.

De modo, quo proverbia posteris conservata, a grammaticis collecta et explicata sunt.

Cap. I.

De modo, quo proverbia conservata sunt.

Proverbia usu frequenti, quo inter homines divulgarentur, *conservata* et ad *posteros delata esse*, jam supra dixi. Poetae versus suos tanquam margaritis ornaturi proverbiis utebantur. Sic proverbia in vulgi ora venientia simul cum versibus posteritati tradebantur. Nec non antiquissimis temporibus cuilibet insigni poetae relator ab Arabibus **Rawi** appellatus erat, qui poetae versus, ne in oblivionem adducerentur, memoriae suae mandaret conf. libr. meum inscriptum: Darstellung der Arab. Verskunst etc. p. 393. Poetas et veteris et recentis aevi mori isti deditos fuisse, exemplis versuum multis in commentario Meidanii obviam venientium probari potest. Nonnulli inter poetas prae caeteris isti mori adhaerebant; at vero quosdam isti mori quam maxime incubuisse eo, quod uni versui interdum duo proverbia inseruerint, declaratur. conf. C. 3, 118. 6, 29. vers. et C. 16, 8. 21, 87.

Primo post Mohammedem saeculo, quo Arabes maximo cum studio omnibus rebus, quae ad Mohammedem ipsum ejusque successores spectabant, imo omnibus rebus, quae antiquitatem illustrabant, aut ad viros suae gentis pertinebant, conservandis operam dabant, proverbia, quorum magnum momentum in gentis tum interna tum externa historia non ignorarent, viri, quibus nomen محدثون narratores nomen est, ne in oblivionem venirent, curarunt.

Majus etiam meritum in proverbiis conservandis grammaticis et lexicographis veteribus adjudicandum est, quos, quum in omnia, quae ad linguam bene intelligendam facerent, colligenda et explicanda incumberent, proverbiorum maximum momentum non fugit, ut iis in operibus suis locum darent.

Cap. II.

De grammaticorum operibus, in quibus Arabum proverbia collecta et explicata sunt.

Grammaticorum et lexicographorum opera partim pluribus simul rebus impleta sunt, partim nonnisi proverbiis colligendis et explicandis inserviunt. Quae *nil nisi* proverbia continent, ea tum fontibus, e quibus hausta sunt, tum argumento formaque diversa sunt. Operum pars proverbia e Corano aut e Mohammedis sermonibus derivata, ut opus Abu-Mohammedis Alhasani b. Ahbd-Alrahman Alrahmhormosi complectitur, pars proverbia e poetarum versibus desumta, ut opus Hamsahi b. Alhasan. Alii auctores proverbiis quibusdam gentibus propriis, alii proverbiis divulgatis السايرون operam dederunt, alii proverbia veteris temporis cum iis, quae Arabibus haud genuinis propria erant, conjunxerunt, alii aut unam aut alteram proverbiorum partem separatim ediderunt, alii denique nonnisi recentioris aevi proverbia in operibus suis admiserunt. Quo autem quisque grammaticus veteriore tempore vixit, eo majorem veteribus proverbiis operam dicavit. Inveniuntur quoque recentioris aevi grammatici, qui veteribus colligendis curam atque diligentiam adhiberent. Nonnulli grammatici ex. gr. Hamsahus b. Alhasan et Mohammedes b. Habib, caeteris neglectis, nonnisi proverbiis, in quibus adjectiva formae comparativi افعل primum locum habent, operam navarunt. Abu-Ohbaidahus denique proverbia, quae viris aut feminis adjudicantur, in opere suo distinxisse vi-

detur, legimus enim in scholio ad proverbium C. 28, 5. وهكذا من امثال النساء الا ان ابا عبيدة حكاه „Hoc e numero proverbiorum est, quae feminis sunt propria; nisi quod Abu-Ohbaidahus id retulit"; ex quibus verbis sequi videtur, Abu-Ohbaidahum nonnisi proverbiis, quae ad viros spectant, operam dedisse.

Finitis hisce observationibus praemittendis, ad opera ipsa enumeranda venio et sequens, quoad fieri potest, temporis ordinem, quo auctores vixerint, quae nonnisi de proverbiis agunt, caeteris praemitto. Fontes autem, e quibus res praesertim hausi, hi quatuor sunt:*)

1) Opus inscriptum فهرس العلوم „Index scientiarum" auctore Abu-l'Faradjo Mohammede b. Ishak Alwarrak nomine Ebn-Abi-Jahkub Alnadim Albaghdadi noto, quod mense Schahban anni 377 absolvit. Auctor die decimo ante finem mensis Schahban anni 385 diem obiit. Conferas primum tertii libri caput. 2) Opus omnibus notum, quod Hadji-Chalifah de libris composuit. 3) Opus طبقة الحديث „Classis nuntiorum de Mohammede" cod. Paris. 736. 4) Opus معرفة القراء „cognitio lectorum Corani" inscriptum. De hisce duobus nil certi habeo. Jam libri de proverbiis sequuntur.

1) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" cujus auctor, Ohbaid b. Sarijjah (عبيد بن سرية الهرهمي) tempore Moahwijjahi vivens. Moahwijjahus (mort. ann. 60) ex Zanaa oppido Arabiae felicis eum arcessivit, ut de historia antiqua, regibus Arabum Persarumque eum interrogaret. Idem imperavit, ut res ad librum componendum necessarias

---

*) Gratissimo animo egregium auxilium a juvenibus doctissimis D.D. Gildemeistero et Schmoldero mihi praestitum agnosco, uterque enim meo rogatu et Parisiis et Lugduni Batavorum diligentissime excerpta mecum communicavit, ut si hac in re aliquid novi adtulerim, id me eorum diligentiae praesertim debere, ingenue fateor.

colligeret. Mohammedis tempus eum adtigisse; sed nil de eo retulisse narrant. Usque ad tempus Merwani b. Alhacem vixit.

2) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“. Auctor Zahhar b. Alahbbas صحار بن العباس ad gentem Ahbd-Alkais pertinens et parti Ohtsmanicae addictus erat. Genealogiae gnarus et orator duas vel tres de Mohammede traditiones retulisse fertur.

3) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore viro Ihlakah b. Carim Cilabita علاقة بن كريم. Unus familiae Banu Gham بنو غام, quae pars gentis Cilab erat, pugnarum inter Arabes celebrium nuntiorumque gnarus fuisse dicitur. Usque ad tempus Jasidi b. Moahwijjah (regn. anno 60 mort. 64) vitam degebat. Liber de proverbiis quinquaginta circiter foliis constat.

4) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Almofadhdhelo Dhabbita. Nomen ejus est Abu-l'Ahhbas Almofadhdhel b. Mohammed. Ad gentem Banu-Tsahlebah ben-Alsid b. Dhabbah pertinebat. Alii Abu-l'Dhabbii filium eum fuisse dicunt conf. ill. de Slane Diw. Amrul'-Kaisi p. 117. Ebn- Alcufi ei cognomen Abu-Ahbd-Alrahman dedit. Quum Ibrahimum b. Ahbd-Allah b. Hasan (anno 145) rebellantem secutus in Almanzuri (mort. 158.) potestatem cecidisset, criminis veniam accepit. Tum inter socios Mahdii, jubente Manzuro, receptus circiter 128 carmina collegit, quibus nomen المفضليات inditum est. Haec carmina alterum quoque nomen الاختيارات (electiones) habere a vero non abesse videtur. Plures praeterea libros ex. gr. كتاب العروض, كتاب الشعر, كتاب الالفاظ composuit.

5) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Junuso ben-Habib, qui inter socios Abu-Ahmrui b. Alahla (mort. 183.) locum habebat.

6) كتاب امثال الحمير „Liber proverbiorum Himjaritarum" auctore Heschamo Alcalbi. Nomen hujus viri, genealogiae, rerum Arabicarum, pugnarum proverbiorumque perquam gnari Hescham b. Mohammed b. Osajeb (اسايب) b. Bischr erat. Anno 206. obiit.

7) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Abu-Ohbaidaho Mahmar b. Almotsanna lexicographo, qui natus anno 214, anno 210 aut 211 (ex Abu-Saidi sententia 209.) diem supremum obiit. Ex verbis وفي امثال ابي عبيدة في باب الخلف „et in proverbiis Abu-Ohbaidahi in capite الخلف inscripto", quae in commentario ad Haririi opus p. 139. ed. de Sacy occurrunt, Abu-Ohbaidahum in disponendis proverbiis argumenti rationem habuisse, conjicere licet. Sed Abu-Ohbaidi opus quum ita constitutum esse videatur, num in Haririi commentario ابي عبيد pro ابي عبيدة legendum sit, dubitari potest.

8) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Alazmäiho, qui natus est anno 122 aut 123, mortuus anno 216. (secundum alios 214, 215 aut 217.).

9) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Abu-Ohbaido Alkasem b. Salam Alchosäi mortuo ann. 222, aut 223 aut 224. Auctor in disponendis proverbiis argumenti rationem habuit conf. Harir. p. ٥٣.

10) كتاب الامثال auctore Altaurio التوري, Abu-Säihdus eum nomen Ahbd-Allah b. Mohammed b. Harum gessisse, ad gentem Asad pertinuisse et Koraischitam, quod gentis Koraisch cliens esset, cognominatum esse dixit. Alazmäihi discipulus et Abu-Ohbaidahi relator (راوى) erat.

11) كتاب تفسير الامثال „Liber explicationis proverbiorum" auctore Ebn-Alahrabio mortuo anno 231 aut 230.

12) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Alsijadio. Hic auctor Alazmäihi discipulus, si Abu-Säihdo fides est, nomen Abu-Ishak Ibrahim b. Sofjan b. Sijad Abijjah (ابيه) gessit.

13) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Jahkubo b. Alsiccit mortuo an. 244 aut 246.

14) كتاب حكم الامثال „Liber sententiarum in proverbiis“ auctore Ebn-Kotaibaho mortuo anno 270 aut 271. (Hujusce viri vita in beati Hamakeri specim catal. p. 3. sqq. legitur).

15) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Tsahlebaho, cui auctore Ebn-Alcufio, nomen Ahmed b. Jahja b. Said b. Sajjar Abu-l'Ahbbas Tsahlab, auctore autem Ahbd-Allaho b. Moklah, nomen Abul'Ahbbas Ahmed. b. Jahja erat. Mortuus est anno 291.

16) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Nafthujaho, cujus nomen est Ab[illegible]l-Allah Ibrahim b. Mohammed b. Ahrafah (عرفه) [illegible]oraiman b. Al[illegible]moghirah b. Habib b. Almohalleb b. Al-Zofrah Alasdi. Natus anno 244 (alii dicunt ano 250.) in oppido W[illegible]aseth. Bagdadum incolebat, ubi ano 323 (al. 324.) vitam [illegible]exspiravit. Cognomen a deformitate et fusco colore, qui cum naphta (نفط) comparatus sit, accepisse dicitur.

17) الحكم والامثال „Sententiae et proverbia“ collecta ab Abu-Mohammede Alhsan b. Ahbd-Allah Alahscari (العسكري), qui anno 382 obiit. Liber proverbia e sermonibus Mohammedis derivata continere videtur (Meidanii praefat.).

18) كتاب الامثال الصادرة عن بيوت الشعر „Liber proverbiorum e versibus derivatorum“ auctore Abu-Ahbd-Allaho Hamsah b. Alhosain Alizpahani, qui etiam historicus saeculo quarto vivens cum seriore tempore vi-

vente auctore ejusd. nominis confundi non debet. Composuit quoque librum inscriptum: كتاب الامثال على افعل „Liber proverbiorum, quibus forma comparativi est". Izpahani incola erat.

19) Proverbia e Corano collegit Abu-Ahbd-Alrahmanus Mohammed b. Hosain Alsalami Alnisaburi, qui anno 412 obiit.

20) Idem fecit Abu-l'Hasanus Ahli b. Mohammed Habib Almawerdi Schafeita, qui anno 450 mortuus est.

21) سوابق الامثال „Equi vincentes proverbiorum"*) i. e. proverbia praecipua auctore Djar-Allah Abu-l'Fadhl (cod. 1370. Abu-l'Kasem) Mahmud b. Ohmar Alsamachschari, qui anno 538. obiit.

22) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" ab Abu-Mohammede Kasem b. Mohammed ben-Baschschar Alanbari (Anbari incola) compositus. Salamii aliorumque sociorum Alferäii (mort. 510.) et multorum lexicographorum *consortio usus est. Erat historiarum studiosus* اخبارى.

23) المستقصى في الامثال „*Liber brevis de proverbiis*" eodem auctore. In proverbiis disponendis ordinem alphabeti secutus est. Mense Ramadhano anni 499 opus absolvisse dicitur. In hujus operis, quo usi sumus, praefatione haec leguntur: وقد عنيت في شرحها بايراد قصصها وذكر النكت والروايات فيها والكشف عن معانيها والانباه على مضاربها والتقاط الابيات الشواهد لها. „In interpretandis iis operam dedi, ut historias eorum adferrem et acuta eorum dicta commemorarem et referrem eorum modos legendi et sensum eorum exponerem et indicarem modos, qui-

*) In codice Lugdun. 1370. سواير الامثال „Proverbia divulgata" legitur.

bus adhibentur et versus, qui testimonio essent, colligerem". Hisce vero in rebus brevitati auctor studuit.

24) مجمع الامثال „Collectio proverbiorum" auctore Meidanio (mort. 539.). Quum de ipso opere postea fusius disserere in animo mihi sit, hic dixisse sufficiat, Meidanii opus a viro docto dynastiae Osmanidarum in versus transscriptum esse anno 1079„ a viro Schehab Aldino Mohammede b. Ahmed Alkodhai (القضاعي) abbreviatum esse, tum vero sub titulo sequente editum esse.

25) فرايد الخرايد في الامثال والحكم „Pretiosissimae margaritae in proverbiis et sententiis" ab Abu-Jahkubo Josepho b. Thaher Meidanii discipulo et grammatico (mort. 532.).

26) نخب الامثال „Praecipua proverbia" auctore Abu-Ahbd-Allaho Thafar (ظفر) Mohammede b. Ahmed Alzakbali (mort. 565.).

27) غرر الاقوال ودرر الامثال „Sermonum maculae splendidae et proverbiorum uniones" auctore *Mohammede* b. Abi-Djalil (cod. 1370. Alchalil) Alwathwath Alohmavi Albalchi (mort. 573.). Epitome est in usum Sultani Schah Mohammedis b. Arslan Alseldjuki in quatuor foliis (ورقات) facta. Ejusdem tituli liber auctore Abu-l'Hasano Ahlio b. Mohammed Albaihaki ab Hadji-Chalifaho citatus est. Proverbia e Meidanii opere desumta ordine litterarum alphabeti disposita sunt. Causam proverbii et adhibendi modum adjunxit et sensum auctor grammatice explicavit.

28) الفلك السايرعلى المثل السايرِ „Coelum circumversum super proverbia vulgata" auctore Ihss-Aldino Ahbd-Alhamid b. Hebut-Allah Almadajeni, qui cognomine Abu-l'Hadid notus erat (mort. 655.).

29) Schams-Aldinus Mohammedes b. Abi-Becr b.

Kajjem Aldjusijjah (mort. 751.) proverbia e Corano collegit.

30) نزهة الناظر فى المثل السائر „Deliciae ejus, qui proverbia vulgata considerat" auctore Abu-l'Ahbbaso Ahmede b. Mohammed Aldinaseri الدينسرى, qui notus erat nomine ابن العطار poeta. (mort. 794.)

Ad haec nonnulla opera adjungo, quorum in una parte accuratiore auctoris notitia careo, in altera plures simul res tractatas esse cognovi.

1) Proverbia Sophorum auctore Mohammede b. Mohammed b. Solaiman.

2) خريدة الامثال „Margarita non perforata proverbiorum".

3) كتاب الفاخر „Liber praestantis" auctore Mofadhdheli b. Salamah (floruit circa annum 250.), quo in libro vulgata inter homines proverbia collecta et explicata sunt.

4) مجمع الاقوال فى معانى الامثال „Collectio sermonum de proverbiorum sensibus" auctore Mohammede b. Ahbd-Alrahman b. Abi-l'Baka Ahbd-Allah b. Alhosain Albecri. Continet sex tomos. Se librum ex quatuor operibus collegisse et multa ex memoria addidisse dixit. In codice 1371 auctoris nomen sic scriptum est: زين الدين محمد بن الشيخ عبد الرحمن بن ابى البقا العكبرى. Mortuus est auctor anno 728.

5) مجمع الاقوال فى الحكم والامثال „Collectio sermonum de sententiis et proverbiis" auctore Alschehabo (Schehab-Aldin) Ahmede b. Ahli, qui notus cognomine Aldamamini Alsiwasi anno 835 diem obiit.

6) نزهة الانفس وروضة المجلس „Deliciae animorum et hortus consessus" auctore Mohammede b. Ahli Alihraki. Auctor collegit ea, quibus homines utuntur non cogno-

scentes accuratum verborum sensum et proverbia, quibus homines falso modo utuntur. Addidit historias et in ordinem alphabeticum proverbia redegit.

7) الخصال auctore Abu-l'Hasano Ahlio b. Mahdi Alizpahani, quo in libro versus, sententias et proverbia auctor congessit. (Hadji-Chalifa)

8) رفع اللباس وكشف الالتباس في ضرب المثل من القرآن والاقتباس „Sublatio vestis et remotio dubii in adhibendis proverbiis e Corano et eorum conjunctione cum sermone" auctore Djelal-Aldino Alsojuthi (mort. 611.). Opus inter libros, qui de jurisprudentia agunt, Hadji-Chalifahus enumeravit.

9) وقع الاثل في ضرب المثل „Cuspidis casus in adhibendo proverbio eodem auctore."

10) قراضة الابرار في الامثال المستخرجة من الكتاب العزيز „Ramenta auri piorum in proverbiis, quae e Corano deducta sunt" auctore Badr-Aldino Hasan b. Alkorat.

11) كتاب الامثال السايرة „Liber proverbiorum vulgatorum" auctore Ohjainaho b. Alminhal (عيينه بن المنهال) *)

12) كتاب الامثال على افعل „Liber proverbiorum, quibus forma comparativi est" auctore Abu-Djahfaro Mohammede b. Habib b. Omajjah b. Ahmru.

13) تحفة الاكبار في الحكم والامثال „Donum nobilium in sententiis proverbiisque". Liber citatus est in illust. de Hammeri opere inscripto „Encyklopaed. Uebersicht etc. p. 13. Huic similis titulus legitur apud Hadji-Chalifam Nro. 2535. تحفة الاخيار في الامثال والاشعار „Donum optimorum in proverbiis versibusque."

14) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Abu-

*) In voce priore puncta diacritica desunt.

Mohammede Alhasano b. Ahbd-Alrahmano Alrahmhormosi". *)

15) غاية الكمال في سوائر الامثال „Extremum perfectionis in proverbiis vulgatis.", auctore Scharaf-Aldino Ismäilo Almaahrri. Opus, quod in enumerandis proverbiis ordinem alphabeticum sequitur, maximi momenti est. Plura quam Meidanii opus proverbia complectitur et proverbia, quae littera prima alphabeti incipiunt, totum primum amplum volumen implent. Maximum mihi dolorem adtulit, quod nonnisi primus operis tomus in bibliotheca Lugdunensi asservatur, non enim dubito, quin reliqua operis pars maximae mihi utilitati fuisset. Magna quoque cum cura atque diligentia opus descriptum est. Quo autem tempore auctor opus composuerit, quo tempore vixerit, non habeo quod dicam, nam et nostra et amicorum opera in detegendis illis rebus frustranea erat. Eum et Samachschario et Meidanio seriorem fuisse, ex operis locis conjicere licet.

Opera illa, in quibus inter alia proverbia passim occurrunt, ne lectores fatigem, omitto.

Cap. III.

De Meidanio.

Quae de Meidanio in Ebn-Challikani opere celeberrimo invenimus, breviora sunt. Potiorem eorum partem jam Albert. Schultensius in praefatione praemissa libro

---

**) Ram-Hormos nomen oppidi est in provincia Khoufistan siti, quae provincia antea nomen Ahwas اهواز gerebat. Oppidum anno 17 Hedjrae in Mohammedanorum potestatem venit. Abulf. Ann. T. I. p. 241.

inscripto: Meidanii proverbiorum Arabic. pars p. XI. sqq. excerpsit et Hamakerus beatus in Specimine catalogi p. 51. textum Arabicum cum latina versione publici juris fecit. Meidanii nomen erat Ahmed. Filius erat Mohammedis, nepos Ibrahimi et cognomen Abu-l'Fadhl Almeidani Alnisaburi gerebat. Cognomen Almeidani (Meidanensis) a vico urbis Nisabur, Meidan (campus) Sijadi b. Ahbd-Alrahman appellato, ad cujus portam sepeliebatur, accepit. Cognomen Alnisaburi (Nisaburensis) inde ortum videtur, quod in urbe Nisabur natus esset. Sunt quoque, qui ab urbe, quam incolerent, cognomen gererent. Abu-l'Hasani b. Wahedi, viri commentario suo de Corano conscripto celeberrimi, qui anno 468 Nisaburi diem obiit, intimo consortio gaudebat. Meidanius aliis quoque praeceptoribus usus accuratam linguae Arabicae et lexicographiae cognitionem sibi acquisivit. Traditiones quoque de Mohammede et ab aliis audivit et ipse alios docuit. Eum litteris elegantioribus operam dedisse ex eo concludi potest, quod titulum honorificum الاديب acceperit. Sequentes duo versus ei adscribuntur:

تَنَفَّسَ صُبْحُ الشَّيْبِ فِى لَيْلِ عارِضِى فَقُلْتُ عَسَاهُ يَكْتَفِي بِعَذَارِى

فَلَمَّا فَشَا عاتَبْتُهُ فَأَجَابَنِى أَيَا هَلْ تَرَى صُبْحًا بِغَيْرِ نَهَارِ

„Illuxit canitiei Aurora in nocte genae meae et dixi: Fortasse ei gena mea sufficit. Sed quum diffusa esset, eam vituperavi, sed mihi respondit: Oh! num Aurora sine die vides?“. Metrum Thawil est.

Provectus aetate, ut videtur, Mercurii die, vicesimo quinto mensis Ramadhan anni 518 diem supremum obiit. Ejus filius Saihd, patris exemplum sequens doctrinae copia insignis erat. Librum inscriptum: كتاب السامى فى

الاسامى „Liber alti in nominibus“ *) composuit. Meidanium plura opera composuisse mihi certum videtur; sed quum proverbiorum opus tantam famae celebritatem consequeretur, factum est, ut caetera omnia obscurata in oblivionem adducerentur. Consentientibus Ebn-Challikano et Hadji-Chalifaho Meidanii opus anteriora omnia meritis longe superavit. Samachscharius, qui paulo ante Meidanium opus de proverbiis ediderat, invidia incensus, Meidanii nomen in النبيدانى, quae vox si e lingua Persica derivatur, *ignarum* designat, mutasse; Meidanius autem, ut injuriam ulcisceretur, Samachscharii nomen in الزنخشرى corrupisse narratur. Vocem hanc eum designare, qui uxorem suam vendiderit بايع زوجته, Sojuthius in libro suo طبقات النحاة „classes grammaticorum“ auctor est, id quod ab Ebn-Alhannatio rejicitur dicente, vocem Persico زن „femina“ et خشر „hominum faex“ constare, ut mulier prava designetur. Sunt, qui Samachscharium, quum intellexerit, quantum Meidanii meritum esset, sui operis poenituisse narrent.

Cap. IV.

De Meidanii opere.

Meidanii opus مجمع الامثال „Collectio proverbiorum“ inscriptum est. Tituli causam eam esse dicit, quod opus majorem proverbiorum partem, plura quam sex millia „macra et pinguia“ i. e. graviora, et minus graviora, ante Mohammedis tempus et post Mohammedem orta complectatur. Auctorem in opere suo proverbia e Co-

*) Est lexicon, in quo voces Arabicae Persice explicantur. Ni fallor a quodam ipsi Meidanio adscribitur.

rano et Mohammedis sermone derivata et quae in variis regionibus, oppidis inque variis gentibus usurpata essent, conjunxisse videmus conf. C. 20, 106. et C. 8, 67. 13, 156. 14, 104. 17, 25. 18, 38. et C. 21, 133. 135. 138. Rogante Schaicho Abu-Ahlio Mohammed Ebn-Arslan, apud quem per aliquod tempus versaretur, opus se perfecisse ipse narrat. Totum opus in triginta capita divisum ita disposuit, ut viginti octo capita proverbiis concederet, in vicesimo nono dierum pugnis inter Arabes celebrium nomina enumeraret, tricesimum Mohammedis, quatuor ejus successorum aliorumque virorum sermonibus dicaret. Qui autem horum duorum capitum modus et ratio sit, e nostro huic tomo praemisso praefamine cognoscere licet. Ex eo autem, quod Meidanius in viginti octo capitibus proverbia descripserit, adparet, eum in disponendis proverbiis litterarum alphabeti rationem habuisse. Modum, quo in disponendo usus sit, hisce verbis in praefatione *) operis auctor describit: وافتتح كل باب بما فى كتاب ابى عبيد او غيره ثم اعقبه على ما افعل من ذلك الباب ثم امثال المولدين حتى اتى على الابواب الثمانية والعشرين على هذا النسق ولا اعتد حرفى التعريف ولا الف الوصل والقطع والامر والاستفهام ولا الالف المخبر عن نفسه حاجزا الا ان يكون قبل هذه الحروف ما يلازم المثل نحو قولهم

*) Praefatio ipsa minoris momenti est, quam ut tota exscribatur. Ejus stylus maximam partem cum homoioteleuto conjunctus artificiosus et difficillimus est, ut vix verbotenus et omnibus claro modo verti possit. Praemissa Dei laude et prophetae, qui mos a scriptoribus Arabicis non negligitur, de magno proverbiorum momento ac difficultate sermo est. Tum de operis causa, ambitu, fontibus, de capitibus ejus, vicesimo nono et tricesimo, loquitur et denique vocis مثل „proverbii“ explicatione praefationi finem imponit. Quae autem sunt in praefatione res majoris momenti prolatae, eas diversis locis adnotavi.

كالمستغيث من الرمضا وبعدها نحو المستشار موتمن والمحسن معان فانى اوردت الاول فى الكاف والثانى والثالث فى الميم واثبت الباقى على ما ورد نحو تحسبها حمقاء و بيدين ما اوردها زايدة فى باب التاء والباء „In quolibet capite primo loco proverbia posui, quae in Abu-Ohbaidi opere aliisque adlata sunt, tum ordine sequuntur proverbia, quibus forma comparativi est, denique proverbia, quae ab Arabibus non genuinis originem duxerunt. Sed in omnibus viginti octo capitibus litterarum articuli ال, litterae Elif sive cum Hamsa sive sine ea enunciatur, litterae Elif imperativi, interrogandi et primae personae nullam rationem habui, nisi quum littera in proverbio necessaria eam praecederet ex. gr. كالمستغيث من الرمضاء (C. 22, 84.) aut eam sequeretur ex. gr. in verbis: المستشار موتمن et المحسن معان *) primum enim in littera ك; secundum vero et tertium in littera م adfero. Caetera eodem modo adnoto, ut proverbium تحسبها حمقاء (conf. C. 3, 12.) in littera ت et بيدين ما اوردها زايدة (conf. C. 2, 1.) in littera ب locum obtineat.“ Ordini alphabetico, et si accuratissimus est ut in Scharaf-Aldini opere, haec duo repugnant, unum quod particula in initio proverbii in locis, ubi citatum invenimus proverbium, saepius abjecta sit, ita ut sic mutatum proverbium, alphabetici ordinis in quaerendo ratione habita, nullibi invenias, alterum vero, quod eadem proverbia a diversis auctoribus diverso modo adnotata sint. Sic proverbium ان اردت المحاجزة فقبل المناجزة (C. 1, 149,) apud Scharaf-Aldinum المحاجزة قبل المناجزة, proverbium جذيل حكاك C. 5, 12. apud eundem انه لجذيل حكاك et proverbium هم المعا والكرش

*) Mirum est, quod in toto Meidanii opere haec duo proverbia sic prolata non reperiantur. Conf. Meid. 6, 141.

in Kamusi opere, هم مثل المعا والكرش legitur. Sed in Meidanii opere quum auctor, accuratiore ordine prorsus neglecto, primae in proverbio litterae nonnisi quandam rationem habuerit, nullam fere ordo utilitatem quaerenti adfert, totum enim caput in quaerendo percurrendum est. Quo in neglecto ordine causa quaerenda est, cur eadem proverbia aut paulo mutata duobus vel tribus locis occurrant conf. C. 1, 231. et 8, 24. C. 1, 52. et 7, 148. C. 1, 416. et 22, 242. et 6, 221. C. 1, 425. et 15, 65. (conf. C. 22, 268.) C. 2, 215. et 26, 132. C. 3, 30. et 27, 19. C. 5, 112. et 14, 31. C. 6, 21. et 23, 261. C. 6, 47. et 23, 435. C. 6, 149. et 23, 272. C. 10, 27. et 76. C. 10, 38. et 84. C. 12, 72. et 28, 40. C. 18, 283. et 24, 538. C. 22, 140. et 27, 56. C. 23, 1. et 205. C. 23, 264. et 562. C. 24, 32 et 196. Unicus autem quaerentibus in disponendis proverbiis utilissimus modus in eo cernitur, quod primi aut nominis aut verbi, quippe quae rarissime mutentur, ratio habeatur. Singula autem capita auctor in tres partes divisit. Prima pars proverbia continet, quae ab Arabibus genuinis originem duxerunt, secunda pars proverbia, a quadam indole, quae aut personae aut animali aut rei aut conditioni majori gradu tribuitur, derivata, ita ut in iis duae semper res comparentur, in tertia denique parte proverbia sunt, quae ab Arabibus non genuinis profecta sunt. Maximi momenti esse proverbiorum distinctionem in prima et tertia parte nemo non videt. In capite vicesimo tertio proverbia voce لا incipientia in fine post numerum 268 ante proverbia, quae ab indole majori gradu derivata sunt, posuit. Sic quoque in fine totius capitis post proverbium 588 locum obtinuerunt. Quod vero in Meidanii opere proverbia sensu simillima saepe conjuncta sunt, id non tam

Meidanii in disponendo diligentiae quam ei tribuendum videtur, quod ex libris, in quibus argumenti ratio praevaluerit, argumentum hausit.

Cap. V.

De fontibus, e quibus Meidanius proverbia hausit.

De fontibus, quibus usus sit, Meidanius in praefatione sic refert: فطالعت من كتب الايمة الاعلام، ما امتد فى تقصيها نفس الايام، مثل كتاب ابى عبيدة وابى عبيد، والاصمعى وابى زيد، وابوى عمرو وابى فيد، ونظرت فيما جمعه المفضل ابن محمد والمفضل بن سلمة، حتى لقد تصفحت اكثر من خمسين كتابا، ونخلت ما فيها فصلا فصلا وبابا بابا، مفتشا عن صوابها زوايا القاع، مشذبا عنها ابنها بصارمى القطاع، علما انى اصب به الدينار فى كف ناقد، واجلو منه البدر لطرف غير راقد، يزيد بالنظر فيه رونقا وبهاء، ويكسبه بالاقبال عليه سنا وسناء، ونقلت ما فى كتاب حمزة بن الحسن الى هذا الكتاب، الا ما ذكره من خرازات الرقا وخرافات الاعراب، والامثال المزدوجة لاندماجها فى تضاعيف الابواب، وجعلت الكتاب فى نظام حروف المعجم فى اوايلها، ليسهل طريق الطلب على متناولها، وذكرت فى كل مثل من اللغة والاعراب ما يفتح الغلق، ومن القصص والاسباب ما يوضح الغرض ويسيغ الشرق، مما جمعه عبيد بن شريه وعطا بن مصعب والشرقى بن القطامى وغيرهم واذا قلت قال المفضل مطلقا فهو ابن سلمة واذا ذكرت الآخر ذكرت اسم ابيه „Perlegi igitur virorum doctissimorum libros, in quibus diligenter tractandis multum temporis consumtum est ex. gr. librum Abu-Ohbaidahi, Abu-Ohbaidi, Alazmäihi, Abu-Saidi utriusque Abu-Ahmrui et Abu-Faidi. Inspexi quoque ea, quae collegerat Almofadhdhelus b. Mohammed et Almofadhdhelus b. Salamah, ita ut plures quam quinquaginta libros perscrutarer. Et e singulis capitibus et libris meliora elegi, dum angulos campi, ut

ratum invenirem, diligenter perquirebam, nodos inde removens secante meo gladio; sciebam enim, me eo nummos aureos effundere in manum, quae bonos a pravis secernit, et oculo non dormienti ejus plenam lunam me ostendere, cujus adspectu splendorem et pulchritudinem suam augeat et propius accedendo lucem eminentiamque sibi acquirat. Transtuli quoque res in opere Hamsahi b. Alhasan descriptas in huncce librum, exceptis conchis incantamentorum et fabulis Arabum et proverbiis conjunctis propterea, quod duplicatis capitibus firmiter inhaerebant. Librum autem secundum alphabeti ordinem disposui, ut via inveniendi usuro facilior esset. In quolibet proverbio adnotationes, quae verborum significationem et grammaticen spectant, adtuli, quibus clausum aperiretur, nec non historias proverbiorumque causas, quibus propositum intelligeretur et res in gutture praefocans leniter in gulam descenderet (i. e. quibus difficultas removeretur), in usum meum adhibens, quae Ohbaidus b. Scharijjah, Atha b. Mozihb, Alscharkius b. Alkathami aliique collegerant. Quod si vero scripsi: Dixit Almofadhdhelus nulla re addita, Ebn-Salamah intelligendus est, in altero patris nomen addidi."

Quibus ex verbis, quibusnam auctoribus Meidanius prae aliis usus sit, cognoscere licet. Praeter illos vero nominatim dictos auctores multos alios ei fuisse, ex eo apparet, quod plures, quam quinquaginta libros in usum proverbiorum se perscrufatum esse dicit. Quorum librorum auctores, quot e diversis commentarii locis in notitiam nostram venerint, adpositis quibusdam de tempore, quo vixerint, et operibus, quae composuerint, adnotationibus, ex ordine alphabetico jam breviter recensere operae pretium erit.

Abu-Ahli Aljemami. Inter celebres gramma-

ticos C. 23, 500. appellatus est. De viri aetate, licet multum quaesiverim, nil inveni.

Abu-Ahmru. Multis locis ex. gr. 1, 80. 166. 5, 40. 9, 22. 13, 42. ejus mentio facta est. In praefatione, quam Meidanius proverbiis praemisit, de duobus, quibus tale nomen erat, sermo est. In commentario ita distincti sunt, ut unus Abu-Ahmru, alter Abu-Ahmru b. Alahla appellaretur. Plures quidem sunt grammatici illud nomen gerentes; sed non dubito, quin noster sit Ihsa filius Ohmari, qui in gente Tsakif sedem habens, Sibawaihi praeceptor erat. Librum inscriptum الجامع فى النحو composuit et anno 149 diem obiit. Conf. Ebn-Challikan, Abulfedae Annal. T. II. p. 149. 674. De Sacy Anthol. gram. p. 434.

Abu-Ahmru b. Alahla. Ejus nomen C. 18, 46. occurrit a Junuso citatum. Abu-'Ahmru b. Alahla b. Ahmmar secundum alios anno 65, secundum alios anno 68, secundum alios anno 70 in urbe Mecca natus, unus e septem celebribus Corani lectoribus erat, insignis Corani, linguae Arabicae, grammatices poesisque sci entia. Sunt qui dicant, ejus cognomen loco nominis proprii fuisse, dum alii ejus nomen زبان (Sabban) aut, quemadmodum in aliis codicibus legitur ريان (Rajjan) fuisse contendant. Viginti circiter annos natus cum patre, cui Hedjdjadjus infensus esset, ex oppido Bazra fugere coactus est. Inde in deserto Arabiae felicis iter faciens, de tyranni morte nuntium accepit et redux factus est. Jam senex quum ad Ahbd-Alwahhabum b. Ibrahim, Syriae praefectum donum petiturus iter fecisset, Cufam redux aut, ut alii narrant, in ipso itinere diem obiit. Alii obitus annum 154, alii 159, alii 156 fuisse dicunt.

Abu-l'Djarrah (C. 7, 64.). In codice Lugdun.

ابو الجراح legitur. Grammaticus hic anno 248 aut 254 aut 255 mortuus est.

Abu-l'Dokaisch (C. 20, 86.). Arabs genuinus, deserti incola tempore Junusi vivens. Legimus in Kamusi opere eum, quum Junusus, quid دقيش significaret, rogasset, se nescire respondisse.

Abu-Faid Almoarredj (المؤرج). Filius Ahmrui b. Alharits b. Tsaur etc. Sadusita*), grammaticus Bazrensis est. Grammatices doctrinam a Chalilo acceperat, traditionum scientiam a Schohbaho b. Alhedjdjad, Abu-Ahmruo b. Alahla aliisque. Praecipuam lexicographiae poesique operam navavit. Plura opera edidit ex. كتاب الانواء, كتاب المعاني, كتاب جماهير القبايل, كتاب غريب القران gr. aliaque. Genealogiam gentis Koraisch abbreviavit sub titulo: حذف نسب القريش. Cum Mamuno ex Iraca in Chorasanam iter faciens in oppido Merw habitabat et Nisaburum veniens doctis dictabat. Ejus cognomen المؤرج a verbis ارجت بين القوم „discordiam inter homines excitavi" derivant. Nomen Martsad مرثد eum habuisse dicunt. Anno 195 eodem die, quo poeta Abu-Nowas, diem supremum obiit.

Abu-Hatem C. 18, 2. Abu-Hatem Sahl b. Mohammed b. Ohtsman b. Jasid Aldjoschami**) Alsidjistani. In scientiis elegantioribus اداب multum versatus multos viros doctos ex. gr. Ebn-Doraidum, Almobarredum discipulorum loco habuit. Lexicographia, poesi, arte metrica et explicandis aenigmatibus (اخراج المعمى) insignis erat.

*) Sadus pars gentis Schaiban erat.

**) Djoscham plurium familiarum in diversis gentibus nomen est. Et de voce Sidjistan dissensio est. Alii nomen regionis notae, alii vici apud Bazram siti fuisse dicunt.

In grammatica eum non multum valuisse dicunt; sed pulchros versus eum composuisse. Vitae probae studio deditum eum quotidie nummum aureum pauperibus dedisse narrant. Plura scripta edidit. Alii mense Moharrem, alii mense Redjeb anni 248 mortuum eum esse dicunt. Sunt, qui anno 250 aut 254 aut 255 eum Bazrae obiisse contendant. conf. De Sacy Anthol. gram. p. 143. Reisk. Abulf. Annal. T. II, 754.

Abu-l'Haitsam (C. 3, 21. 10, 19. etc.) De hoc viro nil inveni.

Abu-l'Hasan Alachfash. (C. 1, 324.) Tres personae sunt, quibus cognomen الاخفش est. Aetate primus nomen Abu-l'Chaththab Ahbd-Alhamid b. Ahbd-Almodjid gerens et gentis Hadjari cliens, grammaticus et lexicographus erat. Discipulis gaudebat Abu-Ohbaidaho, Sibawaihio aliisque. Rariorum vocum linguae Arabicae cognitione insignis erat. Quo anno obierit, ignorant. Secundus Abu-l'Hasan Saihd b. Masahdah, cliens familiae Modjaschih b. Darim (quae ad gentem Tamim pertinebat), grammaticus urbis Balch scholae Bazrensi addictus et discipulus Sibawaihii erat. Anno 215 aut 221 mortuus est. Tertius denique Abu-l'Hasan Ahli b. Solaiman anno 315 aut 316 vitam exspiravit. Medius, scholae Bazrensis grammaticus celeberrimus (conf. Abulf. Ann. T. II. p. 149.) ut in Meidanii commentariis sic in omnibus locis, in quibus simplex cognomen legitur, intelligendus est. Multa opera composuit.

Abu-l'Hasan Althusi (C. 18, 52.). Abu-l'Hasan Ahli b. Ahbd-Allah b. Sinan Taimita (التيمي), cognomine Althusi notus, gentium et carminum praestantissimorum cognitione clarus erat. Grammaticis tam scholae Bazrensis quam Cufensis tanquam magistris usus est, maxime autem Ebn-Alahrabio (mort. 230.). Ebn-Alsaliti

adversarius, quod in scriptis Bozrani Chorasanensis, quo uterque magistro usus erat, post ejus mortem non consentiebant. Libros non composuit.

Abu-l'Jekthsan (C. 21, 137. 22, 221.). Abu-l'Jekthsan ابو اليقظان genealogiae gnarus Sahim b. Hafz nomen habuisse dicitur; aliis autem Sahim cognomen fuisse videtur. Anno 170 obiit.

Abu-Mohammed Aldimarti. Cognomen Aldimarti a loco, qui ad regionem Izpahanensem pertinet, accepit. Vir disertus et grammaticus erat, sed de tempore, quo vixerit, nil certi habeo.

Abu-l'Neda (C. 5, 51. 13, 129. 15, 45. 19, 116. 21, 20.) Erat magister Abu-Mohammedis Alahrabii (videtur idem quam Ebn-Alahrabi) conf. Hamas. p. 8. l. 3.

Abu-Ohbaid. Abu-Ohbaid Kasem b. Sallam Alchosami patre servo Graeco, in oppido Herat vivente, natus est. Abu-Ohbaid traditionibus, litteris elegantioribus (ادب) et jurisprudentia clarus erat. Vir religiosus, moribus pulchris meritisque insignis omnia bene agebat. Muneri in oppido Tharsus per octodecim annos praeerat. Abu-Saidi Alanzari, Abu-Ohbaidahi, Alazmäihi, Ebn-Alahrabii, Alcesäii, Alferräi multorumque aliorum relator (Rawi) erat. Eum primum fuisse dicunt, qui de eo, cui nomen غريب الحديث est, scripserit. Illum librum quum Ahbd-Allaho b. Thaher obtulisset, decem millium drachmarum stipendium mensis accepit. Postquam Bagdadi aliquamdiu docuerat, Meccam peregrinatus aut ibi aut in oppido Medina anno 222 aut 223 aut 224 decessit. Alchathibus, eum tempore mortis 62 annos natum fuisse, dixit. Alii eum anno 150 aut 154 natum esse dicunt.

Abu-Ohbaidah (C. 2, 31. 39. 5, 158. 159. etc.) Abu-Ohbaidah Mahmar b. Almotsanna Alteimi (cliens

gentis Teim Koraisch) Bazrensis grammaticus mense Redjeb anni 110 (dum alii annum 111 aut 114 aut 109 nominant) appellatus est. Aldjahitsus in nemine majorem doctrinae copiam conjunctam fuisse tradidit; sed eum sermone haud elegante in docendo usum fuisse. Prope ducentos libros composuit. Anno 209 in oppido Bazra defunctus est. Alii anno 211 aut 213 dicunt.

Abu-l'Samah (C. 1, 176. 23, 180.) Quo tempore vixerit, ignotum mihi est. In Kamusi opere legimus, hoc nomen habuisse ministrum خادم Mohammedis et asseclam تابعى, qui praeterea nomen عبد الرحمن et cognomen الدراج haberet. Arabem campestrem, qui in oppido Herat habitaverit et librum de camelis composuerit, cognomen ابو الشمح gessisse, in libro فهرست inscripto doctissimus Schmolderus invenit.

Abu-Said (C. 2, 137. 6, 32. 69. 10, 36. etc.) Abu-Said Saihd b. Aus e familia Medinensi oriundus celeber grammaticus et philologus scholae Bazrensis, qui aetate prope centum annorum anno 215 aut 216 aut 217 in oppido Bazra diem supremum obiit. Multos libros composuit.

Abu-Säihd (C. 18, 75. 20, 27. 24, 48.). Hoc nomine pluribus locis, ubi proverbiorum sensus describitur, citatus auctor fortasse idem est, quam Alazmäih appellatus celeberrimus grammaticus, qui eodem cognomine gavisus opus de proverbiis scripsit.

Abu-Sijad Cilabita (C. 18, 18. 20, 29.). Abu-Sijad Cilabita nomen Jasid b. Ahbd-Allah b. Alhasan gessit. Arabs genuinus et deserti incola tempore chalifae Almahdii (regnavit fine anni 158 mort. 168.) fame quum homines laborarent, Bagdadum perveniens in fundo Alahbbasi b. Mohammed sedem fixit, ubi post spatium

quadraginta annorum diem obiit. Poeta gentis Banu-Ahmir b. Cilab plurium quoque librorum auctor est.

Ahbd-Alrahman b. Almofadhdhel (C. 24, 67). De hoc viro nil certi habeo. Nil obstare videtur, quin filius unius virorum celeberrimorum sit, quibus nomen Almofadhdhel est.

Alahmar seu Chalf Alahmar (C. 21, 36. 23, 157.). Tempore Abu-Saidi, qui anno 215 aut 214 aut 216 obiit, degit.

Atha b. Mozihb. De hoc viro, cujus in praefatione Meidanii mentio facta est, nil habeo, quod dicam. Occurrit ejus nomen in scholiis C. 21, 45.

Alashari. Nomen gessit Abu-Manzur Mohammed b. Ahmed b. Alashar b. Thalhah b. Nuh b. Ashar Alashar Alheravi lexicographia tam insignis, ut ad unum omnes in ejus laude consentiant. Jurisconsultus scholae Schafeihi addictus et relator (Rawi) Almondsarii, Abu-l'Ahbbasi Tsahlab aliorumque. Inter gentes Arabum iter faciens linguae perfectissime discendae studebat. Natus anno 282, fine anni 370, secundum alios 371, in oppido Herat obiit. Ab avo suo cognomen Alashari accepit.

Alazmäih. Nomen viri est Abu-Säihd Ahbd-Almalic b. Koraib b. Zalih etc. Genus ejus usque ad Modhar b. Nesar deducitur. Cognomen Albaheli aut a Bahilah uxore Malici b. Ahzar, aut a Bahilaho b. Ahzar, cognomen Alazmäih, quo maxime notus est, ab avo suo Alazmah cognominato accepit. Lexicographia, grammatica, historia (اخبار), rarioribus (النوادر), narrationibus lepidis', peregrinis vocibus (غريب) clarus erat. Sunt autem, qui ei non tantam doctrinae copiam, quantam sermonis elegantiam tribuant, ut sermone suo alios minus doceret quam delectaret. Discipulos, qui ejus dicta referrent, habuit Ahbd-Alrahmanum, filium fratris sui Ahbd-

Allahi, Abu-Ohbaidum Alkasim et Abu-Hatimum Alsidjistani et Abu-l'Fadhlum Alrijaschi aliosque. Natus anno **122** aut **123** anno **216** (secundum alios anno **214** aut **215**) in oppido Bazra aut in oppido Merw, ut Alchathib se audivisse dixit, aetate 88 annorum mortuus est. Tot libros composuit, ut eorum enumeratio fatigaret.

Abaheli (C. **24**, 9.). Cognomine Albaheli Alazmäihus grammaticus quoque utebatur; sed quum altero illo cognomine, quod toties in commentario occurrit, notior sit, jure dubitare licet, num uno tantum loco citatus Albaheli Alazmäihus sit. Corani quidam lector in oppido Bazra Mohammedes b. Ahmed b. Ahli appellatus cognomine illo quoque utebatur, ut in libro Thabakat Alh'adits legimus. Hic anno 385 vivens in Meidanii opere citatus auctor non est.

Albijari (scriptoris cognomen mihi ignoti) C. **23**, **497**.

Alcalbi. Nominibus usus est Abu-l'Mondsir Hescham b. Abi-Nadhr Mohammed b. Alsajib b. Bischr b. Ahmru Alcalbi. Genealogiarum optime gnarus in traditionibus patris sui auctoritatem sequebatur, in referendis rebus ipsius auctoritate nitebatur filius Alahbbas Chalifah b. Chajjath, Mohammed b. Sahd scriba Alwakedii, Mohammed b. Abi-l'Seri Albaghdadi, Abu-l'Asaths Ahmed b. Almikdam aliique. Alchathibus in historia Bagdadi retulit, eum Bagdadum venientem traditiones docuisse. Plures libros quam *centum* et quinquaginta composuit. Utilissimus est liber كتاب الجمهرة فى النسب, major est liber المنزل فى النسب et كتاب الموخر فى النسب, et كتاب الفريد فى النسب, quem Mamuno et الكتاب الملوكى فى النسب, quem Djahfaro b. Jahja Barmacidae composuit. Mortuus est anno **204**. Alii anno **206** dicunt, quod minus verisimile est. In Meidanii commentario modo Alcalbi modo Ebn-

Alcalbi occurrit; dubitare autem licet, num persona Ebn-Alcalbi filium an patrem designet. Errorem in scribendo commisisse scriba potest, nam viro Ebn-Alcalbi idem quod patri opus جمهرة النسب adscribitur.

Alcendi (C. 12, 155). De viro cognominato الكندى nil certi habeo. Cendah كندة cognomen Tsauri b. Ohfair auctoris gentis Jemanensis est. Herbelotius dixit, Candi cognomen fuisse Abulaithi, legis Mohammedicae doctoris periti, qui librum مقدمة الصلاة مقتصر inscriptum composuerit. Sed eum a Meidanio citatum auctorem esse dubito.

Alcesäi (C. 1, 36. 6, 28.). Abu-l'Hasan Ahli b. Hamsah b. Ahbd-Allah b. Bahman b. Firus gentis Asad cliens, scholae Cufensi addictus grammaticus cognomine Alcesai الكسائى notus est. Unus e numero septem Corani lectorum grammatica, lexicographia et Corani legendi modo clarus; imperitus vero in poesi erat. Litteras elegantiores (ادب) Aminum, filium Harun-Alraschidi, docuit. Relator (Rawi) Abu-Becri b. Alahbbas et Hamsahi cognomine Alsajjat (الزيات) et Ebn-Ohjainahi aliorumque erat. Ejus vero relatores (Rawi) erant Alferra, Abu-Ohbaid Alkasem aliique. Anno 189 in oppido Rei, quo cum Harun-Alraschido iter fecerat, mortuus est. Alsimahnius (السمعانى) vero, eum in oppido Thus anno 182 aut 183 diem obiisse narravit. Cognomen accepisse dicitur eo, quod in oppido Cufah ad Hamsahum b. Habib pallio كسا tectus venerit. Hamsaho interrogante, quis legit? صاحب الكساء pallio tectus, discipulos respondisse narrant. Alii contendunt, eum pallio tectum in sacrum Meccae territorium venisse احرم فى كساء.

Chalil (C. 1, 79). Chalil b. Ahmed grammaticus celeberrimus, doctrinae artis metricae inventor, natus anno

100, anno 190 vel secundum alios anno 175 obiit. Vitam hujus auctoris in libro meo: Darstellung der Arab. Verskunst p. 18. sqq. fusius descripsi.

Alcharsendi scriptoris cognomen C. 23, 497.

Aldjahits (C. 2, 145.). Nomen Abu-Ohtsman Ahmru b. Bahr b. Mahbub Alcinani Allaitsi habet. Cognomen Aldjahits ab oculorum conditione accepit, quod protuberantem iridem haberet. Eam quoque ob causam الحدقى cognominabatur. Allaitsi cognomen a gente Laits b. Becr b. Ahbd-Manat b. Cinanah b. Chosaimah accepit. Ab eo pars haereticorum (Mohtaselitarum) nomen habuit. Discipulus Abu-Ishaki Ibrahimi b. Sajjari erat. Inter multa ejus opera praecipuum locum habet liber كتاب الحيوان inscriptus, in quo multa scitu digna collegit et كتاب البيان والتبيين. Tanta autem corporis deformitate erat, ut chalifa Almotawaccilus, qui eo ad instruendum filium uti vellet, dono decem millium drachmarum dato eum remitteret. Mense Moharremi anni 255 in oppido Bazrae plures quam nonaginta aetatis annos habens obiit.

Ebn-Alahrabi (C. 1, 176. 183. 334. etc.). Grammatici celeberrimi, hujus scholae, quae in oppido Cufah florebat, addicti nomen Abu-Ahbd-Allah Mohammed b. Sijad erat. Almofadhdheli b. Mohammed Aldhabbi, qui librum القضايات inscriptum composuit, privignus erat. Natus mense *Redjeb anni* 150, eadem nocte, qua Abu-Hanifah, anno 231 aut 230, quod minus verisimile est, mortuus est. Multorum scriptorum auctor est.

Ebn-Bahr (Uno tantum loco citatus est. Pluribus autem locis appellatus Djahiths filius Bahri citatus est. Quin idem auctores sint, non dubito.

Ebn-Alcalbi conf. Alcalbi.

Ebn-Cetswah (ابن كثواه sed in codice Ber. ابن خثوة) Nil de hoc viro habeo.

Ebn-Djinni. Hic grammaticus celeber Abu-l'Fatah Ohtsman b. Mosulensis in litteris elegantioribus الاب Abu-Ahlium Alfaresi praeceptorem habuit. Abu-Manzur Aldilemi ejus nomen aliter referens, viri patrem militem Saif-Aldaulahi b. Hamdan, bonumque poetam fuisse narravit. Natus anno 330 Mosulae, die Jovis secundo ante finem mensis Zafar anni 392 Bagdadi vitam finivit. Multos et quidem utiles libros composuit.

Ebn-Doraid (C. 20, 1.). Viri hujusce nomen est Abu-Becr Mohammed b. Alhasan Ebn-Doraid b. Ahtahijah b. Hantam Alasdi. Scholae Bazrensi addictus, lexicographia, litteris elegantioribus poesique clarus erat. Anno 317 vitam exspiravit. De hoc viro multi disseruerunt. De ejus vita et scriptis confer beati Hamakeri specimen catalogi p. 33. sqq. cl. Boisen carmen Makzura p. 25. sqq.

Ebn-Faris. Nomine usus est Abu-l'Hosain Ahmed b. Faris b. Sicrijja Alrasi pluribus scientiis insignis, praesertim lexicographia. Anno 390, secundum alios 375 decessit. Maximum ejus opus المجمل فى اللغة est. Cognomen Alrasi ab oppido Rei, ubi natus erat, accepit.

Ebn-Alsarradj (C. 9, 39.). Vir nomen gerebat Abu-Becr Mohammed b. Alseri السرى ben-Sahl. Cognitione grammatices et litterarum elegantiorum insignis Almobarredo aliisque praeceptoribus usus est. Ejus discipuli plures erant ex. gr. Abu-Saihd Alsirafi, Ahli ben-Ihsa Alrummani aliique. Djeuharius ejus opera in lexico suo saepissime adhibuit. Maximi momenti opus, quod edidit, كتاب الاصول inscriptum est. Ob linguae vitium loco litterae ر litteram غ enunciare solebat. Die solis tertio ante finem Dsu'l-Hidjdjah anni 316 obiit.

Ebn-Alsiccit (C. 6, 157. 10, 49. 13, 124 etc.)

Abu-Joseph Jahkub b. Ishac cognomen Ebn-Alsiccit a silentio, quod tenere solebat, accepit. Chalifa Motawaccelus filios suos erudiendos ei tradiderat, sed quum partibus Ahlii se deditum ostendisset, crudeli morte anno 244 vel 246 eum mulctavit. Plures, quos composuit libros, Ebn-Challikan enumeravit.

Ebn-Wafid (C. 21, 38.). Scriptor tale nomen gerens in Chrestomathia Arab. de Sacy. T. III. p. 429 ed. pr. citatus est, sed num idem sit, quis affirmet.

Alferra (C. 4, 30. 7, 64 etc.). Abu-Sicrijjah Jahja b. Sijad b. Ahbd-Ailah cognomine Alferra Dilemita natus, scholae Cufensi addictus, grammaticus celeberrimus, lexicographus, philologus. Mamunus eum magistrum filiis suis praeposuerat. Circiter sexaginta tres annos natus in via Meccae anno 207 diem obiit. Vestimenta فراء appellata neque confecit neque vendidit; sed cognomen accepit eo, quod quasi pellibus sermonem fulciret (يفري الكلام). Multorum librorum auctor est. Alter vir doctus idem cognomen الفراء gerens jurisconsultus est, qui anno 510 obiit.

Hamsah b. Alhasan Izpahanae incola erat. Proverbia, quae voce formae comparativi incipiunt, collegit, nec non proverbia e versibus desumta. Plurium librorum auctor est. conf. libr. Fihrist.

Alhaitsam b. Ahdi. De hoc viro nil inveni.

Hescham Alcalbi. Idem est, qui Alcalbi dicitur, de quo vide supra.

Ishak b. Ibrahim Almauzeli (C. 6, 163). Abu-Mohammed Ishak b. Ibrahim b. Mahan b. Bahman cliens gentis Tamim e loco Arradjan أرجان provinciae Ahwas أهواز oriundus, notus cognomine Ebn-Alnadim (pa-

ter ejus cognomen المديبر habebat) Almauzeli *) natus anno 150, mense Ramadhani anni 235, secundum alios mense Schawwal aut mense Dsu-l'Hidjdjah anni 236 mortuus est. Plurium scientiarum, ut grammatices, lexicographiae, poesis, metaphysicae, jurisprudentiae doctrina imbutus cantus arte excelluit.

Junus b. Habib (C. 15, 18. 18, 46. 123.). Junus b. Habib Abu-Ahbd-Alrahman, cliens gentis Banu-Laits b. Becr b. Manat b. Cenanah fuisse dicitur. Ab aliis vero hoc in dubium vocatur. Auctor libri مناخر (مفاخر ?) العجم, eum Arabem non fuisse; sed oriundum e gente regionis **Adjebal** اجبل appellatae dicit. Optime gnarus formarum grammatices تصاريف النحو erat. Socius Abu-Ahmrui b. Alahla Bazrae docuit. Abu-l'Ahbbasus Tsahlab narravit, eum plures quam centum annos vixisse. Mortuus est anno 183. Multorum librorum auctor est.

Alizthachri (C. 12, 15.). Pauca de hoc viro nota sunt. Non dubito, quin hic in Meidanii opere citatus nomen gesserit Abu-Ishak Alfaresi et librum climatum composuerit a clariss. Moellero editum ita ut codicem perfectissime imitaretur. Hic vir doctissimus ex ipso opere auctorem inter annum 303—307 aut 309 opus confecisse conjecit. Eum quoque librum de proverbiis composuisse ex verbis commentarii Meidanensis conjicere licet. Non autem est silentio praetermittendum, auctoris nomen in primo codicis folio prima manu scriptum esse: الشيخ ابى على الفارسى النحوى „Schaich

---

*) Cognomen Almauzeli ejus pater accepit, quod per aliquod tempus Mosulae habitaverat; oriundus enim erat e gente celebri Persica, et avus ejus Cufam transmigraverat.

(doctor) Abu-Ahli Persa, grammaticus", tum correctum esse ابى اسحق الفارسى „Abu-Iskak Persa." In opere Ebn-Challikani Nr. 157 cognomen Izthachri doctus jurisconsultus doctrinae Schafeiticae Abu-Saihd Alhasan b. Ahmed, qui anno 328 obiit, gessit. Cognomen ab oppido اصطخر derivatum est, quod oppidum milliaris ambitum habuisse et antiquissimum et celeberrimum fuisse, in quo Persiae reges sedem habuerint, antequam Ardeschirus Djurum جور transmigraverit, legimus.

Allaits (C. 3, 93. 6, 26. 76. etc.). In libro Ebn-Challikani vir nominatur Abu-l'Harits Allaits b. Sahd b. Ahbd-Alrahman inter Aegyptios jurisprudentiae et traditionis doctrina clarus. Natus anno 92 aut 94, anno 175 mortuus est. Sed in hoc auctores non consentiunt. In proverbiis citatum virum eundem esse, vehementer dubito, nam grammaticus erat.

Allihjani (C. 23, 43. 427). Allihjani cognomen ministri Cesäii (غلام الكسائى) est. Nomen habuit Ahli b. Almobarec secundum alios Ebn-Hasem. Abu-l'Hasani quoque cognomine usus est. Abu-Ohbaidus Alkasem ab eo plura accepit. Librum inscriptum كتاب النوادر composuit.

Almadajeni (C. 26, 44.).

Almoarredj conf. Abu-Faid.

Almobarred (C. 10, 8. 11, 9. 16, 4. etc.). Viri nomen est Abu-l'Ahbbas Mohammed b. Jasid Ahbd-Alacbar etc. Altsomali*) Alasdi, Bazrensi scholae addictus grammaticus et lexicographus celeber. In litteris elegantioribus ادب Abu-Ohtsman Almaseni et Abu-Hatem

---

*) A familia gentis Auhf ben-Aslam, quae pars tribus Asd est, derivatum cognomen.

Alsidjistani ejus praeceptores erant. Almobarredus et Abu-l'Ahbbas Ahmed ben-Jahja duo coaetanei (متعاصران) erant, quibus series philologorum (ادیب) finitur. Multos libros, qui ad scientiam ادب appellatam pertinent, composuit, quorum magnus numerus in libro Fihrist enumeratur. Die lunae, festi الضحى appellati, anni 210 (sec. alios 207) natus, die lunae secundo ante finem mensis Dsu'l'-Hidjdjah aut Dsu'l-Kahdah anni 286 (aut 285) in urbe Bagdado, quam habitaverat, e vita excessit. De cognominis Almobarredi causa dissentiunt. Conf. Abulf. Ann. T. II, 284.

Almofadhdhel b. Mohammed (C. 1, 112. 116.). Conf. Nr. 4. librorum pag. 184.

Almofadhdhel b. Salamah (C. 23, 500.). Almofadhdhel b. Salamah b. Ahzim Abu-Thaleb lexicographus doctus et scholae Cufensi addictus erat. Primum inter socios Alfatahi b. Chakan Veziri Almotawacceli erat, tum cum Ebn-Alahrabio convenit. Opus Chalili العين inscriptum correxit et de eo opus composuit. Inter ejus opera liber inscriptus: كتاب التاريخ في علم اللغة „Historia lexicographiae" commemoratus est. Librum quoque de proverbiis scripsit. Medio saeculi tertii floruit.

Mohammed b. Habib (C. 5, 158. 175. 6, 157. 178.). Abu-Djahfar Mohammed b. Habib b. Omajjah b. Ahmru. In numero doctorum Bagdadensium Ebn-Alahrabio, Kothrobo, Abu-Ohbaidaho, Abu-l'Jekthsano aliisque magistris usus erat. Hamsahus b. Alhasan eum citavit, conf. Fihrist.

Mohammed b. Selam Aldjimahi. C. 26, 44.

Almondsari (C. 1, 305, 15, 45. 21, 24). Almondsarium seriore aetate quam Almofadhdhelum b. Salamah vixisse ex eo concludi potest, quod illius auctoritate nititur.

Alnadhr b. Schomail (15, 49). Abu-l'Hasan Alnadhr b. Schomail b. Charaschah النضر بن شميل بن خرشة b. Jasid b. Celtsum b. Ahbdah b. Sohair Tamimita Masenita, grammaticus scholae Bazrensis. In grammatica, jurisprudentia, poesi, pugnarum historia, traditionibus versatus fide dignissimus erat. Discipulus Chalili erat ejusque Abu-Ohbaidahus in scriptis mentionem fecit. Quum in oppido Bazra vitam miserrimam ageret, in Chorasanam migrandi consilium cepit. Pluribus eum comitantibus usque ad locum المربد appellatum dixit: quod si quotidie nil nisi fabarum tantum habiturus sit, quantum vitae sustinendae sufficiat, se mansurum esse. Sed nemine id pollicente Merwum se conferens magnas divitias acquisivit. Ejus magistri Hescham b. Ohrwah, Ismail b. Abi-Chaled, Hamid Althawil aliique ex eorum numero, qui التابعون (sectatores Mohammedis,) cognomen acceperunt, erant. Multis ipse discipulis gavisus est. Nisaburi saepius docuit. Quum Chalifa Mamunus Merwum venisset, cum eo convenit. Multos libros composuit. In Chorasana natus est, sed quum in oppido Bazra adultus esset, ex eo cognomen accepit. Fine mensis Dsu-l'Hidjdjah anni 204 in oppido Merw diem supremum obiit. Alii autem dicunt initio illius anni, alii anno 203. Eum librum de proverbiis composuisse, e loco C. 15, 49 cognoscimus.

Nozair (C. 24, 217.) Discipulus Alcesäii erat. Conf. Kamus. sub. v. نصر.

Alomawi (1, 36. 119. 2, 27. 5, 87.). Sic in locis libri mei, ubi Alamawi impressum est, legendum esse puto. Quo tempore vixerit, nescio. In libro معرفة القراء „Cognitio lectorum Corani“ inscripto (cod. Par. num. 742.). Mohammedes b. Jusuf b. Mohammed b. b. Ahbd-Allah Alomawi nominatur, sed quum in oppido

Cordoba Hispaniae post annum 382 *) docuerit, eum in libro Meidanii citatum auctorem non fuisse puto.

Sajidah (C. 24, 57.). In libro طبقة المحدثين inscripto (cod. Par. 736.). Sajidah b. Kodamah Abu-Zalt Tsakafita Cufita nominatur. Eundem, qui in Meidanii opere citatus est, esse, affirmare non ausus sim.

Alsalami. Socius Alferrae erat.

Alscharkijj b. Alkathami (C. 6, 121. 10, 26. 25, 22.). Cognomen Abu-l'Motsanna Alcalbi et nomen Alwalid b. Alhozain gerens in genealogia, rebus antiquis et carminibus versatus erat. (Sic in libro Fihrist).

Sibawaihi (24, 63.). Sibawaihi cognominatus grammaticus celeberrimus Abu-Bischr Ahmru b. Ohtsman b. Konbor (قنبر) nomen habuit, cliens gentis Banu-l'Harits b. Cahb (sec. alios gentis Alrabih), quae ad gentem Sijad pertinebat. Omnes tam veteres quam recentes grammaticos doctrina superavit. In grammatica Chalili, Ihsae b. Ahmru, Junusi b. Habib, in lexicographia Abu-l'Chaththabi Alachfaschi primi discipulus erat. Bazrâ Bagdadum veniens cum Alcesäio, tum temporis Aminum Haruni filium docente, saepius convenit. Ibi quum accidisset, ut Arabs quidam ab Amino introductus pro Alcesäii sententia contra Sibawaihium rem decideret, ista injuria, qualis ei videbatur, adflictus Bagdadum relinquens in Persiam migravit, ubi in pago البيضا appellato, apud Schirasum sito, aetate quadraginta annorum anno 180 aut 177 vitam finivit. Ebn-Kanihus (قانع) eum in oppido Bazra anno 161 aut 188 vitam exspirasse retulit. Aldjafithsus Abu-l'Faradj Ebn-Aldjusi eum anno 194 aetate 32 annorum in oppido Sawah (ساوة) decessisse

*) Natus paulo post annum 350 anno 429 diem obiit.

dixit. Alchathibus autem in historia Bagdadi auctoritatem Ebn-Doraidi secutus, eum natum in pago Albeidha in oppido Schiras mortuum esse adnotavit. Cognomen Persicae originis est et a Persis Sibujah enunciatum odorem pyrae significat. Ibrahimus Alharbi eum ita cognominatum esse contendit, quod ejus genae pulchritudine duabus pyris similes fuissent.

Sijad Cilabita. Idem est quam Abu-Sijad Cilabita de quo vide supra.

Alsijadi (C. 18, 246.). Cognomine hoc usus est Abu-Ishak b. Sofjan b. Solaiman b. Abi-Becr b. Ahbd-Alrahman b. Sijad. Paulo seriorem eum fuisse quam Alazmäihum (mort. an. 216) ex eo concludo, quod in referendis rebus ejus auctoritate nititur. Plures libros scripsit, inter quos est liber, quo Sibawaihii librum explicavit et liber de proverbiis.

Thabarita (C. 4, 32. 23, 103.). Thabaritae cognomen historicus celeberrimus gessit, qui natus anno 224 anno 310 mortuus est. conf. beati Hamak. specim. catal. p. 21. sqq.; sed num in Meidanii opere citatus auctor sit, vehementer dubito.

Thajjita (C. 23, 500.). Ab Almofadhdhelo b. Salamah citatus auctor est.

Tsahlab (23, 221). In grammatica et lexicographia hic auctor celeberrimus scholae Cufensis nomen Abu-l'Ahbbas b. Jahja b. Said b. Tsahlab Sajjar (سيار) gerens, et anno 200 natus in Mahni b. Sajidah clientela erat. Apud Ebn-Alahrahbium, cujus discipulus erat, tanta auctoritate pollebat, ut, si in argumentis dubitaret, ad eum se converteret. Praeterea Sobairum ben-Baccar docentem audiverat. Ejus autem relatores (Rawi) Alachfaschus minor, Abu-Becrus Alanbari et Abu-Ohmarus Alsahid erant. Memoria, recto enunciandi modo, gramma-

tica et carminum veterum eruditione insignis erat. Studio grammatices et lexicographiae absoluto anno 216 legibus Corani legendi operam dederat. Annum aetatis 25 quum attigisset, omnes quaestiones memoria tenebat. Mense Djumadae prioris anni 291 Bagdadi exspiravit. Sic Ebn-Challikanus. In libro Fihrist inscripto ei praeter librum de proverbiis plures libri adscribuntur.

Cap. VI.

De Meidanii commentario.

Quum tantus ille in commentario citatorum auctorum numerus sit, sequitur, ut magna fuerit Meidanii doctrina atque diligentia. Omnes libros, in quibus proverbia collecta et explicata sint talesque, qui lucem adferre proverbiis possent, nullo neglecto in conscribendo opere suo auctorem adhibuisse videmus. Quaestio autem, quomodo aliorum opera in usum suum converterit, quum isti libri nobis non pateant, neque aut argumenti aut modi usus diligentiaeque ratione habita institui potest; at vero ex toto commentarii tenore, nulla eum gravioris momenti et ad intelligenda proverbia necessaria atque utilia prorsus neglexisse, sed magnam in scribendo diligentiam eum adhibuisse adparet et tam ex locis quibusdam, in quibus singularis singulorum interpretum dicendi ratio conf. C. 24, 176. observatur, quam ex more, apud Arabes usitato, eum aliorum opera verbotenus excerpsisse conjicere licet. Meidanii commentario triplicem rationem, unam ad criticam, alteram ad linguam, tertiam ad historiam spectantem esse videmus. Prima pars varias lectiones tractat conf. ex. gr. C. 8, 7. 21, 16. Quod in hac commentarii parte interdum quasdam adnotationes

facere omiserit ex. gr. C. 26, 50 legendi modum اودى دارم Ebn-Doraido proprium, dum Samachscharins اودى كما اودى ابن دارم scripserit, id in tanta rerum varietate ac copia excusatione non indignum videtur. At vero in proverbiis, quorum verba post Meidanii tempus usu mutata sint, extra omnem culpam est. Secunda commentarii pars singulorum verborum significatione, proverbii sensu et grammatice construendi modo occupata est. Hac in re auctorem partes suas tam egregie egisse, ut Arabibus doctis omnino satisfecerit, quis est, qui neget, nos vero tanta linguae Arabicae et proverbiorum inter vulgum usitatorum cognitione non imbutos aut unum aut alterum interdum desiderare, quis infitias ibit. In proverbiis, quae ab Arabibus haud genuinis originem habent, sensus explicatione nos saepe destitutos videmus. Quibusdam vero proverbiis sensus generalior, quam conveniebat, tributus videtur. Sic proverbio C. 3, 83. „Prande haedum, priusquam te vesperâ edet!" nil explicandi gratia additur nisi يضرب فى اخذ الامر بالحزم, ita ut cautio generaliore modo commendetur. Nihilominus vero sensus specialior proverbio inest, quo, ne inimici potiundi et de eo nos vindicandi occasionem praetermittamus, monemur. Multa quoque tum e Samachscharii tum e Scharaf-Aldini opere ad Meidanii explicationem complendam adtulimus conf. C. 6, 32. 34. 13, 37. 18, 68. 112. In tertia commentarii parte origine, occasione, primo proverbii auctore indicando auctor ita occupatus erat, ut diversas quoque plurium auctorum opiniones adferret conf. C. 20, 66. Quam magnam in illas res illustrandas curam atque diligentiam impendit, ea summam omnium laudem meretur. Arabum scriptores in rebus historicis enucleandis et accuratissime describendis inter omnes excellere notatu dignum videtur. Quod Meidanius in istis rebus

explicandis prolixior fuit, id sane doctis Arabibus, quibus et minimae ad gentem suam res pertinentes cordi essent, vehementer probatur, nobis vero non aeque gratum atque utile videtur. De vario quoque nonnullorum proverbiorum sensu et usu, *auctoribus dissentientibus*, agere non supersedit conf. C. 24, 6 et interdum denique proverbium a viro quodam celeberrimo in sermone adhibitum esse, certiores nos fecit conf. C. 22, 30. Quae quum ita sint, Meidanium interpretis boni officio non defuisse videmus et in laude, qua ab omnibus auctoribus summo cum consensu ornatus sit, dissentire non possumus; opus enim praeclarum et in suo genere unicum sine ulla dubitatione dicendum est.

In tanta autem argumenti varietate ac difficultate, in tanta rerum multitudine vitia omnia evitari posse, quis est, qui contendat? Plura huc spectantia variis libri nostri locis occurrunt, hisce nonnulla rei explicandae causa addimus. Eadem proverbia variis locis obviam habemus et in *commentario* easdem res *variis* locis repetitas legimus conf. C. 6, 182. 183. et C. 24, 417. 418. eosdemque versus duobus locis citatos invenimus conf. C. 13, 127. 23, 37. In nonnullis autem proverbiis res notatu dignae omissae sunt. Sic proverbium C. 18, 50 Ausum ben-Haritsah habere auctorem, in Haririi opere p. 410 legimus et proverbium C. 3, 11. Actsamo ben-Zaifi adscribi invenimus. Quod in Haririi opere proverbium C. 22, 30. diverso modo explicatum est, quod idem in codice Guelph. factum observavimus, id non tam negligentiae Meidanii, qui istas varias sententias adnotare omiserit, quam saepissime mutato proverbii usui tribuendum putamus. Quae autem res si in operibus Meidanio anterioribus, quae in commentario conscribendo adhibuit, observatur, in auctoris

incuriam atque negligentiam culpa transferenda videtur. Proverbium C. 13, 164. sic adnotatum est اشد من عايشة ومن ابن عثمر. Quo in proverbio si non vitium latet, at saltem obscuritas est. Duo enim proverbia quum primo adspectu esse videantur, tamen unum tantum est, nam C. 15, 45. proverbium est اضبط من عايشة بن عثمر, unde Ahjischahum filium Ahtsmi fuisse adparet. Admittendum igitur est, verbis C. 13, 164. unum tantum proverbium contineri duplici modo prolatum, siquidem Ahjischah et Ebn-Ahtsm ejusdem personae nomina sunt. Observandum autem est, in codice Krüg. et Berol. legi اشد من عايشة بن عثمر. Aut igitur legendi modus, quem admisimus, scribae tribuendus est, ut Meidanio nil objiciendum sit aut scribae Meidanii vitium corrigendum esse putarunt. Proverbia C. 22, 151. 152, ni fallor, in unum conjugenda fuissent, homoioteleuton quum idem sit in utroque et sensus unius ad alterum referatur necesse sit. Idem proverbium uno loco C. 23, 442. Arabibus genuinis, altero loco C. 23, 633. Arabibus haud genuinis adjudicatur. Qua in re si Meidanii error non est, varias de re auctorum sententias explicare auctor debebat. Idem in proverbiis C. 23, 264. et 562. cernitur. Ad proverbium اجرأ من اسامة C. 5, 185. versus ولانت اشجع من اسامة اذ نعيت نزال ولج في الذعر citatus est, qui ad proverbium اشجع من اسامة C. 12, 161. rectius locum habuisset.

Codicum operis, quot in notitiam nostram venerunt, tot ex eodem fonte manasse videntur, quum neque proverbiorum ordine neque commentarii verbis multum diversi sint. In nonnullis tantum locis, quod nescio an scribarum negligentia factum sit, diversus proverbiorum ordo est. Sic in meo codicis exemplari, quod e codice de Sacyano desumtum apographum est, proverbia C. 6,

229. 230. in codicibus Berol. Lugd. Pocock. ante proverbium 227 (conf. prov. 18, 209.) et C. 18, 61. post sequens legitur proverbium. C. 18, 196 in codice Berol. post proverbium 141, proverbium C. 23, 87. in codicibus Berol. et Pocock. post proverbium 484. (conf. C. 25, 51.), proverbium C. 23, 143. in codice Ber. post sequens, proverbia C. 23, 151—156. post Nr. 174. in codice Berol. et Poc. leguntur. In meo codice proverbium C. 23, 169 post 149 legitur (conf. C. 23, 342. schol. C. 23, 393). Post C. 24, 405. insertum est in codicibus B. P. proverbium 569 et proverbium C. 23, 268 in codice Lugd. post proverbium 460 invenitur. Pauca proverbia in quibusdam codicibus desunt. Sic proverbium C. 18, 121, nec non proverbium C. 18, 210, quod a proverbio C. 1, 164 sensu non differt, nonnisi in codice Berol. et codice, quo Pocockius usus est, exsistit et sic proverbum C. 23, 408. Proverbium C. 23, 157. in meo codice non est.

IV.

Index gentium,

virorum et locorum etc. qui in Meidanii proverbiis occurrunt additis quibusdam de tempore, quo vixerint, observationibus.

Abu-Thaleb (poeta) **20, 27.**
In Hamasa p. 793 citatus est.

Abu-Tharif (Ahdijj b. Hatim) **23, 327.**
Ohtsmani occisor.

Abu-Tsaur Asadita 21, 23.
Tempore Zachri b. Ahmru, fratris Alchansae, die pugnae in loco Dsat-Atsal vixit.

Abu-Watsil 1, 349.

Alachnas ben-Cahb (e gente Djohainah) **18, 2.**
(in uno codice الاخش Alachasch est.)

Alachnas ben-Schehab b. Scharik 12, 11. 16, 76.
Ante Mohammedem vixisse videtur. conf. Hamas. 344.

Achsam Thajjita 13, 20.
Erat abavus Hatimi Thajjitae vel abavus patris ejus.

Alachthal (poeta) **14, 94. 18, 160. 217. 20, 95. 22, 38. 23, 332. 25, 116.**
Tempore Omajjadarum et Ahbd-Almalici ben-Merwan vixit. conf. Ebn-Kotaib p. 127. Citab 'Alagh. Cum Djeriro et Ferasdako carminibus certabat. Harir. 452. Anthol. gram. 89. 457.

Actsam ben-Zaifi *1, 146. 149. 210. 216. 397. 3, 63. 6, 72. 91. 10, 60. 65. 109. 153.* **13, 65. 14, 38. 18, 76. 164. 20, 50. 21, 74. 77. 22, 14. 23, 40. 47. 92. 108. 285. 24, 22. 65. 85. 129. 166. 192. 282. 291. 318. 330. 335. 344. 364. 26, 44. 76.**

Pater ejus Zaifi filius Rubahi cognomen ذو الحكم gerebat. Ipse octavo anno fugae Mohammedis obiit. conf. Ebn-Kotaib. 93. Abulf. Annal. 2, 730. conf. Hamas. 730 l. 9.

Adam 22, 199.

Aladbath ben-Koraih 1, 219.
Ante Mohammedis tempus vixisse videtur. Erat mulieribus exosus conf. Ebn-Kotaib. p. 96. Schult. monum. vetust. p. 32. Citab Alaghani.

Adjla (locus) **10, 67.**

Ebn-Kotaib. p. 78. Pocockii spec. hist. Ar. p. 7. 52, 177. ed. nov.

Ahbd-Allah ben-Abi-Omajjah 7, 95.

Socius Mohammedis erat.

Ahbd-Allah ben-Ahmir b. Corais 3, 58. 10, 64. 25, 65.

Praefecturam Bazrae sub Ohtsmano gerebat et tempore Moahwijjahi vivebat conf. Hamas. p. 15.

Ahbd-Allah ben-Alahwar Alcadsdsab Alhirmasi (poeta) 1, 175.

Ahbd-Allah ben-Baidarah 7, 98.

— — — Chaled b. Osaid 28, 47.

— — — Djaduhn Taimita 21, 134.

— — — Djahfar 28, 49.

Vixit tempore Hosaini b. Ahli, Ahbd-Allahi b. Ohmar et Ahmrui ben-Ohtsman.

Ahbd-Allah ben-Djarud 20, 35.

Quum cum incolis Bazrae rebellantibus Hedjdjadjum a praefectura removisset et diripuisset, tandem ab illo victus et occisus est.

Ahbd-Allah ben-Habib Ahnbarita 21, 138.

— — — Hammam 21, 96.

Poeta gentis Ahbd-Allah b. Ghathfan eodem tempore, quo Nabeghah Dsobjanita, tempore belli Dahis et Alghabra vivens.

Ahbd-Allah ben-Hammam Alsaluli*) 25, 68.

Tempore Jasidi ben-Moahwijjah vivens. Conf. Hamas. 507.

Ahbd-Allah ben-Alhedjdjadj Altsahlebi (e gente Tsahlebah b. Dsobjan) 2, 11.

Tempore vixit quo Catsir ben-Schehab Haretsita praefecturam oppidi Rei gerebat.

Ahbd-Allah ben-Hobal 23, 402.

Ante Mohammedem vixit.

---

*) Salul pars gentis Kais i. e. Morrah ben-Zahzaah a matre appellata.

Ahbd-Allah ben-Alhozain Haretsita 20, 91.

— — — Ihcrimah ben-Ahbd-Alrahman Almachsumi 11, 1.

Ahbd-Allah ben-Alsobair 1, 399. 9, 23. 13, 98. 16, 71. 18, 44. 21, 56.

Anno 62 Meccae et Medinae chalifa salutatus et anno 73 Meccae ab Hedjdjadjo victus et vita privatus est septuagesimum secundum aetatis annum agens. Conf. Herbel. T. I. p. 12.

Ahbd-Allah ben-Zafwan 18, 67.

Tempore, quo Ahbd-Allah b. Sobair in regione Hidjas et Ihrak regnabat, vivens.

Ahbd-Ahmru 14, 31.

Inimicus Tharafahi tempore Nohmani ben-Almondsir.

Ahbd-Ahmru ben-Ahmir 24, 481.

Tempore Abu-Dsuaibi vixit.

Ahbd-Aldar 6, 152.

Ante Mohammedem vivens. Ebn-Kotaib. p. 81. 82. Conf. Abulf hist. Anteisl. p. 186. et Pocockii spec. hist. Ar. p. 45. 51. 104.

Ahbd-Alkais (poeta) 27, 50.

— — (gens) 3, 47. 5, 157. 18, 72. 20, 101. 24, 125.

Ahbd-Almalic b. Merwan 6, 138. 20, 35. 95. 23, 333. 24, 309.

Chalifa quintus Omajjadarum patri anno 65 successit, anno 86 obiit.

Ahbd-Manaf ben-Kozajj 21, 132. 25, 107. 26, 101.

Ante Mohammedem. Conf. Pocockii spec. hist. Ar. p. 51. 104. ed. nov.

Ahbd-Almothalleb (ben-Hescham) 1, 146. 12, 109. 21, 57.

Avus Mohammedis. Mortuus est octavo aetatis ejus anno. Conf. Ebn-Kotaib. p. 53. 83. Pocockii spec. hist. Ar. p. 7. 52.

Ahbd-Alohssa ben-Cahb 19, 54. 23, 381.

Ebn-Kotaib. p. 82.

Ahdijj ben-Hatim 23, 327.

Filius Hatimi Thai, occisor Ohtsmani obiit anno 68, aetatis centesimo vicesimo.

Ahdijj ben-Nazr

Tempore Djadsimahi Alabrasch vixit. Conf. Ebn-Kotaib. p. 180.

Ahdijj ben-Rabiah 26, 98.

Tempore, quo Colaib occidebatur, vixit et postea.

Alahdjdjadj (poeta) 18, 70. 22, 74. 23, 363.

Pater Rubahi est. Conf. Anthol. gram. 69, 94, 125, 140. Cit. Alaghani.

Alahdjul (mulier) 18, 118.

Ahdl 18, 19.

Praefectus satellitum regis Jemanensis (Tobbah).

Alahdsrah (gens) 23, 269.

Ahdwan (gens) 13, 153. 14, 86. 23, 43.

Ebn-Kotaib p. 98. et Abulf. hist. Anteisl. p. 194.

Ahjids filius Jasidi Jeschcoritae 27, 126.

Alahjjar (b. Ahbd-Allah Dhabbita) 1, 165. 19, 26. 23, 283

Tempore regis Alnohman b. Almondsir.

Ahjischa 10, 175: 18, 168. 218. 22, 282. 23, 372. 24, 132. 345.

Uxor Mohammedis mortua est anno Hedjr. 58.

Ahjischah b. Ahtsm (vel b. Ghanam) 13, 164. 15, 45.

Ahkil 13, 54.

— ben-Ohloffah vid. Ohkail b. Ohloffah

Alahla ben-Alhadhremi 5, 177.

Vixit tempore chalifae Abu-Becr.

Ahkrab 3, 145. 18, 264. 24, 429.

Tempore Ferasdaki. Conf. Alfadhl b. Ahbbas.

Ahlaki et Kumi (nomina dierum) 2, 94.

Ahlba ben-Arkam Jeschcorita 22, 60.

Tempore Ahmrui ben-Hind, quem Cosroes ben-Cobad regno Hirae praefecerat.

Ante Mohammedem in pugna نُجَيب appellata occisus-est.

Ahmru ben-Alahz 1, 110. 6, 1. 10, 6. 59.
Anno 43 occisus est.

Ahmru ben-Allaits 21, 119.
Anno 265 patri in praefecturam Chorasani successit.

Ahmru ben-Celtsum 18, 67. 20, 97. 24, 329.
Mater ejus filia Mohalheli fratris Colaibi erat. Tempore Nohmani ben-Almondsir vixit. conf. Ebn-Kotaib. p. 127 et clar. Kosegarteni Moallaka 1. seqq.

Ahmru ben-Hacim Alnahdi 10, 14.
Vixit tempore Jasidi ben-Almohalleb.

Ahmru ben-Hamran Djahdita 27, 126.
— filius Alharitsi (b. Alhilissa) 13, 69. 114.
Conf. Harits b. Alhilissa et Herbel. T. I. p. 218.

Ahmru ben-Hind (rex) 1, 6. 263. 2, 76. 5, 140. 6, 93. 22, 60. 23, 403. 26, 94. 27, 1.
Conf. Ebn-Kotaib. p. 193. sqq. Abulf. hist. Anteisl p. 126. Octavo ejus imperii anno Mohammedes natus est.

Ahmru ben-Homamah Dausita 1, 146.
— — Hormus (poeta) 27, 158.
Vixit tempore, quo Alsobair occidebatur.

Ahmru ben-Karib 26, 94.
— — Mahdi Carb (b. Ahbd-Allah vel Ebn-Rabia) 6, 75. 26, 104.
Cognomen ejus Abu-Tsaur erat. Erat eques gentis Jemen initio temporis Mohammedis. Ad Mohammedem tendens ejus religionem amplexus est, tum defecit, quod Kirwahum gentibus Morad, Sobaid et Modshidj ille praefecerat. Mohammedes proelio commisso eum vicit. Ahmru b. Mahdi Carb fine temporis Ohmari obiit. Alii eum tempore Ohtsmani, alii Moahwijjahi tempore senem grandaevum diem supremum obiisse dicunt. Conf. Pocock. spec. hist. Ar. p. 62. ed. alt.

Ahmru ben-Mahmar 23, 363.
Vixit tempore poetae Alahdjdjadj.

Chaled (filius sororis Abu-Dsuaibi Hudsailitae) **23, 481.**

— ben-Djahfar b. Cilab **20, 96. 22, 16. 24, 298. 26, 95.**

Vixit *tempore regis* Alaswadi ben-Almondsir. conf. Abulf. *hist.* Anteisl. p. 140. Occidit Kaisum b. Sohair.

Chaled ben-Jasid

Est filius Jasidi ben-Moahwijjah, qui arte Chemia occupatus se perdidit. Citab-Alaghani et Ebn-Challik.

Chaled ben-Malic Alnahschali **18, 215.**

Tempore Alnohmani.

Chaled ben-Malic ben-Ribih **26, 51.**

Vixit ante Mohammedem tempore pugnae ذو نجب appellatae.

Chaled ben-Moahwijjah (Sahdita) **22, 92. 23, 116.**

Tempore Nohmani ben-Almondsir.

Chaled ben-Osaid **11, 1.**

Videtur post Mohammedem vixisse conf. Ahbd-Allah b. Ihcrimah. Ebn-Kot. p. 87.

Chaled ben-Ribih ben-Dsilm b. Djandal **24, 65.**

Vixit tempore Actsami ben-Zaifi. Fortasse idem est, *qui* Chaled *b.* Malic *b.* Ribih appellatur.

Chaled ben-Sadus b. Azmah Alnabhani **8, 20.**

Vixit tempore Amru' l'Kaisi.

Chaled ben-Alwalid **18, 1. 22, 226.**

Tempore Abu-Becri strenuissimus Arabum dux.

Chaled ben-Zafwan **6, 63. 16,** 98. **24, 167.**

Coaevus poetae Hothaiahi.

Chalf ben-Rewahah **22, 72.**

Videtur ante Mohammedem vixisse.

Chansa (filia Ahmrui b. Alharits ben-Alscharid) **5, 107. 12, 9. 21, 23.**

Habuit fratrem Zachr, quem occisum elegiis deplorabat. Doraid ben-Alzimmah eam in matrimonium petierat. Ante Islamismum vixit. conf. Cit. Alaghani.

Charidjah **12, 109. 18, 118.**

Djamilam repudio dimiserat Ipse tempore Ferasdaki vixit. conf. Meid. T. I. p. 613. Citab-Alaghani.

Fahm (gens) 27, 53.

Fakid Tsakifi 3, 149.
Primis Islamismi temporibus.

Fakira (uxor Morrae Asaditae) 7, 39.

Falhas Schaibanita 2, 143. 12, 106. 16, 73. 17, 26.

Falid ben-Chalawah (videtur persona ficta) 1, 179.

Faraah 1, 179. 28, 127.
Tempore Lokmani Ahditae.

Alfarafizah ben-Alahwaz Alcalbi (gens) 7, 81.

Faras 6, 123.

Alfareah (filia Saidi ben-Alachnas) 23, 318.

Alfarighah conf. Koraib.

Alfaruk (locus) 21, 96.

Farwa (camela) 6, 57.

Farwah (filia Abu-Kahafae et soror Abu-Becri) 26, 103.

Fathimah (Mohammedis filia) 5, 33.
— — (filia Chorschobi Anmaritae) 6, 11. 12, 109. 25, 104.
Vixit tempore Kaisi ben-Sohair conf. Ebn-Kotaib. p. 105.

Fathimah (filia Jedscori ben-Ahnasah) 15, 52.
— — (filia Ahbd-Almaleci b. Merwan nupta Ohmaro ben-Ahbd-Alahsis) 6, 138.

Fathimah (filia regis Almondsiri) 3, 148.
— — (filia Morri) 21, 57.
Vixit tempore Ahbd-Allahi ben-Ahbd-Almoththaleb.

Alferasdak (poeta) 1, 264. 294. 2, 2. 6, 29. 9, 50. 10, 18. 13, 34. 127. 14, 4. 103. 18, 67. 84. 22, 199. 23, 306. 27, 122. 28, 20.

Nomen ejus est همام بن غالب بن صعصعة. Habuit fratrem هيم et filium محمد appellatum, qui ante eum mortuus est. Ejus avus et pater ad Mohammedem ve-

Hanifah ben-Lodjaim 5, 148.

Ante Mohammedem. conf. Lodjaim.

Harb ben-Omajjah.

Familia Meccae tempore Nohmani ben-Almondsir. conf. Ebn. Kotaib. p. 86 sq. Harir. 181.

Harim 7, 95.

Harim ben-Kothbah Fesarita 5, 183, 6, 172. 27, 56.

Vixit tempore Ahmiri ben-Althofail et arbiter gentis Kais Aihlan erat. Adhuc tempore Ohmari in vivis erat conf. Harir. 274.

Harim ben-Sinan ben-Abi Haritsah Almorri 5, 183. 15, 51. 21, 137.

Vixit tempore Sohairi ben-Abi-Solma.

Harits 18, 66.

Harits ben-Ahbbad (in Hamas: Ohbad) **ben-Kais ben-Tsahlab** 18, 52. 23, 318. 26, 98.

Vixit tempore, quo Colaib occidebatur et tempore Malici ben-Dhobaiah, avi Tharafahi. conf. Ebn. Kotaib. p. 131.

Alharits ben-Abi-Schamir Ghassanida.

Rex Arabum in Syria degentium, tempore Mondsiri ben-Mäi-ssema ante annum 564 p.C. conf. Ebn. Kotaib. p. 162 et 164 sq. conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 126 et 134.

Alharits ben-Alahjjaf Ahbdita 1, 57.

Tempore Alharitsi ben-Djebellah Ghassanidae et Almondsiri ben-Mäi-ssema.

Alharits ben-Ahmru 25, 6.

Cognominatus آكل المرار (conf. Hind Alhonud) rex Cendah. conf. Ebn. Kotaib. p. 65. 186.

Alharits ben-Auhf ben-Badr 21, 96.

Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 142.

Alharits ben-Cahb 1, 158. 23, 381.

Ante Mohammedem tempore Ahbd Schamsi conf. Herbel. T. II. p. 201.

Alharits ben-Caladah 25, 65.

Iracae, Chorasanae praefuit. Occisus est anno 101 conf. Ebn-Challik. Abulf. Ann. T. 1. p. 443. adn. hist. 206. 207. Cit. Alaghan. Herbel. T. II. p. 315.

Jasid ben-Almokannah Alohdsri 6, 164.

Moahwijahi tempore.

Jasid ben-Almondsir 27, 124.

Ante Mohammedem.

Jasid ben-Rowaim Schaibanita 18, 28.

Ante Mohammedem tempore Solaici ben-Alsolacah.

Jasid ben-Sobaih 21, 96.

Tempore certaminis Dahis et Ghabra.

Jasid ben-Althatsrijjah (poeta) 1, 51.

A matre e gente Jeman. ضُثر cognomen accepit. Filius est viri الصمه appellati. Tempore regni Ahbbasidarum a gente Banu-Hanifah occisus est.

Jasid ben-Tserwan 6, 154. 10, 183.

Medio primi saeculi.

Jasid ben-Alzahk 9, 19.

Jasum (mons) 23, 55.

Aljatimah (videtur nomen libri) 25, 98.

Ibrahim Nachäita 1, 19.

Mortuus anno 94 aut 95 secundum alios aetate 49, secundum alios 58 annorum.

Alidhdhan 20, 98.

Cognomen duorum virorum genealogiae peritissimorum. Unus (Daghfal) initio temporis Islamismi vixit.

Jemamah (regio) 5, 157. 18, 1.

Ibi gens Banu-Hanifah et pars gentis Modhar habitabant. conf. Harir. 551. Abulf. Geogr. p. 96.

Jemanenses 1, 46.

Jesar (cliens gentis Banu Taim) 25, 109.

— Alcawäihb 14, 4. 28, 11.

Videtur tempore ante Mohammedem, nam poeta Ferasdakus proverbio usus est.

Aljeschcori 6, 71.

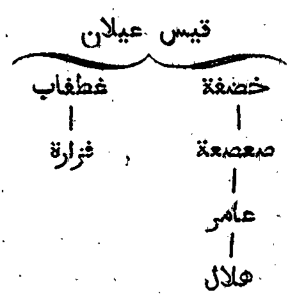
Cognomen inde ortum videtur, quod in gente Jesch-

Kais ben-Ahzim Tamimita 1, 1. 6, 164. 15, 50. 19, 51. 22, 229.

Tempore paganismi et Islamismi vixit vir dignitate et victoriis insignis. conf. Citab-Alaghani. Chrest. mea nova p. 52.

Kais ben-Aihlan (b. Modhar) 1, 283,

Tanquam persona et gens. Sic ex eo gentes ortae sunt.

Kais ben-Chaled ben-Dsil-Djaddain 1, 146.

Kais b. Chaled Schaibanita avus Bisthami ben-Kais est. conf. Hamas. 98.

Kais ben-Alhathim (poeta) 9, 54.

Paulo ante Mohammedem vixisse videtur. Pluries in Hamasae opere occurit. [redacted] Cit. Alaghan Harir. p. 113.

Kais ben-Hadsimah (v. Djadsimah) Ahbsita 10, 11. 21, 96.

Erat possessor equi Dahis appellati.

Kais Alhafiths 25, 104.

Filius Fathimae et Sijadi Ahbsitae tempore Kaisi ben-Sohair vixit. conf. Hamas. 231.

Kais ben-Sohair Ahbsita 2, 110. 3, 5. 6, 11. 8, 66. 13, 119. 17, 5. 21, 96. 24, 175. 298.

Eadem persona est quam Kais ben-Hadsimah, nam in multis Hamasae locis est appellatus Kais ben-Sohair ben-Badr die حفر الهباءة appellato. conf. Abulf. hist Anteisl. p. 140. Pocock spec. hist. Ar. p. 84 ed. alt.

Tempore antiquo. conf. Ebn-Kotaib. p. 94.

Malic ben-Sobaih 21, 96.

Tempore belli Dahis et Ghabrah.

Malic ben-Sohair (Kaisi frater) 21 96.

Eodem tempore. conf. Hamas. 449. et Abulf. hist. Anteisl. p. 142.

Almamun (chalifa)

Natus anno 170, imperium anno 198 suscepit, anno 218 diem obiit.

Manschim 2, 21. 13, 124.

Dissensio de hac persona est; sed ante Mohammedem vixit.

Almanzur (chalifa) 14, 62. 24, 277.

Anno 132 *praefectus Mesopotamiae, Armeniae, Aderbidjani, anno* 136 *in imperium successit, anno* 150 *diem* obiit.

Maria 3, 112.

Maria (filia Ahbd-Almanat ben-Malic) 25, 103.

Erat uxor Sorarahi b. Ohdos b. Said Manat ben-Darim.

Maria (filia Aldjaihdi Ahbditae 12, 109.

— (filia Alkahmi v. Thsalimi ben-Wahhab) 7, 3. 25, 149.

Ejus soror erat Hind Alhonud uxor Hodjri Cenditae. Erat mater Alharitsi ben-Abi-Schamir Ghassanidae. conf. Ebn-Kotaib. p. 162. 163.

Marid (arx) 3, 32. 18, 213.

Masahdah 1, 118.

Vir hujus nominis in pugna die Alwakba appellatur. Hamas. 10 sqq. In Citab-Alaghani viri مسعدة بن البختري mentio facta est; num idem sit, non liquet.

Almascherijja (filia Nahseri) 5, 148.

Paulo ante Mohammedem vixisse videtur.

Masihah (mulier) 27, 38.

Masin 24, 108.

— ben-Malic ben-Ahmru 6, 10. 23, 381.

Medinae princeps, vixit tempore Amru-l'Kaisi ben-Hodjr. conf. Harir. 241. Cit. Alaghani.

Ohbaid-Allah ben-Ahmir 18, 138.

— — — — Sijad 2, 79. 6, 173. 27, 113.

Ab anno 53 usque ad annum 61 Bazrae praefectus, quacum Cufae praefecura aliquod tempus conjuncta erat. Anno 67 occisus est.

Ohbaid ben-Alabraz 1, 57. 2, 128. 6, 2. 7, 116. 9, 9. 10, 41. 13, 41. 27, 21.

Poeta qui tempore, quo Hodjrus Amru-l'Kaisi pater occidebatur, vixit et ab Almondsiro ben-Mäi-ssema occisus est. conf. Ebn-Kotaib. p. 196. Cit. Alaghan.

Ohbaid ben-Dharijjah Namirita 20, 49.

Ohbaidah ben-Hobal 23, 402.

Ante Mohammedem tempore Sohairi ben-Chabbab vixit.

Ohcäschah ben-Mohzin 23, 319. 27, 193.

Tempore Mohammedis.

Ohcahts (locus) 6, 29. 7, 98. 19, 53.

Ohcl (gens) 21, 21.

Ohclita 6, 47. 23, 435.

Ohkab (camela) 8, 26.

Ohkbah ben-Salam 5, 157.

Ab Abu-Djahfaro Manzuro regioni Bahrain (quae ad provinciam Jemamah pertinebat) praefectus est.

Ohkail (vel Ahkil) filius Faridji 22, 37.

Tempore Djadsimahi Alabrasch. conf. Ebn-Kotaib. p. 182.

Ohkail (rect. Ahkil Ham.) ben-Ohlfah Morrita.

Poeta inter Koraischitas multum honoratus tempore Omajjadarum, nam ipse Jasidus b. Ahbd-Almalic ejus filiam Aldjarba in matrimonium duxerat. Ab ea cognomen ابو الجربا, a filio ابو العملس accepit. In Hamasa saepius occurrit, ubi Ahkil b. Ohlaffah est; sed in codice Berol. Ohkail est. conf. Cit. Alaghani.

Ohkail ben-Thofail ben-Malic 2, 69.

Filia Ahzimi ab Ahbd-Alahsiso ben Merwan in matrimonium ducta mater Ohmari ben-Ahbd-Alahsis est.

Omm-Albanin 25, 105.

Mater Abu-Berae est.

Omm-Chaled 10, 64.

Ut alii dicunt, eam tempore Nohmani ben-Almondsir, alii autem eam tempore Moahwijahi vixisse contendunt.

Omm-Charidjah 12, 109.

Ante Islamismum vivens mullier. In libro Citab-Alaghani legimus, eam matrem gentium الدئل et ليث بن بكر esse conf. Harir. 491.

Omm-Alchijarah 3, 100.

— — Djabira 10, 160.

— — Djamil (Djomail) 7, 118. 26, 96.

In Haririi opere p. 181. ea Djomail appellata est. Erat filia Harbi et sorori Abu-Sofjani, patrua Moahwijahi et uxor Abu-Lahabi.

Omm-Djondah 13, 89.

Omm-Alfaras (equa) 23, 238.

— — Kirfah 18, 223. 24, 414.

Erat uxor Malici ben-Hodsaifah ben-Badr.

Omm-Raitha (filia Cahbi ben-Sahd etc.) 7, 117.

Tempore Mohammedis aut paulo ante.

Omm-Salamah 7, 95.

Tempore Mohammedis.

Onais ben-Merdas Solamita 19, 52.

Conf. Ahbbas ben-Merdas.

Orion 5, 76.

Osaid (frater Sohairi Djadsimah) 22, 16.

Tempore Nohmani ben-Almondsir.

Osaid ben-Ahmru ben-Tamim (gens) 18, 67.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 93.

Osaid ben-Alhodhair 23, 146.

Pugnae Ohodensi interfuit.

Persis 10, 64.

Ante Mohammedem vixisse videtur.

Säihd ben-Djobair 23, 103.

Traditiones eum docuerat Ahbd-Allahus ben-Alahbbas et Ahbd-Allahus ben-Ohmar etc. Ab Hedjdjadjo anno 95 aut 94 aetate 49 annorum occisus est.

Säihd ben-Harits Namirita 20, 98.

Cognomen عمس habuit et genealogiae maxime gnarus erat.

Säihd ben-Tsabet 22, 25.

Tempore Hatimi Thai vixit. conf. Hamas. 644.

Säihd ben-Zuhan Ahbdita 24, 345.

Tempore, quo Ahjischa incolas Cufae contra Ahlium excitare volebat, Cufae praefectus erat.

Säihd ben-Ahbd-Alrahman ben-Hassan 19, 39.

Poeta tempore Omajjadarum; sed non tam celeber, quam ejus avus Hassan ben-Tsabet. Ad Heschamum pervenit preces facturus pro se genteque sua. Cit. Alaghan.

Säihd ben-Ahmru b. Alahz 24, 309.

Tempore Ahbd-Almalici ben Merwan vixit.

Säihd ben-Ahmru Alharschi 2, 152.

— — Alahz (frater Ahmrui) 5, 182. 23, 418.

Praefectus Cufae sub Ohtsmano; tempore autem, quo Ferasdakus Sijadum fugere coactus erat, Medinae praefecturam tenebat sub Moahwijaho. Mox autem in ejus locum successit Merwan ben-Ahbd-Almalic.

Saihdah 1, 362.

Videtur ante Mohammedem vixisse.

Sajidah 2, 1.

Alsajjid Himjarita 22, 282.

Nomen ejus Ismail est. Ohbaid-Allah ben Sijad eum in carcerem conjecerat, e quo a Moahwijaho liberatus est. Adhuc tempore Manzuri vivebat. Cit. Alaghani.

Sainab (mulier) 11, 1.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 112. Videtur post Mohammedem vixisse.

Salamah (cantrix) 23, 516.

Medinae nata et educata, a Mahbado artem edocta, cognomen القس a viro eam amante accepit. Apud Jasidum ben-Ahbd-Almalic degebat.

Salamah Alchair 1, 31.

Filius viri قشير بن كعب ربيعة بن عامر بن صعصعة appellati. Cognomen الخير boni ob fratrem سلمة الشر Salamah mali cognominatum accepit. Filium سمرة appellatum habebat. Hic filius filio utebatur سلمة appellato. Hujusce filius Jasid ben-Althatsrijjah fuisse dicitur.

Salamah ben-Djendal 21, 11.

Conf. Harir, 58 et in Hamasa citatus est.

Salaman (femina) 18, 262.

Salamano (v. Salamani) (locus) 23, 57.

Salih (gens ad Kodhaah pertinens et reges) 7, 1. 23, 479.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 155.

Salim 2, 87.

— (filius Darae) 24, 107.

— **ben-Ahbd-Allah b. Ohmar** 27, 161.

Mortuus est anno, quo Hescham ben-Ahbd-Almalic itinere sacro Medinam venit.

Sallagh aut **Sallah** 8, 48. 15, 49.

Salm 12, 57.

Salma (femina) 25, 151.

Salomo 22, 74.

Salul (gens) 19, 7.

Sammah (avis) 22, 70.

Samorah (servus) 3, 56.

Samuel ben-Ahdijja (Judaeus) 3, 32. 18, 213. 26, 93.

Dominus Taimae et arcis Alablak ad Iudaeos Jetsrebi pertinens tempore Amru-l'Kaisi (ante 564 post Ch.) vixit Abulf. hist. Anteisl. p. 132.

Sarab (camela) 13, 114.

lato a Jasido ben-Tsaur Asadita occisus est. conf. Ebn-Kotaib. p. 110. Cit. Alaghani.

Zachr (filius Kaisi Alachnaf) 6, 164.

— ben-Djahd (poeta) 24, 304.

Tempore Omajjadarum et Ahbbasidarum vixit. Cit. Alaghani.

Zachr ben-Moahwijah Alsolami 9, 19.

— — Nachschal ben-Darim 25, 6.

Tempore Haritsi ben-Ahmru اكل المرار cognominati.

Zachra (vel Zochra) (filia Lokmani Ahditae) 1, 146. 20, 30. 24, 13.

Zachrah (uxor Hozaini b. Ahmru) 18, 2.

Zaduf 22, 99.

Tempore ante Mohammedem vixisse videtur.

Alzadufa (filia Djalisi Ahdsaritae) 23, 318.

Tempore ante Mohammedem vixisse videtur.

Zafijjah (filia Cahili ben-Asad ben-Chosaimah) 5, 148.

Diu ante Mohammedom vixisse videtur, quum Chosaimah gentis auctor sit.

Zafijjah (filia Abu-Sahli ben-Hescham) 12, 11.

Alzahb ben-Ahmru Alhindi 23, 189.

Nomen viri in codicibus diverso modo scriptum reperitur.

Zahbah (soror Actsami b. Zaifi) 24, 282.

Zahrah (Hozaini uxor) 18, 2.

Zahzaah ben-Ahmir (filius Alfisri) 23, 30.

Diu ante Mohammedem vixit.

Zahzaah ben-Moahwijah 10, 166.

Circiter ducentos annos ante Islamismum vixisse dicitur. conf. Ebn-Kotaib. p. 112.

Zahzaah ben-Zuhan (Moahwijahi tempore) 24, 402.

Zaleh (propheta tempore Djemschidi ad gentem Tsamud missus) 13, 117. 22, 49.

Zalmaah ben-Kalmaah 14, 65.

Omnino ignota aut ficta persona.

Index proverbiorum sententiarumque, simulque dierum pugnis illustrium, quorum in tomo tertio mentio facta est*).

A.

*) Quae Mohammedis aliorumque facete ingenioseque dicta a p. 607. sqq. occurrunt, eorum numerus uncinis in indice hoc modo ( ) inclusus est.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

U.

V.

Index Arabicus
proverbiorum Meidanii.*)

*) In indice prima aut nominis aut verbi in proverbio occurrens vox quaerenda est. Prior in indice numerus, quem signum commatis sequitur, caput; posterior, cui punctum postpositum est, proverbii in capite locum designat.

ب

ث

ج

ح

د

خ

ر

ز

س

ش

ض

ط

ظ

ع

ف

ق

ك

م

ن

ه

تهويد ٣, ١٣٦
أهول ٢٧, ١٩٩
هامة ٢٧, ١٤٠
هان ١٢, ٢٥. ٢٧, ٩١ هوّن ٢٧, ١٣٥
هانت ٢٤, ٥١٩ أهان ٢٤,
٤٤٠ أهون ٢٤, ٥٤٧ الهوان
١, ٣٠ أهون ٢, ١٥٤. ٦, ١٧٦
٢٧, ٩٣. ١٤٩–١٦٣. ١٦٧. ١٦٨
هوت ٢٧, ٥١ يهوى ١, ١٦ تهوى
٣, ٨٢ الهوى ١, ١٦. ٢٠٣.
٤٠١. ٢٧, ٣١. ١٢٧. ١٦١

هاب ٢٤, ٤٥٣. ٢٧, ١٢٣
هاج, هاجت ٢٧,٦ هيّج ٢٧, ١٣٠
يهيّج ٢٨, ١٠ هيجا ٢٨, ٧٣
الهيدان ٢٧, ١٢٨
انهبط, الهبّاط ٢, ٧٦
تهبيف ٣, ١٢
هيل ٧, ٢٢
هيّن ٢٧, ٤
هيهات ١٤, ١٠ ٢٧, ١٦. ٢٣. ٢٦–
٢٨. ٧٣. ٨١

وأم ٢٦, ٣٢ الوآم ٢٣, ٨
وابر ٢٤, ٢٢١
توتير ٢٤, ٢٤٦
الوثبة ٢٦, ١٣٨ أوثب ٢٦, ١١٥
واثق ١٠, ٢٢١ الوثيقة ٢٦, ١٣٩
وجد ٣١, ١٥ وجدت ٢٦, ١٦
وجدت ١, ٤٤٤. ٢٦, ٣١
وجدت ٢٣, ٢١. ٢٦, ١٨ وجدتنى
٢٦, ٥٤ وجدته ٢٦, ٧٣
تجد ٢٣, ١٩١ أجد ٢٣, ٧٢.
١٩٢ يجد ٢٣, ٦١٦ يوجد
٢٣, ٤٦٦ تجده ١, ٤٦٣ لتجدن
٢٣, ٦٧. ١١٦ وجدان ٢٦, ٣٨

أوجد ٢٦, ١١٩
يجع ٢٤, ٥١
وجه ٢٠, ٦. ٢٦, ٢٠. ٦٥. ١٣٢.
٢٨, ١٤٥ وجهه ٢٢, ٢٨٤. ٢٦,
١٣٠ الوجه ٢٦, ١٣٧ وجّه,
٢٦, ١٣ أوجه ١, ٢١٩
واحد ٢٦, ١٣٣ واحدة ٢٦, ٨٩
الوحدة ٢٦, ٣٣
الوحشة ٢٦, ٧٦
وحى ٢٦, ١٩
وحى ٢٦, ٩٠ أوحى ٢٦, ١٠٥. ١١١
أود ٢٦, ٨٧ مودة ٢٤, ٥٧٠
ودع ٣, ٧٢. ٨, ٢٠. ٣٢. ٣٧. ٣٩. ٤٤. ٤٥.

ى

Addenda et corrigenda
ad Meidanii proverbia.

C. I. P. 2. l. 24. Loco verborum لورياتى legendum اورياتى et melius vertendum: num venit bonum cum malo i. e. num bonum malum producit et statim post: non venit bonum cum malo i. e. bonum malum non producit. P. 3. l. 5. Videtur corrigendum مطمعة; sed quum codex, e quo versus desumtus sit, in manibus non habeam, nil pro certo adfirmare ausus sum; nam et alterum ferri potest. Prov. 4. In Scharaf-Aldini et Hamasae opere المُوصَيْن legitur; id quod metro contrarium est, si proverbium e versu desumtum esse statuimus. At vero ut omnia proverbia, quibus metrum est, e versibus derivata sint, necesse non est, sic fieri potuit, ut proverbia e versibus derivata usu mutarentur. In codice, qui a nonnullis Abu-Ohbaido adscribitur الموصّين. In codice illo hunc interpretandi modum legimus: ان الذين يحتاجون لك ان يوصوا لحوائج اخوانهم هم الذين يسهون عنها لقلة عنايتهم وانت غير غافل ولا ساه عن حاجتى قال يضرب للرجل الموثوق „Quibus praecepta dari necesse est ob res necessarias fratrum suorum, ii sunt, qui ob paucam curam ab iis aberrent; tu vero incuriosus non es et a re mihi necessaria non aberras. Dixit, proverbium de eo, in quo fiducia ponatur, adhiberi.“ In Hamasae opere p. ٧٩. explicandi proverbii causa legimus, iis, qui a re necessaria

aberrent, praecepta dari opus esse. P. 7. l. 9. legas: Ebn-Djoaihdus. Prov. 11. Legitur quoque ليس بمخدوع. l. 4. infr. post vocem الوامق omissa sunt verba وكذب الطالق. Ibi العاتق rectius de virgine, quae taedio adficitur intelligitur. Prov. 12. Quem proverbio sensum tribuimus, is verbis hisce Abu-Ohbaidi confirmatur: اراد احسبه انا اصابتك مصيبة فاعلم انه قد يكون اجل منها فليهون ذلك عليك مصيبتك „Puto eum voluisse; quod si calamitas te adfligit, scito, ea majorem inveniri et hoc calamitatem tuam tibi leviorem reddat." Prov. 15. Narrant Hasanum Bazrensem in consessu suo dixisse: ان من جنود الله الزبد „Cremor lactis unus exercituum Dei est." Prov. 16. Proverbii verba ad metrum Camil, quae in scholiis sunt ad metrum Thawil referri possunt. Prov. 18. Et hoc proverbium ad metrum Camil referri potest; at vero in Abu-Ohbaidi dicto opere الظن legitur, ut metrum non sit. P. 14. l. 2. legas: Ohmarus b. Ahbd-Alahsis. l. 9. legas: donec res ab altero significata clara voce dicatur. Prov. 27. In codice Scharaf-Aldini أن omissum est, quod Abu-Ohbaidus habet. P. 16. Clarissimus Fleischerus cum cl. Quatremère l. 2. vocem بالعلى cum sequente مصر conjungit, ut sensus sit: nocet celsitudini (dignitati). Sensus bonus est; sed me quominus facerem impedivit tum quod بالعلى antecedit tum quod بالعلى in fine prioris hemistichii, مصر in initio posterioris hemistichii est, ita ut, sensu non obstante, duae voces melius separatae viderentur. Prov. 34. leg. طريقتك Prov. 36. In codice, qui Abu-Ohbaido adscribitur, تنهنا legitur, et sensus tribuitur „ut beneficiis homines adficias". P. 22. l. 12. leg. فلا اكون. Prov. 48. Quae in scholiis adnotavi, praeclare illustrantur fabula lepida, quae in libro a me edito Fakihat-Alcholafa p. 91 et 92 legitur. Ibi quoque l. 2

infra voces شعيرة الفخ (res enim in dubium vocari potest), non puto significare, granum hordaceum laquei, sed crinem parvum laquei (i. e. tenuem crinem, quo laqueus confectus est). Grano enim, quod avis conspicit, allicitur, crine autem laquei, quem non videt, capitur. Prov. 50. In Hamasa p. 214. l. 14. proverbium sic adnotatum est auctore Abu-Mishalo: انف في الماء واست في السماء „Nasus in aqua et podex in terra". In versu لَذَّا legas. Prov. 51. legas اذن. Prov. 57. Ex Abu-Ohbaidi codice observamus, nonnullos illum virum Alharits ben-Abi-Schamhar (شمهر) appellare. Prov. 58. legas المصطر. Prov. 60. In versu loco vocis locusta legas: chamaeleon. Prov. 62. In Hamasae loco p. ٣٥٥. legimus, proverbium e versu Koradi ben-Gbowajjah (sic corrigendum est) desumtum esse. Tum vero mutatum proverbium sic prolatum est: كما مهدت للبعل حسناء عاقر „Sicut pulchra sterilis marito lectum stravit". Prov. 64. In Meidanii opere proverbii verba cum Miscini versibus conjuncta sunt, ut inde originem duxisse videantur; at vero quum ille poeta aliorum proverbia in versus suos inseruerit, de proverbii origine dubitare licet. Prov. 65. In versu تَلَّمه scribas. Prov. 66. legas خِذْلة, quamquam in codice meo ille alter enunciandi modus adscriptus est. Prov. 68. Vetus esse proverbium apud Abu-Ohbaidum legimus. P. 32. l. 5. scribas نَكْس. Prov. 75. Verba ان جرجر etc. in codice Abu-Ohbaidi tanquam alterum proverbium adnotata sunt. P. 33. l. 7. legas علّاتها et l. 15. „Et quum tibi bonum... Prov. 78. Cum hoc proverbio conjuncta quoque sunt verba: وسحوق النخل من الفسيل „et longae palmae e surculo". Prov. 84. Abu-Ohbaidus

refert, proverbium adhiberi de viro, qui rarissime conspiciatur aut cujus agendi ratio per longum temporis spatium non nisi semel appareat; Ebn-Kotaibahus autem dicit, proverbium adhiberi in re, quae ab utraque parte malo omini sit, quemadmodum caper montanus, sive dextrum sive sinistrum latus nobis obvertat, malo omini sit. Pejori autem omini esse, si sinistrum latus homini obvertat. Prov. 85. legas in scholis صيد اول. P. 38. l. 1. pro verbis nonnisi robustus legi potest nonnisi aufugiens, nam codices aut شديد aut شريد habent. Prov. 97. versus posterius hemistichium melius sic vertitur „liberalis quum dat, non est simul exprobrans." Prov. 99. Proverbium vulgo usitatum esse, Abu-Ohbaidus dixit. Prov. 100. Hemistichium metri Camil est. Loco verborum partes resectae clarius videtur partes dimidiae. Prov. 106. Hoc proverbium ab Abu-Ohbaido Ebn-Masuhdo tribuitur. P. 43. l. 23. leg. Dhabbah et l. 25. pro obiturum leg. orituram. Prov. 113. In hoc proverbio quod Hamasa 678. occurrit, vocabulum اعصار et de nube, in qua tonitrua et fulmina sunt, intelligi potest. Prov. 117. Verborum sensum esse legimus: Usque ad matutinum tempus patientia utaris; tum pete a me, ut me tibi captivum tradam. Pag. 48. l. 4. leg. re رجبة appellata et l. 8. Alhobabus . . . . . Alanzarita. Prov. 132. Invenimus quoque scriptum لبيعتات. Prov. 134. legas occidit! Prov. 136. In Scharaf-Aldini opere ان ذ legitur. Prov. 139. In codice Abu-Ohbaidi الامور legitur.

Prov. 140. legas شكعات; sed diversus vocis enunciandi modus reperitur. Prov. 144. Voce الارم dentes significari non posse, quae significatio voci الارم sit, in codice Abu-Ohbaidi legimus. Prov. 146. Legas الحلم

De hoc proverbio conf. Schult. monum. vet. p. 39. sqq. In Hamasa p. 98 sq. res amplius descripta est. Gens Jemen dicit, virum, cui baculus pulsatus sit, fuisse Ahmruum b. Homamah Dausitam; gens Modhar Ahmirum b. Althsarib Adhwanitam; gens Rabiah Kaisum b. Chaled Schaibanitam; gens Banu-Kais b. Tsahlebah Sahdum b. Maloc b. Dhobaiah. Prov. 149. Loco verborum إن أردت in codice Abu-Ohbaidi legitur إن رمت. Prov. 152. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 153. In versu corrigendum est يعاتبه. Scribendum quoque esset نافعا propter verbum ليس, si grammatices accurata ratio haberetur; sed in codice, ni omnino fallor, نافع est, et nescio, num omnes Arabes isti regulae semper satisfaciant. Prov. 156. In codice Abu-Ohbaidi سلكان et ليّان legimus. Prov. 158. In Abu-Ohbaidi codice legimus, grammaticum Alferra dictum tres enunciandi modos شِرْبا, aut شَربا et شُربا admisisse, ut prior vox portionem aquae significet, duae posteriores nomina actionis sint. Prov. 159. Versus est metri Ramal. Prov. 160. legas utrem. Prov. 165. l. 2. infr. legas نصرا. Prov. 168. Proverbium est pars versus Ohaihahi ben-Aldjolah, cui metrum Basith est. Prov. 171. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Alazmäihum sic scripisse اذا نزل بك الشر „Quum malum apud te deversatur, sede!" i. e. tranquillus sis et ne ad id properes! Prov. 174. legas غصّ. Prov. 176. In nonnullis codicibus in versu loco vocis رعثت est رعث. Quod si admittis, vocabulum بالجو cum Teschdido enunciandum est et verbis الظلماء الصوا ديا accusativi casus tribuatur necesse est; attamen vero et alter a me receptus legendi modus admitti posse videtur; nam littera ا in fine vocis الصوا ديا, quum

homoioteleuti causa sit adjectum, omnino obstare non videtur, modo Bildju enuncietur. P. 68. In altero versu ليست بقول legendum est. Si Meidanii commentarium accurate sequimur, genitivus وقول a praecedente اول pendet; pro quo in commentario رجوع legimus, quocum وحقة conjungi potest, cui significatio veritatis tribuenda est. Prov. 178. Loco vocis تحريرك lege غريرك Prov. 179. In Samachscharii opere sic legitur انت من هذا الامر فالج بن خلاوة. Prov. 180. In Scharaf-Aldini opere sic legitur: انا تثقف وصاحبي مثقف. Prov. 183. Proverbium adhibetur, quum quis pauco contentus est. Prov. 185. Proverbium vulgo usitatum significat quoque, quendam rem ante tempus conveniens quaerere. P. 73. l. 1. leg. فتي l. 2. يهوى. Prov. 193. In codice Abu-Ohbaidi تحدث بعده est. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 197. Licet et in codice meo et in Kamusi opera تولة scriptum reperitur, tamen fortasse

تــولة scribendum est, ut cum scribendi modo vocis تفصل consentiat. Prov. 204. In scholiis loco verborum *perficere possint*, melius scripsissem „*assequantur*." Prov. 207. Pro تشاء etiam شاء legitur. Prov. 208. l. 4. schol. Loco verborum *vel consuetudinem* lege *num consuetudinem*. Prov. 210. in versu legas تحصد. Prov. 211. Melius sic vertendum puto proverbium „Tu adhuc in terra dura es; surge igitur. In scholiis autem pro *in fine regionis* clarius erit *in ora regionis*. Prov. 230. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 256. legas مفصلا

P. 92. l. 8. Metrum versus est Ramal, de quo vide librum meum. p. 236. sqq. Prov. 262. Proverbium vulgo usitatum fuit. Prov. 264. Voci العنصلين forma du-

alis (Alohnzolain) tribuenda est; المنعصل autem est nomen vallis inter regiones **Aljemamah** et **Aldahna** sitae. Dualis forma vallem ejusque circumjacentes partes designat. Abu-Mohammedes Alahrabi versum a me citatum ازار etc. in quo متشايم legendum est, tanquam proverbium adnotavit **conf.** Hamas. p. **91.** l. **16.** Praeterea diverso modo proverbium proferunt طريق العيصين aut الغصنين aut العبصين. Vocem عيص **arboretum** significare, العيص nomen loci esse dicunt **cod. Abu-Ohb.** **Prov. 265.** legas يبزا. **Prov. 274.** legas تنكشر. **Prov. 282.** leg. vasis. **Prov. 283.** In scholiis melius scribendum est اليابس, quamquam in uno codice اليبس reperitur. **Prov. 285.** legas ظلمت. Loco vocis عذاب etiam عقاب reperitur. Fieri potuit, ut vox من repetita ultima syllaba vocis تامن in nonnullos codices irrepserit. **Prov. 292.** Ad metrum Camil referre licet. **Prov. 301.** Quamquam vocem مقلاة a radice قلت derivant et in lexicis مقلات scribitur, tamen in pluribus codicis مقلاة scriptum est. **Prov. 302.** Quod si voci تخلط activi vocales das, vertendum erit: „Mater Koaihsi etc. miscent modo etc. Res autem illae, e quibus cibus Hais compositus est, quum ob diversitatem suam miscendo non intime conjungantur; fieri potest, ut proverbium illorum hominum pravam agendi rationem designet. **Prov. 315.** In codice Berol. est. عطيبة et تجيبة, qui legendi modus, quamquam sensum bonum praebet, tamen scholiis contrarius est. **Prov. 316.** Re diligentius perpensa proverbium adhiberi puto de viro, qui alterum debilem in auxilium vocat, ut talis vir debilis cum corrigia rupta, quae inutilis sit,

comparetur. Prov. 319. In scholiis loco verborum l. 8. والسخايا ثم legas والسخايم. Verba autem clarius et melius sic verterem: Munifici invicem estote, ut mutuus vestrum amor sit; dona vobis invicem date, ut odium et ira cessent etc. Prov. 340. legas in versu تَلْقِيَن. Prov. 341. In codice Samachscharii ان omissum est. Legas الطلنة. Prov. 352. legas أَوى. Prov. 361. In nonnullis codicibus ان loco انه legitur. Hoc legendi modo admisso proverbium verti debet. „Crastinus dies eum exspectanti propinquus est." Prov. 363. In libro Citab-Alaghani legimus principes gentis, qui ob multas in remotas regiones jussu regis incursiones *factas* irati essent, fratrem instigasse, ut rege *occiso imperio* poti-retur. Regem Hassanum autem vir Dju'l'Schanajir Himjarita appellatus, qui regiae stirpis non erat, occidit. In priore versu legas سَهِرًا. Prov. 370. Scribendum est طَلَبًا. Pro ابجر Abdjar in codice Berolin. ابجر legitur. Viri filius nomen Hadjdjar حجار gerebat. Prov. 371. Loco nominis يذكر in libro Citab-Alaghani تذكر legimus. De nomine Chosaimah ben-Fahd est dissensio. In codice Abu-Obbaidi et in libro Citab-Alaghani scriptum reperi: خديمة بن نهد conf. Meid. 15, 52. In libro Citab-Alaghani res paulo aliter narratur. Prov. 376. Legendum est طلبت طلبا امما. Prov. 378. Quum in adnotationibus C. 7, 138 in codice meo et Berol. ان اخا الخلاط legatur, hoc praeferendum esse puto. Prov. 378. Verba in loco profundo abscondas de ovibus dici possunt; sed auctore Firuzabadio vox وراط etiam in camelis usitata erat. Prov. 385. legas بكت. Prov. 396. اتقاء scribendum est. In scholio legas: Ebn-Schahabus. Prov. 403. In versu legas imposuisti. Prov.

405. scribas الـكَـبِـيْسة. Prov. 407. lege كُدَيْهَا et scribe Codajjon. Prov. 411. In scholiis اخر delendum et vertendum est „domestici sunt tinea opum.“ Prov. 426. In duobus codicibus ان لم تزاحم legitur. Tum vertendum est: „si non premis“, quod a multitudine hominum aut camelorum ad aquam accedentium et se invicem prementium desumtum est. Prov. 429. De sensu hujusce proverbii conferas C. 26, 66. Prov. 439. leg. يصبر. Prov. 440. leg. أجّل. Prov. 442. Pro تأكل etiam legitur تشرب bibas. Prov. 445. E loco Abulfedae geogr. p. 296. proverbium lucem accipit, nam *ibi legimus, salsam aquam tempore accessus maris usque* ad fluvii Mahkili os pervenire. Ulterius salsam maris aquam non procedere. Flumen Dei igitur in proverbio designat maris aquas tempore accessus. Prov. 461. scribas سكباج. Prov. 465. scribas فاصبر Prov. 466. In scholiis scribe: parvus. Prov. 467. legas الملسوع, quod melius est, quam المسلوع codicis mei. In codice Berol. recentiore sic proverbium legitur: بين ما يجى الترياق من العراق الملسوع فارق Prov. 469. Verba: scito eum efficere velle, ut lapset (in ventriculum) designant: scito eum deglutire velle. Prov. 470. legas بكر Prov. 481. leg. عشق.

C. II. P. 149. l. 4. pro: dico ei legas: dico de eo. Prov. 3. scribas لا; tum proverbium ad metrum Thawil referri potest. Prov. 5. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii verba ad virum directa esse, qui soleas suas adhiberet in loco, ubi eae opus non essent, dum quidam timeret, ne in locum incideret, ubi soleis carere non

posset. Prov. 6. Interdum dicunt خلف أعوز conf. Djeuh. s. عوز p. 150. l. 4. leg. بيزيد et l. 5. منصوح. Prov. 11. scrib. باءت et sic in versu. Prov. 12. In Scharaf-Aldini codice sic proverbium legitur: ابعد خيراتها تحتفظ „Num post optimas earum (amissas) custodis“. Explicandi gratia additur. In prava rerum administratione adhibetur. A pastore desumtum est, qui, postquam optimae sua culpa periere, reliquas conservare studet. Prov. 25. De hoc conf. C. 5. 34. Prov. 26. l. 2. legas Hadjar et sic p. 157. conf. C. 22. prov. 100. Prov. 28. l. 3. leg. in versu من بعض. Prov. 37. Proverbium vulgo in summa diligentia, quocum molestia conjuncta est, adhibetur cod. Abu-Ohbaid. P. 165. l. 5. legas ob quem non pro: qui non. Prov. 48. Proverbii sensus est. Res finita est, ut mihi jam nullum officium implendum sit. Prov. 51. leg. بئس; in tertio versu corrige فاصبر. Prov. 62. scribendum est شبوة et sic in versu. Ex *isto versu proverbium* desumtum *esse probare* videtur Samachscharius, qui قد بكرت habet. Prov. 70. Proverbium, quod in Hamasa. pag. ١٣٥. l. 6. occurrit, sic enunciandum puto بنت برح شرك على راسك „O infortunium! malum tuum super capite tuo sit!“ Prov. 73. In Hamasae commentario p. ١٩٨. l. 15. legimus, proverbium in initiis boni et mali adhiberi. Prov. 76. Melius vertissem: occidendus. Prov. 78. leg. ابدايهن. Nomen feminae, quod Rahama scripsi, dubito, quomodo enunciandum sit. C. 10. 2. scripsi Rohma; vocalis enim Dhamma in codice reperitur. In codice Berol. رهم Roham adnotatum legitur; sed iste codex non semper fiducia dignus est. Prov. 79. Di-

citur quoque (conf. Harir. 33) ما زال في الهياط والمياط. Prov. 84. In duobus codicibus الصريح sine puncto diacritico est. Hoc legendi modo admisso loco vocis clamans scribendum est manifestum; sed in ista verborum cunjunctione dubito, num vocabulum significatione omnino aptum sit conf. prov. 80. Prov. 93. Ad metrum Basith referri potest. Prov. 94. leg. بينهم. Prov. 97. Ad metrum Wafir referre licet. Prov. 103. scribas الوصاعة. Prov. 110. Hoc in proverbio quoque inspectio verti potest, ut C. 1. 334.; quamvis rerum status diversus est. Prov. 114. leg. وجاء. Prov. 121. In codice Berol. بيصة ovum legitur. Meidanius verba de re nota, quae occultari non potest, intelligenda esse putavit. Prov. 122. Proverbium monet, ne quis cum eo societatem ineat, cujus dignitas omnibus cognita non sit; sed dubia. Prov. 133. Loco vocis كفة, quae in codice meo est, praeferendnm videtur كنة, quod amorem camelae in pullum et mugitum, quo eum manifestat, significat; sic enim in codice Berol. et Pocock. est. Est igitur in proverbio amor camelae vel mugitus camelae scribendum. Prov. 139. Rectius Kossus قُسّ et sic in aliis locis. L. 4. Legas inscripsit pro voce: scripsit praemittens nomen auctoris et nomen, ejus ad quem directa erat. P. 190. l. 1. leg. بيرج: P. 192. lin. ult. legas تَجُرّ Prov. 160. In versu legas: نَهْكَةً صَقْرٍ. Prov. 174. legas القمريين. Prov. 177. In scholis legas non discit. Duplex autem est legendi modus لا يعلم et لا تعلم. Prov. 184. Scribas: Vende mercem primum quaerenti, nam id tibi commodo erit. Prov. 185. Clarius scripsis-

sem propter sata. Prov. 187. Ad metrum Wafir referre licet. Prov. 192. legas نُلْ. Prov. 197. In codice Berol. recentiore sic legitur: بين وعده وابكاره فترة. Prov. 198. In codice Berol. recentiore pro السلاح leg. الملاح. Prov. 199. leg: يَدَنْ. Prov. 212. leg. الدُّلْدُل Doldol. In scholio legas: mulae est, quam.

C. III. Prov. 1. In codice Abu-Ohbaidi legimus, grammaticum Alahmar appellatum sic proverbium adnotasse: تركته ترك ظبى ظله „Reliqui eum modo, quo dorcas latibulum suum relinquit et in Kamuso اترْكه legitur. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium vulgaris usus inter homines esse. Prov. 7. In codice Berol. ترك الكذب „mendacium omittere“ legimus. Prov. 11. Abu-Ohbaidahus dixit, proverbii auctorem esse Actsamum ben-Zaifi. Abu-Ohbaidus dixit, esse proverbium antiquum; sed a vulgo in usum quotidianum adhibitum et mutatum, ut لا تاكل ثدييها dicat. Hanc mutationem non probat. P. 212. l. 1. In codice Abu-Ohbaidi Alharits ben-Alsolail et l. 3. pro Sabba est Rajja. Prov. 12. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 15. Si hoc proverbium ad metrum Redjes referre vis, enunciandum est bali. Prov. 20. scribas تجشّما quod magis ad verbum vertere potuissem „aut maximam operam dedisset“. Prov. 22. Ad metrum Redjes referri potest. In codice Abu-Ohbaidi legitur in capite, quod inscriptum est: فى قضاء الحاجة قبل سوالها „De re necessaria perfecta, antequam petita fuit.“ Prov. 23. leg. الطِّنّة. Prov. 24. In Scharaf-Aldini et Abu-Ohbaidi codice تعْلمنى legimus; sed in codice Berol. et meo secunda forma est. Prov.

27. In Kamusi opere لا مخرّسة legimus. Prov. 29. Signum Teschdidi litterae ف impositum in codicibus B. et Lugd. invenimus et formae quintae verbi ea significatio propria est. In Alkathamii versu autem وترفّض legendum est. Aut proverbium ex Alkathamii versu ortum est, aut Alkathamius vetus proverbium in versum suum inseruit. Quod si prius verum est, in proverbio ترفّض legatur necesse est; sin posterius, quin Alkathamius metri causa proverbium mutaverit nil obstat. conf. Hamas. ١٢٨. l. 12. Prov. 30. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a vulgo adhiberi et significare quoque, hominem rem alieno loco petere. Prov. 34. Proverbium vario modo adnotatum invenimus. In Haririi opere p. 562. leg. يشكو الى غير مصمّت „Conquereris cum eo, qui ad silentium non redigit i. e. tui nullam rationem habet. In codice Abu-Ohbaidi انك لتشكو الى غير مصمّت „Tu conquereris cum eo, qui ad silentium non redigit“. Sed ex Abu-Ohbaidi sententia vox مصمت cum loquendi modo هو على صمات حاجته cohaeret, ut vertendum sit. „Tu cum eo conquereris, qui rem ad finem non perducet.“ In versu legas فاصبر. Prov. 36. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 38. In Commentario Merzukii ad Hamasam p. 32. v. 1. legimus, proverbium de eo adhiberi, qui longa spe decipiatur. Prov. 45. legas تَطعم. Pag. 223. l. 8. legas بالمعيدى. Prov. 52. In scholiis scribendum est: Verbis hisce utitur is, qui ob inimici calamitatem gaudium percipit. Prov. 58. In codice Abu-Ohbaidi proverbii auctorem Ahbd-Allahum b. Ohmar fuisse legimus. Prov. 59. legas بالجذاع. Prov. 62. In codice Abu-Ohbaidi verba والنّاقة زمامها omissa sunt. P. 230. l. 11. legas: مُيزّرى.

Prov. 75. In codice Abu-Ohbaidi additur: والذود الى الذود ابل „et parvum camelorum agmen cum parvo conjunctum magnum fit". Prov. 81. Proverbium in libro Citab-Alaghani ubi de Findo agitur, Ahjischae tribuitur. P. 237. l. 3. legas فكدت. Prov. 83. Proverbium in scholiis C. 20, 35. diverso ordine legitur. Prov. 86. Prior versus sic vertendus est. „Me multum vituperat propter difficultatem meam animaeque roborem, quem videt mater Ahmrui et nescit". Prov. 88. legas النعامر. Prov. 95. Meidanii sententia esse videtur, تَبْعٌ enunciandum esse; at vero ex Kamusi opere videmus تُبَّعٌ صلة enunciari posse. Prov. 97. leg. نعامة. Prov. 100. In codice Abu-Ohbaidi ام الربيع invenimus; praeterea جَمَلًا enunciandum est. Prov. 103. scrib. خلابة. In versibus scribas بَرْد فارجعى et صادقة. P. 243. l. 15. Sic melius vertendum est: Vos rogo, ut Deum imploretis, ne amorem (moerorem) meum sentiatis. In versu pro من يامن lego in codice Berol. ما يامن, quod non probo; sed quum ibi فمر scriptum sit, versum sic verto. Qui se tutum habet ab Hedjdjadjo, ei aut poena amara erat aut nodus firmus i. e. aut dira poena adficitur aut diu in carcere manebit. P. 244. leg. أم. Prov. 107. ad metrum Thawil referri potest. Prov. 124. leg. Transiit. Prov. 127. In codice Berol. recentiore proverbium sic invenimus: اتقى شر اللايم اذا احسنت اليه et Prov. 129. ibidem pro ان تمرض legitur: المرض. Prov. 131. Fortasse تقلدها pro تتقلدها induis scribendum est; in versu autem te ornavit legas. Prov. 137. 138. 139. ad metrum Ramal, Sarih et Redjes referre licet.

Prov. 141. 142. 143. ad metrum Redjes pertinent. Prov. 161. leg. اتعب من. Prov. 169. ad metrum Modharih. Prov. 170. et 171. ad metrum Motakarib. Prov. 172. ad metrum Thawil. Prov. 173. autem ad metrum Basith, cujus prius hemistichium sic sonat: ما كلما يتمنى المرء يدركه „non omne, quod homo optat, assequitur" referri potest. Prov. 180. Fleischero clar. proverbium ad Sur. 5, 4. adludere videtur, ubi morticina carne vesci interdicitur, ut vertatur: „Caro morticina (المَيْتَة) ei licita est. Prov. 193. Pro التباح legas النباح.

C. IV. Prov. 5. In codice Scharaf-Aldini pro أنفه *legitur* جلده. Prov. 8. *leg.* عَرْشه. Prov. 9. leg. أزلقى; alii autem codices habent أرقى. Prov. 10. Nonnulli codices الترغيس habent, quocum locupletandi significatio conjuncta; sed vix dubito, quin voci الترغيش eadem significatio data sit, quum in aliis bonis codicibus tam in textu, quam in scholiis reperiatur. Prov. 13. In codice Berol. recentiore loco vocis تجي leg. تنتج. Prov. 21. ad metrum Camil referri potest. Prov. 23. scribas تقعد. Prov. 41. leg. أصم Prov. 43. leg. أربعاء.

C. V. Prov. 1. In scholiis est varia lectio غلاء adnotata, quam verti tanquam pluralem „sagittae jactus vehementes," sed est potius forma nominis actionis, cui certaminis, quod sagittis jactis fit, significatio tribuenda videtur. Prov. 3. Ad metrum Wafir referri potest. Prov. 4. ad metrum Redjes. Prov. 7. In scholiis ad proverbium C. 3, 105. البعير scripsimus, sed quum in nostro codice et Berol. tam in scholiis quam in proverbio العير legatur, duplex proverbii legendi modus exsistere videtur. Admissa autem voce البعير ad metrum Ramal referri potest. Prov. 8. In scholiis dictus Alnohman

est filius Ahmru-l'Kaisi. Pag. 280. l. 12. In codice Abu-Ohbaidi, ubi hic versus cum uno separato coniunctus est, legitur سنة سوى, ut cum praecedente conjungatur, „non erat ei crimen praeter id, quod per septuaginta annos aedificium firmaverat. Prov. 11. In scholliis legas حلبت et حلب. Prov. 12. In Scharaf Aldini opere proverbium sic legitur: انه لجذل حكاك. Prov. 15. legas: quae editur. Prov. 21. Abu-Saidus sic proverbium retulit: جاء فلان من حاجته وقد لفظ لجامه cod. Abu-Ohb. Prov. 25. legas تقليه; duplici enim modo in codicibus proverbium legitur aut: جربى تقليه aut جرب تقله. Prov. 26. scrib. ابن. Prov. 27. In versu jam praefero legendi modum اطوف ما اطوف „Circumvagor, quamdiu circumvagor.“ Prov. 28. In Abu-Ohbaidi codice جعلته نصب عينى legitur. Contrarium huic sensum C. 23, 89. habet. Prov. 29. In codice Abu-Ohb. legitur quoque تثنه. Prov. 34. Proverbium quoque in eum adhibetur, qui rem, quam petiit, non consecutus est, ut nil secum portaret. Prov. 35. Sunt quidam Arabes, qui اللتيا cum vocali Dhamma enuncient, id quod Haririus errori turpi tribuit, vocalem Fatham rectam esse dicens conf. Anthol. gram. p. ٣٩. Prov. 37. Pro voce clunes legas coxas et sic in adnotatione. Prov. 38. In codice Abu-Ohbaidi legimus, eum quoque significari, qui diligentiam in re omiserit aut eum, qui fatigatus et lassus inde redierit. Prov. 42. In codice Abu-Ohbaidi loco vocis فاتك legitur بذلك cum eadem significatione. Prov. 50. De hoc conferas quoque 21, 110. et 23, 252. Prov. 56. leg. جشمت. Sed fortasse est جَشَّمْتُ ratione habita ejus, quod in scholis 22, 94, legitur, ubi كَلَّفْتُ est, et عَرِقَ. Prov. 58. In codice Scharaf-Aldini le-

gitur اشرب والرشف. In Djeuharii opere et Kamuso والرشف انقع. Hoc praferendum est. Prov. 65. Rubahi versus sic vertendus: „O utinam nos et tempus modo indefessorum equorum curreremus!“ Verba mea sensum verborum ليت انّا والدهر جرى السمه, qui est alter legendi modus, ut انّا pro انّنا sit, ex sententia Meidanii exprimunt. Prov. 69. Observamus, Meidanium nonnisi Alrakim enunciari velle. Prov. 71. l. 5. leg. Tum alius quidam hunc sensum etc. Prov. 74. In libro Fahihat-Alcholafah p. ٢٠٩ verba proverbii Mohammedi tribui videntur. Prov. 78. leg. Schaihamum. Prov. 79. leg. عويص et الشمرة. Prov. 80. In codice Abu-Ohbaidi legitur: اتت به. Prov. 81. Meidanius verbis concutiens clunes pinguem significari dixit: pinguem autem esse aliis inutilem. Cui sententiae non assentior. Prov. 83. De hoc conferas 12, 56. In Scharaf-Aldini opere legitur: اللهم جذا لا كذا. Prov. 84. leg. Pravus socius Sed fortasse scholii verba, sicut in meo codice scripta sunt, pars proverbii sunt; nam in codicibus aliis vox أي omissa est et in codice Berol. tanquam proverbium conjuncta sunt omnia verba et eodem colore descripta sic: جليس السوء كالقين ان لم يحرق ثوبك نخنه. „Pravus socius fabro ferrario similis est; si vestem tuam non comburit, eam fumo inficit.“ Proverbium vero cohaerere videtur cum Mohammedis verbis, quae doct. Fleischerus in libro Alis hundert Sprichw. p. 118. sq. adnotavit. Prov. 87. leg. بالهبي والجبي. Prov. 91. Nescio num ob errorem جلزى scriptum sit an sic fortasse in Samachscharii opere legatur. In Meidanii opere جلزوا „obducite“ legitur. Tum quoque scribas putatis. Prov. 97. leg. حطبت. Prov. 98. Si شمر enunciatur,

proverbium ad metrum Redjes referri potest. Prov. 99. Quemadmodum enunciavi, in codice meo scripta est vox. Sed scribi quoque potest يَعْلَك ab عول. In codice Ber. يعلكى legitur. Licet quoque suffixo masculini formam dare. Prov. 102. Meidanius جباب enunciavit, quum pluralem esse dicat; sed alter quoque enunciandi modus ferri potest. Prov. 104. Enunciari quoque potest بِكْر, qui enunciandi modus in femina usitatus est. Prov. 109. Vocem نفش erigendi significationem habere, videmus e loco libri Fakih. Alchol. p. 145. l. 14., ut loco vocis evellens scribatur erigens. Totum autem proverbium a gallo irato plumas colli erigente desumtum est. Prov. 110. In Kamuso Calcut. legitur quidem غَبِر بنات; sed num rectum sit, dubito, nam in duobus codicibus غُبَّر est. Quae autem Meidanius ad explicandam vocem adtulit, ea ex Djeuharii opere desumta, ubi غَبِر legitur, tanquam *nomen formae singularis*. In scholiis autem غبر بنات legas. Prov. 115. De hoc conferas prov. 61. Prov. 120. In codice Berol. legitur ليل ليلكم, in codice Lugd. ليلة ليلتكم. Prov. 122. In codice Ber. loco vocis نكرة legitur نُكْر infortunium grave; id quod probandum est. Prov. 123. In versu المهلّب et رماداً enuncies. Prov. 127. Melius dixissem mala et malam. Prov. 133. legas: يحمى ذراها الارقم. Prov. 138. Proverbium metrum Sarih, aut Redjes habet. Prov. 140. Proverbium hoc Abu-Mohammedes Alahrabi sic adnotavit: جهل النعمان لغانيين واذى سبلات. Legas سُبَلات. Prov. 142. Dixit Alazmäihus, Arabes

opes in duas classes dividere, quarum una appelletur الناطق l o q u e n s, altera الصامت s i l e n s. Priorem complecti omnia animalia i. e. servos, jumenta etc., posteriorem omnes res tam praedia et fundos, quam utensilia et pecuniam. Abu-Ohbaidus autem dixit, vulgo opes *silentes* (الصامت) esse pecuniam. P r o v. 150. l. 9. In verbis, quae citavi codices multum inter se discrepant. In verbis, quae in proverbii consuetudinem venerunt لا المرء في نسيي ولا البربوع, voces في نسيي rectum legendi modum offerre puto, ita enim in optimo Scharaf-Aldini opere legitur. In codice Berol. correcta est vox in شي, et idem in codice pessimo Samachscharii et codice Lugd. *et meo legitur. Non dubito, quin* scribis vox نسيي, quum obscura esset, corrigendi ansam dederit. Pag. 328. l. 2. scribas: duae syllabae Min - Ali - - ᴗ,. ut Mi — nali ᴗ - ᴗ fiat, contrahendae sunt. P r o v. 175. l. 12. scribas مرداة. P r o v. 196. scr. الضراط. P r o v. 198. In codice Ber. recentiore جاهل et عاقل legitur c o n f. Burckh. Nro. 196. P r o v. 203. Proverbium metrum Basith *habet.* P r o v. 204. Apud Burckhardtum legimus كفرك loco vocis فقرك. P r o v. 205. Burckhardtus (prov. 198.) proverbio sensum tribuit: uterque varia re occupatus est. P r o v. 211. u. 212. leg. اجلس. P r o v. 214. loco vocis بيد legas لد.

C. VI. P r o v. 3. legas: sagitta, quae ad..... P r o v. 6. In quibusdam codicibus pro قاريعة legitur قارع. P r o v. 7. In Abu-Ohbaidi codice legimus, proverbium in virum adhiberi, qui postquam clamorem sustulerit, sileat et nil amplius faciat. P r o v. 10. Observandum est in aliis codicibus nomen feminae A l h a i d j u m a n a h scribi; alter quoque legendi modus in aliis codicibus sic adnotatus est: لا تهنت „ne laetetur.“ P r o v. 13. De hoc conf. 24, 31. P r o v.

14. conf. C. 13, 16. **Prov. 16.** Scribi potest: mansuetudo, nam vox حلم intelligentiam et mansuetudinem in viro conjunctam designat. **Prov. 22.** Praefero, quemadmodum in libro meo: Fakih. Alchol. p. 127. l. 12. legitur: حبك للشى. In codice Abu-Ohbaidi bonam regulam a quodam sapiente adlatam legimus: اذا اشكل عليك امران فلم تدر ايهما ادنى الى الصواب والسداد فانظر اثقلهما عليك فاتبعه ودع الذى تهوى فانك لا تدرى لعل الهوى هو الذى زينه فى قلبك وحسنه فى عينك. „Quod si duae res tibi dubiae sunt, ut nescias, utra veritati et recto propior sit, considera, quaenam tibi molestior sit et eam sequere, dum eam, quam desideras, sinis, nescis enim, an fortasse desiderium eam et animo et oculis tuis exornaverit.“ **Prov. 26.** In codice meo et Berol. فى non est. Sive unum Scharaf-Aldini sive alterum legendi modum sequeris, verbis aut metrum Ramal aut Redjes tribui potest. Re vera vero in tanta lectionum varietate proverbium origine versum non fuisse puto. **Prov. 29.** In Hamasa p. ١٨٩ l. 2. infra proverbium explicatur verbis: اى يتصل بعضها ببعض „i. e. una cum altera conjuncta est.“ **Prov. 37,** leg. احمل. **Prov. 43.** In codice Abu-Ohbaidi كلبهم الى legitur. In Hamasa p. ٦٩٣ l. 7. ut in textu. **Prov. 50.** Scribas الكلام. **Prov. 58.** In codice Berol. recent. ذوقه الى legitur. Legas quoque يرجع et sic in sequente proverbio. **Prov. 60.** Scribas: regit? **Prov. 63.** Scribas اللسان et sic in versibus. **Prov. 66.** Ad metrum Motakarib referri potest. **Prov. 72.** In codice Abu-Ohbaidi الحزم فى الامور scriptum est. **Prov. 75.** l. 8. infr. pro: fratres quaesivisset scribendum videtur: fratres vindicasset. **Prov. 83.** In Abu-Ohbaidi codice legimus proverbium inter vulgum vulga-

tum esse. In versu legas كنت et فاقبلى. Prov. 88. legas ولا حرج „et non erit crimen" i. e. Si Mahni agendi rationem imitaris, bene ages! Prov. 91. Loco verborum firmum animi studium melius scripsissem Cautio prudens. Pag. 371. l. 4. inf. loco verbi: شقى scribas شكى. Pag. 373. l. 7. 8. Scribas: fulcimento sustulit et occidit. Prov. 98. Ut scripsi, sic in meo codice voces enunciatae sunt; sed rectius videtur حطيين et صلفين. Prov. 103. Clarius scripsissem „cum cantharidibus." Prov. 106. In codice B. تأييته legitur; sed sexta ut quinta forma ferri potest. Prov. 108. In codice Abu-Ohbaidi et codice Ber. والعبد legitur. Prov. 110. In libro Citab-Alaghani legi, Monachchalum Jeschcoritam filium Ahmrui vel Masuhdi etc. a Nohmano ben-Almondsir aut occisum aut incarceratum aut vivum sepultum esse, quod eum cum uxore sua Almotadjarradah cognominata (Nonnulli eam Mawijjah appellatam, alii Hindam filiam Almondsiri Alaswad Calbitam fuisse dicunt) rem habuisse vidisset aut rei suspicionem haberet. Prov. 116. leg. حرباء et عطاية in scholio. Prov. 120. In Hamasa P. vv proverbium sic ab Abu-Mohammede Alahrabi adlatum invenimus: احاديث زبان استه عام صعدا „Narrationes Sabbani podici suo expositae anno, quo per clivosum locum ivit." Metrum Thawil verbis est. Prov. 122. Legas جاق. Prov. 125. In versu jam praefero فلا يقذف. Ne jaciar. Pag. 381. l. 1. scribas يستمتع. Prov. 128. leg. حسا.

Prov. 132. Efferri quoque potest حمى. Prov. 138. In codice viro المطرف بن الشخير verba tribuuntur: الحسنة بين السيئتين وخير الامور اوسطها وشر السير الحقحقة. „Pulchra inter duo arcus cornua et optima res est media et pessimus incedendi modus est elatior.“ Melius autem in adnotatione“ quomodo ipse se haberet“ scripsissem. Prov. 140. scrib. أجْلَه. Pag. 388. l. 22. legas: iturum esse, ut de pretio cum eo agam. Pag. 389. l. 2. loco vocis قصار legas صرام l. 4 infr. leg. يبرجع. P. 391. l. 1. locus est intelligendus ubi Abrahamus stetisse putatur. Prov. 154. In proverbio C. 10, 183. Ebn-Habannakah legitur. Pag. 393. l. 18. leg. ἀπομυσσόμενος l. 3. infr. Alhararitae. In aliis codd. Alcharuritae. Prov. 158. In versu legas وأجرأ. Pag. 394. l. 9. leg. Taubahum ben-Alhomajjir. Pag. 395. l. 6. infr. leg. patrem vocat. Pag. 399. l. 4. inf. loco vocis pedem legas agmen. Pag. 400. l. 17. leg. من بين مقتول وبين هالك. Prov. 172. l. 7. Aptius ad Meidanii verba scribendum fuisset pro dum unum etc. „dum uni contra alterum victoriam non adjudicavit.“ Prov. 173. Delenda est adnotatio infra posita, nam verba metro destituta sunt. Prov. 183. scr. والاولان. Prov. 185. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium vulgo usitatum esse. Prov. 193. Proverbium inde ortum est, quod mulier quaedam ista in scholiis adducta verba dixerat. Prov. 205. In Scharaf-Aldini opere legitur: المنخطة بكوعها. Pag. 411. l. 18. leg. زف. Prov. 207. Re diligentius perpensa, vita reducta i. e. quam quis ob morbum aut aliam causam amissam putat, vertendum esse puto. Prov. 221. In opere Scharaf-Aldini verba ذات

الطُول والعرض non leguntur. Prov. 224. leg. حَسبه. Prov. 225. legas حسب et loco vocis intelligens clarius mansuetus dicitur. Prov. 227. Ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 228. leg. colligit. Prov. 230. leg. حَصَّل. Prov. 233. Vox ٱلباغي et de injusto, tyranno intelligi potest. Prov. 234. l. لطي. Prov. 236. Ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 237. leg. طَلَب. Prov. 240. In Hamas. p. ٣٣٣ l. 15. legitur ابلغ. Prov. 251. leg. تَرجع. Prov. 256. Rectius cum cl. Fleischero sic vertendum est: Puteum fodi et tum terra imple et ne mercenarium otiosum esse sinas i. e. Inutiles res peragendae sunt, ne mercenarius otiosus sit et corrumpatur.

C. VII. Prov. 3. In codice lego, Mariae filium fuisse Alharitsum claudum natura (الاعرج). Abu-Ohbaidus vero dixit, ejus filium fuisse Alharits majorem (الاكبر) b. Djabalah b. Alharits b. Tsahlabah ben-Djafanah. Alii dicunt, Mariam pertinuisse ad gentem Djafanah, alii ad gentem Cendah. Jacobus dixit, Mariam fuisse filiam Akammi (اقم) b. Tsahlebah b. Ahmru b. Djafanah. Prov. 5. Delenda est linea: Simili ratione etc. Prov. 6. In codice Abu-Ohbaidi legitur quoque ما استطف لكى vid. Kam. et Dj. et ما اطف لكى. Prov. 7. In codice Berol. خش scriptum est, ut a verbo خشى derivetur, et sic scribendum putaveram; sed re diligentius perpensa خُشْ cape! legendum puto. In Samachscharii opere legitur حش; quod a حوش concitavit circumveniens, ut in retia ageret, derivandum est; addidit enim auctor explican-

di gratia: اي خذ من حواليه; et mandatum leniter agendi inesse dixit. Tertius denique legendi modus est خس, quod mihi decipe! significare videtur. Prov. 8. In codice Ber. recent. legitur: تعرف خالف; l. 2. infr. legas يتقى. Pag. 425. l. 15. Samachschario verba ولكنك لا de molliter vivente adhibentur. Pag. 427. l. 2. Nunc non dubito, quin rectus legendi modus sit: خبر ما, quemadmodum in codice Samachscharii est, ubi pro بالغت legitur: جاءت. Pag. 428. l. 5. leg. خل l. 6. infr. Loco vocis Djadsimahi leg. Ahmrui et l. 2. loco vocis Djadsimahus leg. Ahmruus. Prov. 21. ad metrum Sarih referri potest. Pag. 432. l. 5. pro noctu veni scribas: Humi oculos defige! Prov. 27. In Abu-Ohbaidi opere legi, proverbium in poesi vetere reperiri et modo Colaibo Wajel modo Tharafaho adscribi. In usum adhibuit id Ebn-Ahbbasus dicens Ebn-Alsobairo, quum Alhosainus b. Ahli in Iracam tetendisset, ut significaret, in Iracam exeuntem Alhosainum ei Hidjasum reliquisse. Prov. 30. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium adhiberi, si *res alieno loco ponantur*. Prov. 32. Proverbium significare, bonum cum malo, excellentem cum pravo et nobilem cnm ignobili mixtum esse, quia lac خاثر appellatum optimum ejus sit, spumam autem inutilem Ebn-Alsiccitus dixit. Prov. 34. In codice Ber. rec. المال legitur. Prov. 38. In codice Abu-Ohbaidi خـبـابك legitur. Prov. 39. Legitur quoque قليل نفع et قـلـيـل غـنـى. Prov. 42. l. 2. infr. Quum in codice Berol. فتنفح (non فينفخ ut in meo) legatur hoc ad lacertam referendum est, ut vertatur: Viam ei patefacias, ne inter pedes tuos incedat et tu infleris. Prov. 44. legas خير et vertas: eligere jussus est. Prov. 51. In codice Abu-Ohbaidi legimus, traditionis verba esse.

Prov. 56. Enunciari quoque potest خبّره nuntiavit, id quod Meidanii verbis in scholiis aptius est. Prov. 59. In codice Ber. rec. posterior proverbii pars omissa est. Prov. 62. In codice Ber. et Lips. post خيره insertum est لك. Tum vertendum est. „Sine eum, cujus bonum paucum est, inter homines alii tibi praeter eum sunt.“ Prov. 65. leg. „custodiunt.“ Prov. 68. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 69. In Hamasa pag. ٩٧. استك legitur. Prov. 83. In codice Abu-Ohbaidi proverbium ad traditiones refertur. Prov. 98. In codice Scharaf-Aldini اخيب legitur. In primo versu in meo codice تخفيها, نعلها, نبديها in codice B. تبديها et نعلنها et تخفيها legitur. Legas vero in versione „de se divulgat et occultat.“ Legitur quoque الرحال ad sellas. Pag. 455. In versu l. 17. legas بيثرب. Prov. 110. leg. عصفور. In Scharaf-Aldini opere cum articulo legitur. Prov. 120. In versu scribas ترجع. Prov. 131. In codice Abu-Ohbaidi additur حرشته et sic in Hamasa ٩١ l. 3. infr. Prov. 137. In Scharaf-Aldini opere الحككك „ad fricandum destinatus“ additur. Prov. 138. leg. Kossus. Prov. 153. pro foecundum leg. secundum. Prov. 162. leg. ترشّد. Prov. 164. Si الخُرق enuncias, vertendum est: „Asperitas (aliorum) lenitate (nostra) fraenatur.“ Prov. 169. loco vocis quocum leg. cum eo i. e. si cum eo comparatur. Prov. 173. leg. رجحانة. Clar. Fleischerus locum Harir. p. 498 in scholiis l. 10. nobis indicavit sequentem, qui huic proverbio explicando egregie inservit: والرجحانة من صفات المراة قال علي في وصيته لابنه محمد لا تملكن المراة من الامر ما يجاوز نفسها فان المراة رجحانة وليست بقهرمانة; videmus enim, voce رجحانة in describen-

dis mulieribus adhiberi, ut vox خلم in proverbio amica, uxor sit. Hanc ob causam voci قهرمانة curatricis rei familiaris significationem tribuimus (conf. lex. m.) Fleischeri sententiae omnino adsentientes. Proverbii, quod igitur veteris originis est, sensus est: Uxor aut amica viro non nisi voluptati est, non commodo; ne igitur rem familiarem administrandam ei tradat.

C. VIII. Prov. 11. In Haririi scholiis p. 40. legitur مصحبا, in Hamas. p. 133. proverbium sic legitur دمث لجنبك قبل الليل مضطجعا. Prov. 12. In codice Abu-Ohbaidi نقّك legitur. Prov. 14. l. 3. leg. Hadjar. Prov. 19. Consentaneum proverbio est id, quod quidam veterum dixit: ادفع الشر بمثله اذا اعياك غيره „Depelle malum simili re, si re alia destitutus es". Scribas vero بعود. Prov. 20. In versu citato, qui primus poematis versus est, secundum commentarium vocem حديثا ab omisso verbo حدث narra pendet, ut alterum حديث (sic enim scribendum est), loco appositi sit. Quae res si ita est, vertas: sed narra *nobis rem, quae camelis* accidit. Prov. 22. Varius reperitur scribendi modus in codicibus in nomine viri. Meus codex اللجيج. Berol. اللجيم, Lugd. اللجيمي habet. Prov. 29. Si بالرم enunciatur, vertendum est „assuefac agnos labiis herbas decerpere. Prov. 34. Jam praefero القوم, ut vertetur: invitavit gentem. Prov. 37. Scribas يعبر. Prov. 48. conf. C. 15, 49. Prov. 51. l. 6. pro ورسوله leg. ولرسوله. Pag. 487. l. 17. Re deligentius perpensa verba: النصيحة لله ان etc. sic rectius vertenda esse puto: النصيحة sincerum monitum (vel subjective sincerum propositum), quoad Deum spectat eo constat, quod servi

(hominis) agendi ratio nonnisi Deo consecrata sit; النصيحة, quoad prophetam spectat, quod (homo) admittat puro animo invitationem prophetiae, neque ei contrarium animum habeat; النصيحة, quoad Mohammedanos spectat, id, quod nullo modo se ab iis distinguant. Dicunt vero النصيحة, quoad doctores Mohammedanrum spectet, eo constare, quod ab iis dissensione non discedat et eorum effatis non repugnet". Num والنصيحة للمسلمين rectum sit, dubitare licet, quia statim النصيحة لائمة المسلمين sequitur; sed ferri potest. Quo minus vero in omnibus phrasibus العبد homo subjectum sit, primum mihi يتميزوا obstare videbatur, praecedente et sequente singulari verborum; *nunc vero id negligentius scriptum esse puto* pag. 488. l. 10. pro scribis ejus leg. scriptis ejus (Corano) pag. 491. l. 11. leg. قرنب. Prov. 62. leg. قرنبى. In versibus leg. باحسن et واقبحهم et يدب, tum legas visceribus ejus. Prov. 65. leg. دعيميص. Prov. 67. leg. المتمنى. Prov. 71. In codice Ber. rec. legitur الى النار et loco vocis رطب legitur: اخضر; sed ignis non de igne inferno dictus videtur. Prov. 73. Ad metrum Thawil referri potest. Prov. 81. In opere Scharaf-Aldini وملكاة omissum est. Prov. 84. In codice Ber. rec. الدارهم تكسب الدارهم legitur.

C. IX. Prov. 11. In codice Abu-Ohbaidi legimus, in opere Abu-Ohbaidahi esse notam in margine, quae اشكل magis confodiens legendi modum offerat. Prov. 12. Post الخيبة addendum est الخيباء, quo vis vocis augetur. In codice Ber. والخيباه legitur. Prov. 13. In codice Abu-Ohbaidi يغبط legitur. Ad metrum Sarih referri potest proverbium. Prov. 24. De nomine Ins dubito. Fieri potest, ut Anas aut Ans enuncietur. In codice

Abu-Ohbaidi legimus, esse qui dicerent, tribus vicibus eum percussum esse et tertia vice عبد يهوديه مولاه dixisse. Prov. 27. Clarius proverbium explicatum esset, si dixissem: Homines ad unum omnes viles comparantur cum plantis Dsunun, inter quas planta Rimts, pabulo inserviens, non est. Prov. 39. l. 3. legas: ut forma يفعل jafahllon sit. Prov. 44. legas ذباب سيف et vertas acies gladii. Tum ad metrum Redjes referri potest. Prov. 48. In versu scribas: قبيلة. Prov. 63. Ad hoc proverbium cl. Fleischerus docuit, die decimo Moharremi celebrari memoriam necis Hosaini, qui in agro Kerbelensi prope *Cufam* a *militibus Jesidi Omajjadae* interfectus esset. Abulf. Ann. 1, p. 320. Lane's Account II., 166. sq., quae res optime facit ad proverbium explicandum.

C. X, 1. Magis ad verbum scripissem: Pavit (male) et tum camelos bibere nolentes habuit" i. e. *eos ita pavit, ut eorum ventres vacui aut nimis pabulo impleti essent.* In codice *Abu-Ohbaidi legitur: pavit eos; sed eos pabulo non satiat; quae est causa, cur aquam non bibant.* Prov. 5. Poeta rectius Chofaf. b. Nadbah scribitur. Prov. 9. In codice Abu-Ohbaidi duplex legendi modus يتمرق et ينمرق adnotatus est. Prov. 11. In codice Abu-Ohbaidi legitur رويد et in codice Berol. حتى يعلون; sed vox حتى glossa est. Prov. 14. aut فالنجا aut فالنجاء scribendum est. Prov. 18. conf. C. 18, 38. Prov. 20. In Samachscharii opere حاصر انفه legitur. Prov. 22. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium in vituperanda aviditate adhiberi. Pag. 528. l. 3. leg. experta est. Prov. 31. ad metrum Basith referri

potest. Prov. 34. scrib. أَرِقْ. Prov. 36. Alterum legendi modum تهب et in codice Berol. legitur. Est igitur vox a هب derivanda et vertenda" celer est dum cunctatur (cunctans). Non igitur est, quemadmodum putaveram, passivi forma, ut تُهِب pro توهب dictum esset. Prov. 37. In meó codice legitur قطرة, in codice Berol. مطرة. Prior vox quamvis eundem sensum habere potest, tamen مطرة, quod et in Kamusi et Djeuharii opere invenitur, nunc praefero. Prov. 41. Loco vocis بالايباب in codice Abu-Ohbaidi بالسلامة legitur. Prov. 43. scribas: cujus crena rupta est et cuspis excidit. Prov. 46. scrib. أَرِجْ. Prov. 47. l. 2. schol. legas ركب, راسه ركوب المعصية, راسها. Prov. 57. Vulgus eodem sensu dicit: رب فرق خير من حب. Proverbium quoque hunc sensum habere potest: quod (avarus) te metuit, melius est quam quod te amat, nam ob metum tibi dona dabit, non amore ductus. Pag. 542. l. 3. infr. pro: non remanet et non dimittitur leg.: neque superstitem neque incolumen esse sinit. Prov. 60. الممسك in scholiis se cohibentem, eum intelligas esse, qui se cohibet in opibus erogandis. Prov. 70. pro verbis clarum esto! melius scripsissem intellige! Ellipsis post hoc verbum statuenda est. conf. Rubahi versum. Prov. 72. In Hamasa p. 17. proverbio praemissa est vox يا. Adhiberi autem de re, quae futura speretur, ibi legimus. Prov. 73. conf. C. 10, 36. Prov. 75. Fleischerus cl. ex codice Krüg. احفى studiosior legendum esse putat. In codice Berol. اخفى legitur, qui legendi modus e scholio male derivatus videtur. Pag. 550. l. 3. scr. prov. 27. Prov. 78. scr. طلاب l. 6. pro interitum scr. dedecus.

Prov. 82. Est autem, quemadmodum nunc video, Obu-Ohbaidi diversa intelligendi ratio. De viro adhiberi dixit, cujus dignitas major sit, quam ut verba ad eum dirigantur. Responderi igitur omisso responso. Prov. 84. Pro verbis in scholio: "qui astutia ab alio vincitur, legas: qui in calamitatem incidit." Verbi auctorem fuisse Alharitsum b. Ohbâd in codice Abu-Ohbaidi legimus. Proverbium quoque in magnis calamitatibus adhibetur, quibus tanquam tenebris dies obscuratur. Prov. 86. In codice Ber. rec. legitur وصّة و. Prov. 87. Loco vocis حكيما in codice Abu-Ohbaidi حليما. Adscribunt quoque hoc et praecedens proverbium Lokmano sapienti, *qui verba filio suo dixerit.* In codice Abu-Ohbaidi versus citati Tharafaho tribuuntur. Prov. 88. scr. الرشْف. Prov. 95. Si جَملا legis ad metrum Ramal referri potest. Prov. 97. Cl. Fleischerus adnotavit in codice Krug. proverbium sic legi: اروغانا يا ثعاله وقد علقت بالحباله; in meo vero codice et Berol., quemadmodum imprimendum curavi, legitur. Prov. 107. conf. prov. 141. Vocabulum نعمة et commodam vitam significare potest. Prov. 110. leg. conf. prov. 69. Prov. 115. leg. لِسان et in adn. العينان. Prov. 116. leg. me! Prov. 118. leg. لِسان. Prov. 123. scr. يتهدّى. Prov. 132. In codice Abu-Ohbaidi legitur عاد في حافرته. Prov. 139. Clarius dixissem: Sic tu in conviciis quasi aufugiens locum tuum reliquisti et grassatus es. Prov. 143. pro يقعد leg. يُفقَد. Pag. 566. l. 1. pro Nonne leg. quidni. Prov. 160. scr. novit. Prov. 166. Scrib. Saepe aliquis. Prov. 168. scr. شاة. Prov. 174. In Samachscharii opere legitur: رزقك لا conf. C. 5, 83. Auctor versuum

الاعور الشنى in codice Abu-Ohbaidi appellatur. Ibidem in posteriore versu مِنْهِيهَا et قاصرا legitur. Pag. 574. l. 5. Quamquam حن de sono usurpatur, quem edit camelus ob amorem in pullum, tamen hoc in loco, monente Fleischero, ob proverbii et phrasis praecedentis sensum propter sitim id facere lacertam, verba significare puto. Pag. 575. l. 4. pro legendi scribas interpretandi. Prov. 188. In Scharaf Aldini opere رصاصة legitur. Prov. 192. Meidanius formam سُكّا alteri سكاء praefert. Pag. 576. l. 12. Post verba ارق من دمع الغمام inseras „Tenuior quam lacrymae nubis albae,“ ارق من دمع المستهام Prov. 195. In codice B. rec. legitur: من تمر في البصرة. Prov. 209. Re diligentius perpensa الخنافس enunciandum et vertendum est „Scarabaeis vehi“ ut sensus sit: pessimo modo vehi melius est, quam optimo modo pedibus incedere conf. Burckh. 309. Prov. 215. رقص. Et tanquam passivum enunciavi et verti potest. Prov. 231. Ad metrum Redjes referri potest.

C. XI. Prov. 1. l. 1. sch. Leg. Ahbd-Allahi b. Ihcrimae l. 3. Ebn-Sohaimahus. In versu secundo leg. لِلشَّقِى Prov. 9. In codice Abu-Ohbaidi legitur القعود. Prov. 12. Usitatius est حبّا et غبّا; sed in codicibus cum Dhamma scriptum est. Pag. 588. l. 8. infr. legas بِاغْبَاب. Prov. 17. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 25. In adn. scrib. is est, qui pulchritudine. Prov. 28. scr. أُرْمُولة. Prov. 30. scr. الكِرِش. Prov. 32. Re diligentius perpensa lectio تنسى „in oblivionem adducit, quam quoque, ut nunc video, codex Berol. ha-

bet, praeferenda videtur. Prov. 33. Loco vocis جيرانه in opere Scharaf-Aldini اهله aut قارة, in codice Abu-Ohbaidi اهله aut جارة legitur. In scholiis ad Meid. C. 24, 131. est اهله و جيرانه. Proverbium autem de re adhibetur, quae parvi habetur, dum se nobis offert et non desideratur. conf. C. 24, 131. Prov. 38. سَجاح Sadjahi scribendum est. Prov. 48. scr. المُكارى Prov. 51 et 52 leg. اللسان et لسانك. Prov. 56. مَلَثَها.

C. XII. Prov. 2. sc. ben-Hasalah. Prov. 4. Proverbium in virum adhibetur, qui rem vult; sed a quodam accidente impeditur. Versus autem Auhfo ben-Malic b. Dhobaiah tribuitur, quem die التكالق appellato dixisse eum contendunt conf. Hamas 253. Prov. 5. In versu leg. سواء. Pag. 603. l. 1. scrib. سُوانا et مثل. Prov. 11. De voce جابة confer. Anthol. gram. pag. ٣٩. Prov. 17. In libro Citab.-Alaghani proverbium sic legitur: است الحالب اعلم. Prov. 23. l. 2. schol. leg. الفصلان حتى القريعى. Pag. 610. l. 22. Accuratius scripsissem: lambebat, mordebat. Prov. 34. Observandum est, et in codice Abu-Ohbaidi غـرار subjectum proverbii esse. Prov. 35. In codice Abu-Ohbaidi legitur سبق سيله مطره „Torrens ejus pluviam ejus praecessit.“ Prov. 39. leg. الـشَّـرَف. Prov. 46. scrib. اقطت. Prov. 48. l. 10. sch. In Hamas p. ٩٨ legimus, Saahdum dixisse لو نهى عن الاولى „si prius ei interdictum fuisset.“ Prov. 49. Dicitur quoque والعلهم Prov. 54. Legas: stultus, qui aut stultus est, qui. Familiam Sobairi stultitia adfectam fuisse dicunt

conf. Herbel. T. 1. p 13. Prov. 55. l. 2. inf. leg. Ohmairus, filius ejus. Prov. 56. In versu secundo leg: فداء et vers. tert. واحد. Pag. 622. l. 2. leg. Alrabab; l. 23. Deleas سر. Prov. 66. In codice B. recent. leg. طفلة. Prov. 69. In versu leg. بك. Prov. 72. conf. C. 28, 40. Legitur quoque خُرْزَة et خَرْزَة في خَرْزِينِ. Prov. 77. Verba Ahbd-Allaho b. Masuhd, quae in sermone sacro (خطبة) dixit, adscribuntur. l. 6. legas: mari. Prov. 79. Melius سقه enunciatur, ut in codice Ber. legitur et in versione pro: te leg. eum. In scholio l. 3. leg. الاعبيين. Prov. 93. In codice Samachsch. يشقى scriptum et كجة omissum est. Prov. 93. In codice Ber. سبنتى. Proverbium mulierem impudenter loquentem et clamosam designat. Prov. 100. Si وآمست scribitur, proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 105. In codice Abu-Ohbaidi الصل legitur. Prov. 109. In codice Abu-Ohbaidi legimus, eam filiam Sahdi b. Korad ad gentem Badjilah pertinentis fuisse; rectius vero appellari virum Sahd b. Ahbd-Allah b. Korad b. Tsahlabah. Proverbium autem vulgum adhibere. Linea 12 sch. Nomen patris Ahticae C. 25, 107. paulo aliter dictum est. Legas praeterea Alchorschobi. Si in versu tertio هنالك in duas voces separatur, et هنا pro هَنَأ est, verti potest: Ne cibus tibi proficiat! Prov. 141. l. 4. inf. Post vocem ولوغة inseras: ومن لحسة الكلب انفه Prov. 152. Cui Pocockii versio, quae cum Krüg. codicis scribendi modo consentit, placet, ei vox a ساس derivanda est. Prov. 155. Loco vocis opulentiae leg. cantus. Prov. 162. In codice Ber. rec. additur لم يدر „dum nescit.“ Prov. 172. leg. السالم. Prov. 174. In

codice Ber. rec. غنيمة السلامة legitur. Prov. 179. Ad proverbium intelligendum facit versus Ohaihahi ben-Aldjolah, qui aut proverbii auctor esse aut id in usum suum vertisse videtur:

استغن او مت ولا يغررك ذو نشب من ابن عم ولا خال
انى مقيم على الزوراء اعمرها ان الحبيب الى الاخوان ذو المال

„Dives fias aut morere! ne te decipiat spe vana opum possessor sive patruelis sive patruus sive avunculus sit. Ego opibus operam do eas colens, nam opum possessor fratribus dilectus est.“

Prov. 183. In codice Ber. rec. legitur على قضاء حوايجكم.

C. XIII. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi legitur اجاءك. Abu-Saidus sic adtulit: الشر الجاء الى مخ العراقيب. In eum dicitur, qui vilem, avarum adit, sive dona accipit sive non accipit. Prov. 5. l. 4. pro podex (cameli) legas ulcus (cameli), quo ab onere portando prohibetur. Prov. 6. Proverbium hoc Alaghlabo adscribitur. Cod. Abu-Ohb. Prov. 11. leg. يذكى. Prov. 20. Et legitur تشفيه. Prov. 26. In codice Scharaf-Aldini legitur كانه شيطان الحماطة. Prov. 29. legas نغير. Prov. 38. leg. شحشحى. Prov. 40. Proverbium Actsamo Alzaifi tributur cod. Ab. Ohb. Prov. 45. leg. زيمر Siama conf. C. 27, 54. Prov. 60. leg. الشرط. Huic proverbio simile dictum apud Har. p. ٣٢. schol. legitur المومنون عبيد شروطهم „Mohammedani servi conditionum suarum sunt“. Prov. 67. l. 9. sch. Pro timorem melius scribas impatientiam. Prov. 73. Pro voce للجيعان in codice Krug. et Berolinensi (ex correctura ut videtur) للجايع legitur. Prov. 79. leg. شجى. Prov. 87. scr. شريب. Prov. 91. Re diligentius perpensa cum Pocockio et Fleischero cl. sic legendum et vertendum

puto: شمّر لختابة امّ شبل „Olfecit (v. superbivit) mucrone nasi leaenae“. Prov. 93. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Pag. 678. l. 3. leg. pica. Prov. 956. يطعم. Pag. 679. l. 2. pro Sarih scr. Redjes. Prov. 101. Scribas شرّ مرغوب et vertas. Pessima res expetita. Prov. 114. In Scharaf-Aldini opere البسوس legitur. P. 684. adnot. 1) Putaveram, Arabes versus illos versus interitus appellasse, quod tantae calamitatis causa essent; at vero quum camela, qua conspecta versus diceret, in area domus procubuisset, ab hoc loco nomen versus areae domus accepisse putandi sunt. Pag. 686. l. 4. *In Hamasa p. 252. res diverso modo narratae* sunt. Prov. 115. pro Chawwats ben-Haibar C. 19, 62. Chawwat b. Djobair in omnibus codicibus legitur. Prov. 116. Proverbio hoc vulgus utebatur. Prov. 117. leg. أحمر conf. C. 25, 137. Prov. 120. infr. leg. قاشر. Prov. 121. l. 3. sch. Accuratius dixissem „et feriens caudam movet pag 695. l. 10. Quum قطْ ut قدْ suffixa admittant, non dubito, quin voci قطّ suffixa addi possint. Pronomen نا ad camelam et poetam (me et te) referri potest, et post suffixum primae personae singularis poeta nomen tanquam appositum addidit. Fleischero autem clar. قطنا nomen viri sc. Ebn-Modrici videtur. Kathan nomen plurium virorum est, hujus autem nominis Kathan b. Modric non inveni. Hoc vero nomine in versu admisso verbo interposito nomen poeta separavit. Ad proverbium 23, 37. idem versus a Meidanio adductus est. Ibi قطنى in meo codice aliisque legitur. In Berol. vero قطنا. Pag. 696. l. 5. inf. الصبابة. Pag. 697. l. 8. In codice Berol.

et Krüg. loco vocis البين legitur البان. Hoc praeferendum est et vertendum: „Et salix Aegyptia ea est separatio festinans et propinqua“ Pag. 697. l. 6. leg. لقاوها et الوصال. Pag. 699. l. 3. infr. leg. hominum matrem appellabant, quod. Prov. 151. leg. آكل, اشرب et ابعد. Prov. 171. Fleischerius cl. legendum et vertendum putat: شُرَطُه satellites ejus. Tum putat in adnotatione ad hoc proverbium pro لمن يقول بالمرد legendum esse لمن يعول بالمرد et vertit, „ei, qui in imberbibus fiduciam ponit.“ In proverbio igitur gens paradisi, imberbes, delicatos designarent. conf. C. 27, 185, ubi gens paradisi de simplicibus dicta est. Hoc ingeniose correctum et dictum esse nemo non videt. Rectum autem id esse, ego neque omnino negare neque affirmare ausus sim.

C. XIV. 5. Fleischerus cl. ضَمِّي enunciandum putat nixus regula, qua imperativi vocalis vocali futuri similis redditur. Dubitare vero licet, num ista regula in verbis formae intransitivae ob sensus ambiguitatem, quae inde interdum prodire possit (ut in صَمُّوا), semper observetur. In Kamusi opere Calc. صَمِّ legitur. In codice Abu-Ohbaidi verba مهما يقل تقل omissa sunt. Prov. 6. Legitur in codice Ber. كرمه, in codice Abu - Ohbaidi لا كرمه. Inde sequitur, verti quoque posse: ne eam effugere sinas! Prov. 7. In codice Abu-Ohbaidi يشاهدها legitur. Pag. 711. l. 11. leg. significatura. Prov. 17. Versus in codice Berol. sic legitur: (l. تلقى) اذا القى السفير بها ونادى لها ضمى ابنة الجبل السفير. Cum hoc codex Krüg. consentit, tum autem versus sic vertendus

est: Quum legatus ei (bello) occurrit et ei acclamat: surda sis, o filia montis! legatus. **Prov. 19.** In codice Abu-Ohbaidi صنعة في اصنعة legitur. **Pag. 718. l. 1.** pro **saepissime** leg. **jam diu est, quod. Prov. 22.** In codice *Abu-Ohbaidi* legimus virum اسن بن ابى تجير appellatum proverbii verba regi Alharitso b. Abi-Schamir primum dixisse. Dicunt quoque: صار الامر الى النزعة „Res ad eos pervenit, qui ei perficiendae pares sunt." **Prov. 25.** Post المنكدة addas: للناشد et in proverbio ante **qui** inseras **ei. Prov. 27.** In versu legas الجاكر. **Prov. 29.** leg. ينبى. **Prov. 30.** In codice Abu-Ohbaidi hoc legimus: فان كان ذلك الفعل منهم عاما ولم يكن لبعضهم فيه على بعض فضل في الصبر والاحتمال قيل صغراها مراها „Quod si illa agendi ratio iis communis est et patientia et constantia nullus eorum excellet, dicitur: صغراها مراها. **Prov. 33.** Pro ساءه legitur in Scharaf-Aldini opere سواه „id quod ad eum non attinet". **Prov. 34.** In versu legas رشكا. **Prov. 35.** In *Hamasa p.* ١٩٥. *l.* 2. *infr.* altera lectio خليناهم adnotata est. **Prov. 68.** l. 9. schol. leg. الاقشر. **Prov. 70.** Proverbium ad metrum Redjes aut Sarih referri potest. **Prov. 71.** Ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 73.** 74. ad metrum Sarih aut Redjes. **Prov. 75.** Ad metrum Redjes referri potest. **Pag. 735.** l. 5. pro **et male** leg. **tum male. Prov. 77.** In codice Abu-Ohbaidi legimus proverbii verba traditionem esse. **Prov. 78.** leg. والكذب ut quoque in codice Berol. et Krüg est. **Prov. 80.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 85.** l. ضاغط. **Prov. 86.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 103.** In versu legas يطمئن. **Pag. 746.** l. 17. leg. C. VIII, 67. **Prov.**

109. leg. Difficilius. Prov. 117. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 123. Voci صفقة hoc in proverbio significationem vocis صفقة ob caetera proverbii vocabula tribui. Cui haec significatio non arridet, is vocem صفقة de verberibus intelligat necesse est. conf. Burckh. p. 380. Prov. 124. In codice Ber. صبية superbia legitur. Prov. 134. In codice Berol. الطرف legitur. Caeterum proverbium sic vertendum esse puto: „Omne id, quod in grammatica ظرف (vas) i. e. adverbium temporis et loci appellatur, conversionem i. e. casuum mutationem non admittit. Prov. 135. Burckhardtus de avari excusationibus dictum vult.

C. XV. Prov. 1. ad metrum Sarih referri potest, Prov. 2. Ad metrum Redjes referre licet. Est autem duplex enunciandi modus aut ضَرْبَ aut ضُرِبَ. Passivi forma explicatum est ab Alazmäiho verbis صُرِف عن وجهه ورُد عن اراحته „Remotus est a ratione sua, et repulsus ab eo, quod vespertino tempore ad stabulum camelos reduceret.“ Prov. 3. In codice Abu-Ohbaidi قد ضرب legitur. Prov. 4. Proverbium, quod ad metrum Redjes referri potest, adhiberi legimus in codice Abu-Ohbaidi de injuria homini illata, cui altera additur. Prov. 5. ad metrum Redjes referre licet. Prov. 6. Si نَقْفَة enuncias ad metrum Redjes pertinet conf. Hamas. p. 115. Prov. 10. leg. C. XXI, 86. Prov. 11. In codice Abu-Ohbaidi legitur ضُرِب. Prov. 14. Legendum puto ضَرَّحَ الشموس, ut verbum ضَرَّحَ suppleatur. conf. C. 5, 94. Vocales quoque in codice Berol. adnotatae sunt. In scholiis ibi quoque يكابد مثله „sui similem in malignitate experitur“ legitur; sed hoc correctum est ex يكابد, quod prima manu scriptum erat.

Prov. 17. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 21. In codice Berol. اضرط et اجالت legitur. Admissa voce اضرط metrum Ramal proverbium habet. Num vero voci الرس loci salebrosi significatio tribuatur (conf. prov. 27.), dubitare licet. Prov. 23. In codice Berol. وهو صقا invenimus, nec non a Fleischero certiones facti sumus, in codice Krüg. ut in codice Paris., quem doct. Kunkelus inspexerit, صقاء legi. Quod si ita est, tum vertendum: et is multum vociferans est. Prov. 25. In hoc proverbio, quod ad metrum Ramal referri potest, يموت scribas. Prov. 26. scrib. عشر. Prov. 27. Quod si ضرط enunciatur, ad metrum Sarih pertinet. Prov. 31. Proverbium hoc fortasse ex Corano Sur. 9, 25 derivatum est, ubi idem loquendi modus reperitur. Prov. 35. metrum Redjes. Prov. 36. metrum Sarih. Prov. 37. et 40. metrum Redjes est. Prov. 45. De nomine عابثة est magna dissensio, nam in quibusdam codicibus et عاسية et عاشية legitur. Prov. 52. In versu leg. فتات. Prov. 56. In scholio leg. جره. Prov. 58. leg. قراشة. Prov. 67. In proverbio legendum est: ضع الامور موضعها etc.; in scholiis: تضعك. Prov. 68. Loco vocis السقيم in Burckhardti libro البخترى legitur. Narrant, auctore Burckhardto, iudicem verberibus insonti inflictis efficere voluisse, ut misericordia commotus peccator confiteretur.

C. XVI. Prov. 1. legitur quoque على بلوله. Prov. 2. Invenitur quoque: طارت به عنقاء مغرب conf. Fakih. Alchol. p. 109. l. 25. Prov. 4. habet metrum Motakarib. Prov. 5. In versu leg. عاذل. Prov. 7. In codice B. فارعة scriptum est. Prov. 20. In scholiis l. 2. legendum est وهوس الشجاعة „et id a voce شجاعة desumtum est“

quod in nunnullis codicibus legitur et l. 4. واشباهها. Prov. 25. Metrum Thawil habet. Prov. 26. In codice Berol. عذرك منجح legitur. Prov. 26. In versu, cui metrum Chafif est, legas أنْ. Prov. 30. in codice Ber. عليها legitur. Prov. 32. legas مرثية. Prov. 33. Verba in scholiis أصي etc. sic vertenda sunt: Pipi, o parve pipiens, nam duo parvi abeuntes magis cocti sunt; nam vox صويان mihi forma deminutivi a voce صايان et دويرجان mihi forma deminutivi a دارج derivata in duali videtur. Prov. 35. Si proverbio metrum Redjes esse putamus, unice vera lectio codicis Lugd. تنفعانك est. In lectione ينفعانك generis vocis يديك, in lectione تنفعك metri ratio non est. Prov. 38. Dicitur quoque طُولة. Prov. 39. Diu dubitavi, num verba لست منه في شي cum proverbio conjungenda essent, an separanda et explicandi gratia addita; sed tam in codice meo, quam in Berol. colore rubro distincta sunt. Prov. 41. Tam in proverbio quam in versu melius طُول scribas. Prov. 42. *scribas* بالغنى. *Prov. 44. et 45. metrum Redjes est. Prov. 46. In Abu-Ohbaidi* codice تَتْقَهِر legitur; in versu طَلَب scribas. Prov. 49. l. 11. pro verbis „esse necessarium" accuratius scribendum est: argutum sonum emittere. Prov. 52. leg. طُنُب. Prov. 62. l. 5. in versibus legas والخَلَاق. Prov. 67. leg. عفْر. Prov. 71. Vir Aschab Althammah nomen gerebat Schobaib ben-Djobair شعيب بن جبير et cliens Ohtsmani, anno 54 diem obiisse dicitur. conf. Harir. p. ٢٨٧. In scholio l. 6. pro loco legas joco. Prov. 84. leg. الظّمَاء. Prov. 87. Metrum Thawil est. Prov. 88. Via nudipedis est contra eos, qui soleas habent, et via calvi

contra eos, quibus galeri sunt. i. e. Qui re carent, iis invident, qui rem possident. Prov. 90. lege طول. Prov. 92. Metrum Motakarib est. In codice Berol. الغرر scriptum est, sed si vocales الغرّ admittis, periculum vertendum est. Prov. 97. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 101. ad metrum Sarih referre licet. Prov. 102. Fortasse vocabulum النهد rem altam vertendum est, qua res magnae, quas quis petit, significantur. Prov. 104. Vox اطرح fortasse vertendum est „vitae deliciis fruere!", ita ut curae abjiciantur.

C. XVII. Prov. 2. Dicitur quoque proverbiali modo: لقيت منه اذن العناق „Aures melis ex eo attigi" i. e. „In eo omnino frustratus sum"; quod eius aures omnino nigrae sunt. Prov. 9. l. 7. schol. leg. ذر. Prov. 23. In versu primo لعمرسة et مرمل scribendum est. Si in tertio versu هنا لك separatim scribis et هنا pro هنا dictum esse statuis, verti potest: ne cibus tibi proficiat! Prov. 26. In scholiis leg. C. XII. 106. et XVI. 73. Prov. 30. In versu legas يرويه et يلقمه.

C. XVIII. Prov. 1. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a nonnullis Alaghlabo Ihdjlitae tribui et adhiberi de rebus hujus alteriusque mundi. Pag. 71. l. 1. Accuratius autem scribendum fuisset lotos, magnas et Conspectis autem arboribus; in versu vertendo verbis magis aptum esset: dum ab iis vela somnolentiae removentur i. e. dum clare conspiciunt res. P. 73. Tertius versus in quibusd. codicibus diversis vocalibus in vocibus ولها et بعيد notatus est. Qui enunciandi modus mihi eam ob causam praeferendus videtur, ut لها cum له in versu praecedente congrua sit." Vertendus

igitur est.“ Eorum conjugibus autem propter eos (occisos) paulo post quietem noctis vociferatio erat.“ Caeterum in codice Abu-Ohbaidi nomen gentis Merah, scriptum inveni مزاج Misadj, id quod rectius videtur. l. 11. versionis legas: socio ejus. Prov. 3. In codice Abu-Ohbaidi legi, Alsobairum dixisse, proverbium de eo adhiberi, qui grandaevus scientiam quaerat, quam puer neglexerit. In proverbio pro sed legas itaque et pro reliquerat leg. reliquit. In scholiis autem loco verborum quum lanae accuratius et clarius legas dum postea lanae. Prov. 4. leg. لعقوتها. Prov. 8. In codice Abu-Ohbaidi posterior proverbii pars non legitur. Vox تبا in codice Ber. vocali Dhamma insignita est, in lexicis cum vocali Fatha scribitur. Prov. 14. In Hamasae opere pag. 377. legimus, grammaticos Cufenses بدارز, grammaticos Bazrenses بدارور enunciare. Prov. 15. Enunciari quoque potest اعيينتني. Proverbia de homine exoso adhibentur; sed ita ut ejus agendi ratio diu nobis non placuerit, aut ut ejus agendi ratio posterior pejor sit quam anterior. Prov. 17. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 24. l. 2. infr. pro كفر legas نفر. In Hamasa quoque pag. 214. l. 10. infr. proverbium sic ut in Samachscharii opere, adnotatum est. Prov. 29. In Hamasa pag. 820. legimus, proverbium adhiberi de annoso, quocum agatur modo in juvenibus usitato aut qui ipse juvenum modo agat. Prov. 30. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 32. In Djeuharii opere legimus, dici رضى فلان من الوفاء باللفاء. „Quidam contentus est vili, si completam rem consequi non potest.“ Prov. 35. In adnotatione legas C. XVIII, 229. Prov. 41. Duplex enunciandi modus ferri posse videtur; legimus enim in Kamuso عيير وحده; sed ibidem هو جحيش وحده inveni-

tur. Prov. 46. In Abu-Ohbaidi codice pro voce تجني legitur: دلت „indicavit.“ Pag. 90. l. 11. leg. Banu-Dhid, quae gens pars Ahditarum erat. Prov. 48. Metrum Camil est. In adnotatione l. 13. pro verbis“ comam demissam quae habebat legas proceram. Prov. 53. Hemistichium metri Wafir est. Prov. 54. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 56. In codice Abu-Ohbaidi اعصبه „constringe eum“ legitur. Prov. 59. In Abu-Ohbaidi opere legimus, proverbium adhiberi de viro, qui bene agat posteaquam prave egerit. Prov. 64. Versus citatus Alhothaiaho adscribitur. Prov. 65. Ad metrum Redjes referre licet. Prov. 66. metrum Camil est. In *adnotatione* l. 6. *legas*: عنيت الحمقا. Pag. 100. l. 1. In Hamasa pag. 52. diversa cognominis causa adnotata est. Prov. 67. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. In adnotatione l. 2. codex Lugd. عرضت, cod. Berol. اعرضت (conf. prov. 90.) habet. Pag. 101. pro „id quod, in ea est, et quam complectitur, suspicio“ clarius erit „suspicio, qua tanquam indutus et involutus est.“ Pag. 102. l. 4. legas hircum regentis et sic quoque l. 10. L. 16. legas Ebnat-Farudja. Prov. 68. In codice Abu-Ohbaidi تخطئ اعلل, et hic enuncandi modus alteri praeferendus videtur. In codice Berol. تخطئ اعلل legitur. Prov. 71. Si فانتملت enuncias, proverbium ad metrum Sarih referendum est; sin vero فانتملت, ad metrum Redjes pertinet. Vocem autem accuratius vertissem verbis; „sed tum cineribus (eam) supposuit.“ Prov. 72. ad metrum Chafif referri potest. In scholio l. 3. 4. secum conjunxissent verti, quod صاموا in codice scriptum erat; sed melius jam esse puto ضاموا injuria adflixissent.

Prov. 73. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 75. ad metrum Sarih referre licet. In scholiis l. 16. pro verbis Sic dominum, ut caveret, monuit scribas" sic dominum tuitus est, qui pro eo certans pignori et familiam et opes posuerat. Prov. 82. pro rex leg. res. Prov. 88. leg. cum silentio. Proverbium autem in Hamasa p. 54. sic prolatum est: عي صامت خير من عي ناطق. Prov. 92. Vox موخر nonnisi in meo codice legitur; omittenda igitur videtur in proverbio. Prov. 93. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 95. In Djeuharii opere legimus versum Almofadhdheli Nocritae hunc: وسايلة بثعلبة بن سير وقد علقت بثعلبة العلوق. „Quot feminae de Tsahlabaho ben-Sair interrogant; sed Tsahlebaho jam mors adhaesit." Si ex hoc versu desumtum est proverbium ei metrum Wafir est. Prov. 94. In codice Abu-Ohbaidi legimus Alazmäihum in proverbio تحبل طهرها habere. Prov. 97. Versus potius ad metrum Camil referendus est. conf. libr. meum p. 214. Prov. 99. Abjecta postrema vocali ad metrum Redjes referre licet. Prov. 100. ad metrum Chafif referri potest. Prov. 103. Grammaticus *Abu-Hatem* voci قمقم *significationem* extremi gutturis, quod in sermone commoveretur, tribuit, ut sensus sit: super hoc sermo factus est. Prov. 112. Ad metrum Redjes referri potest. In adnotationibus l. 6. legas Almochabbelus. Prov. 114. In codice Abu-Ohbaidi قد اعذر legitur et sic in libro Fakih. Alchol p. 136. Prov. 117. Ratione habita vocalium in codice Par., quas cl. Fleischerus mihi indicavit, et collato proverbio C. 23, 341. sic scribendum, ut quidam rhythmus indicetur, et vertendum puto: علّةٌ ما علّةٌ ، اوتادٌ واخلّةٌ وعمدٌ المظلّةِ ، ابرزوا لصهركم ظلّةً. „Praetextus, non est praetextus; sunt clavi

et ligna acuta et fulcra tentorii; prodite igitur; cognato vestro est umbraculum vel si أبرزوا mavis: proferte cognato vestro umbraculum. Prov. 119. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 125. Dicitur quoque لقيته على شصاصاء „Eum festinantem vel re necessaria occupatum inveni.“ Proverbium ad metrum Redjes referri potest. Prov. 127. Jam puto vertendum esse: „Confessio peccati crimen delet.“ Prov. 128. Ad proverbium Sarih referri potest. Prov. 132. Ad metrum Redjes referre licet. Prov. 134. leg. أقتر. Prov. 136 et 137. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 143. Ad metrum Redjes referendum est. Prov. 153. leg. العكم. Prov. 157. leg. الفاقرة. Accuratius vertendum est: „Re vertebras frangente.“ Prov. 160. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a Malico b. Nowairah primum adhibitum esse in sequente versu: جزينا بنى شيبان صاعا بصاعهم وعدنا بمثل البدء والعود احمد. „Genti Banu-Schaiban mensurâ ipsorum mensurae aequali retribuimus et iteravimus sicut inceperamus et iteratio majori laude digna est.“ Prov. 163. In caeteris codd. praeter Sacyanum legitur الى نصابه, quod praeferendum est. Prov. 166. De camelo procumbente dicitur: ضرب الارض بجرانه. Prov. 168. l. 3. leg. أرخى. Prov. 169. De hoc confer. C. 24, 96. Prov. 172. scribas رميّة. In codice Ber. est رميته „praeda, quae sagitta petitur“. Prov. 182. Observandum est in codicibus tum غدٌ tum غدٍ legi. Posterius fortasse ex غدِيّ crastinus abjecto Teschdido contractum est. Prov. 192. Ad metrum referri potest, nisi quod in metre Redjes syllaba ultima non producitur. In fine scholii legas: ابو الهيثم. Prov. 196. Post Ohrfuthah signum commatis ponas.

Prov. 198. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 199. l. 3. schol. legas بما لا يملكون. Prov. 200. Si مصطرح, quemadmodum in codice Ber. est, legis, proverbio metrum Redjes est. In Meidanii commentario alter intelligendi modus indicatus est, qui vero verbis proverbii minus aptus videtur. Haec sunt verba: ويحتمل ان يعنى به انها تتكحل وقد عجزت عما يستر عورتها „Fieri potest, ut significet, eam abire dum nil comparare possit, quo pudendum tegatur.“ At vero vocabulum تتكحل, quod in codicibus legitur, vix ferri posse videtur. Fortasse تتكحل pulchre se habet vel bene se habere ipsa putat, corrigendum est. Prov. 201. ad metrum Sarih. Prov. 204. ad metrum Redjes referendum est; sed legas فى لدن. Prov. 206. Si صافيكم legitur, ad metrum Redjes referri potest. Prov. 207. ad metrum Redjes. Prov. 208. ad metrum Sarih referre licet. Pag. 145. l. 5. infr. pro: balatu legas latratu et l. 4. latratus. Pag. 146. l. 8. Quod si استب, ut Fleischerus cl. suadet, pro استتب dictum esse statuis, *lexicographi enim octavam verbi* سب *formam non adnotarant*, vertendum est „consessum bene constitutum esse“. Prov. 223. Illa Omm-Kirfah appellata mulier filia Rabiahi ben-Badr erat. (cod. Abu-Ohbaid). In pluribus codicibus sic legitur: وكان يعلق فى بيتها خمسون سيفا لخمسين رجلا كلهم (pro كلها) لها محرم „tum de viris intelligendum videtur, qui voverant, se istis gladiis nonnisi in honorem illius mulieris et ad eam defendendam usuros esse.“ Fleischerus cl. qui مُحْرِم (sed in codicibus مُحَرَّم est) enunciandum putavit, sensum ita constituit, ut viris illis in ejus gynaeceum intrare fas es-

set, sed nefas, eam uxorem ducere propter arctam generis conjunctionem. Prov. 234. l. 4. In codice Berol. نحيح Nohaih (pro Bohaih) legitur. l. 7. legas: „Aucta siti“. Prov. 246. l. 2. pro: Alsidjadjus leg. Alsijadius. Prov. 248. vers. 2. leg. فاتا. Prov. 250. In scholiis adductum proverbium: اعلم من ابن تقن neque in meo nec in codice Berol. legitur; sed ارمى من ابن تقن, de quo conferas C. 10, 186. Nescio ex quo codice illud desumserim. Prov. 252. Ebn-Alahrabius rem accidisse viro tradidit, qui in olla res coqueret. Prov. 253. versuum metrum Ramal est. Prov. 255. De versu vid. C. 24, 367. Corrigas vero فاحذر. In scholiis lin. 8. legendum est عنبة. Prov. 274. In aliis codicibus, quam in meo, بيت القصيدة legitur. conf. Burckh. N. 442. Prov. 278. Proverbium ad metrum Thawil referre licet. In libro Burckhardti prov. 443. قارورة est, quod probat, aut voci قرارة eandem vasis vitrei significationem tribuendam, aut vocem mutandam esse in قرازة, ut Fleischerus cl. ingeniose docuit, quod vocabulum novissimis temporibus eandem significationem habere, dubium non est. Prov. 281. Quod si proverbium, quemadmodum Fleischerus doct. docuit, Çorani verba Sur. 2, 61 (conf. Sur. 5, 65.) ولقد علمتم الذين اعتدوا منكم فى السبت فقلنا لهم كونوا قردة خاسئين „Et profecto noti sunt vobis ii, qui die Sabathi legibus contrarii erant; et quibus diximus! estote simii ab hominibus remoti“ spectat, latiore sensu de illis Judaeis, qui in simias mutati dicuntur, intelligendum est. Prov. 282. scribas Abu-Lahab. Prov. 283. conf. C. 24, 538. Prov. 287. Opes, quas quis alit, servi esse videntur. Proverbium igitur monere videtur, ne quis nimium servorum numerum, qui commodo non sint, habeat. Prov. 288. pro frater cum ea natus accuratius soror gemina. Prov. 292. Ex verbis Mohammedis: الخير

معقود بنواصي الخيل „Bonum adligatum est ad antias equorum“ conf. Burckh. 453. originem duxisse videtur.

C. XIX. Prov. 3. leg. جِلّتها. Prov. 5. Metrum Redjes est. Prov. 7. In codice Abu-Ohbaidi أغدة „num carbunculus; sed in libro Citab Alaghani غدة legitur. In linea 6 pro Ahmruus legas Ahmirus. Prov. 8. Ut هي in initio, si الغمرات legitur, suppleri potest, sic quoque القصة, ut sic proverbium restituendum sit: القصة الغمرات تظلم ثم تنجلي; at vero codicis Ber. scriba, verba الغمرات تظلم ثم تنجلي tanquam novum proverbium scripsit. Prov. 10. Licet in meo codice legitur أغيرة, tamen melius أغيرة scribendum est. Prov. 11. Ad metrum Ramal referre licet. Prov. 12. Ad mesrum Sarih referri potest. In codice Abu-Ohbaidi pro غيرك legitur غريمك „creditoris tui“. Auctor istius operis dixit, proverbium dehortari, ne nostris contenti in aliorum opes visum dirigeremus. l. 6. in schol. legas: hisce verbis prolatis: أمني على كفيت البلاء „Benignus erga me sis! tu a calamitate securus sis! (sic enim in codice Berol. legitur; in codice meo أمعني o Mahne!) quae postea in proverbii consuetudinem venerunt. Prov. 19. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 20. In scholiis melius فالج scribendum est. Prov. 26. Quod in proverbio voci غنظ transitivum sensum tribui, ut intelligeretur de moerore, quo avolans locusta virum adficeret, id eam ob causam feci, quia in scholio vocabulo غنظ significatio irae et moeroris tributa fuit et postea de Alahjario dictum est: فاغتاظ منها جدا „et magna ob eam ira exarsit“; attamen vero proverbium quoque de angore, quo inter dentes viri locusta afficeretur, intelligere licet. In versu posteriore le-

gas للايغار. Prov. 27. leg. duabus. Prov. 28. leg. الدارة. Prov. 31. Ad metrum Redjes. Prov. 32. ad metrum Sarih referre licet. Prov. 34. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 43. In versu legas غَرّ. Prov. 45. In versu legas: receptaculi aquae fraudulenti. Prov. 50. Quod si Forohl viri antiqui nomen esse putas, voci اغزل significatio „magis excellens carmine amatorio" tribui potest. Prov. 51. Re diligentius perpensa lectio „جعل يتناول النّاجم" praeferenda videtur, ut sensus sit: ut Plejades capere studeret." Pag. 188. l. 1. leg. Sadjahi. Prov. 64. leg. غُبيرة. Prov. 66. De suspecto et cunctante *adhibetur*. conf. C. 2, 168. Prov. 76. leg. الغُبيرة. Prov. 79. Re diligentius perpensa pro: الغناء opulentia, الغناء cantus legendum esse puto. Prov. 80. leg. يرجع. Prov. 82. Jam nunc praeferendam puto passivi formam, qualis in codice Berol. adnotata est. „Famelico debitum solvendum differendum non est."

C. XX. Prov. 2. *In codice* Abu-Ohbaidi الصيف legitur et sic in *Anthol. gram. p.* ٥٢. Pag. 198. l. 5. In codice Berol. est خير وصدقة هذا, quemadmodum *in Samachscharii* opere legitur. Pag. 198. In versu posteriore legas: ضيعت. Prov. 8. Vox علباء, quae mihi nomen appellativum in virum transferendum videbatur, teste Kamuso nomen viri proprium Ihlba est. Prov. 15. Legitur quoque ما لا تدرى. conf. Hamas. p. ٦٣٣. Prov. 22. Pro voce الجزيرة في in insula, quod in meo codice reperi, in aliis codicibus الجريرة في est, quod magis placet; vertendum igitur est: „In crimine gens consortes sunt." Prov. 28. Pro quacunque accuratius quadam scribas. In codice Abu-Ohbaidi voci شكيرها foliorum par-

vorum, quae post magnum crescunt, significatio tributa est. Ille autem a Samachschario adnotatus proverbii modus- ab Alazmäiho deductus est. **Prov. 29.** In versu priore مَرْخٌ, quemadmodum in pluribus codicibus legitur, melius scribendum est. Erravi autem in eo, quod dixerim priorem versum mancum esse. Postrema syllaba vocis الملوك cum sequente hemistichio conjungendum est. **Prov. 30.** leg. gladii tui et in scholio l. 3. gentis et p. 209. l. 1. pro hominem legas neminem. **Prov. 34.** In codice Berol. تطلب legitur. **Prov. 35.** Scribas فَرْقًا. In linea 5 schol. codex Berol. habet بكمر يتغدى. Permutatum esse videtur يتغدى et يتغدى. l. 3. *infr.* pro Chalifae leg. principis. **Prov. 39.** Ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 44.** Ad metrum Redjes aut Sarih referri licet. **Prov. 45.** In hoc proverbio, quod ad metrum Sarih pertinet, vocabulum العود quoque ramum aut lignum significare potest. **Prov. 50.** Proverbii enunciandi modus, quem in scholiis adnotavimus, idem in codice Abu-Ohbaidi reperitur. Caeterum a Meidanio receptus modus eum sensum, qui in scholiis est, praebere potest. Eum *admisimus* C. *21, 77.*, ubi idem proverbium repetitum est. Praeferendus est. **Prov. 51.** In scholio legendum est: اذل رقاب الناس غل المطامع. **Prov. 52.** Ad metrum Sarih referri potest. In scholiis legas بيصتهم. **Prov. 53.** In Djeuharri opere اهلك الناس الاحمران legitur. **Prov. 63.** In proverbii, cui metrum Thawil est, versione „dimissum" legas. **Prov. 64.** Proverbio aut metrum Redjes aut Sarih habet. In adnotatione legas C. *21, 24.* **Prov. 65.** In primo versu citato scribi quoque potest: فشانك, ut verbum omissum sit. Scribas vero ارجعْ. **Prov. 66.** In scholio l. 1. leg. enunciandae. **Prov. 68.**

scribas اقعسا. In codice Berol. est قعسا. Prov. 69. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 71. Accuratius scribendum est: „In minus mutato statu.“ Prov. 72 et 73. ad *metrum* Redjes pertinet. Prov. 80. In codice Berol. legitur افسد من السوس „Magis corrumpens quam tinea“ et quoque افسد من السوس في الصوف „Magis corrumpens quam tinea in lana“. Prov. 81. Dicitur: اللهم ضبعا وذئبا „O Deus! hyaenam et lupum!“ i. e. conjunge hos duos in grege, ut unus alterum impediat, quominus gregem dilaceret. Prov. 86. schol. l. 1. 2. Re diligentius perpensa vox الافاعي cum voce فاسية conjungenda non est, quum in lexicis nonnisi فاسية pedens tanquam cognomen scarabaei reperiatur. Prov. 89. Madajin est nomen urbis in Tigridis ripa orientali sitae a Bagdado versus Austrum unius diei itinere remotae. Erat urbs capitalis, regis Persarum palatio ornata, quae provinciae nomen dedisse videtur, quam ob causam oppidum Sabath in ripa occidentali Tigridis situm appellatur Sabath-Madajin. conf. Abulf. geogr.; est autem pag. 228. l. 4. de Cosroe Perwizi filio sermo. Prov. 90. l. 6. schol. pro dactyli decidissent, legas luna decidisset, siquidem in aliis codicibus loco vocis التمر dactyli legatur القمر luna, quod praeferendum est. Prov. 91. In nomine viri illius scribendo codices non consentiunt; rectum autem videtur: Abu-Bera Malic b. Djahfar b. Cilab. Prov. 97. Nomen كلثوم rectius Coltsum enunciandum est. Prov. 98. In Meidanii commentario et Kamusi opere Said b. Cajjis Namirita vir appellatur. Prov. 108. Ad metrum Ramal. Prov. 110 et 111. ad metrum Basith referri possunt. Prov. 112. In codd. Berol. aliisque القطر pluvia legitur, quod bonum est. Prov. 119. Legitur quoque قرشته. conf. Harir. ٣٩٩. Prov. 120. scribas طلبها et غير. Prov.

121. sic quoque legitur عند تقلب الاحوال تعلم جواهر الرجال cod. Par. rec. Prov. 125. scribendum أفرش. Ad metrum Redjes referri potest.

C. XXI. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi explicandi causa additur, mulierem a flavo colore, qui ipsi proprius esset, praetextum puerperii petiise, ut maritus ei ista proverbii verba dixerit. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 7. legas اقصد. Prov. 8. In codice Abu-Ohbaidi proverbium cum altero: انقطع قوى من قاوية „Prodiit pullus ex ovo". conf. C. 2, 48. 21, 30. confertur. Prov. 9. In codice Abu-Ohbaidi قلّب scriptum est, ut „conversa est res" vertendum sit. Prov. 11. In codice Abu-Ohbaidi: قد قرع له ساقه „Jam tibiam suam ei percussit" legimus additis verbis: يعنى اذا قامت الحرب على ساقها i. e. quum bellum super tibia sua stat (quum ardet), ex quibus verbis, istum loquendi modum paulo aliter de bello intelligi posse, videmus. Prov. 14. Pro الوصاد legas الوساد. Prov. 16. Hocce proverbium in codice Abu-Ohbaidi sic legitur: قد يبلغ الخضم القضم. Prov. 19. Scribendum est الردهة, si Kamusum sequeris; at vero in codice Ber., quemadmodum impressum est, legitur. Prov. 21. Proverbium, quod ad metrum Basith referri potest, refertur de Ahmruo b. Alahz, qui id in quendam dixerit. In libro Citab-Alaghani, ubi matrimonium filiae Ahtabahi narratur, Abu-Sofjanum matrimonii rem retulisse, legimus. Prov. 22. conf. C. 12, 122. Ad metrum Chafif. referri potest. Prov. 23. In versibus a me citatis, monuit. cl. Fleischerius, enunciandum esse معرس, cui voci significatio est loci, ubi viatores ad finem noctis quietem capiunt. Qui enunciandi mo-

dus quum mihi vehementer placeat, vertendum erit: quasi esset (vita) locus, ubi princeps in summo cuspide quietem capit. Sic optime dicere poterat ob vehementes vulneris, quod sanari non poterat, dolores. In ultimo versu scribas: انبهت, واسعت et أذكان. Prov. 24. Ad metrum Sarih pertinet. Prov. 29. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 30. Proverbio sensus est „rem absolutam esse". Prov. 34. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 36. Pro verbis „tum post firmiter liga aut laxa!" clarius scripsissem: tum post vehementia utere aut leniter age! Prov. 37. sch. l. 2. pro Schaber scribas Schacir. Prov. 38. Quod l. 2. adnott. legitur Ahdhal, id in codice Berol. Ohdhal scriptum est. Prov. 46. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 51. schol. l. 5. dele vocem nam. Ni fallor, in proverbio firmum animi propositum, quo rem aggreditur homo et perficit, commendatur. Nimia cautio cum prudentia conjuncta, si a consilio capiendo et exsequendo nos retinet, inutilis est habenda. Prov. 52. Ahjischa quum imperator Ahlius eam captivam fecisset, dixisse fertur: قد بلغت منا البلغين. Vocabulum البلغين et cum vocali Dhamma litterae Ba enunciatur. Prov. 53. Cum hoc proverbio C. 1, 222. conferatur. Prov. 54. Mohammedes pseudopropheta haec verba aut primum dixit aut post adhibuit. Prov. 55. In proverbio, quod ad metrum Sarih referri potest, vox الدوية in littera cum Teschdido scribendum est, sed saepissime fit, ut omittatur in enunciando. Idem proverbium, transpositis verbis C. 25, 15. repetitum est. Prov. 56. Ad metrum Chafif referri potest. In scholiis l. 3. scribas Alaschtaro Alnachäi. Prov. 57. Proverhium ad metrum Camil referri potest. Caeterum in codice Ber. sic legitur: قد كان مرة فليوم لا ذلك. Avum pseudoprophe-

tae Mohammedis (schol. l. 2.) Ahbd-Almothalleb (et sic in indice) scripsimus, quod pluribus locis sic enunciatum reperimus. Lexicographi autem Ahbd-Almoththalib scripserunt. Est filius Haschimi et nomen Ahmir gerebat. Prov. 59. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 62. Quod si, quemadmodum cl. Fleischero referente in codicibus Paris. legitur, لقد initio ponis, proverbium ad metrum Wafir pertinet. Prov. 64. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 66. In scholio leg. C. VI, 243. Prov. 69. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 73. Ex Ferräi grammatici sententia dici potest: قصة الموت et اقصة الموت. Prov. 75. In codice Abu-Ohbaidi legitur sic in proverbio: لو قبل et اسوى العوج. Abu-Ohbaidus quoque retulit proverbium vulgaris usus maxime adhiberi a mulieribus de rectitudine et curvitate rerum. Prov. 77. Legas الأنس et conf. C. 20, 50. Prius autem a me citatum versum nunc sic verto: Quod si me ut hilarem gero, scurra appellor; sin vero me cohibeo, morosum me dicunt. Prov. 88. Ad metrum Sarih pertinet. Prov. 89. Legas قرن. In codice Berol. vero اقران legitur. Prov. 90. scribas قبلك. Prov. 90 et 91. Suppressa ultima vocali ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 93. Hocce proverbium ad Persas quoque transiit conf. Roebuck proverbs in the Persian and Hindostanee languages Calcutt. 1824. Nr. 34. Prov. 94. Praefero enunciandi modum a cl. Fleischero e codice Par. mihi indicatum عرفنى „Jam mihi indicavit modum incedendi meum et ingemuit“, ut subjectum verborum camela sit, quae viam erranti indicavit. Prov. 96. l. 5. legas: Kaisi b. Sohair ben-Djadsimah (quod a nonnullis Djodaimah v. Djodsaimah scriptum esse reperi). Pag.

276. l. 1. Nomen Haml b. Badr nunc accuratius Hamal b. Badr scribendum puto. Pag. 277. Pro verbis: Post apparitionem verti quoque potest: post inspectionem. Ibidem nomen Chodsaifah (quemadmodum in quibusd. locis codicum reperitur) accuratius Hodsaifah in omnibus locis scribendum est; ibid. l. 6. infr. scrib. Ahracijjus ben-Ohmairah. Pag. 278. l. 7. Locus اللقاطة appellatus in Hamasa اللفاظة (Allofathsah) scriptus est. Ibid. p. 263. l. 19. idem locus لقاطة, ut in Meidanii opere, reperitur; sed cum glossa marginali, alios لفاظة scribere. Priorem Ahntarahi versum nunc sic accuratius vertendum puto: Quis unquum vidit virum instar Malici ab hostibus occisum, quod duo equi certaminis cucurrerant. Scribas vero عينًا et أَنْ. l. 20. legas Mosainitae pro Masinitae. Pag. 279. l. 2. scr. جَزَرَ l. 19. Ex codice Paris. videmus, in verbis ويقال بغيقة praepositionem non esse; sed loco vocis Almoghaikah ab aliis Boghaikah dici. Pag. 280. l. 8. et 13. leg. Alhabaah. l. 23. scrib. quae filia Alduli filia Hanifahi, mater Rewahahi erat. l. 28. et in *iis quae sequuntur* Hadjar pro Hodjr enunciandum est. Pag. 282. l. 11. *Scripsi* Hanbadhi *et postea* Hinbiz, quod codices in scribendo nomine dissentiunt. *Hinbiz* rectum videtur l. 2. infr. leg. ad patrem occisi. Pag. 283. l. 1. Accuratius scribendum est: mutilatus erat. Prov. 101. ad metrum Redjes. Prov. 103. ad metrum Sarih. Prov. 104. ad metrum Redjes pertinet. Prov. 105. Si مذهب legitur, abjecta prima syllaba, ad metrum Thawil, sin مُذْهَب ad metrum Redjes pertinet. Prov. 106. ad metrum Sarih referri potest. Prov. 108. Ad metrum Redjes referre licet. Prov. 109. In codice Berol. legitur ذوى الهبات „possessores donorum“, ut videtur, correctum. Prov. 112. In hocce proverbio voci النغلة corruptionis

significationem tribui, quod in scholiis de indole sermo est, quibuscum aliae conjunctae sunt, ita ut corruptionem pellis cum lanae in pelle reliquae corruptionem conjunctam esse putarem. At vero C. 27, 156., ubi de corrupta pelle ipsa sermo est, in scholiis nostrum proverbium citatur additis vocalibus, النَّغِلة, ut de pelle corrupta in proverbio sermo esse debeat. In scholio nostro legitur: لانه قد نغل ما حواليه „quoniam corruptum erat id, quod circum eum (pellem) est“, ita ut in lanae evulsae restantibus causam corrumpendi viderem: In posteriore autem scholio legitur: فينغل ما حواليه „et tum corrumpitur id quod circum eum est“, id quod nonnisi pelles in depsendo id circumdantes *significare possunt*, ita ut in uno pelle corrupto causa cernatur, cur etiam caeteri in depsendo corrumpantur. Quod si ita est, non video, quomodo proverbium plures indoles pravas in uno viro conjunctas significare possit; nil obstare videtur, quin pravum *significet*, qui quasi se solaturus dicat, se unicum pravum non esse, alios quoque esse pravos. Prov. 115. *Ad metrum Redjes referri potest.* Prov. 116. *Cum hoc proverbio conferas proverbium* 86. In passivo illius *proverbii* causa erat, cur et hic passivum admitteremus. Secunda verbi forma adnotata erat in codice de Sacyano. Si activum formae admittis, accusativus objecti omissus est. Prov. 119. Cl. Fleischerus me certiorem fecit, in codice Par. الفرْس المرْأة esse. Quod *si* ita est, scribendum est أَقْبَحُ et ad verbum vertendum „Duo turpissimi emaciati sunt equus et mulier“ Pag. 289. l. 5. legas: codex Ber. Prov. 120. In *meo* codice بروق legitur. Prov. 121. Scribas طلمة. Caeterum hoc proverbium intime cohaeret cum. prov. 127., ut fortasse unum ex altero or-

tum sit. Prov. 123. In scholiis l. 1. pro طماء الحمار legas aut طمء الحمار aut طِمْي الحمار, id quod praeferendum est, quippe quum dicatur: ما بقى منه الا طمء الحمار. Prov. 124. Versus in codicibus quibusdam corruptus sic scribendus est: لم يرزو الحاجة في الحاجة اقضى من الدرهم في كفه „Cui res perficienda erat, is nunquam in re perficienda efficaciorem rem vidit, quam drachmam in manu". In codice Berol. verba اقضى من الدرهم في كفه tanquam novum proverbium distincta sunt. Prov. 125. Vox جلم accuratius „forfex, qua lana tonditur" vertenda est. Pag. 292. l. 3. legendum est يقال „ut diceretur". Prov. 128. In versu pro leo scribas leno. Prov. 129. In adnot. scribas C. 27, 160. Prov. 132. Adnott. l. 2. pro Abu-Ohbaidah codex Berol. habet Abu-Ohbaid l. 4. pro Almothalleb scrib. Almoththaleb. Prov. 133. Adnot. l. 4. scribas: Almoththaleb. Prov. 136: Adnot. l. 3. leg. Ebn-Mihdjani. Prov. 139. Verba in numero et in verbo uncinis includenda sunt. Prov. 140. Post verba quam pollex lacertae adde pollex otidis. Prov. 141. leg. فريخ et حَلَمَة. Re diligentius perpensa in omnibus voci اقطف significationem „propinquiore gressu incedens", tribuendam puto. Prov. 142. Nunc videmus, in codice Berol. الحدثان legi. Quae vox casus fortunae disignat, quibus ut fini opulentiae vestigia foeda tribui possunt. Prov. 154. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 157. Ad metrum Basitth pertinet. Prov. 159. adnot. l. 2. pro seducere studuit legas errore omnino captus est. Prov. 166. Scrib. الساكتُ الصَّموتُ. Prov. 167. Adnot. l. 5. pro رحال scr. رجال. Prov. 174. Leg. تُبْلَى. Ad metrum Wafir prima syllaba omissa referri potest.

Prov. 175 et 176. prima syllaba omissa ad metrum Thawil referri possunt. Prov. 179. In cod. Par. legitur كثرة النعم. Prov. 184. Codicis Lugd. lectio القنية omnino praeferenda est. Prov. 186. Scrib. مَنْدَمَة.

C. XXII. Prov. 2. l. 3. pro evenit leg. evasit. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi legimus, patrem filium morte amisisse. Prov. 5. In codice Abu-Ohbaidi legi, proverbium adhiberi de dono, quod avarus semel dederit. Prov. 9. Ad metrum Sarih referri potest. In hoc proverbio, ut in praecedente scribas كانتا pag. 311. l. 1. leg. كَنْفَال. Prov. 12. Ad metrum Ramal pertinet. Prov. 15. Proverbio metrum Chafif est. Legas praeterea: e pede suo. Prov. 20. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 23. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium adhiberi de viro opulento, qui, quum opibus abundet, multa haud necessaria expensa ferat. Prov. 24. In bonam malamque partem adhibetur. Proverbium posterius hemistichium versus Abu-Kaisi ben-Alaslat est, qui ad metrum Sarih pertinet. Pag. 316. l. 2. scrib: equum. Prov. 28. In proverbio *lactis copia* scripsi, non quod vocabulo درك talis significatio sit, sed ut multitudinis sensum, qualis in scholio explicatur, redderem. At vero quae vocabulo درك significatio proprie hoc in proverbio tribuenda sit, non omnino liquet. Quod si voci imum rei significationem esse statuis, jusculi partem reliquam in olla significare potest. Mos enim Arabibus erat, ut si olla utendi causa ab altero accepta redderetur, una cum ea jusculi pars in fundo relicta remitteretur. Hoc admisso in proverbio multitudinis significatio, qualis in scholio indicata est non reperitur; sed pauci et ejus quidem, quod pro re antea accepta remunerandi causa redditur. Prov. 30. In Haririi opere pag. 205. diversa interpretandi

ratio adnotata est. Virum, cui ex pluribus rebus necessariis una et quidem magna perfecta sit, verbis uti, aut alterum ad eum ista verba dirigere significaturum, eum, ista re absoluta, caeteras non absolutas leviter ferre debere. Prov. 32. Scribas كُلّ ut in versu sequente, ubi corrigiae scribendum est. Prov. 33. Enunciari quoque potest سَرِق, ut nominis forma sit. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 34. Ad metrum Ramal pertinet. Prov. 35. Scribas سُنْبُلَها. Prov. 36. Si كَلَّكُم enuncias ad metrum Sarih referri potest. Prov. 37. *l.* 13. *schol. leg. allocutus* est. In versuum versione autem post scortata sis exciderunt verba „an cum servo et tu servo dignus es.“ Prov. 42. In codice Abu-Ohbaidi تُجَدِّعت legitur. In versu primo in codice Berol. et Lugd. الحين legitur; sed quum non viderem, quomodo aut tempori aut exitio id tribueretur, sed vocem الجبن melius conjunctam putarem cum sequente الجُبْن, alteram *lectionem praetuli. In tertio* versu legas اصطلت l. 13. sch. leg. haberet. Prov. 44. In tertio versu variam lectionem وَإلّا تُجَلِّلها, nescio quo loco inveni, cui hunc sensum tribuo“ et si id (feretrum) non tegis (i. e. mortuo quem cavens occidisti) te (occisum) ei imponent. Prov. 45. scr. البصباع. Prov. 47. sch. l. 4. leg. qui die.

Pag. 326. In primo versu in duobus codicibus لِصّا جَهْرَم „fures duo Djahrami.“ Djahram nomen oppidi in Perside, Djorhom nomen gentis Jemanensis est.“ Proverbium rem significat, quae ab utraque parte ingrata est. Prov. 49. In versu altero scrib. تَغلب. Prov. 50. Ad metrum

Wafir referri potest. Prov. 52. Ad metrum Wafir referri potest. Prov. 54. In codice Berol. العبير et يقاتل legitur. In scholio, quod ex Meidanio adnotavimus, in codice B. أمن et ظن scriptum reperitur; sed non video, quomodo أمن, ita ut vir is sit, qui securus sit, cum sequentibus verbis congruat. Passivum أمن autem, quum امن intransitivum sit, non posse admitti puto. Prov. 56. In codice Abu-Ohbaidi invenimus, legi quoque مع الكلاب البقر. Abu-Ohbaidus dixit, originem proverbii vulgo, cui usitatum sit, ignotam esse. Prov. 57. Vulgus putat, daemones taurorum dorsis vehentes a bibendo retinere, nam sic Alahscha cecinit:

لكالثور والجنى يركب ظهره وما ذنبه ان عافت الماء مشربا

„Ut taurus, cujus dorso daemon vehitur, et quod crimen ei est, si (vaccae) ad aquam, ut bibant, accedere nolunt.“ In versu autem priore scholii وبنو عكر legendum est. Pag. 331. l. 17. leg. كلمتان l. 23. In codice B. est Boschair b. Alhodjair Ijadita. Prov. 60. Ad *metrum Camil* referri potest l. 6. infra. Fortasse Ihlba b. Arkam legendum est. Verba autem lin. 3. magis ad verba vertas: Tibi non deerit noxius; sed tibi deerit utilis. Pag. 333. Verba potius sic vertenda sunt: „Tu es similis Kodaro contra gentem Irem“; mactaverat enim Kodarus filius Salifi camelam Zalehi, quae res in causa fuisse dicitur, cur Deus gentem Tsamud perderet. In illis autem verbis gens Irem loco gentis Tsamud posita est conf. Harir. p. ١٧٣ Lin. 7. Magis ad verbum vertendum est: Possessor rei ejus arbiter est i. e. potestatem in eam habet. Prov. 62. In codice Par. رايت et فكرتهم legitur; sed in meo et Ber. est, ut scripsi.

Poeta autem, qui versum composuit, est Ebn-Adham Calbita, cujus Nabeghahus Dsobjanita in versibus suis mentionem fecit. Prov. 63. In codice Abu-Ohbaidi et Hamas. p. ٣٢٠ legitur اعتس. Prov. 65. In codice B. ينتقم legitur. Pag. 337. l. 6. Accuratius تعلق scribendum est, et تنجّزى, quemadmodum cl. Rödigerus Fleischero ex codice Gothano confirmavit. Vertas igitur: aut tu mihi perficies postremum ejus (quod promisisti). Idem doct. Rodigerus Fleischerum certiorem fecit, scholion dicere, افعل sequentis versus esse pro لا افعل „tum vertendum: Juro per Deum, non faciam!" Quod si vero *in ultimo versu, quemadmodum in nonnullis codicibus* scriptum est, ابى legitur, vertendum est: Recusat mihi sepulcrum i. e. impedit, quominus faciam sepulcrum. Prov. 67. scribas وَلَدَهُ. Prov. 68. scrib. الطيم. Prov. 72. l. 1. schol. leg. Omamah. Pro Chalfus etc. in codice Abu-Ohbaidi Chalidus b. Rewahah b. Ghathfan legitur. l. 9. *sch. loco verborum*: Mulier autem audiens legas: Mulier *introducta* ad eum videns qualis esset. In codice autem inscripto: كتاب مراة الكاينات شرح عجايب المخلوقات auctore Kazwinio legimus; غوير et كسير nomen scopulorum duorum magnorum in medio mari inter Bazram et Ohmanum sitorum esse, qui navibus periculosi sint. Difficiles quum evitatu sunt, nomina accepisse. Dici: غوير وكسير وثالث ليس فيه خير „Ghowair et Cosair et tertius, in quo bonum non est." Pag. 341. In prioribus versibus magis ad verba vertendum erat: Et jam ad nos venit tempus Alfithahli et petra mollis erat, ut lutum, eram oppigneratus etc.; sed sensum sequentium versuum ratione habita constitui: l.

7, leg. سليمان. Prov. 75. leg. كانا. Prov. 76. Si لهن ad camelos refertur, versioni addendum est, qua incedunt. In scholio legas. Aldjohfà. Proverbio autem metrum Thawil est, ut versui sequenti, cujus auctor Al-sobair dicitur. Prov. 77. scrib. كسل. Prov. 78. Si lexica sequeris, النكعة enunciandum est; sed in codice de Sacyano النكعة legitur et fieri potest, ut duplici modo ut نكعة et نكعة enunciatur. Prov. 79. Scribas فلاقوا et proverbium ad metrum Sarih aut Redjes referas. Prov. 84. Proverbio metrum Basith est conf. T. 1. p. 684. vers. Prov. 89. Scrib. الفراشين. *In codice B. in margine legimus*, regem Ahmruum b. Hind interrogasse Alharitsum Altauam (didymum) Jeschcoritam de origine Almotalammesi et quum responsum tulisset e gente Banu-Dhachmah Adhcham (بنو ضخمة اضخم) dixisse: ما هو الا كساقط بين الفراشين. Prov. 90. In scholio leg. كمشمر. Prov. 91. scrib. زور et in scholio pro بريه legas بريد. Prov. 92 In versu كدابغة *scribas*. Prov. 93. *leg*. كانتا. Prov. 94. schol. 11. Pro dubia voce معلان, monente cl. Fleischero, معلاق scribendum videtur. Prov. 95. Proverbium ad metrum Redjes pertinet. Scribas vero غيره. Prov. 97. In hoc proverbio, quod ad metrum Wafir referre licet, كسور scribas. Prov. 98. Proverbium ad metrum Redjes referre licet. In codice Abu-Ohbaidi inveni, ni fallor, legi quoque وثبة. Prov. 99. Vir, qui ad Ahmruum fame sitique adfectus venisse dicitur, Ahjidsus erat conf. C. 27, 126. in versibus citatis. Prov. 100. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium hoc an-

tiquum vulgo usitatum esse. Conf. quoque Hamas p. ٩٣١, ubi legimus proverbium كمستبضع الملح الى بارق „Sicut is, qui salem Barekum vendendum portat." Prov. 103. In codice Abu-Ohbaidi اكسفا inveni. Prov. 106. Vocem وابكي, pro qua in codice Ber. وانكي, reperitur, potius ob conjunctionem cum praecedente رحل, enunciandum est, monente cl. Fleischero, وابكي „deplora Thommum" quamvis particulam وا praepositio sequi potest. In quarto versu كنت legas. Prov. 108. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 115. In proverbio, quod Hamas. ٩٠٩ l. 5. paulo aliter legitur, عينك scribas. Pag. 356. Melius الحمد ينال scribitur. Prov. 120. sch. in nonnullis codicibus صحبك الصليب „crux tecum sit" est, quod responso furis magis convenit. Prov. 124. Proverbium in Hamasa p. ٣٧٣ الكمر اشباه legitur. Prov. 125. Proverbium aut ad metrum Redjes aut ad Sarih referri potest. Prov. 128. Pro: Ut lamen cotis, quod scribas: Latior facies cotis, quae. Prov. 132. In codice Abu-Ohbaidi proverbium sic adnotatum est: كالعنز يبحث عن المدية „Ut capra cultrum quaerens." Prov. 137. In versu من غالب الايام, „qui cum diebus certat" legendum puto, et sic in codice Berol. exsistit et vocabulum مكذوب tam in proverbio quam in versu eum significare potest „cui mendacium dicitur" conf. C. 23, 394. Prov. 139. Quod si voci احتاض significationem „receptaculum aquae construxit tribuitur, quam vero significationem non omnino probasse videtur Meidanius, verti quoque potest: sicut is, qui ad latus vaporis meridiani receptaculum aquae construit." Prov. 146. schol. l. 6. pro aut leg. id est. l. 7. pro يصاحتهم leg. يصاحبهم. In codice Abu-Obbaidi legimus. Dixit Abu-l'Hasanus, dixisse Abu-Mohammedem Salamah versum

لاقيت اذا incipientem. Qui autem legendi modus metro aptior est. **Prov. 147.** Ad metrum Redjes aut Sarih referri potest. **Prov. 149.** leg. عِزْمِك. **Prov. 151.** et **152.** Ad metrum Ramal referri possunt; sed dubitare licet, nam duo proverbia in unum conjungenda sint. **Prov. 153.** Cum proverbii sententia convenit id, quod in Corano Sur. 17, 86. legitur. **Prov. 154.** Ad metrum Ramal pertinet; scribas vero صُعلوك. **Prov. 155.** Ad metrum Thawil pertinet. **Prov. 156.** leg. أَقطاه. **Prov. 160.** Legas: Invite. Fleischerus cl. putat, si Beithar viri nomen sit, verbo حج Meccam iter faciendi significationem tribui posse. *In codice Berol.* حُجّ *legitur*, ut tanquam imperativus verti possit. **Prov. 164.** Fleischerus cl. proverbii sensum proposuit, cui non possum non assentire. Ut is, qui hasta confossus, ne turpiter fugiens putetur, ulterius in hostem procedit, etsi majore dolore penetrante magis hasta adficitur, sic qui ignominiosam rem suscepit, poenitentiam ortam celans eadem ratione agere pergit, ut dissimulando *homines fallat.* **Prov. 171.** In versu priore lego in codice meo et Ber حمار العبادى asinus Ihbaditae, id quod, nisi error est, ob sequens الذى factum videtur. Sed apud poetas الذى ad praecedentem Dualem referri posse videtur, quum الذى loco pluralis adhibitum inveniatur. **Prov. 172.** scribas مُوتَشَب **Prov. 173.** leg. الجريب. **Prov. 177.** Ad metrum Camil pertinet. **Prov. 178.** scr. النتاج. **Prov. 179.** scribas اناء. **Prov. 181.** Commentarii verbis magis consentaneum in scholiis scribendum fuisset: qui duas res aggreditur, quarum neutra occupatur. **Prov. 192.** In codicibus, quos inspexi, est كلام

لا يكتمه البغيض البغيض; sed ita ut alterum البغيض initium scholii sit, non pars proverbii. Fleischerus cl. vero in codice Krügeriano البغيض البعيض adnotatum reperit, ita ut et alterum البغيض pars proverbii habeatur. Quod si verum est, vertendum est: quod exosus exosum non celat. Prov. 193. In versu scribas: دليل. Prov. 194. scrib. كرها. Prov. 199. l. 10. sch. leg. وحلقته conf. De Sacy Anthol. gram. p. ٤٩ l. 14. Pag. 377. l. 19. In eo, quod الضرار nomen proprium angeli, qui Adamum e paradiso expulerit, putabam, Reiskii auctoritatem secutus sum; at vero Fleischerus cl. hujusce angeli nomen *nullibi reperiri dixit. Quod si ita est; vocabulo* الضرار significatio; adversari Dei voluntati tribuenda est in versu. Prov. 201. scr. الجلام. Prov. 202 – 205. Ad metrum Redjes referri possunt. Pag. 381. l. 11. In codice B. اخذ الصبحان, in meo الاخذ الصبحان legitur. Prov. 213. Scr. البهير. Prov. 216. In scholio *scribas:* قد ارتجن قد احترق. Prov. 217. Magis ad verbum vertendum est: Maxime *mentiens* eorum, qui repunt et gradatim incedunt.“ Prov. 219. In duobus *codicibus* صنع legitur Prov. 223. sch. l. 2. leg. ducentos et decem. Prov. 225. schol. l. 3. leg. كاس. Pag. 388. l. 1. leg. أتأشر. Prov. 246. Hoc in meo codice non est: sequens exstat. Prov. 252. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 259. leg. وتعفّ. Sic in meo *codice legitur*. Sed *in aliis* تعف. Tum a radice عف derivandum vertendum est: caste vives. Prov. 262. In codice Ber. العبرة et الخبرة scriptum reperitur. Hoc modo admisso vertendum est: Quot amicos ratio, quae rerum habebatur,

mihi acquisivit; sed notitia (qualis amicus novus esset) mihi eripuit. Prov. 263. In codice B. لاعب. Hoc admisso vertendum est: Ac si ejus lingua gladius ligneus ludentis et ensis percutientis esset. Prov. 264. Proverbium ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 266. Ad metrum Sarih referri potest; sed in cod. B. جفن وقد legitur. Isto legendi modo admisso ad metrum Redjes pertinet. Prov. 267. Ad metrum Thawil pertinet. Prov. 268. In codice Pocock. legitur لاعوان „non vestit adjutores suos i. e. dat et non accipit; at vero in aliis codicibus legitur لاعواز „ob paupertatem" i. e. quemadmodum mendicus veste donatur; sed ut honore adficiatur. Prov. 269. Verti quoque potest: ut templum Dei, quae visitatur et non vititat. In scholio l. 3. leg. تزور Prov. 274. In lexicis incudis nomen سَنْدَان est; سندال est vulgaris loquendi modus. Prov. 279. leg. بالتَّوراة. Prov. 280. in scholio scribas: litterae commendaticiae. Prov. 281. Proverbii verba, quemadmodum cl. Fleischerus monuit, e Corani verbis Sur. 88, 6. 7. derivata sunt. Vertenda igitur sunt: sicut planta Dharih, quae neque pinquefacit, neque famen pellit. „De ista autem planta magna lexicographorum dissensio est". Prov. 282. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 297. Proverbium mihi nunc sic vertendum videtur: „Verbum sapientiae (provenit) e ventre vacuo." Quibus autem verbis sensus inesse videtur, eum, qui ventri non nimium indulgeat cibo, sapientiam sibi comparare non posse et sapienter loqui, quum plenus venter studiis et sapientiae comparandae non conveniat. Prov. 302. Proverbio metrum Wafir est. Prov. 303. Ad metrum Sarih referri potest. Ingeniose autem cl. Fleischerus proverbium vertit: Canis cui subsutus est porcus i. e. homo naturae

caninae, sub cujus quasi pelle latet alter naturae porcinae Prov. 305. Verti quoque potest: Prostravit. Prov. 306. Mens occulti futurum tempus designat, quod nobis res a. Deo decretas, quas nescimus, adducit. Prov. 309. In versu scribas: يزيدُ. Prov. 311. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 314. Pocockius proverbium vertit: „Turbatio aquae a capite fontis est." Hic mihi vertendi modus nunc arridet, ut proverbio sensus sit: Quod si fontem in initio suo turbas, et postea aqua fontis turbida est. Tum in negotia transferri videtur. Prov. 319. In codice B. مُنبهة et مُنقصة scriptum reperi. Prov. 320. In codice B. تحكمه legitur. Talis quoque sensus proverbio tribui potest: *Generosus quamquam videt opes suas et opes aliorum beneficiis dandis diminui et perire, tamen ob istam experientiam a beneficentia non retinetur, ut naturae suae indolem semper sequatur.* Prov. 323. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 325. In codice B. pro انفقك legitur نفسكى.

C. XXIII. Prov. 2. In codice Ber. legitur خيرت et لاخترت *i. e. si tu, o femina, eligere potuisses, profecto elegisses!* Prov. 3. In codice Abu-Ohbaidi legitur: لانتهبن الآخرة. Prov. 4. l. 1. schol. In cod. Abu-Ohbaidi pro: Ahmruus ben-Mamah legitur Ahmruus ben-Omamah (امامة). Pag. 407. l. 8. scribas: aves Katha noctu. Prov. 10. Ad metrum Sarih pertinet. Scribendum بإسائه. Pag. 411. l. 5. leg. مغرضا. Prov. 17. Metrum Redjes est. Fieri quoque potest, ut proverbii sensus sit: Res, quibus homo laetus fit, majoris aestimandae sunt, quam ut pretium iis sit. In versu pro لها in pluribus codicibus هذا legitur. Hoc admisso vertendum est: „Parti rei, ex qua animus recreatur, pretium non est". Prov. 18. Proverbium versu

quem in codice Abu-Ohbaidi legimus, optime explicatur:

اعرض عن العوراء ان اسمعته واقعد كانك غافل لم تسمع

„Averte te a sermone turpi, si eum audis et sede tanquam socors, ut eum non audivisse videaris.“

Prov. 23. l. باخمص. Prov. 24. scrib, لأبلغن. Prov. 26. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 27. In Hamasa p. ١٣٠, l. 9. sic legitur proverbium: لالحقن قطوفها بالوساع „Profecto efficiam, ut parvos gressus faciens (equus) eum attingat, qui amplos gressus facit“. Prov. 29. In codice Abu-Ohbaidi بعيرهم legitur; est igitur hemistichium metri Thawil. In scholio l. 3. pro: Alahlba leg. Alihlba. Prov. 30. scrib. بي. Pag. 416. l. 10. Scrib. الكبرا. Pag. 417. In versu l. 1. scholiastes vocem مبيتة de ove inter mulgendum quiescente et tranquillo, vocem مسففة de concinnatis mulctris succo spisso intelligi vult. Fleischerus cl. autem Ell. Bockthorii auctoritatem sequens, qui رب القرظ succum spissum e fructibus acaciae expressum esse dixit, hoc de succo spisso acaciae, cujus ope corium concinnetur, dictum esse contendit; attamen vero quum utres, antequam, consuantur, pice oblini sciamus conf. C. 28, 96., quin idem in mulctris factum sit, nil obstare videtur. Prov. 33. Verba: Nunc jam dictum est: Cave lupum, lupum! فاليوم قد قيل الذيب الذيب dubitavi, num re vera ad proverbium pertineant, quum in meo codice non legantur. Prov. 34. Proverbium in eo quoque adhibetur, qui in re expeditum se ostendit. Prov. 35. De hoc proverbio conf. C. 9, 57. Proverbii autem causa in eo posita videtur, quod vulpi timiditas tribuitur. conf. C. 5, 164. 166. In versu الثعلبان scribas. Prov. 38. leg. بعشك.

In Hamasa p. 382. هذا omissum est. Prov. 39. legas دَرًّا. Pag. 420. l. 8. infr. leg.: Amalekitam. Prov. 45. In scholio scribas: ذات المرارق الاعوام. Prov. 46. In codice Abu-Ohbaidi legimus, in quadam traditione esse verba: ليس الخبر كالعيان. Prov. 47. In codice Abu-Ohbaidi legitur: لم يهلك امرء عرف قدر نفسه. Pag. 422. l. 8. Vocabulum ضياع, quod causa interitus vertimus, verti quoque potest: domestici, qui alendi sunt. L. 10. pro voce المغبضة legendum est البغضة. L. 13. In meo codice sic melius separantur verba: الندامة مع السفاهة، دعامة العقل الحلم، خير الامور مغبة الصبر، بقاء المودة عدل التعاهد quod pag. 423. l. 6. sic vertendum est: Poenitentia cum ignorantia est; fulcrum ingenii est mansuetudo; optima res est finis patientiae; perpetuitas amoris est aequitas in mutuo foedere. Prov. 51. Quam tanquam Abu-Ohbaidi sententiam adnotavi, non est ipsius propria; sed grammatici, quem adduxit. Prov. 52. Scribas: إِصْمِتْ. Dicitur quoque بصحراء اصمت et إِصْمِتَةَ et بِبلدة إِصْمِتَ. Prov. 55. In Hamasa ۷۰ legimus الله يعلم. Proverbium de viro adhiberi, qui rem de se palam faciat, dum aliter cogitet. Prov. 58. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 61. De hoc proverbio. conf. C. 14, 20. Prov. 68. In codice Abu-Ohbaidi diversus intelligendi modus adnotatus est: Si eques ipsum persequentem effugere vult, tum vero timenti res eo adducitur, ut cingulum jumenti remissum ad ubera perveniat, dum ipse eques a jumento descendere nequit, ut cingulum liget; sed hoc potius cum proverbio C. 5, 50. congruit. Prov. 70. In codice Abu-Ohbaidi sic legitur: قد نفخت لو تنفخ فى فحم „Jam inflasses, si in carbones inflare potuisses.“ Proverbium autem Alaghlabo tribuit, qui in versu sic dixerit. Prover-

bium autem adhiberi, si quis alieno loco rem quaerat. Prov. 72. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium significare, locum assequendae rei necessariae non esse. Prov. 74 et 75. Haec proverbia, sic ut praecedens fortasse in unum conjungenda sunt. Prov. 76. In Kamusi, opere legimus, proverbium esse: طُعن فى حوص امر ليس منه فى شى, quod in eum dicatur, qui rem ad ipsum non spectantem aut inutilem tractet. Legi quoque حُوص et حُوصى. Prov. 78. Legitur quoque الاسر. Prov. 84. Enunciari quoque potest يلهى „prout in tuam injicitur." Prov. 87. In codice Abu-Ohbaidi proverbium hoc Ohbaido b. Alabraz tribuitur. Legitur quoque لا اعرفنك. Pag. 434. l. 1. Legas 484. in codice Ber., quod لا يكسب „Non acquirit" incipit. Prov. 89. conf. C. 5, 28. Prov. 96. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 97. Proverbium Abu-Becrus die Alhodaibijjah Ohmaro primum dixisse fertur. In versibus, Abu-Catswadum qui auctorem habent (conf. C. 16, 46.), legas طَلَب. Prov. 98. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 102. In codice Abu-Ohbaidi proverbium sic legitur: لمثل هذا كنت احسبها الحسى. Prov. 103. Proverbii, quod Saihdum ben-Djobair auctorem habere diximus, originem hanc fuisse legimus. Saihdus rogatus, ut traditionem, quam antea narraverat, repeteret, recusans hisce verbis usus est. Proverbii autem verba sic quoque interpretantur." Non omni tempore dico: mulge et tum bibe! ut احلبْ فاشربْ enuncietur. Prov. 104. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii sensum esse: nil a me obtinebis" ejusque originem in paucitate lactis positam esse. Prov. 108. conf. C. 7, 34, 24, 128 Prov. 109. Quam adduximus interpretandi

rationem, ea non est Abu-Ohbaidi; sed Meidanii. Abu-Ohbaidus, qui Alazmaihi sententiam, Jracae regionem S e w a d a multitudine appellatam esse, adnotavit, sic suam *sententiam* explicavit: Ego vero eam a virore in palmis, arboribus satisque dictam puto, quod Arabes colorem nigrum cum viridi conjungunt et unum loco alterius ponunt. **P r o v. 111.** l. **3.** schol. leg. Almohadjdjel. **P r o v. 112.** leg. عُذْرا. Proverbium pars versus est, cui praecedit: تان ولا تعاجل بلومك صاحبا „Cunctare et socium tuum vituperare, ne festines!“ **P r o v. 113.** Legitur quoque: الاقوريّات et لقيت منه بنات البرح. Voces الفتكرين et البرحين vario modo enunciantur. **P r o v. 116.** sch. l. **2.** pro verbis: بمعنى المستمر legas; يعنى قويا. **P a g. 442.** lin. **17.** pro c o n t r a h i t leg. c o n t r a h o. l. **19.** pro e t i n v e n i s leg. i n v e n i s. **P r o v. 122.** leg. longa cilia. **P r o v. 129.** Ad metrum Redjes referri potest. **P r o v. 141. 147. 148.** Ad metrum Redjes referri possunt. **P r o v. 152.** In scholio pro s e r v i legas j u v e n i s. **P r o v. 159.** Vox زعم tribus vocalibus enunciari potest. **P r o v. 161.** Pro voce طيبا *mihi* recta lectio videtur: طينا l u t u m, quae in codice Ber. reperitur. **P r o v. *163*.** Ex sententia Abu-Ohbaidi vulgus proverbium adhibet. **P r o v. 171.** Ad metrum Redjes referri potest. **P r o v. 172.** Ad metrum Ṣarih aut Redjes referri potest. **P r o v. 174.** Aliis verba سراة النهار i n i t i o d i e i significant. **P r o v. 176.** Proverbium, in quo الضُّحى legas, ad metrum Redjes referre licet. **P r o v. 177.** In priore versu pro voce مُخطيًا legitur in codice B. مخطبا, cui significatio „in matrimonium petentis,“ tribuenda videtur. **P r o v. 180.** Ad metrum Camil referri potest. **P r o v. 183.** Ad metrum Sarih referri potest. **P r o v. 189.** Proverbii auctor, quem

Abu-Ohbaidus appellavit, in codicibus vario modo scriptus est. In codice Lugd. الصقعب بن عمرو النهدى in Berol. الصقعب بن عمرو النهدى; in meo الصعب بن عمرو الهندى. Prov. 191. Ad metrum Ramal referre licet. Prov. 192. leg. مخـتـل. Prov. 205. Meidanii est sententia, virum verbis indicare voluisse, se a muliere vindictam non sumere, ita ut ذات سوار armillâ ornata simplicem mulieris significationem habeat. Prov. 213. Sch. l. 2. scrib.: Almoththaleb. Prov. 214. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium vulgare inter homines esse. In versu legas: فاغتبوا. Prov. 221. In priore versu leg. تطعمينه; sed jam praefero primam verbi formam, ut vertatur: non gustabis eam. In codice Ber. يطعمنه scriptum est. Prov. 223. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 228. In Kamuso, ubi voces cum vocali Kesre scriptae sunt, explicandi gratia additum est: اى الشى بالشى اى اذا جاءك شى من ناحية فافعل مثله „id est: rem cum re i. e. quum ad te venit res e quodam latere; fac similem" et idem in Djeuharii opere. Prov. 231. De hoc conf. C. 5, 132. Prov. 236. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest Prov. 237 et 238. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 239. leg. الضبيقى; quamvis in codice B. الضيقى est. Prov. 242. Pro Alschachir scribas Alschajjir conf. C. 24, 250. Prov. 244. In scholiis l. 5. verba: ان الفتنة تقبل بشبهة وتدبر ببيان rectius sic vertenda sunt: rebellio accedit cum re dubia (quod ejus exitus haud scitur) et recedit cum re clara (quod ejus eventus jam clarus est. Prov. 249. In codicibus pluribus الاثلاث legitur; sed in Djeuharii opere tanquam pluralis vocis اثلة adnotata est vox. Prov. 251. In codice Abu-Ohbaidi proverbium viro e gente Ahd tribuitur. In scholio

leg. C. 1. 362: Prov. 252. leg. الخقب. Prov. 260. scrib. الثاقب. Prov. 266. Proverbium ad metrum Redjes referre licet. In codice B. pro عن legitur من. Prov. 268. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. In codice B. تخاشن „qui asperum se praebet" legitur. Prov. 269. Proverbium antiquum esse, ex eo patet, quod Sahdus b. Malec b. Dhobaiah id adhibuit. conf. Harir. ۸۷., ubi videre licet, auctorem duplicem legendi modum in textu adhibuisse. Prov. 271. In scholio l. 5. leg. illorum virorum nomen Jedscorum Abn-Ahnsah gessisse. Prov. 272. De proverbio conf. C. 6, 110. De versu autem, cujus metrum Thawil est, conf. C. 6, 149. Prov. 275. In codice B. جرزة legitur et sic legendum puto, quamvis in nonnullis significationibus radix جزر cum radice جرز convenit. Prov. 278. Et ex Meidanii sententia in viro solerte adhibetur. Prov. 280. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium in vulgo verbis mutatis usitatum esse conf. Tom III. Prov. 1361. In codice Ber. in versu أُخْمِسْتَ „*ad silentium redactus es*", quod praeferendum videtur. Prov. 281. In codice *Abu-Ohbaidi*, ubi ما يدرى est, legimus, proverbium inter homines vulgatum esse? Prov. 283. schol. l. 7. Alahjjari responsum hoc erat: Edo fratris mei carnem; sed alteri eam edendam non permitto. Prov. 288. schol. l. 4. pro دونه leg. دونكه. Prov. 298. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 304. Initium versus ad sensum magis sic nunc verto: „Intende id cui par es". Pag. 492. In meo codice in primo versu العطْب scriptum, quod pro العَطَب est. Metrum versuum Monsarih est. conf. libr. meum p. 255. Metrum patitur quoque العَطَب - ᴗᴗ -; nisi in fine hujus versus ut in caeteris pes - - - esse debet. In quarto versu pro

القطب الا leg. على القطب. Prov. 307. In codice Abu-Ohbaidi legitur نفد (et terra) non evanesceret", et in scholio sic: اى انك لا تدرك بهذا ثار ابيك ولا تقدر ان تنفد التراب i. e. tu hac re patris tui necem non vindicabis et efficere non potes, ut terra evanescat. Prov. 308. Ex Abu-Ohbaidi sententia de Ohmaro et Ahlio haec verba referuntur. Pag. 496. l. 5. pro voce quamdiu legas nam. Prov. 318. In proverbio leg. جملى. In codice Abu-Ohbaidi pro اذا legitur هذا. In Hamasae loco p. ٢٥١ legitur sic: لا ناقة لى فيها ولا جمل. In scholio l. 1. pro Ahbbad leg. Ohbad. Pag. 500. l. 4. Verba اذ تقتلونه vertendum puto „quum eum (sc. Ebn-Hibalum) occidistis. Prov. 323. In Abu-Ohbaidi codice verba: ولا تنشد القريض omissa sunt. Pag. 205. l. 23. In codice Ber. نحاها legitur. Hoc admisso vertendum est: quas in terram infixas a loco removit ventorum tractus." In versu راكز sensum vocis مركوزة habere videtur. Pag. 503. l. 5. In codice Ber. pro تحكمه legitur تخرمه. Tum vertendum est: „et non cessat *quocunque modo id rumpere*" l. 9. Verba وما كانت ترد *nunc* vertenda puto: et jam non repellebatur l. 10. Post voces عنك شيا codex Ber. haec verba inserta habet: قال واجزعاه على المديح الجيد. يمدح به من ليس اهله قالوا اوص فان هذا لا يغنى عنك شيا „Dixit: O quam dolenda est laus praeclara, qua indignus laudatur! Dixerunt: praecipe! nam illud tuo loco nil prodest. Pag. 504. l. 6. In codice B. pro ذميما legitur دميما, quod rectum est. L. 11. Post verba. exclusis feminis inserenda sunt verba: Dixerunt: Deus id non jussit; dixit: at ego hoc jubeo. Prov. 335. Pro verbis: لا افعله invenitur quoque: لا اتيك. „non ad te veniam". Prov. 336. leg. فى اثر aut فى اثر. Prov. 338. In

codice Abu-Ohbaidi haec leguntur verba: اي لا يلصق بقلبي ولا يوافق شيمتي ولا خلقي اصل لا يلتاط بصفري اي يعافي صفر البطن بدواء فلا ينجع فيه ولا يلتاط به لانه اذا التاط به نجع فيقول لا يوافقني كما لا يوافق الصفراء (الصفر) دواء لا ينجع فيه وليس ان يكون الصفر القلب او النفس بشي فذلك لم يسمع i. e. Non adhaeret cordi meo et non convenit naturae meae. Origo proverbii لا يلتاط بصفري in eo quaerenda est, quod in morbo ventris Zafar appellato medicamentum adhibent; sed effectum in eo non habet et ei non adhaeret, nam si ei adhaereret, effectum haberet. Dicit igitur: mihi non convenit, quemadmodum medicamentum morbo Zafar non convenit, dum effectum non habet. Quod vocem الصفر cor aut animam significare *dicunt, nihil est; nam illa significatio audita* non fuit." Pag. 512. l. 13. In codicibus varius est legendi modus in voce واحذى. Codex meus واجزى et sic Berol. ex correctura; in codice Lugd. واخذى. Prov. 347. Enunciandum puto جمر. Prov. 251. Legas: عهد شوّال. Proverbium autem ad metrum Sarih referri potest. Prov. 352. *leg.* تبيس. *In* Djeriri carmine تويس reperitur. Prov. 353. In codice *Abu-Ohbaidi* ما يبيض legitur. Prov. 355. leg. زناء. Prov. 357. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Prov. 359. In Hamas p. ٥٣٩. legitur الشوكة بالشوكة. In codice Abu-Ohbaidi لا تنفر; sed hoc vitiosum videtur. Prov. 364. In codice G. pro voce يفل legitur يقطع. Prov. 365. In codice Abu-Ohbaidi legitur: لا يجتمع السيفان في غمد واحد Adduntur ibi sequentia: لا يجتمع عيران في عانة ولا اسدان في غابة ولا فحلان في شول ولا قمران في سماء „non congregrantur duo asini in una asina et duo leones in uno saltu et non duo admissarii in una camela et non duae lunae in coelo". Proverbium autem cohaeret cum proverbio C. 23, 481.

conf. Hamas. ١٣٣. Prov. 369. conf. prov. 631. Prov. 371. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 372. l. 4. schol. leg. quae parsimoniae. Prov. 373. leg. يَنْجُزْ. Prov. 375. leg. لَبَاةٌ. Pag. 522. l. 15. post جلحلحلق addas اليوم. Nunc vertendum puto: Non me hodie ..... movebis! Prov. 379. Legendum est فتسترط. In codice Abu-Ohbaidi legimus, vulgum dicere ولا مُرّ فتلفظ. Prov. 381. Vertas: Non est consilium ei, cui mendacium dictum est et sic pag. 525. l. 8. Pag. 524. l. 3. pro Sahb leg. Sahdi. Prov. 387. In codice Abu-Ohbaidi legi, proverbium hoc vulgo usitatum esse. *conf. C. 23, 421.* Prov. 390. Si lexicographos sequeris خُجْرِب enunciandum est. In codice meo خُرْب legitur. Prov. 391. In codice Ber. legitur طريق برك omissa voce واد, id quod mihi magis placet. Prov. 398. Verba inter alia dixisse fertur Mohallem b. Althofail (in Meidanio opere محكم اليمامة regionis Jemamah praefectus *constitutus) die Mosailemah suos ad fortitudinem excitans. Sam.* Sensus autem est: *Nulla res post* huncce diem superstes erit. Prov. 399. l. 3. schol. Pro verbis: sine genere leg. ex alia re quam genere. Prov. 402. schol. l. 1. leg. Chabbah. l. 2. pro: Djisl in codice Berol. Djandal جندل legitur. Prov. 406. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a vulgo adhiberi. Auctor ejus appellatur (in libro Citab-Alaghani) Ohbaidus b. Alabraz, qui verba die infausto, quo ab Alnohmano b. Mäissema occideretur, dixisse fertur. In codice B. ترحلى legitur. Prov. 407. In codice B. تبرك legitur. Pag. 534. l. 3. pro: parentes leg. viros. Prov. 415. Traditionis verba esse in codice

Abu-Ohbaidi legimus. Prov. 417. leg. وَصَلَات. Prov. 420. Ad metrum Redjes aut Camil referri potest. Prov. 421. sch. l. 4. leg. 387. Prov. 421. sch. l. 1. leg. Bisthamo. Prov. 424. In codice Abu-Ohbaidi loco vocis امر legimus قول. Prov. 429. Pro verbis لا كلالة legitur quoque لا بد. Adhibetur quoque proverbium, quum spes abrupta est. Prov. 434. Leg. تُذْرَه et فيلادم; quamvis in meo codice فيلزم legitur. In codice Ber. فيلّدم scriptum est. Verbum ذرى autem est idem quod ذرأ. Prov. 436. In codice B. تسلع scriptum est. Prov. 439. Kahkah b. Schaur vir erat e gente Banu-Ahmru b. Schaiban b. Dsohl b. *Tsahlebah* e gente *Banu-Becr b. Wajel.* conf. Harir. p. 215. Prov. 442. Hoc proverbium repetitum est Nr. 633. Prov. 446. In scholio l. 1. leg. لا ينقاد له et pro: non obeditur vertas: se ei non submittit. L. 6. pro: apud eam leg. ad eam. Prov. 454. Enunciari quoque potest تقرصى. In meo codice est تقرصى. Prov. 470. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 476. Ob metrum الحضر enunciandum videtur. Pag. 552. l. 8. Verborum „ducentis munus tradam" sensus est: obsequium praestabo. Prov. 481. Cohaeret proverbium cum C. 23, 365. conf. Hamas ١٣٤. Pag. 553. l. 11. leg. غبارة. L. 2. Vox تستخبرها magis ad verbum vertenda est „ab ea bonum petis". Prov. 497. In codice B. ابن قرصعة legitur. In scholio l. 2. leg. Albijarius. De prov. conf. C. 26, 112. Prov. 516. Proverbium incolis Syriae proprium erat. conf. Clar. Kosegarten. Cit. Alaghan. p. 22. Prov. 217. Puellae istae, quae cognomen جرادتا عاد (Ahditarum locustae) gerebant, Ahbd-Allaho b. Djadahn (جدعان) fuisse dicuntur, viro liberali generosoque.

Quem quum Omajjah ben-Ali-l'Zalt Tsakafita carmine laudasset, dono eas accepit conf. Cit. Alagh. Prov. 530. leg. صَبَاح. Prov. 531. In Burckhardti libro Nr. 587 برقع „ornamentum frontis equi" esse dicitur. Prov. 533. Burckhardtus habet: ما بقى بعد عبادان قرية et addit, de eo adhiberi, qui ridiculo modo nativitatis locum glorietur. Ahbbadan esse vicum in ripa orientali Tigris et provinciae Sew adscribi conf. Abulfed Geogr. p. ٢٩١. ٢٩٩. Prov. 535. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 536. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 537. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 538. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 541. In codice Ber. المستشار „ei qui consilium rogatur" legimus, id quod rectum videtur. Prov. 546. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 547. Aedificium Abrahami templum Meccanum designat, quod Abrahamus fundasse dicitur. conf. Cor. C. 2, 121. Illo autem altero legendi modo نار ابراهيم „ignis Abrahami" alluditur ad ignem, cujus in Alcorano, nescio quo loco, mentio facta est, quo Abrahamus non adflictus putatur. Proverbium igitur rem levem esse significat. Prov. 548. l. 3. schol. Verba in rem levem adhibetur delenda sunt. Prov. 551. Quibusdam العطا nomen equi est, ut سير incessus significationem habeat conf. Harir. ٢٠١. Prov. 553. Fortasse hoc ad metrum Redjes pertinet. Prov. 556. In codice B. legitur ليس كل من. Prov. 560. In codice B. سُدّ „si os ejus obstructum fuisset" quod magis placet. conf. prov. 612. Prov. 566. scrib. لسان. Prov. 569. leg. بلقا. et in versione deleas: occurrens. Intrita autem significari videtur, in qua et carnis et adipis frusta sunt. Pocockius بلقاء, quemadmodum scripseram, enunciavit; vertit enim: "sint coram eo offae intritae non paropsis

(vacua sc.). Prov. 570. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 571. Ad metrum Wafir pertinet. Prov. 572. Codex B. habet (inter lineas) من عى et tum الظاهر. Hoc quoque Pocockius, qui vertit: lingua mendax balbutiens est manifesta et occulta. Prov. 575. Magis ad verbum *sic* vertendum puto: Si tu mihi tanquam medicamentum in nares inditus fuisses etc. Id significare videtur: parvi te habeo. In codice Ber. leg. اسطعت, in Pock. استقطت. Prov. 577. In codice Ber. est عليه يعلى. Fieri potest, ut verba: لن يعلو ويعلى explicandi causa addita sunt et sic Pocockius de eo intellexit, qui supra alios est, et alios supra se habet. Prov. 579. Pro جنكحا scrib. جبكحا. Prov. 589. *scrib.* يُضْبِر. Prov. 590. leg. in elephante. Prov. 592. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 608. leg. برمص. Prov. 610. In codice Diez. pro بالقفزان legitur بالكيال. Prov. 615. De hoc confer. Burckh. Nr. 595. Prov. 618. De hoc confer. Burckh. Nr. 596. Prov. 631. leg. البَصْلة. conf. prov. 369. Prov. 633. conf. prov. 442. Prov. 634. *leg.* باجورة. Prov. 638. Ad metrum Ramal referri potest.

C. XXIV. Prov. 1. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. In Kamuso الزُّغب enunciatur. Scribas vero الشَّفعة. Pag. 587. leg. تجعل. Prov. 3. Tebalah quoque oppiduli nomen est, cujus praefecturam Hadjdjadjus spreverat. Prov. 7. Ut camelos ad celerem gressum incitent, utribus vetustis motis sonum excitant Pag. 589. l. 1. Legitur quoque انا loco vocis ان. Tum versibus sensus satyricus esse non potest. Prov. 12. Cubicularii nomen mulierisque iisdem consonantibus عصام scribitur, sed fieri potest, ut mulieris nomen Ahzami, cubicularii autem *Ihzam* enuncietur. Pag. 590. l. 1. infra. Pro voce

obscura كالبرديتين in codice B. كالبردتين legitur. Ejus autem significatio non magis sensui convenire videtur. Pag. 592. l. 1. leg. dimittit et pectit. Pag. 593. l. 2. pro parvae leg. parvi. Pag. 594. l. 16. Nomen in codicibus modo شهبر modo شهبر legitur. Pag. 594. l. 1. legas : Chofafus b. Nadbah. Prov. 14. Alazmäihus dixit, proverbium deridendi causa in virum adhiberi, qui prave agat in re. Rem autem tribui filiae Monkidsi e gente Banu-Ahmru b. Sahd b. Said Manat, matri Djassasi, quae ex hoc facto cognomen الهابلة acceperit. Tum adhiberi in viro, qui rem bene agat. Cod. Abu-Ohbaid Prov. 16. In codice B. legitur, ut videtur, ex correctura مصيصا مصى. Prov. 22. *In versu priore leg.* كلامكى Paq. 598. l. 11. leg. تتغفلن. Prov. 26. Praefero يحرق, Prov. 27. Adhibetur in eum, qui moram trahit et difficilis est ad rem peragendam. Prov. 28. In codice Abu-Ohbaidi legimus, haec cujusd. sapientis verba esse. Est igitur potius sententia, quam proverbium. Prov. 29. leg. أملكى. Prov. 32. *In codice B.* يدن *legitur.* *Prov.* *34.* conf. prov. 60. Prov. 35. leg. نعرة. Prov. 36. In codice Abu-Ohbaidi proverbium legimus in capite, quod inscriptum est: de morte avari, dum ejus divitiae integrae sunt et donis non diminutae. Proverbium autem ab Ahmruo dictum fuit Ahbd-Alrahmano *ben-Auhf.* *In* codice. Berol legitur: اى لم ينتغصص, ut illa codicis auctori proverbii explicandi gratia addita visa sint, at vero verba اى لم ينقص, quae horum causa addita sunt, probare videntur, illa proverbii partem esse. Prov. 39. Dicitur quoque: ما حكى جلدى مثل ظفرى. Prov. 56. Vulgo usitatum erat. Prov. 60. leg. تضح et conf. prov. 34.

Prov. 64. Rectius قَلَبَةٌ enunciatur; quamvis in meo codice قَلْبَةٌ notatum est. Prov. 72. conf. prov. 90. Prov. 73. legas صفاتُه ما تَنْدَى „Uvida non est ejus petra.“ Prov. 79. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 81. leg. يُشْبِه. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 82. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 83. scrib. رُواء Prov. 84. In codice Abu-Ohbaidi legimus, hocce proverbium ad Ahbd-Alrahmanum ben-Abi-Bacrah referri. Dixit Abu-Becrus Mohammed b. Ohmar b. Ahbd-Alahsis rectum esse Ohbaid-Allah b. Abu-Bacrah. Cognomen *autem Bacrah inde accepisse, quod ope trochleae e muro* oppidi *Althajifi se demisisset et ad prophetam venisset.* Prov. 87. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Mohammedem dixisse: انما المرء بخليله فلينظر امرؤ من يخال. „Vir per amicum suum est; videat igitur vir, quem amicum sibi sumat.“ Prov. 88. pro voce اير leg. أمْر. Prov. 89. Vocabulo عبكة significatio tribuitur „stercoris urinaeque pars, quae ovium *lanae adhaeret*“, *ut proverbii sensus sit:* ما اباليه مبالاة مثل مبالاة عبكة „Non curo eum cura *simili* curae ob stercoris particulam“ conf. prov. 34. Prov. 90. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii sensum desumtum esse a carne macra, quae lapidem candentem, si imposita sit, adipis humore non madefaciat. Prov. 91. Praefero حُلَّبَهْ, ut proverbii metrum Redjes sit. In codice L. et P. est حلب; sed et in Kamuso, ubi واديه est, حلبه legitur.

Pag. 617. l. 1. infr. legas قَبًّا. Vocabulum سامية mihi significare videtur, gregem altorum camelorum, quibus strenui comparantur, quos Zachrus tanquam admissarius (dux) ducit. In libro autem Citab-Alaghani, ubi de Ja-

sido b. Althatsrijjah agitur, proverbium viro امية بن الاشكر appellato adscribitur. Ahmirus b. Althofail ejus filiam in matrimonium petebat. P r o v. 93. Unice vera lectio est الابلمة, quod tribus vocalibus enunciari potest. P r o v. 94. scrib. الحذيقة. P r o v. 95. Ad metrum Redjes referri potest. P r o v. 97. Legas شَوْلها et proverbium ad metrum Redjes referas. P r o v. 99. In codice Abu-Ohbaidi امر legitur. P r o v. 104. Rectius enunciari videtur ضُرَمة. P r o v. 107. De proverbio c o n f. Hamas. ۱۹۳ l. 8. infr. P a g. 623. l. 5. scribas: وقَلّدتم. l. 10. post p i a c u l u m inseras verba: si ejus gens piaculum vobis dat. P r o v. 117. In codice B. pro اين legitur أنّ. P r o v. 119. In codice Abu-Ohbaidi duo semper conjuncta sunt. ex gr. ما ذقت عصاضا ولا علوسا. Alferräum habere ما ذقت عذوفا ولا عسافا, Alahmarum: ما ذقت عذوفا ولا علوسا; inveniri quoque: ما ذقت عدوسا ولا علوسا. P a g. 627. l. 4. Mohammedes Alahrabi hunc versum proverbii loco in Hamasa p. ۴۴۳ l. 10. adnotavit. P r o v. 121. In Hamasae scholiis tanquam duo proverbia adnotata sunt c o n f. Ham. p. ۷۱. l. 9 et ۸۲. l. 13. P r o v. 122. Hocce proverbium ex Mohammedis verbis fortasse derivatum est: اللهم انى استعديك على قريش فانهم اصغوا اناى وصغروا (— f. صغروا) عظم منزلتى وقدرى „O Deus! ego te contra Koraischitas tanquam ultorem invoco, nam vas meum inclinarunt et magnitudinem dignitatis et potentiae meae diminuerunt.“ P r o v. 123. In codice Abu-Ohbaidi legimus: ما عنده خل ولا خمر „Neque acetum neque vinum apud eum est: i. e. nil boni, quod de avaro adhibetur. Pro: A b u - O h b a i d u s codex B. A b u - A h m r u u s habet. P r o v. 129. In codice Abu-Ohbaidi inveni, legi quoque أخْر ut sensus sit: Mendicatio est vilissimus

viri quaestus; verba autem Kaiso b. Ahzim, non Actsamo b. Zaifi tribuenda esse. Prov. 130. Scrib لَهُ ما et magis ad verbum vertendum est: Quid ei est? pecora habeat non concipientia et scabie infecta! Prov. 131. In codice Abu-Ohbaidi العالم ان legitur. Abu-l'Thajjibo b. Ohlbun Almohdi verba sequentia tribuuntur: مثل العالم العين العذبة يرغب فيها الابعدون ويزهد فيها الاقربون فاذا غاصت ندم الجميع. „Doctus similis est fonti dulci, cujus desiderium longe remoti habent et qua abstinent propinqui; sed si evanescit, omnes poenitentia ducuntur." Prov. 123. In Hamasa p. ١٨ l. 8. infr. legimus, proverbii verba Sahdum b. Malic b. Dhobaiah dixisse regi Alnohmano, quibum eum, qui ipsi colaphos infligi juberet, contentum redderet. Prov. 133. In codice Abu Ohbaidi post vocem عهدة additum est له et in altero loco لها. Ibi quoque legitur: هذا المثل ليس من الاول بعينه ولكنه نحو منه „hocce proverbium cum primo loquendi modo non omnimodo, sed quodammodo convenit." Prov. 134. Idem est proverbium quam 89. Prov. 136. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 139. In *codice Abu-Ohbaidi legimus*, proverbii auctorem esse virum, qui, quum speculum invenisset et faciem suam deformem in eo conspexisset, ista verba dixerit. Qui hanc causam admittit, possessores tui rejecerunt, vertat necesse est; sed in altero codicis loco legimus, proverbium de avaro adhiberi, quem familia fugiat. conf. prov. 317. Prov. 158. Putavimus ob sensum, qui proverbio tribuitur, formam quartam passivi voci ينبح tribuendam esse; sed re diligentius perpensa primam verbi formam esse statuimus. Verbo عوى quum transitivum construendi modum non habeat, passivi forma dari non licet; factum autem id est, ut formae ينبح conveniens sit; vertendum igitur ad verbum est. „Ei neque ululatur neque

latratur i. e. neque prava neque bona verba ad eum diriguntur. Nisi fallor, et activi enunciandi modus admitti potest, ut vertatur: neque ululat neque latrat i. e. neque metum injicit, neque bonum nunciat. Prov. 159. Meidanio ما quid? erat, nam explicandi gratia أيّ شيء quaenam res? addidit. Tum vertendum: Quaenam res frigus hiemis par fecit aestui aestatis? Prov. 166. conf. C. 6, 164. ubi Alahnafo simile proverbium tribuitur. Prov. 169. In codice Abu-Ohbaidi pro طفى legitur كظفى. Proverbium quotidiani usus est. Prov. 170. Conf. Hamas p. ٧٣٨ l. 3. infr. Prov. 175. In cod. B. الاخير legitur. Prov. 175. In versu legas: rectum reddidit. Prov. 185. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 188. Verba traditionis esse a socio Mohammedis relatae in codice Abu-Ohbaidi legimus. Prov. 201. Ad metrum Basith pertinet. Prov. 204. Sic vertendum est: Quum gentis impudentes pauci sunt, ea despecta est conf. C. 9, 74. In scholio pro verbis quem defendat leg. qui eum defendat. Pro فخر in codice B. et P. legitur فجر scortatus fuit. Prov. 223. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 226. leg. تُخَرِّمُها. Prov. 227. leg. غَرِّق et شَرِّق; tum metrum proverbii Redjes est. Prov. 234 et 235. Ad metrum Redjes referri possunt. In posteriore بنام mihi praeferendum videtur. Prov. 240. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 247. Pro جنبيها in codice D. صاحبيها legitur. Prov. 252. Nunc vertendum puto: Quid avertit (te) ab eo, quod initio apparuit? Prov. 256. In Ebn-Challik. opere VIII. 63, 12. pro voce مغواة leg. مهواة. Prov. 257. In codice B. يطع عريبا. Et غريب et عريب nomina viri sunt; nescio igitur, quid rectum sit. Pag. 660. l. 15. leg. يُكْسَع quod vertendum puto: instigatur. Prov. 262. Quo modo vox مرقة enuncianda sit,

dubito. Pag. 662. l. 11. pro qui invenit id, quod non accipit scrib. qui quaerit id quod non accipitur. l. 6. Post verbum بجرذانك in codice B. inserta sunt haec: وقال في موضع اخر يضرب الامر قد فات ولايطمع فيه قال ومثله عهدك بالفاليات قديم ومثله هيهات طار غرابها بجرذانك وانشد وعهدى بعد الفاليات قديم وقال ابو زيد من امثالهم متى عهدك باسفل فيك وذلك اذ سالته عن امر قديم لا عهد له به. „Et dixit altero loco: adhibetur in re praeterita, cujus desiderium nemo habet. Dixit et huic simile est: Diu est, quod scarabaeos (vel caput pediculorum causa perscrutantes) vidi et huic simile est: diu est, quod ejus corvus cum muribus ejus avolavit et recitavit *sequentia* verba: وعهدى بعد الفاليات قديم; et dixit Abu-Saidus, eorum *proverbiis* accensentur verba: متى عهدك باسفل فيك et hoc adhibetur, quum de re eum interrogasti antiqua, quam non vidit.“ L. 18. scr. زمن السلام l. 24. leg. ذلك. Prov. 266. Proverbio laudatur recessus ab hominum consuetudine. Prov. 268. In Haririi schol. p. ٢٧٧ legitur ينتطق. Prov. 271. Ad metrum *Redjes pertinet.* Prov. 281. Ad hoc proverbium Pocokius adnotavit, incolas regionis *Nedjd malum* ominari a transeunte a dextera, incolas Hidjasi e contra. Prov. 283. Scholion magis ad verbum sic vertendum est: „Dicunt, sensum esse: qui amat, intelligens est et ei, quem amat, industrius est i. e. ut ei placeat, ejus desiderio satisfacere studet. Prov. 285. In codice Abu-Ohbaidi مطلا كنعاس. Hic autem legendi modus ex hemistichio لاقيت مطلا كنعاس الكلب „ inveni moram instar somnolentiae canis“ desumtus videtur. Prov. 288. In versu leg. قرنا. Prov. 289. In codice Diez. sic legitur: من عتب الدهر طال عتبه. Pag. 673. l. 18. pro filius ve-

hemens verti debet filius Schububi, quod nomen poetae est. Pag. 674. l. 11. Magis ad sensum sic vertendum est: nam tempus tanquam socors eum non negligit.“ Prov. 293. Schol. l. 2. In codice nomen viri Hoschaim enunciatum est. Pag. 675. Leg. qui cum saepius vincente certat. Prov. 296.. leg. ظفار Thsafari. Duo sunt loca ita appellata in regione Jemen. In uno est terra rubra, quae tincturae inservit. Conf. Abulf. Geogr. p. ٩٢ et ٩٣ et Kam. Prov. 298. Enunciari quoque potest أَثْرَةٌ. Prov. 308. In Haririi opere legimus Abu-Ohbaidum proverbium adtulisse in capite viri diu silentis, ut socors habeatur, dum malum intendit. Pag. 681. l. 7. leg. nam quum in conspectum hominum adduceretur, socii eum defenderent et impedirent, quominus occideretur. Prov. 310. Vox مَقْتَلا tanquam nomen loci aut nomen actionis cum vocali Kesre aut Fatha enunciari potest. Prov. 311. In Abu-Ohbaidi codice proverbium Actsamo b. Zaifi tribuitur L. 1. infr. pro sine dubio leg. sine astutia. Prov. 313. Voci بيع quoque significatio expetit sc. mundanas res tribui potest. Prov. 314. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 315. Vix dubito, quin فل rectus legendi modus sit, quamvis et قل ferri potest. Prov. 316. In scholio leg. Alasahri b. Abi-Homran Aldjohfi. Prov. 317. In codice B. ما طرحك legitur conf. prov. 139. Prov. 318. conf. prov. 174. Prov. 319. Fortasse vox مُجَلَّل vertenda est: stragula tectus. Prov. 323. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 324. In codice B. et P. يفلع legitur. Prov. 328. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 329. Fortasse in proverbio post عل inserendum est منا, quia sic in versu est, ex quo proverbium desumtum esse dicitur. Versus autem ille in codice Abu-Ohbaidi Alimruo b. Hischam

buitur. Prov. 331. In codice B. حَرَم legitur; sed praeferendus mihi videtur modus, qui in codice Abu-Ohbaidi حَرَّم „rem facit illicitam“ invenitur. Sic autem proverbium intelligendum. Qui magna beneficia conferre non potest et hanc ob causam beneficia omittit, is officio deest. Traditionis verba sunt: لا تردوا السايل ولو بظلف محرق „Petentem ne repellite et si nil nisi ungula usta danda esset.“ Prov. 332. In codice B. legitur من صانع الحاكم „qui praefecto adulatur“. Haec videtur correctio ad sensum facta; altera autem illa من صانع بالمال qui opibus erogatis adulatur, clarior est contruendi modo. In illo autem صانع المال vox المال personae locum tenet, qui opibus adulatur, ut eas sibi conciliet et eroget. Prov. 333. l. 1. schol. In codice B. Ohkail; in Hamasa vero Ahkil reperitur. Versus autem priores Abu-Achsamo C. 13, 20 adscripti sunt. Prov. 334. Ad metrum Sarih referri potest. Pag. 690. l. 7. Pro: „ne aliquando ipse indicetur“ leg. „ne aliquando ipsi adversarius fiat“ l. 15. post: *vituperantur* inseras haec: quis autem eorum maxime intelligens est? respondit: *qui in colloquio id cognoscit, quod viris, quibuscum convenit, maxime conveniens est.* Prov. 344. In schol. l. 3. pro 345. leg. 290. Prov. 347. conf. C. 18, 17. Prov. 349-51. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 353. Ad metrum Redjes aut Sarih referri potest. Prov. 354. In scholio sic legendum: qui e re utilitatem cepit, in qua alius diligentiam adhibens molestiam tulerat. Prov. 355 et 356. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 357. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 358. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 359, 360. Ad metrum Sarih referri possunt. Prov. 361, 362. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov.

363. Re diligentius perpensa legendi modus: فلا يتحمدن به الناس non rectus videtur; sed legendum est على الناس „ne ob eam rem de hominibus glorietur". Prov. 365. In codice Abu-Ohbaidi legitur: الاخ et فقده. Sed proverbio quoque talis sensus tribui potest: Quod a fratribus objurgamur, melius est quam quod iis caremus. Pag. 698. l. 2. infr. Verba من امرك in codice Abu-Ohbaidi post بترك posita sunt. Prov. 367. In codice Gott. legitur: لم يحصد عنبا. Vox حصد proprie de uvis adhiberi non potest; sed قطف conf. C. 18, 255. Prov. 368. Viri nomen in nostro codice Henesch scriptum, in diversis locis codicibusque diverso modo scriptrum invenitur. Modo حنش aut حنس modo ابوحنش et ابوحشر. Rectius Abu-Henesch videtur. Prov. 371. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 372. In hoc proverbio fortasse يعرف enunciandum et cognoscetur vertendum est. Prov. 373. Pro voce يقنيه nunc, ut in codice B. invenitur, يغنيه legendum puto, et vertendum: „is consequi non potest id, quod ipsi sufficit. Prov. 376. In codice B. pro الخشع legitur الجشع aviditas, id quod sensui convenire non videtur. Prov. 380. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 381. Hoc Acteamo b. Zaifi tribuitur. Prov. 383. In codice Abu-Ohbaidi الابلق omissum est. In versu, cui metrum Camil est, يخشى legendum est. Prov. 385 et 386. Ad metrum Redjes referri possunt. Pag. 703. l. 2. infr. Post verba: turpitudo est inseras: Et manui superiori est exitus et vindicta est quies neque contra te neque pro te. Prov. 389. In codice B. ملؤه legitur „id quo oculi tui implentur". Prov. 390. Proverbium nunc sic vertendum puto „Qui regnat praehabet i. e. qui rebus praefectus est, sibi gentique suae benefacit eamque ob

causam vituperatur. Prov. 391. In codice B. et meo حرجه „pilentum ejus". Est autem pilentum, quo mulieres vehuntur, loco mulierum. Voce حرمه sacrum ejus uxores ejus intelligendae sunt. Prov. 392. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 395. Clarius sic vertissem: „si (uter) succo spisso concinnatus est, humorem non emittit". Loco vocis ما in codice B. من qui legitur, ut persona cum utre comparata sit. Prov. 398. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. Quod vero in scholio vox عنن vocibus شوط الدابة „cursus jumenti" et اول الكلام „initium sermonis" explicata est, id non sic intelligendum videtur, quasi isti voci illae significationes propriae sint; sed mihi tanquam exempla apposita videntur, nam voci عنن significatio apparitionis rei, sive cursus equi sive alia res sit, convenit. Prov. 399. Clarius scripsissem: Se custodiunt i. e. talis est, a quo alii se custodiunt, dum ipse custos est. l. 2. pro: pravam leg. pravum. Prov. 400. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Alazmäihum hoc proverbium et alterum من حظك نفاق ايمك, in quibus de fortuna sermo est, protulisse; at vero Abu-Ohbaidus utrumque inter traditiones ad Mohammedem referendas esse dixit. Prov. 401. Proverbium loco proverbii 314. legitur. Sensus est: qui antea in nos beneficia contulit, dives futurus est, dum ei gratiam rependimus. Prov. 406. In versu pro: agminum leg. agmina. Prov. 413. Scholiastes voci الصبر medicamentum i. e. myrrham esse dixit. Hoc praeferendum est, quia حقل de morbo ventris usurpatur. Prov. 417. scrib الرَّخَمَة. Prov. 423. Vocem بالخاء prioris versus in versione non expressi. Ad verbum est cum vituperatione. Ut arbor illa quodammodo laudari et simul vituperari potest, sic vestra laus cum vituperatione conjuncta est. Tum quoque

vos eum aggredi non audetis, quomodo illa arbor non aditur. Prov. 424. In versu primo leg. تجانف; in versu secundo مصر. Corrigas quoque Reiskii adnotationem in lexico meo, qui sine dubio falsa hujus versus lectione deceptus voci مصر opulenti significationem tribuit. Prov. 427. In codice Berol. عنز legitur; sed nil inveni, quod hunc legendi modum probaret. Pag. 715. l. 1. pro: Djarwus in codice B. جُزْء بن أساف Djosus b. Osaf legitur. Prov. 433. loco verborum من السلان legas من السنان et pro القُدْر leg. القَدَر. Prov. 438. leg. بُكاء. Prov. 446. scr. نَظَر et مِثْل. Prov. 446. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 448. scrib. Nulla re stulto tam bene medicamur, quam si ab eo declinamus. Prov. 471. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 483. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 483. Ahnafo tribuitur conf. C. 6, 164. adnot. Prov. 486. conf. prov. 602. Prov. 487. Pro يصلمه leg. يُصْلِحُهُ. Prov. 490. leg. بُكاء. Prov. 500. Ad metrum Redjes referri potest. In versione scr. pectinen. Prov. 503. In Burckh. Nr. 675. *sic legitur:* رجعا له فرخة بقرة من اكل للسلطان „Qui principis pullum gallinae edit, *reddet ei* vaccam. Prov. 512. In Abu-Ohbaidi opere hoc Actsamo b. Zaifi tribuitur. Prov. 523. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 529. In hoc proverbio voci استغنى significatio contentus est tribuenda videtur, nam veterum quidam dixit: عز الرجل استغناوه عن الناس: Dignitas viri eo consistit, quod hominibus carere potest“ et Mohammedi in traditione haec verba tribuuntur; استغنوا عن الناس ولو عن قصمة السواك „Hominibus carete et si esset fragmento dentifricii.“ Prov. 534. Clarius sic vertissem: Qui leniter agit, reparat et qui non dexter est, lacerat. Prov. 537. Ad metrum Basith referri potest.

Prov. 538. Conf. C. 18, 283. Prov. 547. Ad metrum Sarih referendum est. Prov. 550. Scrib. الموت. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 552. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 556. Re diligentius perpensa codicis Lugd. legendi modum praeferendum esse puto; sed sic vertendum: Nulla re amor tanta ira accenditur, quanta reprehensione conf. prov. 448. Prov. 561. Hoc proverbium in libro Fakih. Alcholafa p. 40. l. 2. sic legitur: ما بي دخول جهنم ولكن بي شماتة اليهود Proverbii autem sensus esse videtur: Non me adficit introitus ignis inferni; sed me adficit ludribrium Malici. Prov. 571. In Burckh. libro Nr. 682. تفرزنت legitur. Prov. 573. leg. Pecten, quem. Prov. 582. leg. مغصب. Prov. 596. Leg. praevertant. Prov. 602. conf. prov. 486. Prov. 612. Scrib. غالب.

C. XXV. Prov. 4. Scrib. علق. Prov. 7. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 12 Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 13. Ad metrum Redjes pertinere potest. Pag. 750. l. 13. Pro لهميما leg. لميما l. 1. infr. pro لتتقررين leg. لتتهريين. Pag. 751. l. 14. pro: turpis leg. foedus et l. 23. Pro: tu cognosces etc. scribas: Tu scis, te, si timore impletus esses, ad auxilium me cito vocaturum esse. Alium autem quam me non desiderares et profecto! strenuum me esse videres; magnam enim ego rem aggredior, nobilem defendo et uxores tueor. Prov. 16. In codice Abu-Ohbaidi et B. الفرارا legitur, quod metri causa probandum est. Prov. 19. In Hamasa p. ٩٩٣ l. 8. proverbium sic legitur: نعيم كلب في بوس اهله. In versu in codice B. يفدّى i. e. ei dicitur „libereris" (non male); sed in meo codice يغذّى est. In priore

versus hemistichio status belli, in posteriore status penuriae describitur. Prov. 21. In versu primo et secundo زخر legas. Prov. 24. In opere Ebn-Challikani VIII., 129. legimus, Hadhanum montem *magnum esse* inter regionem Nedjdj et Tehamah, a regione Tehamah unius diei itinere remotum. Prov. 25. Proverbium ad metrum Camil referri potest. Prov. 27. Est pars versus metri Wafir. Proverbii sensus est, servum nonnisi rebus ignobilibus studere. Prov. 32. leg. in initio. Prov. 33. Scribas: الطي. Proverbium autem ad metrum Redjes referri potest. Sensus est: Quum in tali via pedes lapsent, inde cognosci potest, num jumentis fatigatis vires supersint. Prov. 36 et 37. Ad metrum Camil referri possunt. Prov. 39. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 49. leg. انسب. Prov. 50. In schol. 2. Pro: audire scrib. adire. Prov. 60. In Abu-Ohbaidi codice et B. legitur: اقلالا et sic legendum videtur, quamquam et alterum ferri potest. Prov. 61. Nil obstare videtur, quin voci خلفة in proverbio praegnantis camelae *significatio tribuatur*. Prov. 64 et 65. *Ad* metrum Redjes referri possunt. Prov. 74. In codice Abu-Ohbaidi legimus, انتزاع العادة etc. sapientis effatum esse. In scholio l. 4. leg. الفطام شديد „Ablactatio difficilis est“ conf. C.20, 130. Prov. 76. et 77. Ad metrum Redjes referri possunt. Scribas vero: Praeda in via obtingens, in qua duci lucrum est. Prov. 78. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 79. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 80. Ad metrum Sarih referri potest. scrib. حفاك. Prov. 81. et 82. Ad metrum Sarih referri possunt. Prov. 83. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 84 et 85. Ad metrum Sarih referri possunt. Prov. 87. In codice Abu-Ohbaidi legimus,

proverbium a vulgo adhiberi, quum unus alterum vituperet. Prov. 88. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 93. Pro voce العقل in codice B. العقول legitur. Prov. 97. Schol. l. 2. *In meo* codice viri nomen وقا Waka in B. ورقا Warka est. Prov. 98. Nomen illius poeta maxime *Cotsajjir* enunciatur; sed quum in versu citato sine Teschdido enunciandum sit, Cotsajjir ex voce Catsir mutatum nomen videtur, nisi potius admittere vis, in versu ob licentiam poeticam mutatum esse nomen. Tum Cotsair in versu enunciandum videtur. Amata, quam carminibus celebrare solebat, Assah nomen gerebat. Scribendum igitur est in versione Assahae. Pro multum donaret *magis* ad verbum multum loqueretur vertendum est et *addendum* „et Laila *Alachjalijja mortuum* defleret.“ Prov. 104. In libro Citab Alaghani illa Fathimah filia Alschabi, cui nomen erat Ahmru b. Nazr b. Harithsah b. Anmar b. Baghid, appellatur. In scholio l. 7. leg. Ohmarahum Alwahhab et Anas Alfawaris. Prov. 107. conf. C. 21, 132. Patris nomen C. 12, 10 9. diverso modo adnotatum est. Prov. 108. scrib. مُرَقْات, quamvis in meo codice مُرَّق *scriptum* est. Prov. 109. l. 15. Dixit in versu: „Si fuissem princeps gentis Savat“, quia gens Savat b. Solaim ad tribum Aschdjah pertinebat. Prov. 112. In codice B. pro ابنى جناب filii Djenabi legitur: ابنى خباب filii Chebabi. Pag. 782. l. 9. leg. للغضة. l. 17. leg. وربما. Prov. 113. schol. 3. Vox ضيقة in versu, quam mansio lunae vertimus, proprie significat „locum vacuum inter duas stellas, qui infelix habetur“. l. 12. leg. ففارقتها. Prov. 132. In scholio pro: Cap. XII, 98. leg. C. VII, 98. Prov. 137. Ex proverbio C. 13, 117. videre licet, vocem انكد in felicior vertendam esse. Prov. 145. Leg. قُسّ Kossus.

Prov. 153. In meo codice scriptum est نكث, in Berol. نكث. Vocem وانكث ad verbum „nitere!" vertendum est. Prov. 158. leg. ذلّه. Prov. 159. Referri potest ad metrum Basith. conf. Burckh. 690. Prov. 160. Verti quoque potest: Adspectu avari, ut verbum omissum sit. conf. Burckh. 694. Proverbium vero ad metrum Camil referri potest.

C. XXVI. Prov. 1. Ad metrum Redjes referri potest. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Ibrahimum b. Ahbd-Allah Alherewi audivisse Schannum et Thabakam *hariolos duos ante Islamismi tempus fuisse*, qui in hariolando eadem de re interrogati consensissent. Prov. 4. legitur quoque خدبات, quod de morsu serpentum intelligendum est. Pag. 806. Pro verbis „Te ab ejus opere (Deus) defendat" nunc scribendum puto: Tibi ejus opus suffecit Prov. 15. In codice Diez. additur طيبة, dicitur quoque وجد عنده تمرة الغراب „*Invenit apud eum dactylum corvi*". Pag. 807. l. 16. *Pro verbis:* quod adspicit scr. in *quo summum* diligentiam adhibet. Prov. 17. l. 5 et 6. scrib. matri suae durum se praeberet, ut mater eum verberaret, Cabscham autem eam retinuisse, dum verbis: filium meum, filium meum! uteretur. Prov. 18. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Almotharresum in *opere* كتاب اليواقيت dixisse: اخبر يقلّه et تقلّه, ut utroque modo enunciari possit. Prov. 20. In codice B. الخدّش legitur. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 21. Proverbium ad metrum Redjes aut Camil referri potest. Legi quoque potest: اوسعتهم „dixisti". Quod si Cahbo b. *Sohair* verba

tribuuntur, sic legatur, necesse est. **Prov. 22.** Proverbium ab Alazmäiho in Hamas. p. ١۴٠ citatum est. Ibi ضرطةْ est, ut posterior pars versus Redjes sit. **Prov. 23.** Alazmäihus paulo *diversam* explicandi rationem adtulit. يعنى انه اورد ابله شريعة الماء ولم يوردها على بئر يحتاج فيها الى الاستقاء لها فيتعنى فيها ويتعب ولكنه اشتمل بكسايه ونام وابله فى الورد „Significat, eum camelos adduxisse ad aquae accessum, neque eos duxisse ad puteum, ubi ipsis aqua haurienda fuisset, qua re fatigaretur; sed eum vestimento involutum dormivisse, dum cameli ad aquam accederent.“ **Prov. 24.** In codice B. legitur بعكمى; sed hoc non rectum puto. De duobus aequalibus quoque هما عكما عير dicitur. *conf.* C. 27, 50. **Prov. 29.** In codice Abu-Ohbaidi et B. اودت legitur. **Prov. 31.** *In proverbio* vituperium pravorum hominum consortii est, ut prudenter agat, qui iis se non immisceat. **Prov. 32.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 36.** leg. Chollah. **Prov. 38.** In Kamusi opere voci الرِّقين significatio drachmae tributa; sed fieri potest, ut hoc e falso enunciandi modo ortum sit, *nam usitatius* est dicere الرِقين tanquam pluralis vocis الرِّقَة. **Prov. 39.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 40.** conf. prov. 54. **Prov. 44.** Actsami filius, in codice Lugd. حبيشا Hobaisch, in codice B. حبشى Hobschijj, in meo حبيشى Hobaischijj scribitur. **Prov. 45.** Ad metrum Camil referri *potest*. **Prov. 47.** Ad metrum Sarih referri potest. Legas vero ورثته. **Prov. 51.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 54.** conf. prov. 40. **Prov. 55.** Ad metrum Motakarib referri potest. Verba وليس لشى مرد non clare vertisse mihi videor; sic fortasse melius „et nulli rei est concessio“. **Prov. 66.** Ad metrum

Wafir referri potest producta syllaba postrema. Prov. 70. Loquendi modus in versu وقعت بقر „incidit in locum, ubi manet" de infortunio, e quo egredi non potest, adhibetur. Prov. 75. Ad metrum *Sarih* referri potest. Prov. 77. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 78. Ad metrum Sarih referri *potest*. Prov. 79. leg. تترامى. Prov. 91. Nomen in Hamasa Ihcrimah enunciatur. Prov. 96. Nomen جميل vario modo enunciari potest. Num noster enunciandi modus rectus sit, affirmare non ausus sim. Vixit illa mulier circa Islamismi tempus, quum Ohmarum chalifam adierit putans eum fratrem Dhirari esse. In scholio l. 6. leg. Alsorat. Pag. 833. l. 11. Verba صما ساقا غادر شر adhibentur de vituperato, in quo virtutes *sunt*. conf. Hamas. ١٤٧. l. 7. infr. conf. C. 27, 9. Prov. 98. Nomen viri in meo codice Alharits ben-Ahbbad in Berol. ben-Ohbad scriptum est. Ahdijjus die قِضّة vel قَضّة, quo pugna erat inter Becritas et Taghlebitas, captivus factus erat. Kam. Prov. 100. In tertio versu citato legas تقنع et vertas: E numero multum pudibundarum fratrem suum ignominia etc. Prov. 106. In *Kamusi opere* vir [illegible] ben-Solal (زلال) *Cufensis* appellatur. Prov. 110. In scholio l. 2. leg. كلابة. Pag. 840. pro: quum leg. quam. Prov. 112. In codice B. ابن توضع legitur. Prov. 131. Verbis locum tectum latrina significatur.

C. XXVII. Prov. 1. In Kamusô *legimus*, proverbium significare, quendam *lenem et tranquillum* esse, quod victus sit, non quod pacem *fecerit* i. e. lenem se praebet, quamquam in animo odium fovet. Prov. 4. In scholio l. 13. leg. perferenda erant. Pag. 848. l. 11. leg. XXVI, 97. Prov. 12. In codice Abu-Ohbaidi legitur quoque خنذيرة. Pag. 853. l. 4. leg. factura. Prov. 26. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 27. Ad metrum Redjes

referri potest. Prov. 31. schol. l. 10. pro: in errorem inducimur scrib. erratum est, i. e. Nomen amoris non هوى ; sed هوان esse debuisset. Prov. 32. In codice B. leg. يترك ; sed non bene. Prov. 34. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 37. In Kamuso legitur هو مثل العى والكرش. Prov. 38. In Kamuso mulieris nomen مارخة „Marichah" appellatur et sic in codice B. Prov. 48. In Djeuharii opere تكنة لا تنكه legimus. In codice opere تكنه ad radicem نكه refertur. Tum quoque تكنه admittant a verbo نكى derivatum; cui significationem fugatus fuit tribuunt. Prov. 50. In codice Abu-Obbaidi legimus, proverbium inde desumtum esse, quod mulier magna molestia pressa puerum suum vocare negligat. Djeuharius autem hoc a cursu equorum derivatum esse dixit, quod in equo generoso ad excitandum clamor opus non esset. Prov. 52. Quod si proverbium ad metrum Sarih revocatur, posterior pars manca est, ut fortasse وان scribendum sit. Nec vero dubito, quin مهروية et كلاحية enuncietur. Prov. 53. Legitur المشقد „Vas in quo dactylorum vinum paratur", pro الحلب. Prov. 54. Hisce verbis ad Schoraihum b. Dhobaiah directis ad incitandum usus est Roschaidus b. Wamidh: incursione enim in hostes facta camelis potitus erat. Rem describens dixit:

هذا اوان الشد فاشتدى زيم قد لفها الليل بسوّاق حطم

„Hoc tempus est currendi; curre igitur, o Sijame! jam eos (camelos) nocte quasi involutos Hothamus abegit"! Hothamus autem cognomen Schoraihi est. Pag. 862. l. 4. leg. ساج et verias „dum mare tuum tranquillum est". Prov. 58. leg. تقدرى. In codice Ber. يتقى, in codice

Poe. يبقى reperitur. Prov. 63. Conferas versus in libro Fakih. Alchol. p. ۱۲ infr., ubi عمر الّى legendum est. Prov. 64. E codice Abu-Ohbaidi videmus, proverbium designare avidum in inopia. Prov. 68. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium in calamitate quoque adhiberi. Eum negligi ob vehementiam calamitatis. Prov. 69. De hoc conf. C. 1, 109. Prov. 74. Ad metrum Basith referri potest. Prov. 78. Tertium ollae sustentaculum est petrae pars, ad quam olla adponitur. Tripodibus autem patientia adscribitur. conf. C. 14, 112. Prov. 87. Mihrau nomen viri virtute et sapientia insignis est. Fluvius quoque hoc nomen habet. Prov. 89. Verbo خصف hoc in proverbio significatio tribuenda videtur „addidit cori partem (خصفة), qua solea duplicatur.“ In codice B. خصف legitur. In scholio legas non pertinent. Prov. 90. Fortasse proverbio prima persona perdidi et adduxi tribuenda est. Sic in codice B. enunciatur. Sed pro يسايرها in cod. B. تسمرها, quod vitiosum videtur. Prov. 92. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 93. Vocis ظلية enunciandi modum in codice de Sacyano reperi; at vero in codice B. ظلية habet. Golius ظلية nescio qua auctoritate nixus recepit. Prov. 97. In versione lectionem alteram يقلك reddidi. Prov. 99. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 100. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 106. In scholio l. 7. Pro: multum doni legas multum boni. Prov. 109. Leg. يحطب. Dicitur quoque فلان يحطب في حبل عمره conf. Hamas. ٩v. Prov. 112. In priore versu الاغصن scribas. Prov. 118. Si فرق Effunde legitur, proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 121. In Djeuharii codice Ahbid b. Alabraz enunciatum in-

venimus; in aliis libris Ohbaid. Prov. 125. In codice Abu-Ohbaidi legitur: هَمُّكَ ما هَمَّكَ „Sollicitudo tua sollicitudo tua est“, ut ما expletivum sit. l. 7. schol. اذابك in codice B. tanquam duae voces اذى بك. Pag. 881 l. 4. infr. leg. دُغْرًا. Pag. 882. l. 2. leg. وبزاك. Prov. 127. schol. l. 3. leg. الثواء. Prov. 130. Nisi in codice de Sacyano وقّر scriptum fuisset et scholii verba tertiam praeteriti personam indicare viderentur, هيّج et وقّر scripsissem et vertissem: „Concita ad errorem et relinque! Tum quoque, quia voci قرار aversionis الاعراض et irae significatio a Firuzabadio tribuitur, nil obstat, quin verbo قر recedendi et se avertendi significatio sit. Prov. 131. leg. قَلَّة. Prov. 132. leg. مغرّبة. Prov. 134. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium tum in eo adhiberi, qui scientiam sibi arroget instrumentis deficientibus, tum in eo, cui multi adjutores non sint. Prov. 135. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium ab Abu-Ohbaidaho relatum esse, dum nil praeterea additur; legas vero تَوَلَّع. Prov. 136. In codice Abu-Ohbaidi legimus versus citati auctorem esse Jasidum ben-Chadsdsak, qui eum inter plures versus Ebn-Alahlao recitaverit. Prov. 141. leg. هَبَلَتْهُ. Prov. 142. In Kamuso قَبَلَك legitur; sed, ni fallor, quoque قَبلك enunciari potest, ut astutiae significatio admittatur. Prov. 146. Meidanio proverbium in virum, qui nocet et inutilis est, adhibetur. Prov. 154. In Hamasa p. 521. l. 16. sic legitur: اول الورد التشريع. In codice Abu-Ohbaidi legimus, esse, qui proverbium alio, quam modo a nobis adnotato interpretentur. p. 890. l. 3. leg. تروى

Prov. 156, l. 2. infr. sic legas: Quod si vero talis pellis a coriario concinnatur, aptari non potest; sed ceterae pelles circa eam corrumpuntur. Prov. 165. Dicitur quoque: هو دعيميص هذا الأمر „Is Doaihmizus hujusce rei est" i. e. hujusce rei maxime gnarus. Prov. 171. Tribuiquoque potest voci اهدى significatio bene ducti; quae forma comparativi raro a participio passivi deducitur. conf. Hamas. 44, l. 3. Prov. 172. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 186. In codice B. كجرعة legitur. Prov. 187. leg.: pallii. Prov. 188. leg. نَبًا. Pag. 900 l. 3. „Hassanus laudis ejus," significatur poeta Hessan ben-Tsabet tempore Mohammedis vivens. Prov. 194. scrib. اعتك, ut in codice B. est. Proverbium ad metrum Sarih referri potest.

C. XXVIII. Prov. 2. Si legendi modus حابل admittitur, voci حل significatio vocis حلول divertendi tribuenda est. In Kamusi opere sub radice حبل adnotatus est legendi modus حابل. Prov. 4. Legitur quoque in codice Abu-Ohbaidi: يا ماء لو غصصت بغيرك أجرت فاذا غصصت بالماء فليس في حيلة. O aqua! si per aliam rem quam per te suffocatus fuissem, id transmitterem; sed quum aqua suffocor, remedium mihi non est." In Samahscharii loco ante غصصت addendum est لو. Prov. 5. In codice Abu-Ohbaidi sic legitur: يا عُبَرِى مُقْبِلَة وبِسا يا سُهْرَى مُدْبِرَة. Adnotatus quoque est alter modus يا عَبْرَى et يا سَهْرَى. Prov. 6. legendum est ضَلَّ aut ضَلِّ. Prov. 7. leg. كالأُفَيْكة. Prov. 14. In hoc proverbio Schann gentis nomen est. conf. C. 16, l. 26, 102. Prov. 15. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 16. In omnibus codicibus vox مانعا tanquam proverbii pars scripta est; at vero si omittitur, est homoioteleuton, metrum Mot-

sarih --⏑-|--- et sensus perfectus „A paupertate praetextum petit et in opulentia est.“ In codice B. الايسار legitur. Prov. 19. Ad metrum Thawil pertinet. Pag. 909. l. 7. leg. مُغْفَاةٌ l. 9. deleas: in mingendo. Prov. 93. Admisso legendi modo مبارككِ versus metri Redjes est. Prov. 31. De vico Tsamanin. conf. Abulf. Geogr. p. ٩٩. ٢٧٥. Prov. 38. conf: C. 24, 342. Prov. 40. conf. C. 12, 72. Prov. 41. In codice Lugd. optimo يغذي nutrit; in meo et B. يفدي liberat. Hoc fortasse praeferendum est. Prov. 42. scr. أَرْتَغَاءٌ. In codice B. يشرب scriptum est. Proverbium ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Prov. 46. schol. l. 10. leg. اللَّبَنَ. Prov. 47. Fortasse ad metrum Monsarih referri potest. conf. libr. meum p. 256. Prov. 48. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Pag. 919. l. 14. leg. Assecutus sum id, quod volui; majora igitur peto. l. 22. leg. Kesre evitasse et ad vocalem Fatha, quae levis esset, transiise, quemadmodum... Prov. 53. In codice Abu-Ohbaidi قد يركب est. Prov. 58. In codice B. يصي legitur. Prov. 59. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 64. Fortasse ad metrum Monsarih referri potest. conf. prov. 47. Prov. 78. Vox الجُرَةٌ mihi non placet, quippe cujus significationes sensui convenire non videantur. In codice B. الخِرَةٌ est, id quod non magis aptum est; dubitabam igitur, num الجِرَةٌ cum significatione trabis (ut الجِرُ) admittatur, ut eum illo in novo testamento consentiat conf. Hamas. p. ٩٥٩, vers. 3. Prov. 91. schol. l. 5. Pro قَايِبَةٌ et قَب ovi legas: قَابِبَةٌ et قَابَةٌ ovi. Prov. 101. leg. يَلَذُّ. Prov. 103. Proverbium ad metrum Sarih potius referendum est, ut enuncietur الوَثْبُ. Prov. 105. Pro: domus vacuae verti quoque potest: regiones desertae. Prov. 106. In codice Abu-Ohbaidi

يعدو legimus; proverbium autem significare malum in auctorem suum redire. Prov. 107. In codice B. يخلف لم. Clarius fortasse vertissem „non attritus est" i. e. factum peragit, e quo ipse nullum incommodum percepit, ut laudem non mereatur. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. Prov. 110. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii verba in traditione Moahwijjaho adscribi. Altera autem lectio est: يملكن الكرام ويملكهن اللئام. Prov. 119. In codice Abu-Ohbaidi legimus, vetus esse proverbium, quod jam Mohammedes adhibuerit. Prov. [illegible]. Pro verbis: in angustiam redigitur magis ad verbum verti potest: suffocatur. Prov. 170. Sic ut impressi; voces يفصل in meo codice scriptae erant. Leg. alios.

Corrigenda ad Tomum tertium.

Pars prior.

Pag. 185. l. 12. leg. in regione. p. 369. l. 12. pro: aegrotus leg. paupertatem p. 435. l. 10. leg. locustarum p. 471 l. 11, leg. injustitiae p. 535. l. 20. leg. reddat.

Pars posterior.

Pag. 5. l. 27. leg. proverbia p. 8. l. 8. Addas: C. 23, 217. 503. 516. 24. 244. 26, 103. 27, 162. 164. p. 134. l. 12. leg. proverbiorum p. 136. l. 30. leg. paene p. 142. l. 20. leg. C. I. p. 143. l. 1. leg. C. II. l. 22. leg. C. III. p. 150. l. 18. leg. Sect. 4. p. 236. Post lineam 19 addas: Ahmru b. Alahdba b. Alhaitsum Sadusita 23, 29. p. 241. l. 13. post: necatus est addas: Hamas. 67. l. 12. infr. p. 248. l. 23. Post: occisus est addas: die Alschaki p. 293. l. 3. leg. Almohadjdjal p. 308. post lineam 35 addas: Saidah زائدة (scriptor) 24, 57.

00058113

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 16 January, 2016